

B
EDINBURGH POLIROM

Anne Enright

Reuniunea

Roman distins cu Man Booker Prize 2007

POLIROM

Anne Enright

Reuniunea

Traducere din limba engleză și note

de Magda Teodorescu

POLIROM

2008

Anne Enright (n. 1962 la Dublin) a studiat literatura și filozofia și a obținut o diplomă de master sub coordonarea lui Malcolm Bradbury. Timp de șase ani a fost producător de televiziune. A debutat cu volumul de proză scurtă *The Portable Virgin* (1991, Rooney Prize for Irish Literature). Primul roman, *The Wig My Father Wore* (1995) o recomandă pe Anne Enright ca pe o scriitoare gata să sacrifice totul în favoarea explorărilor narrative și stilistice. Următorul, *What Are You Like* (2000), a fost nominalizat la Whitbread Award și a obținut Royal Society of Authors Encore Prize. Al treilea roman, *The Pleasure of Eliza Lynch* (2002), este modul scriitoarei irlandeze de a se achita de datoria față de Gabriel García Márquez, cedând totodată modei postmoderne de revitalizare a secolului victorian. *Making Babies: Stumbling into Motherhood* (2004) este un volum non-fictional ce conține mici povestiri umoristice, pline de inventivitate, foarte gustate de publicul cititor dublinez. În 2008, Anne Enright a publicat un alt volum de proză scurtă, *Taking Pictures*.

Reuniunea (*The Gathering*) i-a adus scriitoarei, în 2007, mult râvnitul Man Booker Prize. Adevărat punct de răscruce în literatura lui Anne Enright, romanul de față transformă pagina cărții într-un teren al rafinării obsedante, al esențializării și simplității aparente. Privită din perspectiva istoriei, istoriilor de familie, sinuciderea lui Liam, fratele naratoarei, devine un deznodământ logic al unui lung șir de evenimente ce acoperă trei generații, începând din anii 20, perioada de vârf a lui Joyce și a Virginiei Woolf, când povestea Adei Merriman, bunica, declanșează un flux al memoriei care va conduce spre tragicul sfârșit al lui Liam. Odată cu el dispare o întreagă generație a boemei anilor 70—80. Gesturile sunt „filmate” lent, detaliile construind cu migală o saga în care trucurile „postmoderne” (etichetă privită cu ironie de scriitoare) nu sunt absente. Strategiile de învăluire a cititorului, incitarea servită în porții terapeutice, inteligența scriitoare a scriiturii meritau cu prisosință un premiu la care aspiră în fiecare an sute de scriitori.

Aș vrea să pun pe hârtie ce s-a întâmplat în casa bunicii mele, în vara în care aveam opt sau nouă ani, dar nu sunt prea sigură dacă asta s-a întâmplat cu-adevărat. Trebuie să depun mărturie pentru un eveniment improbabil. Îl simt clocotind în mine – și poate că nu a avut loc. Nici măcar nu știu cum să-l calific. Cred că l-ai putea numi foarte bine un delict al cărnii, dar carnea s-a dus de mult și nu-mi dau seama ce rană a mai rămas ascunsă în oase.

Fratele meu, Liam, îndrăgea păsările, ca toți băieții, îi plăceau oasele animalelor moarte. Eu nu am fii, așa că, ori de câte ori trec pe lângă un craniu sau un schelet mic, mă opresc și mă gândesc la el, la cât de mult le admira el formele întortocheate. Oasele aripilor vreunei coțofene antice și de demult ieșind din maldărul de pene – boante, ușoare și curate. *Curate* – asta e cuvântul pe care-l folosim când vorbim despre oase.

Evident, le spun fetelor mele să se îndepărteze de lângă craniul unui șoarece găsit în pădure sau de lângă cel al unei cinteze care se usucă aproape de zidul grădinii. Nici eu nu știu de ce. Deși uneori, pe plajă, găsim câte un os de sepie atât de pur, că trebuie neapărat să-l strecur în buzunar și să-mi liniștesc mâna cu arcul lui alb și misterios.

Pe morți nu poți să-i defăimezi, cred, poți doar să-i consolezi.

Așa că-i ofer lui Liam poza asta: cele două fete ale mele alergând, cu umerii hainelor trași în spate, pe buza nisipoasă a unei plaje pline de pietre, sub un cer jos și tulbure. După aceea o șterg. Închid ochii și mă învârt odată cu nemișcarea zgomotoasă a mării. Când îi deschid din nou, o fac ca să-mi chem fetele înapoi la mașină.

Rebecca! Emily!

Nu are importanță. Nu cunosc adevărul sau nu știu cum să-l spun. Nu am la îndemână decât povești, gânduri de noapte, convingeri bruște născute doar din nesiguranță. Deliruri, asta am. *L-a iubit!* îmi zic. *Trebuie să-l fi iubit!* Aștept acea luciditate pe care ți-o dau zorii după o noapte în care n-ai dormit. Stau jos, la parter, în timp ce familia respiră deasupra mea și le aștern pe hârtie, în fraze frumoase, îmi scriu toate oasele mele albe și curate.

În unele zile nu mi-o amintesc pe mama. Mă uit la fotografia ei și îmi scapă. Sau o văd duminicile, după masa de prânz, când petrecem câteva ceasuri plăcute împreună, dar când plec, îmi dau seama că s-a scurs prin mine ca apa.

— La revedere, îmi spune, pălind deja. La revedere, scumpa mea copilă, și ridică fața blândă și bătrână pentru a primi un sărut. Asta mă scoate încă din sărite. Felul în care, atunci când mă întorc, pare să dispară și, când mă uit, îi văd doar contururile. Uneori cred că aş trece pe lângă ea pe stradă, dacă ar fi îmbrăcată altfel. Dacă mama ar comite un delict, n-ar exista martori – e însăși întru chiparea uitării.

— Unde mi-e poșeta? întreba adesea când eram copii – sau poate era vorba de chei sau de ochelari. Mi-a văzut cineva poșeta? Și, în cele câteva secunde în care se plimba din hol în salon, după aceea în bucătărie și înapoi, devenea aproape o prezență. Chiar și atunci, nu ne uitam la ea, ci în altă parte – era o neliniște în spatele nostru, un fel de vină colectivă, în timp ce aruncam priviri prin cameră, știind că ochii noștri ar trece cu vederea poșeta maronie și îndesată, deși era limpede că se afla acolo.

Apoi o găsea Bea. Există întotdeauna un copil care e în stare să și vadă, nu numai să privească. Cel liniștit, de obicei.

— Îți mulțumesc, scumpo.

La drept vorbind, mama e o ființă atât de absentă, că e posibil să nu se vadă nici măcar pe ea însăși. E posibil să-și plimbe degetele peste un șir de fete dintr-o veche fotografie și să nu fie în stare să spună care dintre ele e ea. Și, dintre toți copiii ei, eu sunt cea care seamănă cel mai mult cu mama

ei, bunica mea, Ada. Probabil că asta o dezorientează.

— A, bună, mi-a spus când a deschis ușa holului în ziua în care am aflat despre moartea lui Liam.

— Bună, scumpo.

Probabil că la fel i se adresează și pisicii.

— Intră. Intră, a zis ea stând în ușă, fără să se dea la o parte ca să mă lase să trec.

Bineînțeles că știe cine sunt, doar numele îi scapă. Ochii îi fug dintr-o parte într-alta în timp ce ne elimină pe rând de pe listă.

— Bună, mami, îi spun, doar așa, pentru a-i da un indiciu. Mă strecur pe lângă ea în hol.

Casa mă cunoaște. E întotdeauna mai mică decât ar trebui să fie; pereții sunt parcă mai apropiați și mai labirintici decât cei pe care ți-i amintești. Locul e sâcâitor de mic.

În spatele meu, mama deschide ușa salonului.

— Vrei să servești ceva? O ceașcă de ceai?

Dar eu nu vreau să intru în salon. Nu sunt musafir. E și casa mea. Am locuit acolo și am văzut-o cum a crescut, când sufrageria a fost desființată și transformată în bucătărie, când bucătăria a înghițit grădina din spate. Încă mă visez în locul ăsta.

Dar n-aș mai locui niciodată aici. E doar o grămadă de extinderi, fără a mai fi o casă. Chiar și ungherul de lângă ușa bucătăriei are o altă ușă în spate, așa că trebuie să te războiești cu paltoanele și aspiratoarele ca să ajungi la toaletă de la parter. Uneori mă gândesc că e imposibil să vinzi casa, poate doar terenul de sub ea. O dărâmi, netezești pământul și te apuci să construiești din nou.

Bucătăria miroase încă la fel – damful vag și grețos mă lovește la baza craniului, strecurându-se pe sub mirosul vopselei proaspete de culoarea primulelor. Dulapuri pline cu lenjerie veche; un aer de fiert și de praf, de lucruri rămase undeva în urmă, în preajma fierbătorului; fotoliul pe care

stătea tata, cu brațele lustruite și reci din cauza atingerilor umane de atâția ani. Asta mă face să pufnesc în răs, iar după aceea nu mai simt niciun miros. Pur și simplu, există. E mirosul nostru.

Merg până la blatul cel mai îndepărtat să iau ceainicul electric, dar când vreau să-l umplu, manșeta hainei mi se agață de robinet și apa mi se strecoară în mânecă. Îmi scutur mâna, apoi brațul și, când ceainicul se umple și-l pun în priză, îmi scot haina, întorc pe dos mâneca udă și o vântur.

Mama privește scena asta stranie de parcă i-ar aminti de ceva. Apoi pornește spre locul unde se află medicamentele ei, într-o farfurioară de pe blatul din apropiere. Le ia, unul după altul, așezându-le pe limbă neputincioasă și absentă. Ridică bărbia și le înghite pe uscat, în timp ce eu îmi frec brațul ud cu palma și apoi îmi prefir mâna umedă prin păr.

La urmă, aruncă în gură o capsulă verde și rămâne încremenită, doar gâtul i se mai mișcă. Se uită o clipă pe geam. Apoi se întoarce moale spre mine.

— Ce mai faci, scumpo?

— Veronica! îmi vine să țip la ea. M-ai botezat Veronica!

Măcar de-ar deveni vizibilă, îmi zic. Atunci aş putea s-o înșfac și s-o forțez să-și dea seama de adevărul situației, de gravitatea faptelor sale. Dar ea rămâne cumva nedeslușită, de neatins, iubită peste măsură.

Am venit să-i spun că Liam a fost găsit.

— Ești bine?

— Vai, mami.

Ultima oară când am plâns în bucătăria asta aveam șaptesprezece ani, o vârstă redutabilă pentru plâns, însă nu și pentru familia noastră, unde toți par să aibă toate vârstele deodată. Îmi mișc brațul, trecându-l de-a lungul mesei din pin galben, cu luciul lui gros, plastifiat. Întorc fața spre ea, pregătind-o să rostească fraza rituală (are o

anumită voioșie, din câte observ), dar ea zice brusc: „Veronica!” și se îndreaptă – aproape se repede – spre ceainic. Pune mâna pe mânerul din bachelită când bulele se îngrămădesc lângă peretele de crom și ridică ceainicul, care e încă în priză, turnând niște apă pentru a încălzi ceainicul de porțelan.

El nici măcar n-o plăcea.

În perete, lângă ușă, e o creștătură, unde Liam a aruncat cu un cuțit spre mama, și toți au râs și au țipat la el. E încă acolo, printre alte ciobituri și semne anonime. Celebră. Gaura pe care a făcut-o Liam după ce mama s-a ferit și înainte ca toți să înceapă să urle.

Oare ce putuse să-i spună? Cu ce anume îndrăznise să-l provoace femeia asta blândă? Și apoi Ernest sau Mossie, unul dintre pedepsitori, luptându-se să-l scoată afară pe ușa din spate, să-l tragă în iarbă și să-l altoiască. Și de asta am râs. A râs și fratele meu pierdut, Liam: aruncătorul cuțitului, cel altoit, a râs și el și l-a apucat pe fratele lui mai mare de gleznă ca să-l doboare în iarbă. Și eu – și eu râdeam, din câte îmi amintesc. Mama rățoindu-se puțin la noi când a văzut toate astea și reluându-și apoi treaba. Soră-mea, Midge, înșfăcând cuțitul și fluturându-l de la fereastră spre băieții care se băteau, înainte să-l arunce în chiuveta plină cu vase nespălate. Orice-ai spune, familia noastră se amuza.

Mama pune capacul pe ceainic și mă privește.

Din talie până la genunchi sunt un balot care tremură, în măruntaiele mele e o fierbințeală îngrozitoare, o agitație care mă face să vreau să-mi vâr pumnii între coapse. E un sentiment confuz – ceva între diaree și sex – o durere aproape genitală.

Ultima oară când am plâns în casa asta a fost probabil din cauza vreunui prieten. De obicei, lacrimile de familie nu aveau nicio valoare în această bucătărie; făceau pur și simplu parte din larma generală. Singurul lucru care conta era *A*

sunat sau N-a sunat. Vreo catastrofă. Genul acela de lucru care te face să te sui pe pereți după cinci sticle de cidru. M-a părăsit. Te încovoiai, te prindeai cu mâinile de burtă, urlând și sufocându-te. Nici măcar n-a sunat să-și ia înapoi fularul. Băiatul cu ochi de peruze.

Pentru că noi, ăștia din neamul Hegarty, suntem al naibii de iubăreți – îți dai seama dintr-o privire. Numai ochi, sex pe nerăsuflăte, fără să scăpăm vreodată prilejul. Asta dacă nu-i punem la socoteală pe cei care nu sunt în stare să iubească deloc. Adică cei mai mulți dintre noi, într-un fel.

Cei mai mulți dintre noi.

— E vorba despre Liam, îi spun.

— Liam? întreabă ea. Liam?

Mama a avut doisprezece copii și, așa cum mi-a spus într-o zi de cumpănă, șapte pierderi de sarcină. Golurile din mintea sa nu sunt din vina ei. Chiar și așa, n-am iertat-o pentru nimic. Pur și simplu nu pot.

N-am iertat-o pentru sora mea Margaret, căreia i-am spus Midge până când a murit, la patruzeci și doi de ani, de cancer la pancreas. N-o iert pentru sora mea frumoasă și rătăcită, Bea. N-o iert pentru fratele meu cel mai mare, Ernest, care a fost preot în Peru, până când s-a răspopit, tot în Peru. N-o iert pentru fratele meu Stevie, care acum e îngeraș în cer. N-o iert pentru întreaga litanie incomodă care-i cuprinde pe Midge, Bea, Ernest, Stevie, Ita, Mossie, Liam, Veronica, Kitty, Alice și pe gemeni, Ivor și Jem.

Ne-a dat nume epopeice – nu din astea, de-ale voastre, ca Jimmy, Joe sau Mick. Pierderile de sarcină aveau probabil numere ca „1962” sau „1964”, deși se poate ca, în sufletul ei, să le fi dat nume (Serena, Aifric, Mogue). Nici pentru copiii ăia morți n-o iert. Pentru faptul că n-a ținut nici măcar un caiet în care să scrie ce boli a avut fiecare, când și ce vaccinuri li s-au făcut. Oare sunt singura femeie din Irlanda cu risc de poliomielită?

Nu se știe. N-o iert pentru nesfârșitele șiruri de haine moștenite de la surori, pentru jucăriile puține, pentru că Midge ne plesnea tot timpul din cauză că maică-mea era prea blândă sau prea ocupată sau prea absentă sau însărcinată ca să-i mai pese.

Iubita mea mamă. Fata mea fără vârstă.

Nu, când se ajunge la asta, nu-i iert sexul. Prostia de-a desface picioarele atât de des și de-a fi încălecată orbește. Consecințe, mami. Consecințe.

— Liam, îi spun pe un ton destul de agresiv.

Zarva din bucătărie se potolește în timp ce-mi fac datoria, aceea de a-i spune unui om despre soarta altuia, de a-i da cele câteva detalii alese cu grijă despre felul în care și-a găsit sfârșitul.

— Îmi pare rău, dar a murit, mami.

— Vai, zice ea.

Și tocmai vorba asta mă așteptam s-o aud. Era exact sunetul care știam că-i va ieși pe gură.

— Unde? mă întreabă.

— În Anglia, mami. Acolo unde era. L-au găsit în Brighton.

— Ce vrei să spui? zice ea. Ce vrei să spui cu „Brighton”?

— Brighton, din Anglia, mami. E un oraș din sudul Angliei. E lângă Londra.

Și atunci mă lovește.

Nu cred că m-a lovit vreodată. Încerc să-mi amintesc mai târziu, dar sunt convinsă că a lăsat loviturile în seama altora: a lui Midge, bineînțeles, care ștergea mereu câte ceva cu mopul, așa că te pălea în treacăt cu cârpa, peste față, peste gât sau peste pulpe, iar mirosul chestiei ăleia mi se părea întotdeauna mai îngrozitor decât lovitura. A lui Mossie, care era sonat. A lui Ernest, care era un tip atent și delicat. Dacă o luai în jos pe fir, loviturile își pierdeau din autoritate și se domoleau, până și eu am trecut o vreme prin faza asta cu Alice și cu gemenii, Ivor-și-Jem.

Dar mama ține o mână pe masă și o balansează pe cealaltă înainte ca să mă atingă peste cap dintr-o parte. Nu prea tare. Deloc. Apoi o leagănă îndărăt, se întinde să se apuce de blat și rămâne suspendată acolo, între blat și masă, cu capul îngropat între brațele întinse. O vreme nu zice nimic, apoi din ea izbucnește un sunet teribil. Destul de blând, de fapt. Acesta pare să se înalțe și să se desprindă din spatele ei. Ridică fruntea și se întoarce spre mine, așa că sunt martora expresiei sale – a celei de acum și a faptului că nu va mai fi niciodată aceeași.

Nu-i spune lui mami. Asta era mantra copilăriilor noastre sau a unora dintre ele. Nu-i spune lui mami. Mai ales a lui Midge, dar și a celor mai mari. Nu i se spunea dacă se spărgea sau se vărsa ceva, dacă Bea nu venea acasă sau Mossie se ducea să locuiască în pod sau dacă Liam picura acid sau Alice făcea sex sau Kitty sângera ca o fântână arteziană pe noua ei uniformă de școală sau nu i se spunea de numărul mesajelor telefonice despre întârzieri, blocaje, probleme cu banii de autobuz sau de taxi și, o dată, despre noaptea catastrofală petrecută de Liam în arest. Nu i se transmitea niciun mesaj: conferința ținută în hol în șoaptă, *Nu-i spune lui mami*, pentru că „mami” ar... ce? Și-ar da duhul? „Mami” și-ar face griji. Ceea ce mie mi se părea normal. La urma urmelor, erau odraslele ei. Toți ieșiseră – de unii singuri și în dureri – din pântecul ei. Până și tata întârea – pe un ton neutru și galant: Nu e cazul să-i spuneți asta mamei voastre, de parcă realitatea patului său ar fi fost singura pe care i se cerea s-o suporte.

După ce mama se întinde și mă lovește pentru prima oară, la cei șaptezeci de ani ai ei și cei treizeci și nouă ai mei, mintea mi se învâlburează, aproape îmi explodează din cauza acestui gest nedrept. Simt că mor de atâta nedreptate; cred că asta va scrie pe certificatul meu de deces. Sarcina asta ar trebui să-mi revină mie de la bun început –

pentru că fără îndoială eu sunt cea precaută. Am o mașină, o factură de telefon rezonabilă. Am fiice care nu sunt obligate să se bată una pe bermudele celeilalte dimineă, înainte de-a pleca la școală. Așadar, eu sunt cea care trebuie să meargă acasă la mami cu mașina, să sune la ușă și să se așeze într-o poziție convenabilă, de partea cealaltă a mesei, ca să poată fi lovită. Lucrurile astea nu le-am căpătat din întâmplare – soț, mașină, factură, fiice. Așa că sunt furioasă pe fiecare dintre frații și surorile mele, chiar și pe Stevie, mort de mult, sau pe Midge, moartă de curând, și fierb de furie din pricina lui Liam, pentru că s-a găsit să moară tocmai acum, când am cea mai mare nevoie de el. Literalmente, îmi ies din minți.

Sunt atât de supărată, că văd bucătăria dublu, ca și cum aș privi-o de sus: mă văd pe mine cu mâneca suflecată, cu brațul gol zăcând întins pe masă, iar de cealaltă parte, mama, în formă de cruce, cu capul căzut din triunghiul alb al gâtului dezgolit.

Aici e Liam. Aici, sus. Îl simt ca pe un țipăt în încăpere. Asta e ceea ce vede el: brațul meu gol, mama jucându-se de-a avionul între blat și masă. Zburând la mică înălțime.

— Mami.

Sunetul continuă să iasă din ea. Ridic brațul.

— Mami.

Nu-și dă seama câte s-au făcut pentru ea în aceste șase zile, de când am primit primul telefon din Anglia. A fost scutită de toate – Kitty a făcut turul Londrei, iar eu pe al Dublinului ca să-i obținem fișa dentară, apoi documente referitoare la înălțimea, culoarea părului și tatuajul de pe umărul lui drept. Nimic din toate astea nu i-a fost adus la cunoștință, așa cum mi s-a întâmplat mie azi-dimineă, când m-am trezit cu „copoaica” la ușa mea, pentru că eu l-am iubit cel mai mult. Îmi pare rău de polițiste – nu fac altceva decât să se ocupe de rude, prostituate și cești de ceai.

Saliva curge acum de pe buza de jos a mamei în cheaguri și şuvițe subțiri. Gura i se deschide tot timpul. Încearcă fără încetare s-o închidă, dar buzele nu vor să se apropie și bâiguie doar: „Îhh, îhh”.

Trebuie să mă duc la ea și s-o ating. Trebuie s-o apuc de umeri, s-o ridic ușor și s-o duc de-acolo. Am să-i prind brațele și am să i le lipesc de corp, în timp ce o împing și o conduc spre un scaun, am să pun zahăr în ceașca ei de ceai, deși nu-l bea îndulcit. Am să fac asta din respect pentru o durere care e biologică, stupidă și inoportună.

Ar plânge la fel pentru Ivor, mai puțin pentru Mossie, mai mult pentru Ernest și fără consolare, așa cum am face cu toții, pentru frumosul Jem. Ar plânge, indiferent despre ce fiu ar fi vorba. Îmi dau seama că e ceva putred aici, pentru că de fapt eu am pierdut ceva care nu mai poate fi înlocuit. Ei i-au mai rămas destule.

Între mine și Liam era o diferență de unsprezece luni. Am ieșit din pântecul ei unul în coada celuilalt; unul după altul, iute ca poșta, iute ca o infidelitate. Uneori îmi închipui că ne-am suprapus acolo, numai că el a ieșit mai devreme, să mă aștepte afară.

— Te simți bine, mami? Vrei o ceașcă de ceai?

Mă săgetează cu privirea – o mână de om într-un scaun imens. Mă privește cu arțag și apoi smucește capul într-o parte. Iar asta cade asupra mea ca un blestem. Cine sunt eu să pipăi, să manevrez și să dau la o parte substanța din care e făcută iubirea unei mame?

Mă numesc Veronica Hegarty. Stau la chiuvetă, îmbrăcată în uniformă de școală; am poate cincisprezece sau șaisprezece ani; îmi plâng o iubire ratată și sunt consolată de o femeie care nu poate, pentru nimic în lume, să țină minte cum mă cheamă. Sunt Veronica Hegarty, am treizeci și nouă de ani și amestec zahărul cu lingurița într-o

ceașcă de ceai pentru cea mai frumoasă femeie din Dublin, care tocmai a primit o veste cumplită.

— O s-o sun acum pe doamna Cluny.

— S-o suni? întreabă ea. S-o suni?

Pentru că doamna Cluny locuiește alături.

— Da, mami.

Brusc, își amintește că fiul ei e mort. Verifică din nou, ca să-și dea seama dacă e adevărat, iar eu încuviințez cu o mișcare ipocrită din cap. Nu-i de mirare că nu mă crede. Și mie îmi vine greu să cred.

3

Semințele morții fratelui meu au fost semănate cu mulți ani în urmă. Persoana care le-a plantat a murit de mult – cel puțin, așa cred. Așadar, dacă vreau să spun povestea lui Liam, atunci trebuie să încep cu mult înainte de nașterea lui. Și, de fapt, asta e povestea pe care mi-ar plăcea s-o scriu: istoria este un loc atât de romantic, cu birjarii și ștregarii ei și cizmele încheiate într-o parte. Numai de-ar sta locului și nu s-ar mai mișca. Numai de nu mi-ar mai luneca prin minte.

Bun.

Lambert Nugent a văzut-o prima oară pe bunica mea, Ada Merriman, în holul unui hotel, în 1925. Acesta e momentul pe care îl aleg. Era ora șapte seara. Ea avea nouăsprezece ani, iar el douăzeci și trei.

Ea a intrat în hol și nu s-a uitat în jur; s-a așezat pe un scaun cu spetează ovală, aflat lângă ușă. Lamb Nugent a urmărit-o, printre valurile de oameni abia sosiți și de instrucțiuni, cum și-a dat jos mănuașă din mâna stângă și apoi a tras-o pe cea din mâna dreaptă. A scos o brățară mică de sub manșetă și și-a pus mâna în care ținea mănuașile în poală.

Era frumoasă, bineînțeles.

E greu să spui cum arăta Lamb Nugent la douăzeci și trei de ani. Se odihnește în mormânt de-atâta vreme, încât e greu să ți-l închipui inocent sau transpirând, când toate astea s-au prefăcut în țărână.

Ce a văzut ea la el?

Trebuie să-l reasamblez, clic, clic: mușchii prinși de oase și înfășurați în grăsime, apoi totul învelit în piele și îmbrăcat în costumul albastru-închis sau cafeniu – tăietura reverelor, poate, care

sunt puțin prea ascuțite, și mirosul mâinilor – ceva mai fin decât acidul fenic. Chiar și atunci, avea în el narcisismul sobru al omului obișnuit și toate gesturile lui de iubire de sine erau subtile și precise. Nu își dădea aere. Lamb Nugent privea. Sau nu privea, mai degrabă lăsa lumea să pătrundă înăuntrul lui – lumea, cu toate nuanțele ei de cine ce datora cui.

Probabil tocmai asta a văzut când bunica mea a intrat pe ușă. Ochii lui de copil. Cele două pupile negre în care imaginea dublă a Adei Merriman a pășit și s-a așezat. Era îmbrăcată în albastru sau, cel puțin, așa îmi imaginez eu. Eul ei albastru s-a instalat în pliurile cenușii ale creierului lui și a rămas acolo pentru tot restul vieții sale.

Era șapte și cinci minute. Lumea din hol discuta despre ploaie și despre ce să faci cu birjarul și dacă e cazul să iei o gustare; după care grupul celor sosiți de curând a fost împins pe un singur rând în fața ușii salonului și cei doi servitori au fost lăsați în urmă să aștepte; ea – în scaunul elegant, el – cu cotul pe biroul de la recepție, ca un bărbat stând la bar.

În această poziție au rămas trei ore și jumătate.

Făceau parte din clasa de jos. Pentru ei, așteptatul nu era o problemă.

Ada nu s-a prefăcut că-l observă, la început. Probabil că așa era politicoș, dar mai cred că el a recurs de prima dată la acest truc al prezenței inconsistente. Iar accesele de furie de care a suferit mai târziu în viață erau probabil, în 1925, doar izbucniri de pasiune și speranțe juvenile. Dacă Nugent a suferit în acei ani de tinerețe, atunci singurul motiv a fost decența. Era un om decent. Nu era un bărbat obișnuit cu hotelurile. Nu era obișnuit cu femeile care demonstau o asemenea precizie nervoasă în felul în care își scoteau mânușa. Niciuna din micile lui aventuri nu-l pregătiseră pentru Ada Merriman. Dar, spre surprinderea lui, era gata pentru ea.

În spatele biroului înalt, micul portar a agăţat o cheie pe panou, apoi a lovit ușor soneria, care a scos un pâraie, să verifice dacă merge. S-a întors la birou, a scris un bilet, apoi a plecat din nou. O servitoare a ieşit din bucătăria din spate ducând o tavă cu ceai. A urcat scările, a apucat-o pe un coridor de la etaj și n-a mai coborât. Erau singuri.

Ce discreție. Pentru că Dublinul era plin de femei mândre și de bărbați decenți și puteai să protestezi zgomotos în privința acestui lucru sau, ca această pereche, să alegi să nu-ți pese și să taci. Încordându-și atenția în liniștea aceea, fiecare și-a dat seama de forța celuilalt și de faptul că niciunul nu va pleca primul.

Ne e dat să iubim atât de puțini oameni. Aș vrea să le spun fetelor mele că să te îndrăgostești e un lucru important de fiecare dată, chiar și la nouăsprezece ani. Mai ales la nouăsprezece ani. Și, dacă la nouăsprezece ani poți să numeri oamenii pe care-i iubești pe degetele de la o mână, la patruzeci nu o să rămâi fără degete la mâna cealaltă. Ne e dat să iubim atât de puțini oameni și de aceștia rămânem legați.

Așadar, iată-l pe Nugent legat de Ada Merriman înainte ca pendula să bată sfertul de oră. Și ea de el, în mod indirect – deși ea n-o știe încă sau nu arată c-o știe. Între timp lumina pălește și nu se întâmplă nimic. Servitoarea care n-a mai coborât pe scări trece prin hol cu o altă tavă, urcă treptele și dispare din nou pe coridorul întunecat de la etaj. Aud cum în camera din spatele recepției se deschide o ușă și cineva întreabă de o oarecare domnișoară Hackett. Ada Merriman se uită de la o distanță respectabilă spre locul în care Lamb Nugent nu crede nicio iotă din ce spune.

Aerul dintre ei e prea rarefiat pentru iubire. Singurul lucru care poate fi aruncat prin aerul orașului Dublin este un fel de rânjel.

Te cunosc eu.

Dar e prea târziu pentru așa ceva. Deja s-a întâmplat. Atunci când ea a intrat pe ușă; atunci când a privit în jur, dar nu dincolo de scaun. S-a întâmplat în desăvârșirea cu care a reușit să fie prezentă, dar nu văzută. Restul a fost doar agitație: mai întâi, faptul că ea trebuia să-l observe la rândul ei (și a făcut-o – i-a remarcat nemișcarea), iar apoi, faptul că trebuia să-l iubească, așa cum o iubea și el; dintr-odată, deplin și în ciuda poziției sociale care le fusese hărăzită.

Ada îl studiază fără să întoarcă deloc capul – partea de jos a obrazului i se umple cu tot ce e de știut despre acest tânăr care stă în picioare în celălalt capăt al încăperii. Cunoașterea asta e începutul unei roseli, dar Ada nu roșește. Se uită la brățara ei - un lanț subțire din aur roz, cu o închizătoare în T, ca lanțul unui ceas. Pipăie această mică anomalie – un obiect bărbătesc pe încheietura ei de față – și simte neîncrederea lui Nugent apăsând-o. Apoi ridică ușor capul să spună: „Și?”.

Destul de obraznică.

Acum ar putea s-o urască, deși e prea tânăr, la cei douăzeci și trei de ani ai săi, ca să dea un nume emoției care-l străbate repede și dispare, stârnind în urma sa un curent de aer. Ceva ușor. Un zefir. Oare ce e?

Dorință.

La ora șapte și treisprezece minute, dorința adie pe buzele tânărului Lamb Nugent – șșșt! îi simte teribila apropiere. Nevoia de-a se mișca se ridică în el, dar el nu se mișcă. Rămâne ferm pe poziții în timp ce, în partea cealaltă a încăperii, nemișcarea Adei triumfă. Dacă ar avea multă răbdare, poate că ea s-ar uita la el acum. Dacă ar fi foarte umil, poate că ea și-ar prezenta condițiile.

Sau poate că n-o va face. Nu s-a rostit niciun cuvânt. Niciunul din ei nu s-a mișcat. E posibil ca Nugent să-și imagineze totul – sau eu. Poate că, la cei douăzeci și trei de ani ai săi, e un ins demn de

milă, cu șapca lui de tweed cusută manual și mărul lui Adam proeminent; poate că Ada nici nu-l observă din partea cealaltă a încăperii.

Dar suntem în anul 1925. Iată un bărbat. Iată o femeie. *Mai mult ca sigur* că ea știe ce-i așteaptă. O știe pentru că e frumoasă. O știe prin prisma tuturor celor întâmplare de-atunci. O știe pentru că e bunica mea și, ori de câte ori îmi pune mâna pe obraz, simțeam apropierea morții și asta mă liniștea. Nimic nu e la fel de nesigur ca atingerea unei bătrâne – la fel de tandru sau dezgustător.

Ada a fost o femeie fantastică. Nu găsesc alt cuvânt pentru ea. Pentru felul în care își ținea umerii și mergea pe stradă, cu plasa lovindu-i-se de coapse. Nu avea niciodată mâinile goale, dar nu vedeai ce ținea în ele; indiferent ce urma să fie împăturit, spălat, mutat sau șters. Nici când mânca nu observai, pentru că te asculta întotdeauna sau vorbea; mâncarea dispărea pur și simplu, nu intra, de fapt, într-un orificiu de pe fața ei. Cu alte cuvinte, manierele ei erau perfecte și molipsitoare. Chiar și la opt ani, îmi dădeam seama că e fermecătoare.

Dar cum de știa Nugent asta, înainte ca ea să deschidă gura să-i vorbească? Nu pot decât să presupun că nu conta, că în atașamentul lui au existat faze și perioade (la urma urmelor, a urât-o înainte de șapte și un sfert), pe care trebuia să le repete în cicluri mai lungi – de ani întregi sau chiar de decenii – trebuia să treacă de la dragoste la un fel de batjocură, trebuia să fie atins de ură și stârnit de dorință, trebuia să cunoască umilința finală și să o ia de la capăt cu dragostea. De fiecare dată știa mai mult despre ea – poate chiar mai mult despre el însuși – și nimic din ce afla nu aducea vreo schimbare. La șapte și paisprezece minute, revin în punctul din care au plecat.

Dar iubirea?

Nugent se mișcă acum destul de brusc. Apleacă fruntea și își masează rădăcina părului. E posibil

să-l iubească și ea? Să se întoarcă la clipa în care ea a intrat pe ușă și să se ridice deasupra acestor preocupări meschine legate de pierderile și schimburile dintre ei?

O, da, spune o jumătate a feței triste a Adei. Iar ea se gândește o vreme la dragoste.

Nugent simte o furnicătură la rădăcina adâncă a penisului; viitorul sau începutul viitorului. În clipa asta nu-i întrerupe nimeni. Cineva a strangulat-o pe servitoare într-o cameră de la etaj; portarul de jucărie zace aruncat pe scaun. Intre ei sunt patru metri de covor. Nugent se gândește cum i se umflă vârful penisului ieșind din săculețul lui de piele, iar Ada meditează la iubire, în timp ce acele ceasului din holul hotelului alunecă, se învârt încet și ceasul vibrează sunând sfertul de oră.

Ri ri ri rii ra!

Ra ra ri rii ra!

Reînsuflețit, chemat la datorie, micul portar tropăie prin întunericul holului cărând în brațe un scăunel pe care-l așază sub o lampă de perete. Iese din nou și se întoarce cu un sul de hârtie aprins pe care-l ține sus și a cărui flacără pare spălăcită din cauza ultimelor raze de lumină ale zilei. Se urcă pe scăunel ca să dea la o parte abajurul, dă drumul la gaz, apleacă sulul în interior pe bâjbâite și, înainte să fie prea târziu, aprinde gazul cu flacăra. Se aude un şuierat pustiu și albastru înainte ca flacăra să strălucească galben-verzui la capătul fitilului; lumina se micșorează, apoi se răspândește în încăpere. Holul miroase leșinător din cauza gazului și a miresmei calde de hârtie arsă și fulgi negri se împrăștie în toate părțile de pe degetele pe care bărbatul le scutură iute. Pune abajurul la loc, mută scaunul sub cealaltă lampă și pleacă.

În urma lui, încăperea pâlpâie întunecat. Tot mai întunecat.

Se întoarce. Nugent și Ada se uită la el în timp ce-și încheie ritualul cu lămpile și cu scaunul; intrările și ieșirile lui, importanța teribilă pe care

și-o dă în timp ce se plimbă de-a lungul pereților spre a patra și ultima lampă, cea de deasupra scaunului pe care stă Ada. Așază scăunelul lângă picioarele ei, de parcă ar face o plecăciune, se ridică și dispare din nou. După o clipă interminabilă se întoarce cu flacăra pe care ar fi putut s-o ia, dar n-a făcut-o, din focul din șemineu. Probabil că n-a vrut să se aplece în fața lor, deși n-are niciun fel de scrupule s-o facă pe Ada să se ridice. Se oprește în fața ei, înclinând sulul într-o parte și-n cealaltă, întetind flacăra și păcălind-o să urce de-a lungul hârtiei. Se uită la fața ei. Și așteaptă.

Rochia Adei foșnește și cade în jurul său când se ridică. Ar fi putut foarte bine să cadă pe podea; ar fi putut să fie făcută din apă, ar fi putut să fie o băltoacă de culoare în jurul picioarelor ei, atât de nudă pare acum. Nugent se holbează la ea fără nicio rușine în timp ce Ada își împreunează mâinile și coboară privirea. La început o compătimentește, apoi n-o mai face. În cele din urmă, se mută la marginea biroului și se consolează cu mirosul care se prelinge afară de sub cămașa lui în timpul unui oftat. Mulțumesc lui Dumnezeu pentru asta. Nu e vina lui.

De dimineață a fost la Pro-Catedrală¹ să asiste la utrenie. A stat la rând împreună cu alți bărbați pentru împărtășanie. Expresia lor înfometată semăna cu aceea a sărmanilor care stau la coadă pentru o supă. Iar când s-a ridicat, a făcut-o ca orice persoană decentă – și-a îndreptat încet pulpele îngreunate de povara vieții sale pe pământ, simțindu-se întristat pentru cei pe care îi iubea. Curajos.

E Postul Mare. Nugent a renunțat la sandvișuri, cârnați și orice fel de cărnuri pe durata lui, și de asemenea la tării. Trupul i s-a curățat prin eforturile sufletului – așa că mirosul care i se strecoară afară din cămașă are în el ceva primăvăritic, un parfum de săpun matinal,

amestecul vag al trudei de zi cu zi. Stofa costumului său e roasă în limitele decenței, gulerul cămășii sale e decent de curat, iar viața care se întinde înaintea lui se îndreaptă decent spre o maturitate solidă.

Cu o mică întrerupere – pentru că ocheadele pe care ochii lui copilăroși i le aruncă Adei Merriman în holul hotelului Belvedere nu au nimic decent.

Ada i-a întors privirea. În picioare – goală parcă –, ținând mâinile împreunate în față, a ridicat capul și l-a privit în ochi.

Aici se produce șocul. Șocul e întregul eu al Adei Merriman. Pupilele ei se măresc ca să-l cuprindă; se deschid pe neașteptate, iar Nugent e fericit că se poate sprijini de tăblia de lemn a biroului de la recepție.

Apoi își zâmbesc. Ada zâmbește. De parcă acolo s-ar spune o glumă, una la care ar dori ca el să participe.

Nugent o privește. Se întreabă ce parte a trupului ei i se pare atât de amuzantă. Sâni sau gâtul? Ori nu-și dă seama că e goală (de fapt, e îmbrăcată din cap până-n picioare), ori nu-i pasă. S-ar putea să râdă de omulețul care aprinde lămpile. Sau s-ar putea să râdă de el – de felul în care stă acolo, ca un țăran cu o gălmă în pantaloni. Și ochii lui Nugent se măresc din cauza nedreptății și a forței iubirii respinse.

Doar că, așa cum i-ar putea spune și micul lampagiu, ea nu i-a refuzat nimic încă. Nu l-a refuzat câtuși de puțin. Lămpile cu gaz bolborosesc și scot un șuierat slab în momentul în care scăunelul e ridicat și omul se retrage, înclinat ușor, cu o curtenie cinică, spre acești îndrăgostiți, de parcă ar putea vedea totul: împreunarea (ce mai înghionteli), banii, minciunile pe care au început deja să și le spună. O, dacă ar fi un cântec, l-ai putea cânta. Dacă ar fi cântec l-ai putea zbiera. Mai ales în Dublin, în anul 1925.

Asta e, desigur, povestea de dragoste pe care-am inventat-o. Toți am avut câte o bunică frumoasă – o poză sepia cu o floare portocalie în păr. Și privirea aceea stăruitoare a acelor ochi de modă veche. Nu mai știm să fim dârji, așa cum era o mireasă la vremea aceea. Asta e poza de la nunta Adei: poartă voalul anilor 1920, până în pământ, iar pe mătasea rochiei se văd cusăturile făcute manual, care se întind într-o linie zimțată deasupra tivului. Era atât de pură și de învăpăiată. Ada Merriman, modesta și vijelioasa mea bunică, era genul de femeie despre care poeții scriau versuri la 1925.

Are picioarele mele. Sau eu le am pe ale ei: lungi, cu degete sfrijite. Și gleznele cu oase pronunțate și fluierile picioarelor nesfârșite și turtite care mă făceau să mă simt stingheră la școală, înainte să învăț cum să mă folosesc de ele. Cam prin 1979, mi-am dat seama că am un trup scump. Nu ține de sex. Avocații vor să le nasc eu copiii, iar arhitecții să mă așez pe noile lor scaune Eames. Nu am sâni prea mari, sunt doar înaltă și musculoasă. Așa că mă îmbrac bine, cred – deși nu mă poți convinge cu niciun chip să port o fustă până la jumătatea pulpei, să-mi expun gleznele mele de travestit și nenorocitele mele de degete noduroase.

Așadar, picioarele mari ale Adei sunt oarecum jalnice în pantofii de satin. S-a măritat. E fericită. Sau așa îmi închipui punând fotografia la loc în cutia de pantofi ce conține rămășițele poveștii ei.

Cred că veți fi ușurați să auziți că nu s-a măritat cu Nugent. S-a măritat cu Charlie Spillane. Și nu doar pentru că avea mașină.

Dar el n-a părăsit-o niciodată. Bunica mea a fost gestul cel mai plin de imaginație al lui Lamb Nugent. S-ar putea să nu-l iert niciodată, însă lucrul ăsta – felul în care i-a rămas credincios – îl definește în mare parte pe acest om.

Îi sun pe cei îndoliați din Brighton și Hove de la telefonul din hol al mamei și ei îmi dau numărul unui antreprenor de pompe funebre, care îmi notează amabil detaliile de pe cartea de credit, dacă tot o am la îndemână. Bineînțeles că trebuie să mă gândesc la sicriu și, nu-mi dau seama din ce motiv, știu că voi alege unul din stejar lăcuit – hotărâre care mă privește doar pe mine, pentru că l-am iubit cel mai mult. Oare cât mă va costa? mă gândesc punând telefonul în furcă.

Doamna Cluny, vecina, vine de alături, foarte tăcută. Mișună prin hol, apoi prin bucătărie și închide ușa. După o vreme, aud vocea foarte scăzută a mamei.

Nu am răbdare cu cadranul vechi, circular al telefonului, așa că scot mobilul și încep să mă plimb prin casă, sunând toată trupa, în Clontarf și Phibsboro, în Tucson, Arizona, ca să le spun: „Vești proaste cu Liam. Da. Da, așa cred”. Și: „Sunt la mama. Șocată. Foarte șocată”. Veștile se discută printre rânduri prea vagi pentru a le da de capăt. Jem o să-l sune pe Ivor, Ivor o s-o sune pe nevasta lui Mossie, iar Ita o să dea de părintele Ernest, undeva, la nord de Arequipa. Apoi or să sune cu toții aici mai târziu – sau or s-o facă nevestele lor – ca să dea explicații, detalii crude și informații despre ore și zboruri.

Mă plimb prin obscuritatea camerelor copilăriei noastre și nu ating nimic.

Toate paturile sunt aranjate și pregătite. Fetele dormeau la etaj și băieții la parter (aveam un sistem al nostru). Un furnicar. Paturile etajate ale gemenilor se află într-o încăpere mică, din stânga ușii de la intrare – aceea în care a murit bebelușul Stevie. În cealaltă parte a camerei e o ușă care dă

spre extinderea unde se află garajul, cu trei paturi separate. Dincolo de ea e coridorul ce duce spre grădină, unde dormea Ernest, pe o saltea așezată pe jos, și apoi Mossie, când Ernest a plecat, și Liam, ultimul.

Acoperișul în pantă al coridorului e din plexiglas ondulat și transparent. Salteaua e tot acolo, împinsă în ușa galbenă ce dă spre grădină, cu fereastra ei de sticlă jivrată. Posterul lui Liam cu Marc Bolan a dispărut, dar se mai văd încă urmele murdare de bandă adezivă atârând de zidul din beton.

Aici am fumat prima țigară.

Mă așez pe salteaua acoperită cu o pătură albastră și aspră și-mi sun ultimul frățior.

— Salut, Jem. Nu, totu-i bine. Am vești proaste despre Liam. Și Jem, cel mai mic dintre noi, cel mai liniștit și mai iubit, zice:

— Ei bine, cel puțin s-a lămurit.

Încerc din nou să dau de Kitty și ascult cum sună telefonul în apartamentul ei gol din Londra. Mă întind și mă uit la acoperișul din plexiglas ondulat.

Întrebându-mă cum aș putea să fac să dispară toate aceste extinderi și șoproane și să readuc casa la forma pe care o avea odată. Dacă ar fi posibil s-o dăruim și s-o construiesc din nou.

Când sosește Bea, îi deschid ușa de la intrare, o prind de brațe și ne legănam împreună până când trece în fața mea pe holul întunecos. O urmez în lumina gălbuie a bucătăriei și-mi dau seama că mama a îmbătrânit cu cinci sau poate zece ani în intervalul în care am dat telefoane.

— Bună seara, mami. Vrei să iei ceva? Vrei să chem un doctor să-ți dea ceva ca să dormi?

— Nu, nu. Nu, mulțumesc.

— Mă duc acolo să aranjez totul, îi spun.

— În Anglia? mă întreabă ea. Acum?

— O să te sun, OK?

Când o sărut, obrazul îi e nemaipomenit de moale. Mă uit la Bea, peste umărul mamei, și ea îmi aruncă o privire încruntată, plină de reproș.

Nu-i spune lui mami.

De parcă ar fi vina mea.

Tata obișnuia să stea în bucătărie și să se uite la televizor până la ora unsprezece, cu ziarul pe genunchi. După știri, împătura ziarul, se ridică, închidea televizorul (chiar dacă mai era cineva acolo care se uita la el) și se ducea la culcare. Sticlele cu lapte erau clătite și puse pe scară. Poate unul dintre gemeni era sculat, pus pe oală și apoi băgat la loc în pat. După aceea, intra în camera unde dormea împreună cu mama. Ea era deja în pat, unde citea și ofta de la nouă și jumătate. Urma o conversație în șoaptă, apoi se auzea clinchetul cheilor și monedelor pe care le scotea din buzunare. Zdrăngănitul cataramii de la curea. Un pantof care lovea podeaua.

Tăcere.

La școală erau fete ale căror familii atingeau cifra viguroasă de cinci sau șase membri. Erau fete cu familii de șapte sau opt membri – lucru considerat puțin cam prea entuziast – și apoi urmau cele vrednice de milă, ca mine, ai căror părinți nu aveau leac și se înmulțeau la fel de firesc cum se căcau.

Când am ieșit din casa lui mami, în loc s-o iau la stânga, o apuc la dreapta, spre aeroport. Nu mă gândesc unde merg; mă gândesc la ploaie, la indicator, la târșăitul ștergătorului de cauciuc pe parbriz. Nu mă gândesc, de fapt, la nimic – nu prea ai la ce să te gândești. Apoi mă gândesc la ceva de băut. Nimic extraordinar. O picătură tare de whisky sau poate de gin. Plutesc spre el în Saab-ul meu 9.3, spre ideea acelui șnaps care-mi înflorește în gură.

Mi se face întotdeauna sete când plec din casa asta – e ceva legat de nedreptatea acestui loc. Dar

rezist. Nu beau, nu încă. Kitty era atât de beată când m-a sunat mai devreme, că am auzit doar niște bâiguieli.

— Orh. Pfs, a zis. Pfs. Pfs ssânt. Salut.

Din chestia asta trebuia să înțeleg că o polițistă tocmai apăruse la ușa ei. Da, așteptarea a fost neplăcută, deși nu foarte lungă. Șmecheria e, voiam eu să-i spun la telefon, șmecheria e să te îmbeți după ce primești veștile, nu înainte. E o linie subțire, Kitty, dar credem că e importantă. Aici, afară.

În lumea reală, credem că totuși contează. Factualitate/Conjectură. Mort/Viu. Beat/Treaz. În lumea de-afară, care e diferită de cea a familiei Hegarty, noi credem că aceste lucruri Nu Sunt Totuna.

Bineînțeles, nu i-am spus nimic din toate astea, i-am spus:

— Hah hah ho Doamne.

Și ea a zis:

— Ho hah oh Doamne.

Și am ținut-o așa până când un individ a pus mâna pe receptor și m-a întrebat cu un plăcut accent sudic londonez:

— Sunteți sora lui Kitty?

A trebuit să fiu politicoasă cu el și să mă scuz oarecum pentru că fratele meu murise joi după-amiază.

Îmi dau seama că am apucat-o pe un drum greșit, așa că mă opresc la semafor, îmi sun soțul, pe Tom, și-i spun că n-o să mă întorc acasă în seara asta. Nu vreau să mă vadă fetele sau să-și facă griji în privința mea până ce nu termin cu treaba asta.

Îmi spune că totul o să fie bine, cât se poate de bine. Totul o să fie bine. Vocea îi tremură puțin și-mi dau seama că, dacă nu închei imediat convorbirea, o să-mi spună că mă iubește, că asta are de gând să-mi spună.

— În regulă, îi răspund. Pa-pa. Pa-pa.

Apoi intru din nou în trafic, pe drumul spre aeroport.

Moartea are o latură minunată: totul se închide și ceea ce credeai că e vital pare să nu aibă decât o importanță vagă. Soțul poate să le dea de mâncare copiilor, poate să se descurce cu cuptorul cel nou și poate să găsească, la urma urmei, cârnații în frigider. Iar întâlnirea aceea importantă pe care o avea nu era deloc importantă. Fetele or să fie luate de la școală și duse din nou a doua zi dimineată. Cea mare n-o să-și uite inhalatorul și cea mică o să-și ia echipamentul de sport, iar asta dovedește ceea ce bănuiai de mai demult – că aproape tot ce faci e o mare prostie și imbecilitate, că aproape tot ce faci e să-i bați la cap, să te văicărești și să te iei de niște oameni care sunt prea leneși până și să te iubească, asta ca să nu mai vorbim cât de greu le vine să-și găsească propriii pantofi sub pat; oameni care se grăbesc să te acuze – uneori țipă la tine – când nu-și găsesc decât un pantof.

Deja plâng cu lacrimi mari, îndreptându-mă spre aeroport; hohotesc de-mi sar ochii din cap la volanul Saab-ului meu 9.3, pentru că întâlnirea pe care o avea soțul meu, întâlnirea aceea vitală, nici măcar nu era importantă (cum am putut să cred, fie și un minut, că asemenea lucruri ar fi importante?) și pentru că mă iubește deplin doar o jumătate de oră sau o jumătate din săptămâna în care fratele meu abia a murit.

Poate c-ar trebui să trag pe dreapta, dar n-o fac: conduc și plâng tot drumul. Pe Collins Avenue, un tip blocat în traficul din sens contrar se uită la mine cum plâng și mă zbucium în cutia mea metalică luxoasă. E la o jumătate de metru de mine. E chiar acolo. Îmi aruncă o privire de profundă înțelegere și apoi alunecă încet pe lângă mine. Tuturor ni se întâmplă.

Și ceea ce mă uimește, când o iau pe autostradă, nu este faptul că fiecare dintre noi pierde pe cineva, ci faptul că fiecare dintre noi iubește pe

cineva. Pare o imensă risipă de energie – și toți contribuim la ea, toți oamenii care gonesc de-a lungul liniilor albe, care se întâlnesc, se îndreaptă în aceeași direcție, se depășesc. Fiecare dintre noi iubește pe cineva, chiar și atunci când nu mai e aici. Îmi dau seama că nu există niciun dram de logică sau de folos în toate astea.

La aeroport, mă învârt cu mașina prin parcare, urcând pe rând etajele, până când ies sub cerul serii. Liam râdea mereu de mine din cauza asta. Toată lumea râdea de mine. De faptul că parchez întotdeauna în spațiul care e cel mai apropiat de avioane: sus, pe acoperiș, afară, în ploaie.

Opresc motorul și mă uit la picăturile care se preling pe parbriz.

Ultima oară când l-am adus aici, abia așteptam să-l văd plecat.

Serios. Ultima oară când l-am adus aici, am stat o clipă și am privit drept înainte, iar mormanul acela din scaunul de lângă mine era uimitor: grămada aceea întunecată, când m-am întors și i-am vorbit fratelui pe care-l știam – Iisuse! Chestia aia îmbrăcată într-o cămașă nespălată, bătrânul ăla nenorocit spre care m-am întors spunând: „Așa deci. Timp berechet”.

L-am condus până la plecări și l-am urmărit cum trece de poartă și dispare. M-am întrebat dacă era posibil să se întoarcă. Mi-a trecut prin minte că nu putea să fie un lucru interzis. Poți foarte bine să mergi până la intrare și să te răzgândești. Poți chiar să sari de pe scaunul tău din avion, să te răzgândești și să te întorci așa cum ai venit, înapoi în Irlanda, unde îi poți face pe toți să sufere încă o scurtă bucată de vreme.

De obicei, frații devin mai puțin importanți odată cu trecerea timpului. Liam a hotărât să nu facă asta. A hotărât să rămână important până la sfârșit.

Un avion duduie deasupra capului meu și, după ce dispare, stau încă agățată de volan, cu gura

căscată. Rămânem așa o vreme, și eu, și mașina, apoi împing scaunul în spate și deschid portiera.

Pe când fac asta – țipătul meu mut în Saab-ul decapotabil din parcare aeroportului, în ploaie – simt că Liam râde de mine. Sau simt că absența lui râde la mine. Pentru că e undeva acolo, într-o parte – într-un loc pe care nu-l poți vedea –, în întregime și în același timp deloc. Îmi dau seama că nu e nefericit, acum, că a murit. Dar nu simt numai starea lui ca pe o fierbințeală la noadă. Este eul lui profund, dispărut, mort. E chiar eul lui intim, care s-a evaporat sau e pe cale să se evapore.

La revedere Vee

La revedere

La revedere

Deschid portiera și ies în ploaie.

Iată-l și pe tata-mare, Charlie Spillane, conducând pe O'Connell Street spre viitoarea lui soție, care se află la hotelul Belvedere.

E zece și jumătate, într-o seară de marți. E Postul Mare. Câteva perechi profane ies din Gresham sau Savoy Grill și așteaptă tramvaiul sau o pornesc pe jos spre casă, dar altminteri orașul e liniștit. Mașina lui Charlie e de un gri intens și, când alunecă încet pe sub câte un felinar, îi dezvăluie nopții o băltoacă de piele albastră. Capota e lăsată, alama strălucește, la fel și capul lui Charlie. E frumoasă mașina asta, care, de fapt, nu e chiar a lui Charlie, deși o are de atâta vreme, încât putem să presupunem că omul care i-a lăsat-o n-o să se mai întoarcă după ea.

Asta e mașina care se afla în garajul Adei în copilăria mea, un Bullnose Morris cu o capotă veche, crăpată, precum copertina unui cărucior gigantic. Când am văzut-o eu, nu mai rămăsese mare lucru din ea, îi lipseau până și portierele. Mă instalam pe locul din față și ascultam șoarecii care alergau prin interiorul motorului în aerul încremenit al după-amiezilor de vară.

— Vruuum-vruuum! țipa Liam, lângă mine. Vruuum-vrum!

În 1925, mașina e încă frumoasă. Charlie o turează forțând vitezele și pedalele – Nugent e de părere că n-ar trebui să conducă deloc, atât de păguboasă e tehnica asta de pompare și învârtire pentru ambreiaj și valve. Frânele din față, despicate și muiate în propriul lor lichid, stau desfăcute pe masa din bârlogul lui – nici Nugent nu e proprietarul mașinii, dar îi place la nebunie. Stând în holul hotelului Belvedere, ascultă sforăitul motorului, fără să-și dea seama ce aude

de fapt. Între timp, Charlie gonește prin Dublin, folosind doar frânele din spate, ca să se întâlnească cu un om în legătură cu un câine.

Charlie ăsta e un tip care-și schimbă brusc direcția. Nu-i plac finalurile. Nici începuturile. Când se îndrăgostește, o face doar pentru că-și dă seama că ocazia e pe punctul de a dispărea. Cu alte cuvinte, pune mâna pe Ada chiar în clipa în care ea se întoarce să plece.

Dar Ada nu-l cunoaște încă pe Charlie. Ada Merriman stă în holul hotelului Belvedere și se uită la Lamb Nugent în timp ce afară Charlie Spillane gonește pe Great Denmark Street, spre soția pe care n-a întâlnit-o încă. E pe punctul să deschidă ușa hotelului Belvedere, e aproape acolo, însă turla bisericii Findiater îl face să se gândească la altceva și o pornește vâjâind spre The Hut, în Phibsboro, să se întâlnească cu un om în legătură cu un câine.

Nugent ciulește urechea la eșapament. Zgomotul motorului se întrerupe o clipă, apoi se stinge și se așterne tăcerea. Aceasta se strecoară în holul hotelului Belvedere; freamătul îndepărtat al străzilor care trece de la cel de zi la cel de seară pe când întunericul devine tot mai adânc și oamenii încep să bea – aiurea. Pe când femeile își liniștesc pruncii și bărbații își scot bocancii din picioare, iar fetele care au lucrat toată seara se spală în camere îndepărtate și se uită în grabă într-un ciob de oglindă înainte de-a ieși să lucreze din nou.

În cealaltă parte a încăperii, respirația Adei e atât de blândă și de ușoară, încât ai putea crede că e un înger care ia pentru o clipă înfățișarea unei păpuși. Gâtul ei e o coloană, cum ar spune un poet, iar buzele închise sunt sculptate în lumină.

Un cărbune ars alunecă de pe grătar cu o bufnitură ca o șoaptă.

Vin morții.

Stau ciuciți de-a lungul pereților și se înghesuie spre ultimii stropi de căldură: Lizzy, sora lui Nugent; mama lui, căreia nu-i place deloc să fie moartă. Fantomele lui Nugent sporovăiesc încet, neconsolate, în timp ce Ada nu scoate un sunet.

De ce?

E orfană. Bineînțeles.

În spatele geamului ușii de la intrare se ivește o față și cineva se duce să deschidă. O față mică, vioaie și bărboasă. Se uită în jur și se retrage. Morții se împrăștie, dar după o clipă se întorc și, de parcă n-ar mai putea suporta, Ada se ridică repede și se îndreaptă spre biroul de recepție, unde sună clopoțelul.

Cling cling!

Stau unul lângă altul – în sfârșit! — Ada și Nugent la biroul de recepție, iar pe ea situația o amuză. Felul ei liber și relaxat de-a fi e o insultă și o provocare pentru Nugent – bietul Nugent, care simte cei patruzeci și cinci de centimetri dintre ei mai acut decât orice alt volum de aer. Care ar împinge orice parte a lui spre orice parte a ei și ar găsi alinare în asta. Care ar putea să-și vâre mâinile în pântecul ei ca să-i simtă căldura și alunecarea organelor.

Nu-ți bate joc.

— Atât de mult, vrea să-i spună. Te iubesc deja atât de mult.

— Hei. Hei, tu de colo.

Portarul se ivește, plutind parcă, din întunericul cămăruței din spate.

— Ai niște rom fierbinte pentru un biet birjar? Pentru omul de-afară?

Se întoarce spre Nugent și spune:

— Nu știu de ce fac asta, nu-i niciodată acolo când ai nevoie de el. Doar ca să-l opresc să n-o mai șteargă, presupun.

Apoi se întoarce la scaunul ei de lângă ușă. La urma urmei, n-are decât nouăsprezece ani. Iar el doar douăzeci și trei.

— Am un prieten care are mașină, zice el pe neașteptate.

— Chiar așa?

Se oprește – interesată și obraznică.

— Ar trebui să ajungă dintr-o clipă într-alta, de fapt, ar trebui să fie deja aici.

— Mi-ar plăcea o plimbare cu mașina, spune Ada. M-aș da în vânt după o plimbare cu mașina.

Se răsuțește ca să se așeze pe scaun.

O, dacă ar avea o sfoară pe care s-o tragă de sub ea – Nugent patinând prin încăpere ca s-o prindă în brațe. S-ar putea săruta ca într-o peliculă alb-negru, ea întorcându-se pentru a se vedea în comentariu:

Stop!!

Pentru că nu e numai Postul Mare, ci și primăvară. Cum ar putea să fie altfel? Ada Merriman e frumoasă, iar Lamb Nugent nu e mai reușit decât s-ar cuveni și asta-i tot ce trebuie să știm – că atunci când ea a intrat pe ușă și s-a așezat cu o grație fără cusur pe scaunul acela cu spătar oval, el a întrezărit o viață în care nimeni nu datora nimic nimănui. Nicio lețcaie.

Afară se oprește o mașină. Nugent aude motorul huruind și, în privirea pe care i-o aruncă Adei, se citește suferință și un rămas-bun – ca și cum legătura lor ar fi într-un fel imposibilă. Dar nu e imposibilă și tulburarea care se ivește între ei e doar un alt gen de plăcere.

Ei doi nu mai pot face nimic împreună. Nimic.

Amândoi se întorc în momentul în care Charlie Spillane intră pe ușă, gălăgios din cauza băuturii, dând pe dinafară de atâtea promisiuni încălcate și întâlniri ratate. Îl zărește cu coada ochiului pe Nugent, care se sprijină de biroul de recepție, apoi se uită în jur până când vede silueta în albastru stând lângă peretele din apropierea ușii. Oh.

— Doamnă, spune, scoțându-și melonul (imaginar), sper că individul ăsta v-a făcut să vă

simțiți bine.

Și Ada râde.

Pur și simplu. Cu un gest al mâinii, Charlie a schimbat toată matematica – a viitorului lui și a trecutului meu.

Iată-i pe cei doi prieteni despărțindu-se de Ada Merriman.

Charlie îi face semn spre ușa hotelului amicului său și iese. Se urcă din nou în Bullnose Morris și ia mânușile de șofat. Își șterge fața cu ele. Își șterge fața cu ele ca un bărbat care a încetat să mai plângă după ce vărsat multe lacrimi. Nugent se urcă lângă el. Charlie apasă ambreiajul, se luptă să treacă de punctul critic al frânei pe care o uitase s-o tragă și pornește.

Conways e cufundat în întuneric. Ocolesc spitalul Rotunda și se opresc pe Parnell Street, unde nimeresc la o sesiune târzie de băut, în sala din spate de la Blue Lion – o crâșmă deocheată. În aer plutește mirosul unor răni recente, iar dinspre latrina din curte vine un iz de ars.

— O sticlă și o limonadă, zice Charlie.

Își sorb băuturile și se uită circumspecți la clientela criminală de la Blue Lion. Charlie face o mică observație despre mașină în timp ce Nugent studiază fibrele lemnului și strălucirea balustradei joase de alamă.

În drum spre casă, Nugent se apleacă în față și ridică încet capul peste parbrizul mașinii, lăsând aerul nopții să-i biciuiască fața. În timp ce gonesc pe lângă parc, se uită la fetele care, chiar și în Postul Mare, îi așteaptă pe granguri să iasă de la Shelbourne: un șir de ovale albe, fețele lor se întorc precum frunzele auzind zgomotul mașinii.

Se trânteste din nou pe scaun când încetinesc și opresc la câțiva pași de ușa lui.

— Vrei să arunci o privire? îl întreabă Charlie referindu-se la frâna cu tambur desfăcută pe masa din bârlogul lui Nugent.

— O să arunc, îi promite acesta și-i face cu mâna când ajunge la ușa de la intrare.

Strecurându-se în casă, Nugent se uită prin cămăruța lui; la patul îngust, la fereastra cu două perdele din dantelă, despărțite ca părul peste o față mică și pătrată și prinse fiecare într-o parte. Privește măsuta – frânele rupte ale automobilului Bullnose Morris, frumoase ca o pictură cu mere în lumina lunii. Stând în picioare în întuneric, începe să-și descheie nasturii cămășii. Aceasta se deschide cu fiecare nasture. Se desface în V peste carnea pieptului lui. Mai jos, tot mai jos. Nugent îngenunchează. Trage cămașa pe genunchi și o aruncă peste umăr, așa că nasturii îi lovesc spatele o dată, de două ori, apoi începe să se roage.

Uite-o că vine.

Lizzy.

Sora lui. Mai mică decât el. A murit. Camera în care au crescut era plină de hârâitul jilav al pieptului ei, de gâlgâitul flegmei ei și de sângele ei șocant de strălucitor. Nugent nu poate uita rozariul de seară rostit la o distanță teribilă și sigură de patul ei; buricele albe ale degetelor ei băjbâind pe cuvertură în căutarea mătăniilor sau lumina întunecată din ochii ei când se uita la el ca și când ar fi văzut prin trupul lui ca prin sticlă. Pubertatea lui trecuse neobservată – chiar și pentru el – în timp ce sânii ei se umflau sub cămașa de noapte. Se îndrepta spre moarte și spre maturitate în același ritm, cu sfârcurile ca niște vânătaii care se măreau, cu sânii care creșteau și apoi se opreau deasupra plămânilor împietriți de boală. Și astfel a murit.

Oare e suficient să se gândească la asta în timp ce stă în genunchi?

Atunci când își ține penisul noaptea, îl simte de parcă ar fi pielea ei subțire, mereu umedă, fără să transpire vreodată. Pentru că, pe vremea aceea, oamenii se amestecau în cele mai dezgustătoare feluri...

6

Așa trăiesc de la moartea lui Liam. Stau trează toată noaptea. Scriu sau nu scriu. Mă plimb prin casă.

Nimic nu se așază aici. Nici măcar praful.

Am cumpărat-o acum opt ani, în 1990 – o vilă nouă cu cinci dormitoare separate. E construită în parte din cărămidă roșie Tudor cu influențe Queen Anne², deși, slavă Domnului, nu are portic și în interior am placat-o cu gresie și ardezie crem, de culoarea fulgilor de ovăz. E o casă luminoasă, așa că noaptea las toate luminile aprinse, reostatul dat la maximum și mă plimb dintr-o cameră într-alta. Camerele dau una într-alta atât de plăcut. Iar eu sunt singură. Fetele sunt doar o rămășiță – un film care iese din gura unui proiector, un ruj sclipitor lângă telefon. Tom, bărbatul care mă întreține, e sus, visându-și visele despre răni și mântuire într-o lume a finanțelor corporatiste, și toate astea nu au nicio legătură cu mine.

Gresie și ardezie crem, de culoarea fulgilor de ovăz.

Când ne-am mutat, am început cu tot felul de galerii, chiar și cu draperii ornamentale prinse de-o parte și de alta. Îmi doream o draperie înflorată imensă pentru bovindoul din față – vă dați seama? Când am dat de sursa de aprovizionare, îmi schimbasem deja ideile și alesesem storuri romane, dar acum grădina a crescut cum trebuie și vreau... nimic, îmi petrec timpul uitându-mă la diverse obiecte și dorindu-mi să dispară, să le îndepărtiez cu totul.

Așa trăiesc.

Stau trează toată noaptea. La unsprezece și jumătate, dacă e acasă, Tom bagă capul pe ușa micului birou și îmi spune:

— Să nu stai toată noaptea!

De parcă n-ar ști că n-o să mă culc cu el, nu pentru o bună bucată de vreme de-acum încolo și probabil niciodată – așa a început de fapt totul: cu refuzul meu de-a mă sui în pat lângă soțul meu, cam la o lună după moartea lui Liam, cu neputința mea de-a dormi în alt pat decât cel pe care-l împărțim. Pentru că nu vreau ca fetele să mă găsească în camera de oaspeți.

Ce altceva pot să fac? Nu ne-am permite să divorțăm. De altfel, nici nu vreau să-l părăsesc. Nu pot să mă culc cu el, asta-i tot. Așa că soțul meu așteaptă să mă culc din nou cu el, iar eu aștept altceva. Aștept ca lucrurile să se lămurească.

Așa că nu facem nimic. Ne împărțim timpul. Cel puțin, eu fac lucrul ăsta. Iau ce-mi lasă Tom din zi – și locuiesc în somnul lui. La ora șapte dimineața, când sună ceasul deșteptător, mă bag în pat, iar el se întoarce spre mine și se plânge de răceala fundului meu.

— Iar ai stat toată noaptea? mă întreabă.

— Scuze.

De parcă asta ar fi problema. De parcă am face sex, dacă n-ar fi răceala fundului meu și eterna, infernala nepotrivire a *programelor* noastre.

Le trezește pe fete și le duce la ore, iar eu dorm până la trei, când îmi târăsc fața pe lângă porțile școlii. După aceea le expediez la cursurile de balet sau de dansuri irlandeze sau de călărie sau le aduc pur și simplu acasă, unde poate că li se permite să se uite la televizor înainte de ora ceaiului. Nu le dau voie să se uite prea mult la televizor – le spun că e pentru binele lor, dar e mai curând pentru al meu. Îmi place să discut cu ele. Dacă n-aș vorbi cu ele, cred că aș muri de ceva – numiți-o, dacă vreți, irelevantă –, sunt convinsă că aș dispărea pur și simplu.

Așa că-mi așez una dintre fete pe sofa și o iau în brațe ca să mă alinte puțin: pe Rebecca, atât de bună și de prostuță, sau pe Emily, pisicuța, fetița

lui tăticu' – puțin rece, puțin pierdută, cu ochii albaștri ai familiei Hegarty care îmi topesc inima. Ne îmbrățișăm, după care urmează certurile și pălăvrăgelile, apoi țipetele legate de teme, mâncarea lăsată în farfurie sau ora de culcare, iar la nouă și jumătate, când țipetele și certurile se potolesc și ele dorm, eu încep să dau târcoale.

Nu au cu adevărat nevoie de mine, cred. Mă suportă doar pentru o vreme.

Mă mut din salon în living, apoi în sufragerie și în bucătărie – un spațiu fluid, singurul de fapt, din jurul scării; parterul este în plan deschis, cu un mic birou înghesuit vizavi de ușa holului. Când vine Tom, mă retrag acolo negreșit. În unele nopți, navighez pe internet. Dar de cele mai multe ori scriu despre întâlnirea dintre Ada și Nugent la hotelul Belvedere, scriu întruna, fără să mă opresc.

La unsprezece și jumătate, Tom bagă capul pe ușă și-mi spune:

— Să nu stai toată noaptea!

Iar când pașii lui se îndepărtează, lumea întreagă e a mea.

Vai, ce lume nebună!

Sunt perioade lungi când n-am nici cea mai vagă idee despre ce fac sau ce-am făcut – mai nimic, în cea mai mare parte a timpului, dar ar fi frumos să știu în ce anume constă acest nimic. Pe la ora patru, mă apucă uneori chef de curățenie. Și mă pun pe treabă de parcă aș fi un hoț: ținându-mi respirația în timp ce frec, îndepărtând murdăria de pe pereți, încerc să nu beau înainte de cinci și jumătate, dar fac asta întotdeauna – de la gâtul sticlei de vin până la ultima picătură de pe fundul ei. E singurul fel în care știu să pun capăt zilei.

În toiul nopții, aud frânturi sau răbufniri de voci – ca la un radio pe care îl deschizi și-l închizi în camera alăturată. Incoerente, dar destul de vesele. Povești care ricoșează de pereți. Frânturi de viață infiltrându-se prin crăpături. Șoapte în momentul apăsării unei clanțe. Păsări pe acoperiș.

Declanșarea întâmplătoare a mecanismului vreunei jucării. Și, o dată, vocea fratelui meu spunând: „Ei. Ei”.

Am așteptat să-l aud din nou, dar a dispărut.

Când deschid frigiderul, mintea îmi e supusă unor șocuri și lapsusuri; treapta pe care o sari când adormi. Prevestiri rele. Simt că viitorul cade prin acoperișul minții mele, dar când mă uit înăuntru, nu văd nimic. O funie. Ceva care se leagă într-un sac, ceva pe care nu-l pot atinge.

Trăiesc toate regretele posibile din momentul în care torn vinul până când duc paharul la gură.

Uneori urc la etaj să-mi privesc patul fără mine în el. Tom doarme întins pe spate. Nu sforăie. Uneori, când e trist în somn, se întoarce pe-o parte și-și strânge mâinile sub bărbie. Soțul meu tresărind în somn.

Tom învârte banii prin mijloace electronice. Ori de câte ori face asta, o mică parte se lipește de el. Zi de zi. Oră de oră. Minut de minut. Destul de mulți, de fapt, pe termen lung.

Fratele meu, Liam, și-a petrecut cea mai mare parte a vieții lucrând ca paznic la spitalul Hampstead Royal Free. Împingea paturi pe coridoare, pune tumori canceroase în pungi, transporta membre tăiate până la incinerator – și zicea că-i place. Tovărășia asta îl încânta.

Pe vremuri eram jurnalistă. Scriam pentru rubrica de cumpărături (ei bine, cineva trebuia s-o facă). Acum am grijă de copii – asta cum se numește?

Tom a făcut sex cu mine în noaptea priveghiului – de parcă moartea lui Liam ar fi spulberat toate pânzele de păianjen: toată agitația și copiii, slujba lui importantă și solicitantă, nopțile acelea încordate în care nu se culca, vai, cu alte femei. Revenea la chestiuni elementare: îmi spunea că mă iubește, că fratele meu poate să fie mort, dar că el e cât se poate de viu. Își exercita dreptul de soț.

Îmi iubesc soțul, dar atunci am stat cu picioarele desfăcute pentru dansul coapselor lui de băiat de la țară și nu m-am simțit deloc vie. Am avut senzația că sunt un pui tranșat.

Dar să lăsăm asta să mai aștepte. Să-l lăsăm pe sărmanul pui să mai aștepte o vreme. Iată-mă în trenul spre Brighton, pe cale să iau trupul fratelui meu sau să-l văd sau să-i spun salut sau la revedere sau ce se face cu un trup pe care l-ai iubit cândva. *Să-i aduci un omagiu.* E o zi blândă de toamnă. Mă uit pe fereastră și sunt surprinsă să constat că dealurile calcaroase³ există. Anglia mi s-a părut întotdeauna copilăroasă.

Haywards Heath

Wivelsfield

Burgess Hill

Hassocks

Denumiri atât de absurde, încât ai impresia că au fost născocite. Uimirea neîntreuptă pe care mi-o trezește ținutul ăsta constă în faptul că e într-adevăr înverzit și încântător. Că e într-adevăr acolo. Trece pe lângă mine, dar cu viteze diferite. În apropiere, o porțiune cu câmpuri de țară înaintea cu seninătate în vreme ce dealurile din depărtare alunecă ușor în spate, ca o fâșie îngustă. Încerc să descopăr linia de-a lungul căreia peisajul nu se mișcă și-și schimbă părerea, gândindu-se că, de fapt, călătoria e un lucru opus, pentru că a te deplasa spre un mort înseamnă a nu te mișca deloc.

Atunci mă sună sora mea Bea.

— Alo?

— Ești pe roaming?

— Nu știu.

— Păi, dacă ești în Anglia, ești pe roaming.

— Bine, sunt pe roaming.

— Atunci, n-o să-ți încarc nota de plată, zice. Și începe să vorbească.

O veche pornire de-a mamei se traduce prin faptul că vrea să aduc sicriul acasă înainte de a-l

înmormânta, așa încât Liam să troneze cu mare pompă în oribila noastră cameră bună. Deși, dacă mă gândesc mai bine, nu-mi imaginez un covor mai bun pentru un cadavru; toate dreptunghiurile alea portocalii și maro.

— Dar e un *covor*, zice Bea.

— Haide-haide, îi spun eu.

— Fă-o și gata, zice ea.

— S-o fac? îi răspund, vrând de fapt să spun: *La naiba, eu plătesc pentru asta*.

— Asta și-ar fi dorit tati, zice ea, vrând de fapt să spună: *Eu păstrez flacăra tradiției*, iar eu mă înfurii atât de tare, că, o vreme, nu mai aud ce vorbesc eu sau ce îndrugă ea, iar peisajul, cu toate vitezele și direcțiile lui diferite, aleargă pe lângă geam, în timp ce noi două ne străduim să revenim pe un teren sigur.

Bineînțeles că are dreptate. Tati a crescut în vest – întotdeauna știa cum să facă un lucru ca lumea. Avea *maniere distinse*. Dacă vreți părerea mea, era mai mult o chestiune de a nu spune niciodată nimic nimănui. „Bună ziua, sunteți bine”, „Ei, la revedere, aveți grijă”, toate relațiile umane trebuiau să fie ritualizate. „Îmi pare rău că vă deranjez”, „Lăsați banii deoparte acum”, „E o șunculiță absolut minunată”, „E vocația dumneavoastră nobilă”. De fapt, tot controlul ăla mă plictisea de moarte. Demnitatea individului subminată întrucâtva de viteza năucitoare de reproducere. Tata a murit de infarct în 1986, iar cei veniți la înmormântare au râs de asta în pridvorul bisericii, de parcă ar fi fost epuizat de prea mult dat din fund. „Ar fi fost atât de mândru să vă vadă pe toți”, a spus unul dintre vecini. „Atât de mândru. Să vă vadă înșiruiți așa, ca treptele unei scări”. N-am zis nimic, dar nu eram convinsă de asta, chiar deloc. Nu credeam că ar fi fost deosebit de mândru.

Avea o irlandeză superbă. Pentru el, limba era un loc romantic și ăsta e locul în care-l iubesc,

chiar și acum.

Nu a fost cel mai rău dintre tați. A fost lector la un colegiu pedagogic local, așa că, datorită vacanțelor lungi și orelor puține, era mai tot timpul prin preajmă – dând ordine, făcând aranjamente, dirijând traficul, aducând de la piața care se ținea dimineața devreme lăzi cu legume de iarnă, de parcă ar fi condus o tabără de vară, nu o familie. Deși toate astea trebuie să fi încetat la un moment dat – pe când eram în liceu, ne descurcam trimițându-i pe gemeni la magazinul din colț să cumpere câteva felioare de șuncă; Ernest sau Mossie zornăindu-i mărunțișul în buzunar să vadă dacă are suficient pentru micul dejun. Nimeni din familia Hegarty nu era zgârcit. Nici măcar eu, cea mai distantă dintre membrii familiei Hegarty, nu sunt zgârcită. Lucrul ăsta e mai mult decât un act social, e un tabu religios; persoanele zgârcite mă fac să mi se încrețească pielea pe mine; sunt nevoită să întorc privirea.

Atunci ce face din mine chestia asta?

La naiba, eu plătesc.

Un accident în ordinea naturală – asta sunt.

Între timp, trenul zdrăngănește prin Anglia, tacataca, iar Bea vorbește înainte, stând pe genunchiul tatălui meu mort, cu o fundă în păr, ca o fetiță cuminte, așa cum a fost întotdeauna, iar eu privesc dealurile, încercând să mă maturizez, să-l las pe tata să moară, încercând s-o las pe soră-mea să devină adolescentă (las la o parte menopauza). Și nimic din toate astea nu e posibil. Absolut nimic. În peisaj e o linie care nu vrea să se clintească, alunecă mereu înapoi și pe aceasta mi se oprește privirea.

— Noroc la Brighton, îmi zice Bea și vocea ei mă smulge din visare și mă aruncă în tufele care trec în goană pe lângă mine.

— Mersi, spun, ai grijă de mami, și închid telefonul întrebându-mă dacă am rostit cuvinte ca „sicriu”, „cadavru”, „corp” în atmosfera

englezească plăcută și tăcută a vagonului de tren, gândindu-mă c-aș prefera să mănânc rahat decât... ce?... *angels on horseback*⁴ cu vecinii în jurul trupului fratelui meu mort în vechea cameră bună.

Cu covorul ăla nenorocit.

Și nu e vorba numai de vecini, ci și de rămășițele lui Midge-Bea-Ernest-Stevie-Ita-Mossie-Liam-Veronica-Kitty-Alice-și ale gemenilor – Ivor-și-Jem. Morții, evlavioșii și managerii (de asemenea casnicele, foștii jurnaliști, actrițele ratate, anesteziștii, peisagiștii, ceva în domeniul IT și altceva în domeniul IT). Ne vom uita în jurul nostru și vom zice: cu unul mai puțin. Cu unul mai puțin. În timp ce copiii aleargă prin casă, făcând să cadă tencuiala de pe pereți cu țițele lor; Rebecca jucându-se cu verișoara ei Anuna, care de fapt îmi e nepoată, așa că nu mă întrebați de câte ori chestia aia e „dată la o parte”.

O! era disperat – asta vom spune cu toții. Era un adevărat încurcă-lume. Mereu făcea câte un pocinog. Avea însă o inimă mare. Totdeauna îți sărea în ajutor. Era un tovarăș excelent, așa vom spune. O! dar ce spirit. Avea o limbă spurcată! Nu există nicio îndoială în privința asta. Dar era foarte sensibil, în cazul lui Liam era o chestiune de sensibilitate. Simțea nevoia să-i porți de grijă. Nu se descurca în lumea asta. Nu prea.

— Da, voi spune. Era un încurcă-lume.

Nu știu dacă este prima, dar e cu siguranță cea mai vie amintire despre el: Liam făcând pipi printr-un gard de sârmă într-un lac din partea cealaltă.

— Piișș!

Pișul improșcând plasa, apoi oprindu-se, când am trecut patinând pe lângă el. Patine! Acum, când mi le amintesc, îmi dau seama cât trebuie să ne fi răsfățat Ada.

8

Când aveam opt ani, iar Liam aproape nouă, am fost trimiși, împreună cu sora noastră mai mică, Kitty, să stăm la Ada, în Broadstone. Era doar la câțiva kilometri depărtare de casa noastră – acum știu asta, evident, dar pe când eram copii, putea să fie și în Tombouktou. Locul era o lume în sine – o mică enclavă de căsuțe făcute de meseriași, asamblate ca piesele de Lego, aproape de centrul orașului Dublin.

Cred că ne trimiteau acolo și când Kitty era în fașă. În perioada aceea există un gol în procesul de procreare al mamei și mă gândesc la ea ca la anii copiilor morți, cei care au marcat-o și-au transformat-o în ființa pe care am cunoscut-o mai târziu.

Nu știu cum se numeau aceste episoade. Femeile necăsătorite aveau „căderi nervoase”, dar la vremea aceea, femeile măritate făceau mai mulți copii sau nu mai făceau copii deloc. Oricum, mami a luat-o de la capăt, cu Alice, în 1967 (ce ne-am fi făcut fără Alice!) și, imediat după aceea, au venit Ivor și Jem. Presupun că nedreptatea cu gemenii i-a provocat criza decisivă de „nervi”. Evident că în furenia ei cu medicamente erau în permanență tranchilizante, printre Brufen și Warfarină; de când o știu a suferit de tremurături, momente de slăbiciune inexplicabile și crize neașteptate de plâns.

Mă întreb uneori cum era mama, înainte ca noi să fim nevoiți să plecăm sau dacă îmi dădeam seama ce s-a pierdut de fiecare dată când ne întorceam – dacă „mama” care dansa cu mătura și săruta burtica bebelușului a fost înlocuită de această bucată de carne inofensivă care stătea în cameră.

Casa Adei era foarte liniștită. Nu reușeai să uiți nicio clipă sunetul propriei respirații – inspirația, expirația șovăitoare – până când te simțeai sufocat de propria ezitare. Era liniștea unei case fără copii, unde încăperile gemeau de atâtea lucruri. Pe polițele șemineurilor și pe mese erau înșirate mici nimicuri pe care nu aveai voie să le atingi. Existau sertare încărcate cu lucruri nefolosite de ani de zile sau întrebuințate o dată pe an. Toate acestea erau separate unele de altele și deosebite, așa cum nu se întâmpla niciodată acasă, unde lucrurile nu erau separate.

Ada însăși avea un fel aparte de-a trăi, pe care mama nu și-l putea însuși. Se războia cu Charlie sau flirta cu el în bucătărie. Părinții mei nu flirtau niciodată, păreau incapabili de așa ceva.

— Dă drumul la televizor pentru ca tata să audă știrile.

Își vorbeau prin copii, la fel ca orice alt cuplu pe care-l cunoșteam. Și dacă nu existau dulci nimicuri între ei, nu existau nici certuri – deși, uneori, în discuțiile lor se simțea un ton scrâșnit, care era probabil semnul unei răceli sau al dezgustului. N-am idee.

Poate că greșesc. Poate că își vorbeau tot timpul, dar discuțiile lor erau atât de intime, încât nu auzeam sau nu rețineam nimic – așa cum îți e greu să-ți amintești râsul cuiva pe care l-ai iubit.

Dar îmi aduc aminte cum Ada flirta cu Charlie: Ada plimbându-se între mașina de gătit și masă și cântând în timp ce așeza cina în fața lui Charlie. Și îmi mai aduc aminte de lucrurile ei: dulapul cu sertare de pe palierul de la etaj, plin cu resturi de materiale, cataloage cu eșantioane cu pagini pe care le întorceai ca pe filele moi ale unei cărți fără nicio poveste – aveau un singur model, apoi urma altul. Mai era și o vază de cristal plină cu pene pe polița șemineului din dormitorul Adei; îmi aduc aminte scârțâitul pălăriilor ei de pai și mirosul celor din fetru pe care le păstra în fundul

garderobului. Toate astea mi-au rămas în probabil în minte din faza aia de fetiță meticuloasă, de opt-nouă ani, când îmi plăcea la nebunie să împăturesc, să netezesc și să ascund lucruri. În afară de mirosul interiorului pălăriilor, pe care mi-l amintesc încă de la trei ani.

În casă stăteam destul de puțin, pentru că alergam mai tot timpul pe străzi sau ne jucam în jurul Bazinului, un lac artificial a cărui apă fusese folosită pe vremuri la fabricarea whisky-ului irlandez. Tocmai acest amănunt l-a determinat pe Liam să facă pipi în lac și asta e imaginea pe care o păstrez în minte despre el – un băiețel care își sălta fundul cât mai sus ca să arunce jetul în aer, urina împrôșcând sârma gardului sau revărsându-se, neașteptat de ușor, printr-un romb al rețelei.

Mai aveam de asaltat și forțăreața din stația de autobuz de la Broadstone, un zid întunecat, ca o stâncă tăiată în deal, cu o statuie a Fecioarei Maria în vârf. Ne învârteam în jurul porților și, în cele din urmă, într-o bună zi ne-am furișat până în locul în care erau parcate în șiruri autobuzele cu etaj, ascunzându-ne și strecurându-ne pe lângă ele, până când unul din noi – probabil Liam, eu în niciun caz – a ajuns la mânerul ușii, fixat ca un cadran într-un semicerc lângă ușă.

Fâââșșș.

Îmi ajungea în nări mirosul emanat de scaunele albastre din imitație de piele – era al celor care stăteau acolo, apoi se ridicau pentru a face loc altora, care se ridicau la rândul lor, clipă de clipă, zi de zi, cu târguielile lor și viețile lor obișnuite. Și chiar dacă nu tăiam scaunele și nu desenam graffiti pe tavane, autobuzul era atât de gol și de încremenit pe când alergam prin el, încât ne dădeam seama, toți trei, că eram lăsați pe dinafară, dați în grija bunicii noastre – care, dintr-odată, nu mai însemna nimic pentru noi – și că duceam dorul părinților, care însemnau din ce în ce mai puțin pentru noi. Preț de o clipă, pe când Liam deschidea

jumătatea de uşă rezervată şoferului cu un clic, am avut sentimentul năucitor că era într-adevăr în stare să conducă autobuzul ăla, luând-o într-o parte spre Constitution Hill, apoi prin Phibsboro, spre locul în care familia noastră de drept creştea fără noi, şi chiar mai departe.

Apoi am fost prinşi. Eu eram sus şi n-am auzit nimic în afară de aşa cum mi-am dat seama mai târziu, lipăitul sandalelor lui Liam şi ale lui Kitty, când au luat-o la fugă, Liam întorcându-se în ultima clipă ca să mă strige, sunet pe care l-am auzit într-adevăr, numele meu venind, dintr-un motiv anume, din afara autobuzului, pe când înăuntru răsună zgomotul paşilor unui bărbat pe scări şi-i vedeam mâna pe bara de crom în timp ce urca treptele pas cu pas şi, în cele din urmă, bustul lui s-a ivit din puţul scării, umflându-se ca un balon. În momentul în care a ajuns sus cu totul, s-a oprit şi m-a privit. Avea o şapcă ţuguiată şi o cămaşă albastră ce stătea să plesnească pe pânțelele enorm, genul de pânțele care avea nevoie de o curea ca să-l susțină, aşa cum sânii au nevoie de un suport. Şi-a rostogolit pânțele pe culoar spre mine, iar eu m-am tras înapoi, până când m-am poticnit şi m-am aşezat pe ultimul scaun al autobuzului. Apoi l-a împins spre mine şi – deşi mă îndoiesc că e în întregime adevărat, îmi amintesc foarte bine încordarea şi neruşinarea sa surprinzătoare pe când se vâra sub ochii mei cu nasturele lui alb, proeminent – m-am strecurat în cele din urmă pe sub el, am trecut pe lângă picioarele lui scurte şi pe lângă gabardina învechită a costumului de şofer de autobuz. Şi am zbughit-o pe scări.

— Afară! a urlat în urma mea. Afară!

Mai mulţi şoferi s-au întors să se uite la mine, în timp ce alergam spre porţi şi dincolo de ele.

Aveam o singură cale de scăpare: s-o iau la goană pe Constitution Hill până rămâneam fără suflare şi atunci, fără îndoială, aveam să mă

întâlnesc cu Kitty și cu Liam. Dar n-am dat de ei până n-am ajuns la poarta unei biserici: Liam, având chiar și atunci o idee despre rolul unui sanctuar, și-a dat seama că un șofer de autobuz, cu uniforma lui cu tot, nu putea să pună mâna pe tine acolo.

Am intrat să ne rugăm – și sunt convinsă că asta s-a întâmplat chiar în aceeași zi –, am îngenuncheat în apropierea altarului, înspăimântați de gândul că eram urmăriți, și, după ce bătăile inimilor noastre s-au domolit, ne-am privit, iar nevoia de-a râde s-a preschimbat chiar în clipa în care ne priveam într-un lucru mai înalt și mai spiritual. Așa că am mulțumit la altarul Sfântului Felix pentru salvarea noastră cu o exaltare pioasă și am aprins lumânări din loc în loc, până când n-am mai găsit nicio deschizătură pentru bănuții noștri, apoi am mai aprins vreo două-trei, când un preot a prins-o pe Kitty de braț, lăsându-i o salbă de vânătăi, și ne-a ținut o predică, fără să-i dea drumul, despre răutatea stăpânită de furie. Însă nu mi mai amintesc niciun cuvânt din ea sau din ce-a spus Ada mai târziu despre starea brațului lui Kitty, deși îmi amintesc de trăsăturile accentuate, vii ale chipului înflăcărat al preotului, ca de zeama nediluată a unui fruct stors. Și, deși bunul simț îți spune că aceste două evenimente n-ar fi trebuit să se petreacă în aceeași zi, eu cred că da, iar atunci când, mulți ani mai târziu, am fost urmărită de un bărbat cu scula în erecție pe străzile lăaturalnice din Veneția, m-am adăpostit într-o biserică de parcă aș fi atras ceva și mai rău, dar nu m-am ales cu nimic în schimb: strane goale, mucegai pe pereți, o hârtie vârată sub o pictură în ulei decolorată, sub care scria cu pixul *di Tintoretto*. Era o capelă retrasă, întunecată, cu raiul pictat pe tavan – cel puțin atunci când puneai o monedă de 100 de lire ca să aprinzi lumina. Altfel, era mizeră și liniștită. Nimic rău nu avea să mi se întâmple acolo. Am îngenuncheat cu spatele la dreptunghiul de un alb

pâlpâitor al ușii deschise, dar italianul de pe stradă n-a apărut în spatele meu și niciun copil n-a ieșit din confesional cu mâinile făcute căuș în care să țină un păhărel cu spermă, niciun sfânt nu s-a clintit. Am plecat capul și m-am rugat ca o femeie dintr-un film din anii '50, m-am rugat ca să alung sentimentul sufocant că așa o să mor, cu fața strivită de gabardina murdară, albastru-închis sau neagră, cu scula unui străin înfiptă în gât și ce, ce altceva?

Ceva răsucindu-mi-se în stomac. Un cuțit. Nu e cuțit.

Nu e real.

Dar clic-clac. Luminile din capela lăaturalnică s-au aprins cu un zgomot asurzitor, urmat de zornăitul mecanic al banilor cuiva care cad. Am îngenuncheat și i-am urmărit pe nemți și pe englezi intrând, căutând cutia cu lire și aprinzând raiul în vreme ce, în spatele meu, italianul cu scula în erecție adăsta la ușa deschisă a bisericii – sau nu. (Ce avea de gând să facă, la urma urmei, cu ea?) Oricum, n-a reușit să treacă pragul, iar când am ieșit din transa rugăciunii mele disperate și lipsite de credință, m-am întors și am descoperit că plecase. Ceea ce era bine. Dar când am început să merg pe străzi, era pretutindeni.

Eram niște copii buni, în cea mai mare parte a timpului. Îmi închipui că eram buni, pe vremea aceea, în Broadstone – puțin tăcuți, puțin îngrijorați poate. Liam mai ales era înclinat spre schimbări bruște de atitudine, dar acestea erau adesea pe cât de hilare, pe atât de îngrozitoare și, deși Kitty se dovedea o mare pacoste, totul era la modul copilăros și în niciunul din noi nu exista niciun rău care să-mi vină acum în minte – de ce-ar fi existat?

Bărbatul care stă lângă mine în trenul spre Brighton își ridică ușor bazinul și apoi îl așază la loc. Picotește în lumina sexuală, pâlپاitoare a soarelui, legănat și puțin zdruncinat de mișcarea trenului. Simt cum i se strînge sîngele în pelvis, cum penisul lui lung și gros se mișcă de-a lungul cracului pantalonului.

Mai intră unul.

Și, din nou, nu e niciun motiv de agitație – un tînăr om de afaceri căruia i se întărește lângă tine, în tren – chiar dacă ești îndoliată de curînd. Dată fiind starea în care mă aflu, mișcarea asta hidraulică mi se pare mai mult decît stranie. Gesturi atît de mici, cu consecințe atît de însemnate. Mă întreb brusc dacă Liam ar fi fost încă în viață în cazul în care s-ar fi născut femeie, nu bărbat. Și dintr-odată, iată-l uitîndu-se la mine cu o privire pofticioasă din spatele căruciorului cu ceai, cu o eșarfă à la Dick Emery și un sutien de serie.

— Cucu! Sunt viu!

„Nu, mulțumesc”, îi răspund femeii respectabile care oferă „Gustări?” în timp ce bărbatul de lângă mine întinde mîna după un ziar ca să-și ascundă șlițul.

Inofensiv. Inofensiv. Inofensiv.

Și închid ochii.

Liam a intrat în camera mea de spital în seara de după nașterea Rebeccăi. A apărut pur și simplu cu un buchet de flori roz de la florăria de la parter. Tom se dusese acasă să doarmă puțin, telefoanele încetaseră să mai sune, iar lumea îmi dădea răgaz să-mi revin, dar eu eram în culmea fericirii, mândrindu-mă cu copilul în fața asistentelor și femeilor de serviciu și întrebîndu-mă dacă nu

cumva vreun meci de fotbal sau vreun atac terorist îi blocaseră pe toți admiratorii săi în trafic.

Și iată-l pe Liam în cadrul ușii – nici măcar nu știam că e acasă. Și iată-mă pe mine rezemată de perne, năclăită de sudoare, cu copilul – atât de delicat, încât nu-l puteai atinge – în pătuțul de plastic de lângă mine.

A traversat camera ca să se uite la el și mi s-a părut că emana forță când s-a aplecat să vadă generația următoare, verificându-i, ca un proprietar, ochii, degetele de la mâini și de la picioare, micii pori ai năsucului, înfundați cu niște chestii galbene care mă făceau deja să intru în panică gândindu-mă la cojile negre care or să-i apară când o să crească.

— Cum te simți? trebuie să mă fi întrebat el.

Nu cred că ne-am sărutat. Cei din familia Hegarty nu au început să se sărute decât pe la sfârșitul anilor '80 și, chiar și atunci, ne rezumam la Crăciun.

— Bine, trebuie să-i fi răspuns eu.

Și s-a așezat pe scaunul vizitatorului, contemplând această nouă scenă: mama și copilul.

— A mers bine?

Asta îmi amintesc că mi-a zis și-mi amintesc că i-am răspuns:

— Ei, *acum* e bine.

Pereții erau zugrăviți în galben și soarele avea în el ceva vâscos și extatic după nașterea copilului.

Îmi aduc aminte că mă gândeam ce bine arăta; cât de chipeș părea, probabil, mergând pe o stradă plină de străini, fratele meu puțin rotofei. Era fericit să vadă copilul. Se transformase, la vederea sa, într-o persoană pe care o cunoșteam cu toate fibrele trupului meu.

Nașterea îmi redase simțul mirosului, care fusese ciudat de schimbat în timpul sarcinii, așa că mă aflam în mijlocul unei orgii de arome, stând cu nasul vârât într-un pahar de șampanie pe care refuzasem s-o beau, dar pe care o adulmecasem

toată după-amiaza. Îmi dădeam seama, de la o oră la alta, cum băutura se degrada în contact cu aerul. Acolo existam – în mireasma care se ridica din mica baltă de șampanie – pe lângă care chiar și hainele lui Liam aveau un miros pătrunzător.

I-am spus că mama îmi telefonase și că plânsese.

— A plâns? m-a întrebat.

— Credea că suntem cu toții sterpi, i-am zis, deși mi-am simțit trădarea în nuanța aceea. La vremea aceea fusesem destul de încântată să primesc vești de la ea.

Am vorbit o vreme despre mama.

Se uita întruna la paharul de pe dulăpiorul de lângă pat și i-am spus că aveam o sticlă în formă de avion. A terminat-o în locul meu înainte de-a pleca, așa cum era, caldă, stătută și scârboasă, impregnată de chestia aia înțepătoare care mi se revărsa prin pori în timp ce mă dezumflam încetul cu încetul în salon. Nu m-a deranjat. I-am spus că mă bucur să scap de mirosul ăla.

Stând în trenul spre Brighton, încerc să stabilesc un orar al bețiilor fratelui meu. Băutura nu era problema lui, dar a devenit în cele din urmă problema lui, spre ușurarea celor care își făceau griji din cauza asta.

— Mă cam îngrijorează faptul că bea.

Așa că, după o vreme, nimeni n-a mai auzit ce-i spunea.

Ce-i drept, totul era o porcărie. Alcoolul l-a distrus, așa cum se întâmplă de obicei. Dar încerc să-mi dau seama exact când am încetat să-mi mai fac griji pentru el și am început în schimb să mă tem pentru cât bea. Poate atunci – când bebelușul meu deschidea neîncetat ochii, de parcă voia să verifice dacă lumea era încă acolo. Acela a fost, probabil, momentul. Chiar atunci.

Un bețiv nu există. Orice-ar zice, doar băutura vorbește în el. Sau există doar din când în când. Să stai rezemat de zidul galben și să-ți privești sora

preferată care tocmai a scos din ea un copil. Cu o privire ca în vremurile de odinioară. Restul nu trebuie crezut.

Miroseam hotărârea decisivă pe care o luase înainte de-a intra pe ușa spitalului, miroseam vinul pe care-l băuse la prânz și berea de seara trecută. Dar mai era și o schimbare de metabolism, o dulceață în sângele și respirația lui, pe care n-am recunoscut-o. Nu mânca mult în ultimii ani, iar trupul lui funcționa în cea mai mare parte doar cu alcool. Și, stând în trenul spre Brighton, mă întreb dacă nu avea diabet, dacă nu cumva asta era problema. Brusc, mă gândesc că, dacă și-ar face o analiză a sângelui, am putea rezolva ceva, că poate nu băutura e, de fapt, problema.

Apoi îmi dau seama că e mort.

Fără îndoială, băutul era pentru el o declarație existențială, cum aș putea să uit asta? Cu siguranță nu era nimic *metabolic* acolo. Nu exista nicio cauză.

Era băut când a murit? Probabil. Și acum ce-i curge prin vene? Sânge, apă de mare, whisky. Era un maniac al whisky-ului. Probabil se gândea că înoată spre nenorocita aia de Franța.

Închid ochii în lumina caldă a soarelui și ațipesc lângă străinul care picotește în trenul spre Brighton.

Iată-i pe Ada și Charlie în pat, peste un an. Charlie, lucios ca o focă, cu burta lunguiață și grasă, cu organele genitale lipsite de vlagă înroșindu-se ușor lângă coapsa grasă și albă. E sâmbătă dimineață și orice vânticel răzleț, orice mișcare a Adei sub plapuma de puf le poate stârni și ridica până la un anumit unghi – cincizeci de grade, să zicem –, ceea ce lui i se pare în același timp dur și blând. Meditează la asta o vreme – patruzeci ar fi jenant, iar mai puțin – o stângăcie și o dovadă de timiditate – și-apoi, trebuie să discute cu ea această problemă a gradelor. Înoată îndărăt, pe sub cuverturi, spre picioarele subțiri ale Adei, iar ea râde și ridică genunchii. Au făcut-o atât de des în ultimele ore, încât nu mai sunt în stare să spună care e diferența dintre afară și înăuntru. Care e diferența dintre cuverturi și aerul din încăpere, între hainele și mâinile lor – totul pare să-i mângâie. Sunt un ghem de nervi, tocit la capete. Se obosesc unul pe celălalt – uluiți amândoi de felul în care pielea se subțiază sub ochii lor; de cât de aproape pot fi, de felul în care sângele li se amestecă, astfel că, după aceea, ticăitul unuia înăuntrul celuilalt ar putea fi o glumă sau un puls – bătaia inimii celuilalt în venele tale.

La treizeci și șase de ani, Charlie are, bineînțeles, destulă minte ca să nu termine înăuntrul Adei, dacă se poate abține (deși e foarte adevărat că uneori nu se poate abține deloc), așa că iese la ultimele zvâcniri ca un om care se îneacă și împroașcă apă de mare pe chei. Iar Ada e amețită nu doar de dragoste, ci și de mirosul oțetului pe care-l ține în săculețul ei franțuzesc – un cadou primit după logodnă de la Charlie, atât de îndrăzneț și de viclean. Sunt amanți. Chiar dacă

sunt căsătoriți, sunt amanți. Nici nu se pune problema copiilor – nu se întâmplă nimic pe întuneric. Perioada de curtare a fost o poveste violentă; logodna – o simplă scuză pentru a prelungi dulceața clipelor, așa că atunci când au ajuns între cearșafurile legitime, erau deja obosiți și priveau spre noaptea nunții ca spre un naufragiu. Ada se dezbrăca la marginea patului ca o femeie care se pregătea să intre în baie, Charlie se chiora sub veioză să-și întoarcă ceasul. Apoi, după un contact sexual neașteptat și înspăimântător – ochii Adei au rămas larg deschiși – au descoperit că au foarte multe de învățat, la urma urmei.

— Nu-ți face griji. Se pare că Charlie nu i-a mai spus altceva din ziua în care s-au întâlnit. Nu-ți face griji, n-o să ți se întâmple nimic rău.

Ada nu știa de ce avea încredere în el, dar avea. Și nu se înșela. Iar lucrul ăsta era în sine un fel de triumf pentru ea – Ada cea slăbănoagă și practică. Ada care era tot timpul cu ochii în patru. A avut încredere în el de la bun început și nu a încetat niciodată să aibă, deși, cu timpul, a ajuns să aducă aprozi la ușă. Acum, în dimineața asta de sâmbătă, Ada îi ia mâna și i-o așază pe pubisul ei suprasolicitat ca, într-un fel, greutatea și căldura acesteia s-o liniștească și s-o facă să se adune. Totul doare puțin. Nu sunt încă foarte buni la asta. Dar au semne promițătoare despre ceea ce va veni.

Patul e o chestie din mahon, cu două mănunchiuri de floricele ornamentale ce formează o fundă pe tăblie. E puțin cam moale – obligându-i pe îndrăgostiți, când scârțâie prea tare, să alunece spre podea. Dar e un adevărat lux să stai în el, iar Ada a intrat în posesia lui – e patul ei, are propriile sticlute și poțiuni pe dulap, toate lucrurile, cărțile și micul dejun alături de ea. E măritată. Poate să locuiască în patul ăsta. Poate să mănânce în el și să se retragă în el oricând.

Și dacă pentru ea patul e un palat, atunci Charlie e oaspetele ei magnific și gras. Pe plapuma ei roz,

părul lui de culoarea nisipului e în flăcări. Curge năvalnic și se învâртеjește în jurul cutelor corpului său. Se oprește într-o linie în jurul fiecărei glezne înainte de-a sări, ca un foc dezlănțuit, în mici smocuri de la un deget al piciorului la altul. Părul auriu i se scurge pe pântec. Atârnă în șuvițe sub fiecare sfârc și spumegă la subsuori. Ada nu se plictisește deloc de el și se uită cum șiroiește, de parcă atunci a ieșit din baie, privește chestia aia din vârf, ca o glumă, acolo unde i-a căzut părul cu totul. Căci Charlie e chel.

E genul de bărbat care arată ca și cum ar trebui să poarte melon, dar Charlie e mândru de scăfârlia lui – când eram copil, mă lua pe genunchi și-l mângâiam pe ea – și merge des cu capul descoperit, ca să-i dea prilejul să-l mângâie vântul. Îi place totuși să poarte o eșarfă și are tendința să mormăie și să-și dreagă glasul sau să se bată pe piept, să-și înfășoare încă o dată eșarfă și să-și aranjeze întruna reverele hainei din păr de cămilă. Rar i se întâmplă să iasă fără haină. Uplete încăperea într-un mod care te derutează întotdeauna, pentru că, deși ai impresia că e mic – din cauza cheliei sau a coapselor grase –, e destul de masiv, iar refuzul lui de-a se așeza vine probabil din teama că nu va încăpea în fotoliu. Charlie e mereu în trecere. Nu bea niciodată ceai. Pare să aibă întotdeauna informații de comunicat, deși, după ce pleacă, e greu să-ți dai seama uneori care erau informațiile acelea. Are o voce joasă, fermă și foarte plăcută. Îi face pe oameni să se simtă înfierbântați și nesiguri, de parcă ar fi fost păcăliți – în ce privință oare? Se uită în jos să-și cerceteze mâinile, dar nu li s-a luat nimic, nu-i nimic de luat. Așa că lumea nu-l place pentru asta – nu tocmai. Și nimeni nu știe de unde e.

Spillane e un nume din comitatul Kerry, dar accentul lui e englezesc, cu o nuanță din limba vorbită în Clare și ambele marcate de dialectul din Dublin. Nu există nici cea mai mică îndoială că

Charlie voia să se integreze stâlcind vocalele – dacă nu cumva voia să iasă în evidență în vreun fel. Totuși nimeni nu credea un cuvânt din ce spunea. Îmi amintesc că nici eu n-aveam încredere în el la opt ani.

Era ceva legat de un cal (întotdeauna era vorba despre un cal). Povestea lordului Leinster, poveștile interminabile despre hotelul Shelbourne și povestea revoltei din 1916, la care făcea uneori aluzii, fără s-o spună vreodată cu-adevărat. „A, da, domnule Spillane”, spune tipul de la magazin făcându-mi cu ochiul peste teighea, „probabil că asta s-a întâmplat în Zilele Glorioase”.

Ce mi-a cumpărat Charlie? Un suc de fructe rece. Bineînțeles.

Pielea mea și-l amintește cel mai bine. Înfiorarea plăcută pe care o simțeam când se apleca să-mi șoptească vreo vorbă; asprimea mustății și lustrul hainei din tweed. Te întărită făcându-te să crezi că are ceva ascuns în mână sau în buzunare, dar nu era niciodată nimic. Charlie juca alba-neagra fără alba: adora pur și simplu gesturile teatrale și, după ce făcea mișcările acelea complicate, îi plăcea să dispară.

Bietul Charlie. A fost primul mort pe care l-am văzut – masiv și țeapăn sub plapuma rozalie a Adei. De aceea mi se pare o blasfemie să scriu despre noaptea nunții lor în același pat – deși blasfemia pare să fie treaba mea aici.

Mi-ar plăcea nespun să-mi amintesc cum a murit – cu un zgomot în timpul nopții sau o tăcere prelungită în mijlocul după-amiezii. Probabil că s-a întâmplat pe când stăteam acolo. Probabil că asta a fost motivul pentru care ne-am întors acasă. Dar se pare că e prea mult să-i ceri unui copil să rețină întâmplări și amănunte atât de teribile, pentru că mi s-au șters cu desăvârșire din minte. Tot ce-mi amintesc e urmarea, când ne străduiam să nu râdem în momentul în care am fost aduși sus.

Trebuie să fi fost în februarie 1968. Aveam încă opt ani, iar Liam nouă și ne duceam sus să-i spunem „la revedere” lui Charlie. Cred că știam, chiar și la opt ani, că poți să spui la revedere cât vrei, pentru că, atunci când cineva e mort, nu-ți va răspunde, așa că Liam a trebuit să-și încordeze brațul ca să mă sprijine când am trecut pe lângă vecinii care spuneau rozariul pe scări. Memoria mea i-a reținut pe toți înfășurați în șaluri; spatele Adei urcând în fața noastră, încorsetat în tafta neagră. Dar eram în 1968 – probabil că la vremea aia apăruseră deja baticurile cu model și hainele cu nasturi mari, care miroseau a ploaie. Probabil că Ada era îmbrăcată în rochia ei din poliester bleumarin, cu paspoal alb, pe care o scotea la toate ocaziile, asortată cu o haină-bolero bleumarin și una dintre pălăriile de fetru, ca o bășică turtită într-o parte.

Picioarele vecinilor ieșeau în afară la o distanță surprinzătoare de treapta pe care îngenuncheaseră – pantofii li se bălăbăneau în aer și mi se părea că e ceva poticnit și strâmb în această a doua scară formată din fluierile picioarelor care sprijineau șoldurile, total diferită de scara pe care încercam s-o urcăm.

O femeie foarte zgomotoasă se ruga lângă colțul scării. Ne-a văzut pe mine și pe Liam chicotind și a dat ochii peste cap cu tristețe, de parcă ar exista unele lucruri care întrec orice fel de reproș. Asta îmi amintesc foarte bine – sentimentul acela confuz că ești rău și că ești incapabil să te schimbi. Nu voiam, îmi dădeam seama atunci, să merg în camera bunicilor. Deloc.

Alte persoane îngenuncheate se înghesuiau pe al doilea rând de scări și atunci, prin ușa deschisă, am zărit capul patului și grămada țeapănă și inegală a picioarelor lui Charlie. Îmi amintesc cât de drepte îi erau picioarele, așa cum se vedeau prin cadrul lărgit al ușii, movilitele oribile ale genunchilor lui, apoi abaterea bruscă de la direcție a plăpumii

deasupra burții lui fantastice. Avea mâinile pe piept, împreunate și împăcate, legate cu mătăniile rozariului.

Mătăniile păreau prea strânse, păreau că îi intră în carne. Micile formalități neplăcute ale sfârșitului – un fel de răzbunare pentru faptul că murise.

Ada s-a uitat peste umăr să vadă dacă mai suntem acolo, apoi s-a dat la o parte ca să putem vedea mai bine. Era o priveliște pe care nu doream s-o țin minte.

Lui Charlie îi plăcea să plece.

— La revedere! La revedere!

Niciodată nu știai unde se ducea. Pleca într-un nor de explicații care nu explicau nimic. Așadar s-a dovedit că Ada avea dreptate – era cel mai enervant om din lume. Îți dădeai seama de asta după felul în care s-a repezit spre el, de parcă voia să-i scuture mătreața de pe rever. Și, de fapt, era ceva acolo – o muscă târându-se pe o parte a gâtului. Eu credeam că ieșise de sub guler și, din ziua aceea, m-a îngrozit mereu ideea larvelor. În orice caz, asta a pus capăt zâmbetului meu afurisit, ca și cum Ada mi-ar fi șters mie o palmă, nu muștei.

A urmărit-o cum se ridică, se îndepărtează de el și se lovește de storuri o dată sau de două ori. Apoi a revenit la pat. Stăteam în spatele ei; pot spune că îi simțeam furia tăcută și reținută în timp ce privea musca rotindu-se, îndepărtându-se, întorcându-se și așezându-se pe gâtul mort al lui Charlie. A aterizat și s-a plimbat pe pielea lui, fără să fie deranjată de cutele adânci ale cărnii moi sau de cele câteva smocuri înalte de păr. Ada s-a mișcat sau a dat să se miște, iar musca s-a ridicat și a zburat din nou spre storuri, găsindu-și, de data asta, drumul în jurul marginii strălucitoare pentru a atinge ochiul de geam, unde a bâzâit și de care s-a lovit cu zgomot. Am ascultat-o o vreme; sunetul rozariului murmurat afară și sunetul muștei

izbindu-se de geam. Ada încremenise. Se uita la corpul mort. Nu se putea urni. Apoi, dintr-odată, a părut să-și dea seama că acela era propriul dormitor, în care zăcea propriul ei soț, mort sau nu, și a ocolit pur și simplu patul. Când a ajuns la fereastră, a ridicat o mână și a apăsătorul. Bâzâitul a încetat. Ada, gospodina, cu o pată enormă pe storul ei. Și noi, copiii, expuși priveliștii capului chel al lui Charlie, gol în moarte.

Ai putea crede că morții au ceva ușor în ei – uneori simțim că viața e atât de grea –, dar scobitura pe care capul lui Charlie o făcea în pernă era vie și adâncă.

Mi-l amintesc cum stătea întins în iarbă, în parcul Phoenix, cu capul ca o stâncă. Și-mi amintesc că băgăm mâna în gura lui – toată mâna –, iar el mi-o înhăța și râdea. Probabil că eram foarte mică, fiindcă mâna mea dispărea în fața lui enormă și – în alt loc, se pare – în talazul limbii lui umede, printre molarii cu vârfuri și smalț delicat.

Craniul este osul care se află cel mai aproape de aer. De asta mi-am dat seama când am privit pielea de pe calota capului lui Charlie; avea o transparență lividă, iar bronzul era răspândit uniform, în luciul cel mai subțire. Ada se întorsese de la fereastră și ne împingea înainte, să vedem sau să cercetăm sau chiar să atingem acest lucru pentru puțin timp sfânt, bunicul nostru mort. Bănuiesc că e uluitor. Momentul contemplării. Când se duc, dar nu pleacă de tot. Când nu ești sigur de ce anume vezi.

Așa că m-am uitat – la el sau la acel obiect. Și totul era în regulă, nimic surprinzător, în afară de mustață. Când trăia, Charlie avea cea mai frumoasă mustață albă, cu miros de lămâie și întoarsă ușor la vârfuri. Bunicul a fost singurul om cu o jucărie pe față din câți am cunoscut. Mustața lui se mișca, te zăpăcea și te uluia. Avea o gură iute. Acum era nemișcată și nu mai ascundea nimic.

Nu mai exista niciun truc.

Și lucrul ăsta mă făcea să plâng – să aștept ca mustața lui Charlie să se miște și să descopăr că nu se mișcă. Nu mai exista niciun truc, la urma urmei. Din spate Ada ne-a șoptit: „Spuneți-i la revedere acum”, iar Liam, care era mai mare decât mine cu aproape un an, a făcut un pas înainte și după aceea s-a oprit, pentru că nu știa ce să facă.

— Șșșt, mi-a spus Ada. Nu mai plânge.

Oare i-au scos sângele? mă întreb. Vreau să zic, mă întreb dacă a fost îmbălsămat înainte de-a fi întins acolo, așa se proceda pe-atunci? Sângele care i se strângea în umeri și în fese, sângele care i se scurgea spre ceafă, supunându-se gravitației, vrând deja să se prelingă prin saltea: sângele care îl învinețea sau îl împietrea acum, pentru că partea din față (o să vedeți că-i adevărat) a devenit infinitezimal mai ușoară, iar noi stăteam acolo, lăsându-l să plece – sângele acela atât de greu, de lipicios și de rău – mă întreb dacă mai era înăuntrul lui, pentru că e la fel sau pe un sfert la fel ca propriul meu sânge. Dacă o să mă tai acum, o să-l văd curgând liber.

E curios, dar niciodată nu m-am gândit că aș fi rudă cu Charlie, deși a fost bunicul meu. Era un tip diferit. Dansa cu Ada în bucătărie. Nu puteai să dai un nume slujbei pe care-o avea și nici acasă nu stătea tot timpul.

Niciunul dintre cei din familia Hegarty n-a moștenit ochii lui căprui, de câine, sau nasul lui delicat și subțire – deși e adevărat că nepoții lui au chelit cu timpul. Liam nu putea să prevadă asta atunci, când stătea acolo, așteptând să facă gestul cuvenit, de îndată ce își dădea seama care era acela. Nu bănuia că o să moară chel de-a binelea, deși cred că amândoi știam, în momentul în care s-a aplecat să atingă sărmana mână moartă a lui Charlie, că Liam avea să moară.

Într-acolo se îndrepta.

Dacă mă întrebați cum arăta fratele meu după moarte, pot să vă spun că arăta ca și Hristosul în racursi al lui Mantegna, în pijama cu model de șal scoțian. Și asta poate să fie un adevăr general în ceea ce-i privește pe morți sau i se poate întâmpla cuiva care zace pe un catafalc înalt, cu picioarele spre ușă. Așa mi-am dat seama că Liam e mort, când l-am văzut în cele din urmă la Brighton – când am observat că se afla prea sus în comparație cu podeaua și că obiectul pe care stătea era prea rigid și prea plat, pentru că morții nu se simt întotdeauna inconfortabil, chiar dacă avem tendința să-i facem să se simtă așa. Nu cred că m-am uitat la creștetul lui sau că m-am gândit la chelia lui sau la altceva. Eram fericită că aveam oarecare experiență la chestia asta – la privit – pentru că, deși l-am iubit pe Charlie, am făcut-o cu dragostea aceea fragilă, neliniștită a copilului mereu gata să iubească pe altcineva.

Dar, mort sau viu, nu-ți pierzi vremea examinând corpul fratelui tău, forma sau părțile lui sau textura pielii. Așa că nu mi-l amintesc pe Liam în amănunt. Tot ce știu e că mort arăta total diferit, pe când Charlie nu se schimbase deloc. Și în timp ce mă minunam de pijamaua aia ca un șal scoțian la mâna a doua, mi-am dat seama că de aia fuseserăm târați pe scările din Broadstone la vârsta de opt și nouă ani abia împliniți – pentru că Ada prevăzuse venirea acestei zile. Știuse tot timpul. Voia să fim pregătiți.

Sau poate că durerea ei era atât de mare, că trebuia să ne târască pe toți în ea, chiar și pe noi, copiii. Poate că voia ca toată lumea să-i fie martoră și să se simtă oripilată.

Eu nu mă simțeam oripilată, ci doar singură. Nu pentru că Charlie se dusesse – nu-mi păsa de Charlie, îl uram pe Charilie, speram să colcăie de viermi sub costumul ăla. Ci pentru că nu voiam să fiu în încăperea aceea și nimănui nu-i păsa.

Sentimentele mele nu contau, nu doar în situația aceea, ci în toată povestea asta cu a fi viu.

Rozariul se învoldura pe treptele scării în clipa în care Liam a făcut un pas înapoi și a rămas pironit acolo, refuzând să se miște. Mâna lui Liam pe brațul meu, deja cadaveric și descompus; și Ada în spatele meu, șoptindu-mi să înaintez.

Nu m-am urnit.

Bunica mea nu era prea răbdătoare. S-a apropiat în locul meu și a pus mâna pe cadavru, o dată pe încheietura mâinii, scurt, apoi – din impuls, se pare – de-a lungul fălcii. Și-a așezat mâna între ureche și bărbie, prinzându-i falca în căușul ei.

A trecut ceva vreme până când ne-am dat seama că înțepenise acolo. Și încă ceva timp până când cineva s-a apropiat de ea pe la spate și i-a tras palma de pe obrazul rece, uitându-se peste umăr pe când făcea asta, ca să spună: „Hai, ajunge”.

De parcă ar fi fost vina noastră – stânjeneala cărnii moarte și iubirea încă vie din trupul Adei, o iubire care nu știa încotro s-o apuce.

— Ajunge.

Domnul Nugent. Bineînțeles.

Și mi-l amintesc acum pe domnul Nugent la sfârșit, mai mult ca sigur mi-l amintesc stând în cameră tot timpul, lângă garderob, așa că musca, atunci când s-a ridicat de pe gâtul lui Charlie, a trecut chiar pe lângă el, înainte de-a se îndrepta spre lumina ferestrei și spre stor. Când am intrat, stătea aplecat înainte, cu coatele pe genunchi și rozariul atârându-i pe podea, iar mahonul din spate era aproape la fel de negru ca și costumul lui.

Niciodată n-am avut încredere în bărbații care se roagă. Femeile n-au de ales, bineînțeles, dar la ce se gândesc bărbații când stau în genunchi? Nu cred că le stă în fire să se roage: sunt prea mândri.

Dar iată-l oftând printre *Bucură-te*, Marie în timp ce noi ne strângeam în cadrul ușii: eu, cea care trebuia să dirijeze totul, se pare, fratele meu, greoi și neșlefuit în puloverul cenușiu de școală, și

Kitty, venind în spatele nostru. Trebuie s-o adaug pe Kitty de la bun început, sora noastră mai mică, urcând scările în urma noastră, pentru că probabil era și ea acolo. Kitty s-a purtat ca la sfânta împărtășanie – a plecat capul și și-a luat o expresie pioasă. A pus o margaretă pe pieptul lui Charlie, o copilăroasă rochița-rândunicii pe fața de pernă? Nu. Din câte îmi amintesc, Kitty a făcut un pas înainte, a zis „Pa-pa” și s-a întors să iasă din cameră. Avea șase ani. Îi plăcea să aibă public. Eu știam asta mai bine decât toți, pentru că trebuia să-i pun părul pe moațe în fiecare seară ca să-și mențină zulfii în formă.

Nugent a stat acolo tot timpul – martor al bravurii lui Liam, al pietății drăgălașe a lui Kitty și al balonului imens de egoism care se ridică și exploda în pieptul meu. Al zgomotului afurisit și asurzitor care-mi dovedea că sunt vie.

Îmi amintesc bine asta. Îmi amintesc moațele lui Kitty, deși nu pot, oricât aș vrea, să-mi scormonesc memoria și să-i văd fața de copil de șase ani. Nu pot, oricât aș vrea, să-mi amintesc fața lui Liam, deși n-o să uit niciodată mâna lui de copil de nouă ani atingând mâna moartă a lui Charlie – a lui Liam era presărată cu pete purpurii în timp ce a lui Charlie era albă, pentru că trupul lui uitase deja de iarnă în casa aceea rece. Mai sunt și fotografiile. Zâmbetul abia schițat al fratelui meu în propria mea oglindă, un ton al vocii pe care-l nimeresc câteodată. Nu cred că păstrăm amintirea familiilor noastre ca atare. În schimb, trăim în ele.

Singurele lucruri de care sunt sigură par să fie cele pe care nu le-am văzut niciodată, micile mele blasfemii: Ada și Charlie în patul de nuntă, pubisul ei ca pieptul unui pui prost hrănit, mâna lui mare, greutatea tristă a sculei sale când ea se strecoară sub burta lui pentru a-l face s-o pătrundă mai adânc. Soarele în draperiile înflorate.

Fericire.

Cu o zi înainte de moartea lui Liam, le deschideam fetelor portiera mașinii și, în clipa în care aceasta s-a mișcat, mi-am zărit imaginea reflectată în fereastră. A dispărut, iar eu am privit în peștera întunecată a mașinii cât copiii s-au dat jos și s-au urcat din nou să ia o vechitură de plastic roz de pe podea. Apoi imaginea s-a ivit iarăși pentru o clipă, atunci când am închis ușa. Soarele ieșea dintre niște nori de culori total opuse, cerul reflectat în geam era minunat, de un albastru păstos, iar pe fața mea întunecată care se mișca se zărea un zâmbet abia schițat. Și-mi aduc aminte că mi-am zis: „Deci, sunt fericită. E plăcut s-o știu”.

Sunt fericită.

Rebecca are opt ani acum și îmi seamănă. Emily a împlinit șase și are părul negru și ochii albaștri, ca de gheață, ai celor de pe țărmul Atlanticului – ochii familiei Hegarty, dar mai intenși – și mă gândesc că, dacă o să-i îndreptăm dinții lui Emily, iar Rebecca n-o să se mai cocoșeze și-o să învețe să stea dreaptă, amândouă or să aibă șansa să fie niște fete foarte frumoase într-o zi.

Copiii mei n-au mers niciodată singuri pe stradă. N-au dormit niciodată în același pat. Sunt o specie diferită. Par să crească asemenea plantelor, să fie făcuți din crenguțe și flori, nu din carne.

Și totuși părinții îi obosesc. Ultima oară când am plecat în vacanță, ne-am ciondănit în privința direcției în care trebuia s-o luăm și, în mijlocul ciorovăielii, m-am uitat în oglinda retrovizoare și am văzut-o pe Rebecca privind drept înainte. Gura i se strânsese înăuntru și mi-am dat seama, cu un presentiment teribil, că tocmai acela era lucrul care-i vă urăți fața, repede sau încet, lucrul care-i

va răpi frumusețea înainte de-a ajunge la maturitate.

Mi-am spus: *Trebuie să-i întrețin starea de fericire*. Trebuie să-l iubesc pe tatăl ei și s-o fac fericită, altfel lucrul acela o să se întâmple și o să devină una din persoanele pe lângă care treci pe stradă, fără să le bagi de seamă.

— Cum l-ai întâlnit pe tati? mă întreabă Emily, rivala mea. Cum l-ai întâlnit?

— La dans.

— Cu ce erai îmbrăcată? zice sora ei, întotdeauna de partea mea.

— Purtam...

Asta a fost cu mult timp în urmă, nu-mi mai amintesc cu ce eram îmbrăcată.

— Purtam o rochie albastră, îi răspund.

Probabil că n-a fost așa, dar le place. Însă e adevărat că Tom era îmbrăcat într-un costum foarte stilat când i-am zâmbit într-o seară, pe strada Suzey, și am continuat să-i zâmbesc puțin melancolic până când el s-a oprit din conversație și s-a aplecat spre mine.

— Cum de ți-ai dat seama că era tati? mă întreabă Emily.

— Pur și simplu, îi răspund. Pur și simplu.

Ceea ce e adevărat, dar nu așa cum s-ar aștepta ele. Nu le pot spune că trăia cu o altă femeie la vremea aceea și că în clipa în care i-am văzut împreună am știut două lucruri. Primul, că nu-i aparținea ei, și al doilea, că-mi aparținea mie.

Eu îl puteam face fericit. Asta a fost tot. Știam lucrul ăsta cu precizie. Îl puteam face fericit pe bărbatul ăsta.

— Am știut că e tăticul vostru pentru că era foarte înalt.

Asta o să le mulțumească. Și e destul de adevărat. Mi-au plăcut și arcuirea buzei de sus, felul în care i s-a desfăcut haina când s-a aplecat să-mi vorbească, cuta de pe piept când s-a încovoiat, amestecul de aroganță și afecțiune.

Bărbații ăștia înalți sunt atât de stângaci. Depun armele de parcă ai fi atins un resort secret.

Dar nu poți să le spui așa ceva fiicelor tale după zece ani: că părinții lor au făcut sex dintr-o întâmplare și au trecut săptămâni bune până când au reușit să-și dea toate hainele jos pentru prima oară. Că tatăl lor era atât de copleșit de vină, că pur și simplu m-a înspăimântat – până în clipa în care nu m-am mai temut. Că am fost luați de val. Că după aceea am discutat despre *ea*. Că după ce-am terminat de vorbit despre *ea*, după șase luni de la plecarea *ei*, am făcut sex triumfător și delicat, la fel și după aceea.

După aceea.

Cred că venise timpul să ne cumpărăm o casă. Dar chestia aia înnebunitoare de dinainte era importantă. Cealaltă femeie era importantă. O mică cruzime. Un pact. O mică vărsare de sânge. Pentru că amândoi știam că ne-am întâlnit perechea, în termeni de ambiție sau de distrugere – numiți-o cum doriți –, știam că o să ne împăcăm cu asta într-o zi: două fiice frumoase în două dormitoare frumoase, înalte, fără îndoială, și deștepte. Care or să urmeze cursurile unei școli private, pentru care o să facem planuri, despre care o să discutăm, la care o să ne gândim și pe care o să le iubim.

Cel puțin, ăsta era planul.

— Și ce s-a întâmplat după aceea?

— După aceea ne-am căsătorit.

— Și ce s-a întâmplat după aceea?

— După aceea ați venit voi!

— Da!!!

Iar tatăl vostru s-a uitat la voi și a luat-o la fugă. (Evident, nu s-a întâmplat așa. Uite! E încă aici.)

Tom a fost educat la iezuiți – ceea ce explică totul, spune el. Are o viziune foarte limpede asupra lumii și, cu toate astea, își pune întruna întrebări. Cere mult de la el și rareori e mulțumit. Cu alte cuvinte, e absolut egoist, dar la modul cel mai

elegant. Mă uit la el: are un aer sexy și nefericit când stă cu fața lipită de un pahar de whisky de proveniență incertă, stabilind cota de eșec care-i străbate viața, ce se întinde pe fiecare pagină.

Când își privește copiii, nu-mi dau seama ce vede. Îi iubește, dar *îi stau în drum*. Și, fie că mă iubește sau nu, și eu sunt *îi stau în drum*. Dar greșeste. Nu i-am stat niciodată în drum. Niciodată.

Dacă asta e o bătaie, atunci iată faptele: când Tom intra în afaceri, aveam un copil mic, dar mi-am lăsat copilul cu o bonă și am lucrat zi și noapte ca să nu rămân în urmă cu plata ipotecii. Dar când a început să câștige din nou, era evident că aducea mai mulți bani decât aș fi putut eu câștiga vreodată, că slujba lui era una importantă, că nu trebuia să mă aștept să facă vreodată cumpărături, să schimbe pampersi, să șteargă muci și să se ocupe de comisioane când avea o activitate atât de importantă. Așa că, până la urmă, am renunțat la slujbă ca să nu-i mai stau atâta *în drum*.

Dar, deși acestea sunt faptele, nu sunt total adevărate. De exemplu, nu duc dorul slujbei. Nici cât negru sub unghie. Chiar și acum, nu-mi vine să cred cât timp din viață am risipit scriind despre suporturile încălzite pentru prosoape. Vorbe fără număr. Despre diferența dintre pielea vișinie și cea cafenie. Despre fulgi de ovăz, frișca, gresie și ardezie.

Așa ne duceam viața.

Intru pe ușă după o zi groaznică la birou și-mi sărut bărbatul, care e distrus după o zi de lucru și de stat cu copilul. Apoi o iau pe Rebecca, îi schimb scutecul, o ung cu cremă pe erupție și mă cert cu el din cauza asta sau a frigiderului gol sau a vaselor nespălate și, într-un fel sau altul, copilul ajunge să fie culcat și, în jurul orei nouă, când adoarme în cele din urmă, cobor și-mi torn un pahar mare cu vin și îl fac cu ou și cu oțet pe șeful meu, apoi fac curățenie, beau puțin cam prea mult și stau trează

mai mult decât trebuie. La unsprezece și jumătate. Tom își strânge lucrurile de pe masa din bucătărie și-mi spune: „Să nu stai toată noaptea”, iar după o vreme atâră cârpa de vase pe robinet și mă duc la culcare. Îmi dau seama cât de nefericit e. Nu am nicio îndoială că e nefericit, dar și entuziasmat de noua lui afacere, iar haosul ăsta nu poate să dureze mult. Alți oameni au și ei copii. Alți tați nu se simt, ca el, *castrați* din cauza asta – a lipsei banilor, a mutilării și a faptului că nu prea e loc aici pentru șarmul lui redutabil.

Ar trebui să-i fac loc pentru șarmul său redutabil, îmi lipesc fața de spatele lui și întind mâna să-i cuprind scula în căușul palmei, pentru că am băut nițel cam mult și sunt convinsă că acum mă urăște, că dă vina pe mine pentru tot.

Iar el fie se întoarce, fie nu se întoarce.

Și în golul instalat între noi, îmi dau seama că face sex cu altcineva.

Nu. În golul instalat între noi îmi amintesc cât își dorea să facă sex cu altcineva, când acel cineva eram eu.

La o săptămână după înmormântarea lui Liam, privesc trupul soțului meu. Adormit. Viu. Vreau să-l văd în întregime. E o noapte caldă. Dau repede la o parte cuvertura, iar el se foiește puțin și apoi rămâne din nou nemișcat.

Tom e trist când doarme. Își strânge mâinile sub bărbie, iar picioarele lui incredibil de lungi și de mari nu sunt îndoite, ci mai degrabă frânte de la genunchi. Golul de sub cutia toracică alunecă în jos, spre burta mare, iar săculeții testiculelor se odihnesc în V-ul coapselor sale. E foarte palid.

Îmi amintesc cum făceam dragoste cu trupul lui: un norișor de păr în jurul rădăcinii penisului, când priveam de sus; acoperișul subsuorii ca un naos fără biserică, atunci când priveam de jos. Asta se întâmpla în primele luni, când nu ne mai săturam unul de celălalt și el urmărea o fâsie de alunite ca

niște bomboane în jurul corpului meu și mă rostogolea, până când mă dezvelea de tot și mă arunca din pat pe podea.

Îmi amintesc cât de mari și de drepte mi se păreau claviculele sale sub cămașă într-o seară, pe ploaie, chiar în primele noastre zile, când nu prea era vorba despre sex, ci despre a ucide pe cineva sau a fi ucis.

Iată-l acum, în patul nostru, încă în viață. Aerul intră și iese din el. Unghiile de la picioare îi cresc. Părul îi încărunțește în tăcere.

Ultima oară când l-am atins a fost în noaptea priveghiului lui Liam. Și nu știu ce s-a întâmplat cu mine de-atunci, dar nu mai am deloc încredere în trupul soțului meu.

Vești proaste pentru Bea, pentru mama și pentru toți ulii care se vor îngrămădi în Griffith Way nr. 4 pentru priveghi: din cauza hârtoagelor, vor mai trece zece zile până se vor putea ospăta din sărmanul cadavru al lui Liam.

Aflu asta de la antreprenorul de pompe funebre, care pare să aibă nouăsprezece ani. A pus mâna pe brațul meu pe coridorul morgii din Brighton & Hove și m-a dus de-acolo cu un taxi sau cu o mașină – nu-mi amintesc dacă am stat în față sau în spate. Dar sunt convinsă că-mi voi aminti întotdeauna interiorul salonului funerar de suburbie, zugrăvit în culori pastel – un birou cu câte un scaun de o parte și de alta și sus, pe un stand turnant, un catalog laminat cu sicrie de toate tipurile și varietățile, în afară de când întreb ca să-i distrag atenția, sicrie din carton pentru activiștii ecologiști.

— Îi plăcea așa ceva? întreabă băiatul în negru.

— Nu chiar. Puțin.

Știu ce vreau, am știut tot timpul, dar nu dă bine să te grăbești, așa că întorc paginile până la căptușelile de mătase absolut hidoase, la volanele de dantelă și la panglici, de parcă ai fi îngropat într-o cortină de cinematograf, chiar în clipa în care proiectorul se deschide și începe să ruleze *Looney Tunes*⁵. Spun chestia asta cu voce tare, iar antreprenorul mă ascultă puțin, apoi îmi lasă timp să mă hotărâsc.

Gura îi e de un roșu închis ce contrastează cu pielea albă. Are o gaură mică și umedă pe lobul urechii, unde ar trebui să fie cerceul, dar nu-l poartă când vorbește cu persoanele îndoliate.

— Nu e nicio grabă, zice el.

Îmi place la nebunie antreprenorul ăsta. Are un lucru pe care tinerii l-au căpătat după ce eu m-am maturizat. Nu se preface. Nu judecă. Vorbește despre sicrie pe un ton degajat, de parcă totul s-ar reduce la cumpărături – adevăratele întrebări sunt în altă parte.

— Țsta e cel care vă trebuie, îmi spune pe când mă opresc cu degetul pe un sicriu simplu din stejar lăcuit și mă gândesc că poate una dintre fiicele mele o să se mărite cu un om ca ăsta, care să se simtă în largul lui în prezența unei femei într-o încăpere.

— Nu pot să-l iau cu mine în avion, îi spun. E prea...

— „Călătorii care au nevoie de ajutor sunt rugați să vină în capul cozii”.

Și eu râd. Orice-ar vrea să spună cu lucrul ăsta.

— Pe bune, o să stea bine în cală, zice el.

Nu e frumos. Are buzele prea țuguiate și prea pline, e prea moale și prea imatur. Dar nu e nimic în neregulă cu el. Mă uit la mâinile lui și nu mă simt dezgustată, iar pleoapele, când le închide, clipind, pentru a sublinia diferența dintre oțelul galben și crom, dezvăluie un model abia vizibil de vene medievale. Hainele nu stau rău pe el. Poți să-l lași în coaja lui și tot o să rămână autentic.

Trebuie să-l întreb din nou cum îl cheamă. (Azrael)

Mi-a atins brațul în timp ce stăteam lângă trupul lui Liam și m-a luat de-acolo. E genul de om care-ți vine în ajutor după ce-ai văzut ce e mai rău. El e restul vieții mele.

După ce am ajuns în gara Brighton, m-am învățit o vreme, gândindu-mă să pun din nou în scenă felul în care s-a petrecut totul – ar trebui să încep din momentul în care Liam a intrat în mare – pentru că evenimentele astea au o anumită ordine și ea trebuie respectată. Așa că, la prânz, mă plimb de-a lungul promontoriului și Liam este încă viu, virtual, iar eu îmi imaginez locul ăsta scăldat în

întuneric și valurile apei negre și sărate mi se sparg în jurul taliei. Liam este în aer. Privirea lui scrijelește siluetele în graffiti: toată substanța lor se revarsă sau se prăbușește. Un copil supraponderal cu sâni – un băiat, se pare. Un bătrân cu o crustă sub nas. O femeie cu un tatuaj care se lățește. O paradă de muște leneșe, pantaloni pătați și bretele de sutien apărând sub altele, șireturi de pantofi. Cei vii, cu toate mirosurile și *găurile* lor. Liam a fost întotdeauna prea mare pentru găurile oamenilor și nu l-a interesat cine ce bagă într-o *gaură*.

Îmi revine în minte asemenea unui miros care se răspândește – un loc care se eliberează ca să-i permită să privească prin ochii mei și să fie degustat de vreun cur sau de vreo țâță sau de vreo „țâță rece”, chiar, de carnea care nu are niciodată temperatura sau umiditatea potrivită, pentru că e prea *transpirată* sau de carnea prea *ofilită* sau *păroasă* și, mai ales, de femeile care locuiesc acest trist sac omenesc prea fricos sau prea frumos (bineînțeles, cu excepția *găurilor* lor) și, în final, cu cine te culci sau pe cine săruți? Oamenii fără pori? Îi spun toate astea în gând. Îi aduc argumente, dar nu sunt în stare să-l conving, nu reușesc să câștig pe când trec pe lângă bătrâni și bătrâne brăzdați de riduri, cu eczeme sau mă aplec peste balustradă, trăgând aerul mării în piept ca să-mi înăbuș senzația de vomă, gândindu-mă la carnea fratelui meu, la cum o să arate peste două luni, apoi peste trei.

Privesc peste balustradă de parcă aș cerceta densitatea și varietatea stâncilor cafenii de pe plajă. Și, iată – vuietul puternic, chemarea, mirosul mării. Ce miracol, la capătul orizontului din Brighton, cu orașul în spatele meu și, dincolo de el, toată greutatea Angliei, cu fumul și lumina ei, silită să se oprească aici, tocmai aici, lângă mirosul atotcuprinzător al mării.

Prima oară când Liam și cu mine am luat feribotul a fost la sfârșitul celui de-al doilea an al lui și primul al meu la UCD⁶. Ne duceam să lucrăm la Londra pe timpul verii. Ne-am găsit un loc în spațiul dintre vagoane, de la Holyhead la Euston, urmărind un individ – care, printr-o farsă a sortii, s-a dovedit a fi propriul nostru poștaş – cum stoarce portocale într-o sticlă de votcă de la duty-free. Îi dădea votcă unei fete bete pe care o întâlnise în timpul traversării și a fluturat sticla și spre noi și poate că am luat-o sau poate că nu, dar mi-a plăcut cum ne-a făcut cu ochiul înainte de-a se întoarce spre fată, care era beată criță – de parcă am fi participat toți la acțiunea de seducție, acțiunea de „Ia te uită! Banii jos!”.

Liam nu ne-a oferit niciodată plăcerea unei nunți.

Celor din familia Hegarty le plăceau nunțile și câțiva dintre noi chiar au făcut asemenea ceremonii, mici sau mari, unele de pomină chiar, dar toate păstrând în centru imaginea aceea decentă, bărbatul cinstit și fata frumoasă, cuplându-se în maniera cea mai elegantă, în ovațiile mesenilor și clinchetele paharelor – Liam n-a învățat niciodată să facă asta: să între și să iasă și dintr-o legătură sexuală, să vorbească despre ea sau să o împărtășească, așa că, deși a avut prietene, nu le vedeam niciodată sau dacă le vedeam, nu voia ca noi, cei din familia Hegarty, să le vorbim: un șir de ființe fusiforme, blege, care-l țineau de mână și ne priveau peste umărul lui. Lui Liam îi plăceau femeile drăguțe. Îi plăceau femeile bune și delicate. Îi plăceau fetele alea translucide. Și avea dreptate să nu vrea să le împartă cu noi, hienele Hegarty, eu și Kitty cântam întotdeauna: „Îi ziceau iubi-ți-că miii-că”, imediat ce ieșeau din cameră.

Lucrul amuzant din acel prim voiaj prin noaptea britanică, în afară de poștaşul în călduri – după ce am coborât de pe feribot, după cei cincizeci de pași făcuți pe primul teritoriu străin pe care puneam

picioarul și apoi, când ne-am urcat pe platforma metalică a trenului – a fost că tot timpul credeam că am ajuns. Ne uitam pe fereastră și, după o întindere întunecată, se iveau atât de multe lumini, încât ne închipuiam că sunt luminile Londrei. Dar nu ajungeam. Și ni se părea că Anglia e un singur oraș de la un capăt la altul, fără întrerupere. Apoi, dimineata, când am ajuns în sfârșit, am rămas la gura metroului din Euston, crezând că abia a sosit un tren și că o să putem să ne strecurăm până jos după ce o să dispară mulțimea de oameni. După un timp, ne-am dat seama că valul de oameni nu avea de gând să se potolească, că nu era vorba doar de un tren. Londra era un flux continuu, o revărsare fără margini, era pretutindeni.

Lui Liam nu i-au plăcut niciodată englezii, cel puțin așa pretindea. Faptul că nici măcar englezii, spunea el, nu se plăceau pe ei înșiși îl ajuta enorm.

Istețul de Liam.

Nici eu nu reușesc să-i îndrăgesc, să mă apropii de această ceată care tropăie pe faleza din Brighton, bucurându-se de marea în care s-a înecat Liam. Dar reușesc să nu-i urăsc, chiar dacă ei sunt vii, iar fratele meu e mort. Și mă întreb cum de am scăpat de asta – de ura lui Liam față de un lucru sau de altul, la întâmplare. Într-un an față de homosexuali. În următorul față de americani.

Pe cine ar trebui să urăsc eu?

Înotam undeva noaptea. Când eram foarte tineri, înotam noaptea, dar nu reușesc să-mi amintesc unde putea să fie locul ăla.

Mă uit la marea mare, schimbătoare și, preț de o clipă, mă gândesc că trăiesc o viață mai meschină, fiind vie în lumina asta a soarelui, decât fratele meu care orbecăie prin întuneric; sânge și whisky în marea sărată. Liam, beat mort, doar cu pielea care îl despărțea de eul său însetat. O clipă, mă gândesc că e mai eroic să nu exiști.

Mă uit la mâinile mele așezate pe balustradă și mi se par îmbătrânite, iar trupul meu, de care eram

mândră într-un fel, e devastat de copiii pe care i-a purtat înăuntrul său, din ei au ieșit noi oameni ca să hrănească mormântul, *pur și simplu ca să hrănească mormântul!* Vreau să urlu la acești oameni care trec. Vreau să cer încetarea procreației cu un panou de reclamă legat de gât și un megafon – nu că ar fi mulți copii, observ acum, pe terenul de joacă, pe plaja din Brighton, cel puțin nu azi, în după-amiaza asta de marți. Anglia – țara oamenilor foarte maturi.

Dar oamenii ăștia chiar nu mă deranjează în niciun fel și antreprenorul îmi place. Tovarășul meu de catalog, băiatul meu englez. Această dezinvoltură la modă pe care o are e aproape spirituală. Mă întreb la cine se duce acasă – la prietenii pe care-i place sau la părinții pe care-i place – și cum să faci sex cu un tip ca ăsta. E capricios?

După ce-mi termin treaba și după ce i-am simțit mâna inocentă în mâna mea (bătrână), rămân pe trotuar, în fața salonului său funerar și-mi deschid telefonul ca să-mi sun soțul dificil, între două vârste, când, de fapt, tot ce-mi doresc e să mă întind acolo, la ușa băiatului, până când acesta va păși peste trupul meu întors cu fața în jos și-l va ridica.

Azrael.

— Cum merg lucrurile? îl întreb pe Tom, iar el îmi spune că fetele se duc acasă la prietenele lor după școală și că totul e perfect. Îmi ia o clipă să-mi dau seama unde se află.

— Ești la birou?

— Bineînțeles că sunt la birou.

— Rebecca are curs de dans irlandez, îi spun.

— Ei bine, azi nu are.

— Are o reprezentație.

Mă văicăresc pe stradă și în același timp nu pot să cred că fac asta. Pentru că Tom îmi spune (pe bună dreptate) că grijile mele nu sunt importante, sunt inventate, sunt doar ca să mă țină ocupată în

timp ce el face toată treaba serioasă, adică să câștige bani și să fie mai viu decât mine.

— Unde ești? îl întreb.

— Ți-am spus, sunt la muncă.

— Unde anume la muncă? Unde ești *la muncă*?

Nu-mi poate închide telefonul în nas pentru că sunt la Brighton și de curând îndoliată. Urmează o tăcere lungă.

— Vino acasă, îmi spune. Când vii acasă?

— Ce-ți pasă?

— Îmi pasă, zice el. Ce crezi?

Iar acum e rândul meu să închid telefonul și să-l pliez.

Băiatul-antreprenor se ivește în spatele meu și mă întreabă:

— Mai vreți o cafea? Vreți să sun pe cineva?

— E-n regulă, îi spun. Așa se-ntâmplă de obicei.

M-am îndrăgostit, încep să-mi dau seama, pe la douăzeci și ceva de ani, când m-am întâlnit și m-am culcat cu un tip din Brooklyn, pe care-l chema Michael Weiss. Venise la Dublin pentru un master în studii irlandeze sau celtice sau cum li s-o fi zicând – noi disprețuiam cursurile alea, erau genul de studii pe care colegiul le oferea ca să atragă americani bogați, așa că am fost surprinsă când mi-am dat seama că sunt îndrăgostită de Michael Weiss; am fost surprinsă și pentru că nu era un american înalt și cu oase mari, cum sunt cei din prerie, ci un tip de înălțime medie, care fuma țigări răsucite și vorbea cu o pietricică brooklyneză în gură, în parte fiindcă bolborosea cuvintele, în parte fiindcă rămânea pe gânduri.

Îmi plăcea mult să mă culc cu el, mai ales felul în care se sprijinea într-un cot ca să mă privească și să-mi vorbească. Adora să pălăvrăgească în vreme ce mă atinge, chiar să fumeze în timpul nesfârșitului și leneșului preludiu, care îmi era total străin pe-atunci. Aveam douăzeci de ani. Nu eram obișnuită cu sexul fără finalitate, fără obiect.

Cred că nu eram obișnuită cu sexul pe îndelete, iar vorbăria aia mă făcea să nu mă simt în largul meu – aveam impresia că nu mă dorea. Îi urmăream fața mișcându-se și mă rugam să treacă odată la partea aia uluitoare, la lucrul pentru care ne întâlniserăm.

Cred că, în felul lui ironic și domol de-a fi, Michael își dădea seama că nu putea să mă rețină și toate gesturile lui din după-amiezile acelea leneșe erau menite să mă convingă să cobor pe pământ, așa cum faci cu o pisică urcată în copac sau cum procedează o stewardesă însărcinată cu securitatea avionului. „Vedeți pârgă din dreapta dumneavoastră? Aș vrea să coborâți pârgă aceea la patruzeci și cinci de grade”.

Și, deși am făcut surprinzător de mult – sex, vreau să spun –, nu-mi pot aminti decât cumplita mea enervare la vremea aceea, când vedeam întunericul lăsându-se în petice și frânturi, dincolo de fereastra lui. Probabil că era o chestie adolescentină – să stau goală pe covorul sintetic din garsoniera lui de student și să simt că schimbarea luminii e imposibilă, de parcă mi-ar fi fost jupuită pielea pe măsură ce ziua făcea loc, în spasme și salturi, întunericului.

Tatăl lui Michael era artist, iar mama lui – altceva. Nici cu asta nu eram obișnuită – majoritatea părinților pe care-i cunoșteam erau doar părinți, dar el avea un tată semicelebru și o mamă care făcea programări, se întâlnea cu lumea bună și se îmbrăca elegant ca să iasă în oraș, așa că el avea toată această povară pe care o trăgea după el. Îi era greu să-și imagineze ce anume avea să facă la maturitate, pentru că se maturizase deja de la zece ani. Mai scria și poezii, probabil destul de bune, dar ideea de-a ajunge undeva cu asta îi puneă probleme. Mai erau și banii – nu foarte mulți, dar tot erau – și cred că se hotărâse, chiar de-atunci, să trăiască și să vadă ce-i iese în cale.

Așa că acum trăiește, la fel ca și mine, deși probabil într-un loc mai interesant decât Booterstown din Dublin 4. Stă în Manhattan, să zicem, sau într-unul din canioanele din L.A. Și-și duce fiul la cursurile de saxofon, își face apariția la spectacolul fiicei sale într-o după-amiază de marți și crede că toate astea sunt lucruri importante și amuzante.

Am ieșit cu Michael Weiss timp de doi ani, cu intermitențe; pasivitatea lui mă înnebunea — devenisem frustrată din cauza asta și nerăbdătoare să văd ce ne rezervă lumea plină de posibilități. Nu știam în ce anume constau acestea, dar oricum era ceva mai bun decât să stai degeaba toată după-amiaza, sărutându-te și fumând, vorbind despre — ce? — dacă Dirk Bogarde e într-adevăr frumos și cum să fii sau să nu fii evreu.

Bineînțeles, acum nu-mi petrec după-amiezile uitându-mă la televizor, așa că am avut, fără doar și poate, dreptate să nu mai am încredere în Michael Weiss și să-l părăsesc pentru o viață mai bună și mai dinamică, precum aceea pe care o am acum: gătind pentru un bărbat care nu-și face apariția înainte de nouă seara și pentru două fete care n-or să-și mai facă nici ele apariția în curând. Făcând sex printre lacrimi, din an în Paște, cu un soț între două vârste, neștiind dacă să-l pocnesc sau să-l sărut.

Aprinde lumina, vreau să spun. Aprinde lumina.

Dar nu doar sexul sau ce-mi amintesc din el mă face să cred că-l iubesc pe Michael Weiss din Brooklyn, șaptesprezece ani mai târziu. Ci faptul că a refuzat să devină proprietarul meu, oricât mi-am dorit să fiu posedată. Faptul că nu voia să mă ia, ci doar să mă întâlnească, iar asta numai la jumătatea drumului.

Cred că acum sunt pregătită pentru asta. Sunt gata să fiu întâlnită.

Stau la masa din stradă a unei cafenele, probabil cu a cincea cafea cu lapte băută în ziua aia în faţă, când trec nişte puşti americani, două fete şi un băiat. Una dintre fete spune:

— Ştii ce e într-adevăr nasol? Jeanşii ăia cu nasturi, atunci când îţi lipseşte un nasture.

— Şi arăţi... așa, ştii? zice tipul cu mâinile încrucişate peste şliţ, ca un Hristos flagelat.

Aşa erau americanii care făceau facultatea în Dublin – isteţi, zgomotoşi şi interesanţi, cel puţin în ochii lor. Poate că aşa eram cu toţii, deşi nimeni nu purta tricouri cu mânecă lungă pe sub tricouri cu mânecă scurtă pe vremea noastră. Şi nu ştiu dacă „Nasol” era un cuvânt deocheat pe-atunci. Mă gândesc la gestul băiatului şi mă întreb de ce e atât de îngrozitor să spui așa ceva. Dacă e să fie cineva nasol, atunci ei sunt cel mai rău soi. Un tip distructiv. Un asemenea cuvânt social, un cuvânt de gaşcă, mă gândesc eu, folosit pentru o mişcare musculară intimă.

Aşa îmi merge mintea şi nu reuşesc să mă adun şi să mă sui în tren, să mă duc la aeroport în timp ce fratele meu e spălat, transportat şi îmbălsămat (whisky-ul o să-l ajute) undeva în oraşul din spatele meu. Intru în câteva magazine şi încerc să experimentez normalitatea o vreme, dar sfârşesc prin a rămâne nemişcată în timp ce lumea gălăgioasă trece pe lângă mine, sugând o linguriţă lungă pentru cafea – nasol.

Pe când eram la facultate, m-am hotărât să cred că Ada fusese prostituată – așa cum faci de obicei. Asta s-a întâmplat în jurul datei morții ei. Îmi aduc aminte că discutam teoria asta cu Michael Weiss, căruia îi plăcea la nebunie, deși, așa cum a remarcat, se putea la fel de bine să fi fost călugăriță – după părerea lui, era cam același lucru, probabil pentru că venea din Brooklyn.

Ei bine, da.

Michael Weiss era genul de om care bea ceaiul cu lapte într-o zi și se declară total împotriva acestui lucru în ziua următoare, fără îndoială că m-ar fi înnebunit cu timpul. Dar cred că a spus ceva adevărat despre Ada sau despre distanța dintre mine și Ada. Pentru că și eu aș fi putut să fiu din Brooklyn, să cercetez viața ei misterioasă și să mă opresc la o poveste care ar fi servit drept explicație pentru noi toți.

Nu cred că am ajuns la punerea ei în sicriu, atunci când a murit – probabil că mi-am petrecut seara la barul Belfield –, iar întrebările de genul cui îi aparține casa și cine o să primească banii după ce trupul Adei o să fie luat de-acolo îmi erau total indiferente. Nu și întrebarea neașteptată cine sau ce fusese orfana Ada Merriman.

La înmormântare am ajuns. Mama, cu părul ei cârlionțat, stă pe rândul din fața mea, cu tata de-o parte și cu sora ei și mătușa noastră Rose de cealaltă. Mai era și un al treilea frate, pe care-l chema Brendan, dar probabil că la vremea aceea era deja mort, așa că astea erau tristețe rămășițe ale norocului Adei: mama noastră cea drogată, Maureen, și profesoara de desen, Rose, care se îmbrăca la Interesting Tweeds în verde-smarald și albastru-cobalt. Frații și surorile Hegarty stăteau

pe rândul din spatele lor; rudele prin alianță și copiii mici ocupau celelalte șiruri de bănci și probabil că ne-am așezat, chiar și atunci, în ordinea vârstei; „trepte și scări”, cum obișnuia lumea să fredoneze, deși acum scara era strâmbă, avea goluri și scânduri rupte și existau disproporții între o treaptă grasă și cealaltă. Maturi, toți arătam ca niște cucii, fiecare dintre noi – toți arătam rău.

Mai târziu, am rămas la marginea mulțimii și am privit cu melancolie și indiferență cum sicriul bunicii mele era coborât în groapă. Ada din ultimii ani era o bătrână care trăia în pătrățica ei. Bineînțeles, continua să fie drăguță – era bunica mea –, dar nu era femeia care mă trezea la patru dimineața oferindu-mi un răspuns pentru toate: enigma Hegarty, motivul pentru care toți eram atât de ratați și de legați de prezent.

Lamb Nugent se uită la Ada Merriman peste covorul din hotelul Belvedere, ea îi întoarce privirea, iar restul, cum se spune, e istorie.

Peste cincizeci și șase de ani am băut ceai, am mâncat sandvișuri și apoi ne-am autofelicitat în casa ei surprinzător de mică din Broadstone; a doua generație care creștea și a treia care era abia la început, mama tronând șovăitoare în camera cea bună, sora ei plângându-se în bucătărie de orice îi cădea sub ochi. La vremea aceea, ceea ce alterează chipurile oamenilor le alterase profund și pe-ale lor; gura lui Rose se încrețea dezaprobat, iar privirea mamei era apoasă și vagă. Poate că Ada a fost bună cu copiii altora, însă cu ai ei s-a purtat în mod clar îngrozitor. Dar „Vai, era minunată”, spuneau ei, vecinii și cei câțiva prieteni care mai trăiau: doi bărbați – acum îmi dau seama că erau homosexuali – care au fost buni cu ea, fiica unei actrițe moarte care apărea la televizor. Și nu i-a trimis Jimmy O’Dea un coș cu fructe de ziua ei? Și Frank Duff, care era conducătorul actual al Legiunii Mariei², trecea pe la ea de Crăciun. Chiar trecea, mi-l amintesc – probabil că era în anul în

care am stat acolo – venind ca o fată bătrână în chip de Moș Crăciun, cu o cutie de bomboane de ciocolată într-o sacoșă de sfoară. I-o dădea Adei și-i puneă mîna pe braț, ca și cum ar fi trăit mult prea mult, fiecare dintre ei, ca să mai fi rămas ceva de spus.

Dimineața aceea de Crăciun era senină și rece, așa cum e întotdeauna – în amintirile mele refuz să plouă. Sau să ne întoarcem acasă, în Griffith Way, pentru că acela a fost anul în care eu, Liam și Kitty am fost lăsați în grija Adei și nu ne-am văzut mama, nici măcar de Crăciun, deși tata a apărut cu ferchezuita de Bea, cândva în timpul după-amiezii.

— Mami încă nu se simte bine, a spus ea, având un aer extrem de pios în noua ei vestă cu decolteu în V – o chestie de mohair în dungi zmeurii și albastre.

Iar seara, domnul Nugent a trecut pe la noi cu o cutie cu jeleuri de fructe sau cu jeleuri în formă de fructe, semiluni portocalii, galbene și verzi.

Eram mult prea legată de asemenea lucruri ca să-mi pese de ele în anul morții Adei. Trecutul mi se părea o pacoste, iar moartea Adei – total plictisitoare pe când stăteam acolo, în cămăruțele cu aer stătut, trecându-ne unul altuia sandvișurile. Și „O, bunica ta era extraordinar de drăguță”, ceea ce era adevărat, bineînțeles. Cât se poate de adevărat. Și au băut sau au refuzat vinul ușor de Xeres, au făcut curățenie prin bucătărie într-o risipă de hârtie pergament și au plecat, lăsând-o pe mama pe scaun în camera bună, cu *supusul* meu tată stînd lângă ea, în picioare, ușor aplecat; mătușica Rose la etaj, trăgînd pe furiș din țigară lângă fereastra de la baie, pentru că nu fuma în mod oficial, chiar dacă maică-sa era moartă și nu mai trebuia să-i pese – de altfel, știuse întotdeauna.

Lucrul ăsta ar putea părea puțin cam indecent, dar în acel moment am fost trimiși sus, în dormitorul Adei, cu indicații de la tata să „luăm ce ne plăcea”; fetele Hegarty bucurîndu-se de cea

mai tăcută partidă de țipete, sufocându-se de furie, urându-se reciproc pe șoptite. Eu m-am ales cu niște șiraguri de mărgele, cu penele negre de struț de pe polița căminului și cu mâna mică din porțelan, cu o scobitură în palmă, în care își ținea inelele. Altcineva a luat inelele, desigur, eu n-am apucat. Kitty avea mereu nevoie de lucruri mai mult decât mine, Bea le merita întotdeauna mai mult, în timp ce biata Midge – ei bine, Midge refuza mereu totul până când era convinsă să pună mâna pe partea ei. Așa că am părăsit casa cu un urlet de regret pentru tot ce mi s-a refuzat, deși nu-mi doream cu-adevărat nimic de-acolo. Dintr-un capriciu, pusesem mâna pe cârpele și cataloagele cu eșantioane ale Adei, dar mi s-au părut atât de inutile după aceea, la lumina zilei, că le-am aruncat într-un coș de gunoi de pe stradă. Nu știam ce anume să-mi doresc din ceea ce lăsase în urmă. Voiam să ies de-acolo, atâta tot. Voiam o viață mai măreață.

Liam a pierdut toate astea, pentru că la sfârșitul verii în care ne-am dus să lucrăm la Londra, el n-a mai venit acasă. Sau apărea din când în când și se ducea la câteva cursuri – mă ciocneam de el în vreun restaurant sau în vreun bar, dar întotdeauna stătea în altă parte și, după câteva luni frenetice, a dispărut.

Era ultimul lui an la facultate. În aproape toate serile pierdeam autobuzul și rămâneam la Michael Weiss, în apartamentul lui din Donnybrook: două camere înalte, cu un perete despărțitor care nu ajungea până la tavan în jurul toaletei și altul în jurul chicinetei. Ușa de la dormitor lipsea și mai avea un garderob vechi și masiv, sprijinit de perete. Adormeam între aceste două hălci de întuneric – garderobul negru și blocul deschis al cadrului ușii între care simțurile mi se zbuciumau –, cu sexul cald și dureros între coapse, fără să-mi găsesc liniștea.

În anul acela, i-am spus lui Michael Weiss lucruri pe un le-am mai spus nimănui de-atunci. Era în 1981. Nu se întâmplase încă nimic în Irlanda – nu-i caraghios să afirmi asta? Nu se întâmplase încă nimic în viața mea, în afara dorinței de-a scăpa de el. L-am obligat pe Michael Weiss să bea whisky – de dragul scenelor teatrale – l-am obligat, o dată, să mă poarte în brațe prin cameră și pe stradă ca să scap de o supradoză, destul de mică, de paracetamol. I-am dăruit lui Michael Weiss clipe minunate, i-am făcut mizerii, l-am mâncat de viu, când tot ce voia era să se sprijine într-un cot, să mă privească în față și să mă convingă să revin cu picioarele pe pământ.

Imaginea pe care o am despre nopțile acelea e a unei femei (eu) întinse pe pat, cu spatele arcuit, gura deschisă și mâna băjbâind în căutarea peretelui. O imagine fără sonor.

Mă gândesc la ea ori de câte ori spăl vasele. Bineînțeles, am mașină de spălat vase, așa că, dacă e musai să plâng, nu o fac în tăcere, în chiuvetă, ca Ada. Chiuveta era locul ei pentru așa ceva. Înfruntând de-acolo, din spatele casei, cartofii care trebuiau curățați sau micimea curții, Ada, ca toate femeile poate, plângea puțin câteodată și apoi, pic-pic, câteva lacrimi loveau apa din chiuvetă. Ca toate femeile, Ada trebuia să-și șteargă uneori nasul cu brațul, pentru că avea mâinile ude. Nu e nimic surprinzător în asta. Deși, trebuie să spun, eu am o mașină de spălat Miele din inox. Și, dacă am un motiv să plâng, fac asta în fața televizorului, la modul respectabil.

Viața a fost grea pentru bunica mea, acum o știu. Partea surprinzătoare e că în majoritatea timpului nu plângea, ci suporta în continuare.

Ada credea în puține lucruri. Într-o casă curată, de exemplu. Dar nu credea, nici măcar nu sugera că, dacă o să mănânci sâmburii, o să-ți crească un măr din buric. Mă îndoiesc că ar crede în imaginea mea cu „orfana Ada Merriman”; deși, tehnic vorbind, părinții ei au murit înainte ca ea să ajungă adultă. Pur și simplu, Ada nu făcea chestia asta. Faptul de a-ți imagina ceva sau chiar de a-ți aminti i se părea ușor dezgustător – ca o bârfă sau chiar mai rău. Zilele astea bineînțeles că nu fac altceva. Și totul e din vina ei. Pentru că, dacă mă uit înapoi, la punctul din care imaginația mea a pornit, acesta e chiuveta Adei din Broadstone.

Avea un burete de plastic roșu pentru lucrurile care trebuiau frecate bine, o cârpă cu textură deasă, verde pentru lucrurile migăloase și un burete pentru final. Mai avea o cârpă albă din bumbac pentru mușama, pe care n-o folosea niciodată la

ștersul vaselor. Mai avea o cârpă pentru pardoseală, pe care n-o punea niciodată pe mușama. Trebuia să știu toate astea, pentru că eram fata cea mare. Eu trebuia să mă ocup de chiuvetă și să spăl vasele.

Nu mă deranja. Îmi plăcea să mă aflu în preajma ei.

Dar eu îmi imaginam diverse lucruri. Stând în fața chiuvetei Belfast cu vedere spre curte și spre ușa verde a garajului din spate, mi-o imaginam pe Ada la nouă-zece ani sau ce vârstă o fi avut când a murit mama ei, ducându-și geamantanul în mână și înfruntând lumea largă de una singură. Încercam să-mi imaginez un tată, dar nu reușeam. Mi-o imaginam pe mama murind în Griffith Way – iarăși și iarăși, de fapt –, mama murea, iar tata plângea și după aceea murea și el; apoi, după ce era înmormântată, îmi imaginam că eu și Liam o să trecem prin aventuri extraordinare, acum, că eram orfani.

Și toate astea în timp ce eu și Ada clăteam farfuriile în apa turnată direct din ceainic, iar Charlie îmi făcea cu ochiul când ea se întorcea cu spatele.

Într-o dimineață m-a chemat la ea în cameră. Se pregătea să plece undeva și se îmbrăca frumos. Îmi amintesc că avea un degetar din bandaj roz, legat bine cu un elastic de încheietura mâinii. Cred că avusese un accident la mașina de cusut, dar lucrul ăsta mi se pare mult prea denaturat ca să fie adevărat. Nu am nicio amintire despre unghii perforate sau țipete și agitație în cămăruța aia. (Și faptul că pot evoca asta acum – acul scăpat de sub control, femeia care își scoate în chinuri îngrozitoare degetul prins în mașină – mă face să cred că Ada avea dreptate: ochiul minții are în el ceva imoral.)

Oricum, avea degetarul pe deget și eu am fost chemată în camera de sus. „Vino aci”, mi-a spus ea uitându-se peste umăr și ridicându-și puțin fusta la

spate. „Închide-mă”. Și a întors piciorul spre mine să se vadă din profil.

Coapsa îi era surprinzător de îngustă. Avea o hartă de cerneală din vene sparte și adunate ciorchine deasupra ciorapului, care era rulat la capăt într-o bandă portocalie și groasă. Niște benzi albe se bălăbăneau prinse de o panglică plisată într-un loc pe care nu-l puteam vedea sau nu voiam să-l văd și mi-au trebuit secole să-mi dau seama ce dorea de la mine. A trebuit să mă așez pe vine lângă piesele gotice ale corsetului ei și să-l prind de ciorapii care așteptau dedesubt. Îmi amintesc clama moale a prinzătorilor din cauciuc în jurul nailonului ce luneca mereu, răceala piciorului ei și mirosul acrișor al respectabilității sale. Mi-am imaginat că toți bărbații care sunau la ușă cunoșteau golurile astea secrete dintre hainele ei; picioarele ei uluitoare, curba strânsă a corsetului, toate deschise spre aerul de jos.

Și probabil că le cunoșteau într-adevăr.

Așa că, atunci când Frank Duff a apărut la ușă, am crezut că și el umbla după ea.

— Un flecușteț, Ada. Nu, insist. Un flecușteț.

Frank Duff, conducătorul Legiunii Mariei, o organizație religioasă devotată, din 1967, tâmpeniilor și preparării ceaiului.

— Dumnezeu să te binecuvânteze. Crăciun fericit celor din familia ta. Și și-a plimbat mâna iubitoare pe obrazul meu, prinzându-mă ușor de bărbie și apoi dându-i drumul.

După aceea, mai târziu, a venit domnul Nugent cu o cutie de jeleuri de fructe. A ignorat-o pe Ada și a discutat în schimb cu noi, copiii. Era Crăciunul: era ziua noastră.

De fapt, Frank Duff și-a petrecut tinerețea salvând prostituatele de pe străzile Dublinului. Asta făcea în 1925 acest bărbat deștept și excentric – organiza misiuni; vorbea cu fetele de la bordel, le cumpăra de la patroanele lor și le ducea în adăposturi. Asta a fost prima activitate importantă

a Legiunii Mariei. În postul Paștelui din 1925, când Ada l-a întâlnit pe Charlie, Frank Duff spunea mai mult decât rugăciuni.

Asta am descoperit-o singură, căutându-i scrierile prin rafturile bibliotecii facultății, când am pregătit un eseu pentru evaluarea finală, pe care l-am intitulat (fără nicio nuanță ironică, cred): „Plătind pentru sex în Irlanda liberă”. Brusc, m-am convins de o serie de lucruri. Inclusiv de faptul că oamenii se regulau, că era unul dintre lucrurile pe care le făceau: bărbații le-o puneau femeilor – nu invers – și că acest mecanism surprinzător avea să-mi schimbe nu doar viitorul, care se îngusta chiar în timp ce mă uitam la el, dar și lumea vastă și limitată a trecutului meu.

Așa că, o vreme, mi-am imaginat că Ada a fost una din curvele recuperate de Duff. Bineînțeles, nu era o curvă despletită – era orfană. Abia dacă a fost curvă. Era o fată săracă, una care întorcea fața spre perete în timp ce monezile zornăiau pe noptieră și silueta întunecată a unui bărbat părăsea încăperea.

Hai să ne oprim la asta. Un furou din satin, cu dantela puțin ruptă. O imagine a Fecioarei ascunsă într-un sertar până la plecarea lui. O poveste a decăderii. Și tremuratul în sala de așteptare a doctorului, strângându-și haina de lână, căreia îi căzuse un nasture, în jurul gâtului. O fantezie prăfuită, burgheză, cu ciorapi mototoliți, TBC și o fată care stătea pe vine să se spele într-un lighean așezat pe podea.

În salonul din față al hotelului Belvedere sunt câțiva preoți în acea seară din postul Paștelui; și o patroană și omul nostru cu bomboanele Milk Tray, Frank Duff. O cumpără pe madamă. Fără zgomot. O închid.

Afară, Ada și Nugent ascultă, apoi uită să mai asculte conversația în surdină ce răzbate din salonul din față. O clipă, cel puțin, stau pur și simplu unul în fața celuilalt – bărbatul din Legiune și micuța croitoreasă-curvă. Care sunt șansele? E

frumoasă. Iar el nu e mai bun decât trebuie. Orașul e liniștit, hotelul e liniștit și nu e nimeni care să-i spună lui Lamb Nugent că va sta în camera bună, din față, a acestei femei tot restul vieții, întinzându-i ceșcuța de porțelan pentru *Mai vrei ceai, Lamb?*

Nimeni, adică, până când Charlie Spillane intră pe ușă.

— Doamnă, zice el scoțându-și pălăria imaginară. Sper că individul ăsta v-a făcut să vă simțiți bine.

Lui Michael Weiss, după cum spuneam, îi plăcea la nebunie teoria mea, dar când am văzut că-i place atât de mult, mi-am schimbat părerea. De îndată ce a pronunțat cuvântul „prostituată”, micul melc care purta povestea și care-și croia drum prin lume a dat înapoi. N-a cunoscut-o pe Ada. N-avea nici cea mai vagă idee despre ce vorbeam. Eu vorbeam despre familie. Vorbeam despre ceea ce făceam noi de trei ori pe noapte. Vorbeam despre floarea cărnosă a vulvei mele sub mâna lui.

Între timp, Liam a apărut și a dispărut iar. Avea o cameră în Stoke Newington în care se ascundea și era nervos din cauza examenelor; tata se făcea roșu ca sfecla când vorbea despre talentul lui irosit și despre suma substanțială aruncată degeaba pe taxe.

— Spune-i fratelui ăluia al tău. Dacă-l vezi. Spune-i fratelui ăluia al tău să vină să dea ochii cu mine, dacă e în stare. Spune-i asta din partea mea.

— Ce anume, tati? *Ce* să-i spun?

— Ce vrei să zici cu *ce*?

— Foarte bine. O să-i spun.

— Ce?

— O să-i spun.

— Cui? Întreba mami. Cui să-i spui?

Latura americană a lui Michael Weiss considera familia Hegarty o mare năpastă. Se întâlnea cu

Liam în barul Belfield din când în când și cei doi se înțelegeau în modul acela surprinzător în care se înțeleg doi bărbați – bărbatul cu care te culci și fratele tău, de exemplu –, se privesc, dau din cap și se înțeleg. Mă cam enervam, de fapt, când îi vedeam pe cei doi plecând la o partidă de biliard în timp ce eu stăteam singură, cu un pahar de Satzenbrau în față.

Dar am petrecut niște seri plăcute împreună, noi trei, eu și Liam făcând lucrul ăla pe care-l începuserăm la Londra în vara aia, adică să spunem povești despre familia noastră ca și cum toate ar fi fost inventate. Am jucat la dublu hirotonisirea lui Ernest, povestind despre tălpile lui îngrozitor de galbene în timp ce stătea prosternat la altar, despre imaginea mamei când tot acest ritual voodoo a fost săvârșit, îndreptându-se spre el ca să-l îmbrace în veșminte și clătinându-se pe picioare, iar mai târziu, despre un fel de petrecere de nuntă, fratele meu și mama tăind împreună tortul și sărutându-se la sfârșit.

— Nu cred, zicea Michael Weiss.

— Mama ta! Nu cred! și uneori începea să vorbească despre propria ceremonie de Bar Mitzvah, pe care el o ignorase, desigur.

Unele lucruri despre familia noastră, care nouă ni se păreau amuzante, lui nu i se păreau deloc așa. Fratele meu cel mare, bebelușul Stevie – cel care a murit la doi ani – „Ea a făcut-o”, spunea Liam. „I-a pus o pernă pe față”. Și râdeam de ne prăpădeam. „Ei, era tot timpul gravidă. Tot timpul”.

— Tu n-ai fi fost?

N-a durat mult până când Michael a vrut să ne facă o vizită acasă. Nu știam cum să-i explic că nimănui nu-i păsa dacă trecea sau nu pe la noi, dar că toți ar fi râs un an întreg dacă ar fi apărut la ușă. În cazul în care ar suna la sonerie cu un buchet de flori în mână, în stil american, în seara balului de absolvire și ar traversa hotărât holul precum Cary Grant, apoi ar trece prin extinderea livingului și

după aceea printr-o altă extindere – bucătăria, tata ar sări de pe scaun să strângă mâna băiatului și mama ar spune: „O, bună”, așa cum i-ar spune, *îi va spune, probabil*, extraterestrului care se teleportează pe linoleumul ei sau drogatului care o amenință cu un cuțit, așa cum îi va spune pe patul de moarte asistentei sau tunelului de lumină din fața ei.

— O, bună.

— Sunt Michael Weiss, domnule, ar spune Michael Weiss întinzându-i mâna deschis și bărbătește; iar tata, spre lauda lui, și-ar înăbuși dorința de-a întreba dacă e un nume evreiesc, deși mă întreabă pe mine mai târziu.

— Weiss, ăsta nu-i un nume evreiesc? susținând că el n-are cum să fie antisemit de vreme ce nu cunoaște niciun *afurisit* de evreu.

— Ei bine, cunoaște-ți unul acum.

Și toate se întâmplă înainte ca eu să încep să lipsesc de-acasă toată noaptea și să izbucnescă certurile. Te-ai putea întreba de unde are atâta energie. Tata avea un temperament exploziv, dar rareori își ieșea din fire față de ficele lui. Se înfuria doar pe fiii lui, dar numai atunci când aceștia îl înfruntau. Evident că fiii lui îl înfruntau tot timpul, dar în ceea ce le privește pe fiice, putea ignora diversele absențe nocturne; dacă nu-i cereai bani de taxi, îți dădea voie să vii moartă de beată, dacă treceai pe lângă el și urcai scările, nu te auzea când vomitai în toaletă, dacă o curătaai după aia, dar când îți cerea o țigară și scoteai o cutie de Durex, ca o școlăriță catastrofală, atunci se simțea obligat să explodeze și continua să explodeze, ca Old Faithful⁸, până când erai nevoită să faci rost de o *locuință alternativă*.

În afară de asta, erau ilegale. Toată lumea avea așa ceva. Fie că ne trebuiau sau nu.

Tati spunea orice îi venea la gură. Nu avea simțul proporției. Poate că vorbea cu el însuși. Eu *curvășăream în tot Dublinul*. Eram *marfă de mâna*

a doua, mă transformam în closet – nu glumesc –, deși cred că voia să spună că nu făceam ce mi s-a zis.

Scandalul a avut loc cu două sau trei luni înainte de licență. Și, deși toate astea aveau ceva rizibil, m-au afectat la examene, iar eu luam în serios examenele. Poate de aia m-am simțit atât de detașată: iată-mă stând în bucătărie și gândindu-mă la Robespierre, ca să nu mai vorbim de Frank Duff, în timp ce tata fierbea de furie – era un om mărunțel – și presupun că mi-am adus și eu contribuția la toate urletele acelea, dar o parte din mine se uita pur și simplu la el – spumega, cu gâtul înroșit, deși fața îi era albă ca varul, apoi roșeața a urcat în jurul ochilor lui albaștri, până când, brusc, fața i-a devenit în întregime roșie și umflată. Și mai trebuie să pun la socoteală cupola roșie a cheliei. Din câte îmi amintesc, mă gândeam că nici el nu credea ce spunea și că această lipsă de convingere, combinată cu a mea, îl împingea la extreme.

În Belfield, prietena mea cea mai bună, Deirdre Moloney, tocmai fusese dată afară de maică-sa fără niciun motiv: era o fată foarte cuminte, făcuse sex doar de două ori. În tot Dublinul copiii erau azvârliti pe ușă afară. Toți părinții înnebuniseră pe-atunci. Se pare că simplul miros al maturizării noastre îi făcea să-și iasă cu totul din minți.

Câteva săptămâni, tata n-a putut să mă vadă în ochi, iar asta m-a lovit în locul acela numit tati-o-iubește-pe-fetița lui; locul acela în care ai încredere și flirtezi. Dar, deși mă durea, am reușit să trec peste răni și mai vechi decât asta – și așa am supraviețuit. Așa supraviețuim cu toții. Nu ne îndeplinim obligațiile față de cea mai veche cicatrice.

Ce mă doare acum e că tata e mort. A murit în 1986. Așa că n-a intrat niciodată într-un magazin unde se vând prezervative la casă. N-a fost obligat să-și schimbe părerea, nici măcar un milimetru.

Mă mai gândesc la el când iau în palmă osul de sepie găsit de Rebecca pe plajă, pentru că-mi amintește de un sâmbure de mango; pentru că, atunci când a murit tata, nimeni din Irlanda nu mânca mango, deși cred că pe vremea aia kiwi făcea ravagii. Și simt că trebuie să-l consolez pentru fructele de mango. Trebuie să-l consolez pentru distanța pe care am parcurs-o din punctul în care el s-a oprit.

În paranteză fie spus, fantomei lui nu-i pasă câtuși de puțin cu cine mă culcam. Fantoma lui s-a ridicat deasupra sexului. Și uneori cred că și eu am făcut același lucru.

Totuși, iată-l pe Michael, înainte de furtuna aceea violentă, strângându-i mâna tatii și pe tata abținându-se să întrebe: „Weiss? Ce fel de nume mai e și ăsta?”

Eu intrând în bucătărie într-o rochie Jenny Vander de culoarea bronzului, arătând, cred eu, destul de bine. Noi doi îndepărtându-ne de casa în care am crescut, Michael Weiss încântat la culme.

— Nu cred asta, a zis. Nu pot s-o cred. Tot ce-ai spus. E adevărat.

Și m-am simțit – încă mă mai simt, chiar și când scriu aceste cuvinte – jignită.

Ușa de la intrare a casei Adei dădea direct în stradă. Nu exista niciun fel de grădină sau de alee până la ea, așa că oamenii treceau foarte aproape, fără să intre. Aranjamentul acesta era la fel de implacabil și de captivant ca Ada însăși. În mintea mea, ea se afla întotdeauna în contradicție cu lumea.

Vara, ușa era acoperită cu o pânză crem cu dungi ruginii groase și subțiri. În ea erau tăiate o deschizătură orizontală pentru cutia de scrisori, o fantă lungă pentru inelul de metal și o gaură rotundă pentru sonerie. Dacă ridicai pânza, ușa era vopsită într-un verde asemănător cu cel al sticlelor.

Casa se afla într-un rând de clădiri mici, identice, simetrice una față de alta, așa că ușile erau apropiate unele de altele, în perechi. Noi dormeam în partea din spate a casei. Îmi amintesc cum stăteam la fereastra dormitorului și mă uitam la micul garaj de la capătul grădiniței Adei și la aleea de dincolo de el. Aveam două paturi: unul mare pentru fete și unul îngust pentru Liam. Tapetul era presărat cu flori albastre-verzui, ca niște bulbi, și ușor metalizate, care denaturau puțin locul sub privirile mele atente de copil.

Iată-mă, la vârsta de trei ani, cu urechea lipită de fața abruptă, din tablă a mașinii de spălat sau privind peste margine ca să văd cum se zvârcolesc și se smucesc rufe – Ada împingând lucrurile în cuvă (*Nu pune mina în cuvă!*), ultimele urme de detergent scurgându-se cu un șuierat, în timp ce vreo rochie, catastrofal distrusă, alunecă încet, apoi zboară dintre cilindri ca să cadă în găleată, ca o baligă de poliester.

Iată-mă mâncând cauciucul căștii de baie a Adei, ale cărei celebre flori galbene au fost

descoperite în scutecul meu a doua zi. Deși, bineînțeles, trebuie să fi fost scutecul lui Kitty, nicidecum al meu, pentru că eu aveam deja trei ani. Ada strigând după Charlie, care se uita peste umărul ei și spunea: „Cum se face că avem o fată atât de deșteaptă?”

Eram, bineînțeles, geloasă pe sora mea mai mică, dar o și iubeam într-un mod ciudat, aprig. Nu e de mirare că-i fur amintirile, însușindu-mi-le. Deși, acum îmi dau seama, niciun bărbat nu bagă mâna într-un scutec murdar, așa cum îl văd eu făcând pe Charlie cu ochii minții, ca să extragă un buchet de flori galbene, pline de caca.

Iată-mă pe mine, de data asta sunt sigură, trăgând casca de baie pe față. Îi ling interiorul sărat până când mă învăluie cu totul – mirosul părului Adei în mare. Apoi încep să mă scufund în lumina rozalie care explodează în jerbe de flori moi de un roșu și un negru ciudat de strălucitoare.

Chiar s-a întâmplat așa ceva? Lumea rănindu-mă în timp ce casca e trasă de pe cap; Ada, în fața mea, țișând. Eu, trasă spre pieptul ei supt, care avea gust de săpun Lux și de lână.

Mai probabil e că Liam mi-a tras casca pe față și aproape că m-a omorât. Sau Kitty, sufocată de noi amândoi. Ne jucam tot timpul de-a leșinatul, ceea ce ar plasa casca de baie – casca aia delicioasă, de un roz fabulos, cu flori galbene și moi – în lumea unui copil de opt ani, opusă lumii unuia de doar trei.

Uneori, în magazinele cu haine de mână a doua, caut asemenea obiecte, gândindu-mă că, dacă aș putea să țină casca de baie în mână, dacă aș putea s-o întind și s-o miros, aș ști care dintre noi a fost, Kitty, Liam sau eu.

A doua oară când am stat la Ada, tata ne-a dus cu mașina până acolo prin oraș, într-o după-amiază fără trafic aglomerat – probabil că era într-o duminică – cu o valiză în portbagaj. Și ce m-a uimit atunci a fost cât de bine știa drumul.

Atunci apărea tăcerea – când stăteam în camera din spate și mă uitam la garaj și la alee. Era o tăcere apăsătoare, de parcă aerul ar fi fost făcut din lemn, și florile ca niște bulbi de pe tapetul camerei din spate erau puțin ofilite și nemișcate sub privirea mea de copil de opt ani.

Nu am idee de ce toate astea se potrivesc fără fisură, dar iată-l pe tata în bucătăria din Griffith Way, poate șase ani mai târziu, ținându-se de masa groasă din lemn de parcă ar fi fost o Biblie și strigându-i lui Liam, cu o voce sacadată, următoarea replică: „Am iubit-o pe mama voastră din ziua în care am văzut-o. Veneram pământul pe care călca”.

Asta a venit, probabil, ca răspuns la niște vorbe absolut jignitoare ale lui Liam, care avea în jur de treisprezece ani. Buzele subțiri și vinete ale tatei, pieptul umflându-se ca niște foale, storcând o frază goală după alta.

— Am IUBIT-o pe MAMA voastră din ZIUA în care am VĂZUT-O. VeneRAM PĂMÂNTUL pe care CĂLCA.

Asta în timp ce Mossie citea ziarul, eu îmi vedeam de teme, iar Midge țipa din cu totul alte motive și pregătea ceaiul.

Chiar credea ce spunea. Tata, tremurând, cu o clipă înainte ca un obiect să fie aruncat sau spart. Liam făcându-l, probabil, maimuțoi cretin.

— Ești un maimuțoi cretin!

Și ștergând-o din cameră înainte ca tata să pună mâna pe el și să-i cârpească o palmă zdravănă.

Tata era un om mărunțel. Pieptul îi şuiera și îi cânta fără încetare. Și nu-mi amintesc nimic altceva așa cum îmi amintesc tăcerea aceea, după ce a închis ușa de la intrare a casei Adei, s-a trântit pe locul șoferului și a pornit.

Grădinița Adei nu avea, probabil, mai mult de un metru, dar pentru noi era un loc fascinant, cu mărul sălbatic și urzicile ei: ușa garajului era

uneori deschisă, alteori zăvorâtă, iar faptul că nu știai niciodată dacă domnul Nugent era acolo îl făcea și mai interesant. Liam folosea uneltele de pe bancul de lucru sau se juca uneori cu mașina hârbuită dinăuntru. Eu stăteam pe pielea albastră, cusută a scaunului din față, prinsă bine în unele părți și sfâșiată în altele. Nu încercam să conduc; mișcarea iute era prea ciudată pentru mine. Pur și simplu, mă lăsam să alunec în susul și-n josul tapițeriei sau mă zvârcoleam de-a lungul șirurilor de cusături și mă adresam cu o voce afectată celui care conducea, fie că era sau nu acolo.

Două uși duble duceau spre aleea din spate, unde mai era o mașină pe butuci, o chestie albastru pastel, cromată, cu niște aripi americane splendide. Nici azi nu pot să mă uit la o mașină hârbuită fără să mă treacă un fior. Domnul Nugent venea și pleca pe ușile alea dinspre alee și își făcea de lucru la banc sau își vâra capul sub capota monstrului american, dacă era vreme bună. Într-o vineri, a apărut la ușa din față și a bătut – întotdeauna avea dulciuri pentru copii. Purta o pălărie pe care și-a scos-o când Ada a deschis ușa. Asta se întâmpla cu mulți ani înainte să-mi pun întrebări despre formalismul acestui aranjament sau despre ce se petrecea.

Ada îi spunea Nolly, deși toți știam că trebuia să-i spui domnul Nugent, dacă i te adresai în vreun fel, ceea ce noi nu făceam. Uneori, ea îi spunea Nolly May, după ce pleca: „O, Nolly May”, zicea împingând la perete scaunul pe care stătuse. Nu făcea mare lucru în afară de faptul că stătea acolo, insultat, lângă tapet, dar întotdeauna era ușor transpirat și își dregea mult vocea – îți dădeai imediat seama cât o dorea pe bunica.

Ada avea niște maniere absolut minunate. Îi plăcea să pună totul pe tavă. Avea păreri despre zahărul cubic și despre unde trebuie să-ți ții biscuitul între mușcăături – lucruri care deopotrivă te stinghereau și-ți dădeau sentimentul că ești

foarte iubit. Cosea rochii în cămăruța de la etaj, iar uneori lucra la teatru, de aceea totul trebuia să fie atât de respectabil. Asta compensa într-un fel atmosfera oarecum încordată dintre ea și actorii care veneau câteodată pentru probă. Păreau că se torturează reciproc până când – o, dă-i înainte! — camera mustea de subînțelesuri. Deși strângea vasele după plecarea musafirului și-mi spunea că viața de scenă e interesantă, dar că te face foarte nefericit. Sau spunea ceva ciudat de memorabil: „În lumea asta, sexul nu te duce nicăieri. Ține minte, sexul nu te duce absolut Nicăieri”.

Deși Charlie era adesea plecat, ne avea pe noi ca să-i ținem de urât și, uneori, una dintre actrițe dormea în cămăruță, dacă avea spectacol în oraș, înghesuită între manechin și mașina de cusut electrică. Cel puțin cred că acolo dormea. Manechinul avea o influență ciudată asupra imaginației mele; acum nici măcar nu mai pot să deschid ușa din cap ca să mă uit înăuntru.

Peggy McEvoy, așa o chema. Și era logodită cu cineva de la televiziune.

Mai era și Nolly în camera bună, dregându-și glasul și înghițind în sec în timp ce noi mâncam dropsurile VoVo și bomboanele de lemn dulce Blackjack pe care ni le adusese. Îl cunoșteam după gustul dulciurilor și după sclipirea ochelarilor sau după greutatea buzunarelor sau după excrescența înflorită din ureche. Își așeza mâinile drept pe fiecare genunchi și se apleca ușor în față, fără să se sprijine într-adevăr de spătarul scaunului. Stătea ca un om care nu prea făcea sex, așa cum îl văd acum cu ochii minții, iar privirea lui era mult prea distrată, într-un fel pe care îl recunosc în clipa asta. Deși avea, cu tot felul lui mohorât de-a fi, patru copii și o soție, n-am văzut-o niciodată pe Kathleen. Când Ada ieșea din încăpere, el se ridica de pe scaun, se îndrepta spre televizor și îl închidea cu un clic. Apoi se așeza din nou și se uita la noi. După o clipă scotea ceva din buzunar.

— Nu e o jucărie.

Deși era mereu ceva interesant. Într-o zi era un șoricel alb – sau poate un șobolan – cu ochi roșii și o coadă rozalie și-mi ridica puloverul la încheietură ca să-i dea drumul să mi se cațare pe mânecă și după aceea pe piept, apoi intra Ada și se pune pe țipat.

Servea ceaiul pe una din măsuțele alea care stau strânse una într-alta, fiecare fiind mai mică decât cealaltă.

— Pune o față de masă pe prima măsuță, îmi spunea. Și apoi „Charlie în sus, Charlie în jos”, îi făcea capul calendar lui Nolly May, așezând tava jos sau întinzându-i o ceașcă de ceai. Vorbea despre bunicul Charlie, iar atunci când Nugent nu era acolo, întreba: „La ce oră a plecat? L-ai văzut când a luat banii de pe raft?”

Nu cred că Charlie obișnuia să bea (până și viciile lui erau învechite), făcea orice altceva. Sau nimic altceva. Era greu de spus ce anume făcea, în afară de faptul că lipsea. Și, uneori, se întorcea îmbrăcat în alte haine.

— O, o trata ca pe o regină, spuneau cei veniți la pomană, după înmormântare.

Ada și Charlie au avut povestea lor, fără doar și poate, în care au jucat rolurile cele mai importante, și, când ea se îndrepta spre el traversând încăperea, îți dădeai seama că se simțeau făcuți unul pentru altul, ca și cum iubirea lor ar fi fost în același timp o mare povară și o mare bucurie.

Odată, am intrat în camera din față și i-am găsit stând fiecare într-un colț al canapelei, iar el îi ținea piciorul bătrân în poală și-l masa prin țesătura ciorapului.

N-aș putea spune ce făcea Nugent, deși am rămas, nu știu de ce, cu impresia că se ocupa cu pariuri sau că lucra la o agenție de pariuri, că, din când în când, se îmbrăca într-un palton gri din cașmir, se urca într-o mașină neagră și era dus la curse. Tot ce știu e că folosea garajul din spate

pentru rablile lui și nu știai niciodată dacă e sau nu acolo. Credeam – asta dacă credeam într-adevăr ceva la vremea aceea – că Ada îi dădea voie să-l folosească pentru că nu avea mașină și pe-atunci Charlie nu șofa.

Iată-i ducându-se la curse până la urmă. E luna Paștelui și toate mașinile din Dublin se îndreaptă spre Fairyhouse în convoi – autobuze înșiruite pe O'Connell Street și trenuri plecând la fiecare douăzeci de minute de la stația din Broadstone.

Zilele mohorâte ale postului s-au terminat, misiunea Legiunii a ieșit triumfătoare, poliția și-a făcut raidurile prin bordeluri, acestea au fost stropite cu apă sfințită, cumpărată de Frank Duff, și închise. S-a ținut o mare procesiune religioasă și o cruce a fost ridicată pe Purdon Street chiar de omul nostru, care s-a urcat pe o masă de bucătărie și a bătut un cui cu un ciocan neașteptat de mare. Douăzeci de fete au fost trimise la căminul Sancta Maria și s-au uscat acolo. Toată lumea s-a rugat zi și noapte, noapte și zi, până s-a săturat, întregului oraș i-a ajuns până-n gât, a suportat cenușa, a sărutat crucifixul și s-a simțit profund, cu-adevărat și spiritual *curățat*: Pastele a venit, mulțumescu-ți ție, Iisuse, și au mâncat, au râs, au privit margaretele, s-au dus să se culce și să facă dragoste (patruzeci de zile e vreme lungă), au dormit pe săturate și, a doua zi de dimineață, au pornit-o cu toții spre curse.

E luna Paștelui, o vreme blândă și liniștită. E ziua în care Hristos îi spune: *Noli me tangere* femeii din grădină. Nu mă atinge. E prea devreme. E prea devreme ca să fiu atins.

O, Nolly May.

Deși poate că Ada face o încercare. Poate că uită, o clipă, că Charlie e cel pe care-l va iubi întotdeauna și face eforturi cu Nugent. La urma urmelor, el e cel care-a invitat-o; tânjind, după liturghie, să pomenească despre o eventuală ieșire în oraș. Ea o să se ducă oricum, așa că, de fapt, nu

sugerează vreun rendez-vous, ci se oferă s-o ducă cu mașina.

— Ai zis că ți-ar plăcea să te plimbi cu mașina, zice el uitându-se în jos, la alea dintre ei.

Ea își fixează privirea pe același loc și ridică sprâncenele, spunând:

— Pot să aduc o prietenă?

Deci Nugent joacă rolul iubitului, Charlie se ocupă de transport, Ada e demon și lilith fata frumoasă femeia decăzută curva tristă sărmana orfană pariul sigur, depinde din ce unghi o privești, iar Ellen doar îl însoțește pe Charlie și e o simplă servitoare.

Nugent și Ada stau pe bancheta din spate a automobilului Morris și lumina zilei o prinde surprinzător de bine. Obrajii îi sunt proaspeți și împurpurați, părul îi stă neclintit în vânt, iar el se simte neașteptat de voios lângă ea, simte că ar putea vorbi fără să se oprească – pentru că ea îl înțelege fără probleme. Un bărbat poate să stea de vorbă cu o femeie ca asta și să se simtă mai bun, poate să uite gândurile din timpul nopții și frământările conștiinței sale, rana nevindecată a sufletului său care i se cascadează – în vreun vis nocturn sau într-unul cu ochii deschiși – în piept.

Fragmentul ăsta ciudat a dispărut, e izgonit de drumul festiv în mașina decapotabilă, în cavalcadă cu alte mașini din Dublin, acum, când Postul Mare s-a terminat și au început cursele. Mâna lui Nugent e neclintită, iar fata de lângă el e la fel de directă și de poetică precum un animal, așa că se simte în siguranță. Cu Ada e în siguranță.

Așadar merg pe Navan Road, trec pe lângă fabrica Guinness, unde Charlie își ridică pălăria imaginară pentru a saluta minunata bere.

— Oho-oho, strigă el. Oho-oho!

Și acum se distrează de minune, cântă un cântec – care? — *The Harp that Once, Silent O Moyle* – cântece grozave, de aer liber. Charlie răcnește strașnic, cu vocea lui de bariton englez, uitându-se

oriunde, numai la drum nu, așa că Ada îi vede omoplații acoperiți de grăsime odihnindu-se pe partea de sus a scaunului din fața ei, eșarfa fluturându-i și ajungând până la ea, în locul din spate, mustața pomădată făcându-i semne peste umăr din când în când, gânduri vesele de bărbăție și curățenie și, dacă chibzuiești îndelung la ele, o senzație de gădilătură pe interiorul coapselor.

Dar Ada, suntem siguri, nu gândește așa. A suferit destul din pricina acuzațiilor noastre. Se întoarce spre Nugent, care vorbește despre cursele ce urmează și despre posibili sorți de izbândă, despre necesitatea ca ministrul de finanțe să le dea mână liberă la toate astea, pentru că tuturor le place riscul, este dreptul oricărui irlandez, așa cum este al oricărui alt creștin.

E surprinzător să-l auzi vorbind atâta dintr-odată. Ada are sentimentul că Nugent spune totul sau nimic. E genul de bărbat pe care femeile erau sfătuite, pe vremea aceea, „să-l evite” – cu alte cuvinte, muncă multă și pradă fantastic de ușoară.

Dar se poate să fie împinsă de compasiune la fel de mult ca de orice altceva, să-l atingă acolo, în mașina decapotabilă. Sau de nepăsare. Încearcă doar să-i atragă atenția, dar asupra cărui lucru? A lordului și a lui lady Talbot de Malahide care conduc pe contrasens în timp ce mâna înmănușată a șoferului lor s-a lipit de claxon? Sau a unei chestii mai pașnice, un cal din paie de pe ogorul unui țăran, pe care e proptit semnul „Aici, de băut!”?

Poate că e o reacție la un lucru pe care i-a spus el: „Deja au făcut o harababură așa de mare, că nu-i mai dai de capăt”, referindu-se la guvernul statului liber sau la un comentariu mai intim: „Personal, nu mă deranjează câteva picături de ploaie”.

Oricum, impulsul este acela de a-l atinge.

Cum o să procedeze? O să-i pună degetul pe braț. Apoi o să-și lase toată palma pe brațul lui.

Sau, mai târziu, s-ar putea să-i prindă îndoitura cotului sub încheietura mâinii și să-l ia de braț în timp ce merg spre balustradă. Dar orice gest o să facă, o să-l simtă pe Nugent tresărind și dându-se la o parte.

Iată-l pe Charlie, în fața ei, înclinându-se și întinzând spre ea gura deschisă a unei pungi cu dropsuri.

— O, consolați-mă cu mere, spune el înainte să-și amintească și să se întoarcă să-i ofere mai întâi unul lui Ellen, servitoarea prietenoasă cu bărbie dublă.

Tot restul după-amiezii, Lamb Nugent îi poartă de grijă Adei, în timp ce colțurile fălcilor ei storc cu greutate sucul din dropsurile cu aromă de măr ale lui Charlie. Pariază din când în când câte un penny la Myrellson de pe Dame Street, care îl cunoaște și-l îngăduie. Pe Pride of Arras la cursa de la ora trei, în care Ballystockhard aleargă pentru toți, iar Ada întreabă: „E al meu, e al meu?” și Nugent îi răspunde: „Nu, nu e al tău”. Toată după-amiaza vede norocul scurgându-i-se printre degete: Street Singer, Con Amore, Daisy’s Boss, rând pe rând – cine alege oare toate gloabele astea? O, dar trebuie să-l încurajeze pe Bean al lui Ellen contra lui Fairyhouse Plate, e musai și, când calul ajunge al doilea. Ada e suficient de înțeleaptă să nu întrebe: „Ce înseamnă «la țanc»?”. Coolcannon se prăbușește la a doua rundă și odată cu el toate speranțele lui, apoi Ada are, în sfârșit, noroc cu Knocknageena.

Ura!

Întregul grup e deja atât de obosit de galopul, de pierderea fiecărei curse și de așteptarea nesfârșită dintre ele, că atunci când Ada sare și ridică pumnii, nimic nu le mai rămâne ascuns. Ar putea rămâne așa – Ada ridicându-se – încremenită în victorie, de la mâinile încheștate până la vârfurile pantofilor ascuțiți îndreptate în jos. Până când atinge din nou pământul, totul a fost stabilit: unul dintre acești

bărbați vrea ca ea să câștige, iar celălalt vrea ca ea să piardă.

Iar ea știe.

Calul Adei a ieșit pe primul loc. Dar e doar un cal, nu e vina ei. Așadar, poate că simțul dreptății o face să-l aleagă pe Charlie, care se bucură pentru ea, spre deosebire de Nugent, care se simte insultat de norocul ei. Dar nu încapă îndoială – alegerea a fost făcută.

În drum spre casă, Ellen cântă pe locul din față, iar frânturile vocii ei frumoase ajung la ei, în spate, pe aripile vântului: *When Other Lips, I Dreamt I Dwelt*. Toți cei aflați în mașină se înțeleg de minune. Stau și se gândesc ce înseamnă toate astea. Charlie a câștigat-o pe Ada, Nugent a pierdut-o. Iar asta le stârnește alte gânduri.

De exemplu, Charlie meditează la toate fetele pe care le-a adus în culmea disperării, înainte să le părăsească. Își ia adio de la toate acestea, de la acea *tristesse* răpitoare, vulgară, nemărginită a uneia sau a alteia dintre femei, până când bărbatul trebuie să i se adreseze mădularului său, așa cum te-ai adresa unui câine din gura căruia se preling balele: „Ajunge, domnule! Ajunge!”

Ellen se gândește că n-o să se mărite niciodată.

Nugent încearcă să-și amintească visul de noaptea trecută, convins fiind că acesta îi spunea că pierduse deja, chiar înainte să încerce. Era un vis despre sufletul lui, un gol ce i se căsca în piept – pentru că sufletul e o ea – în adâncul lui există o fată care înflorește și care iese la suprafață și chiar deasupra inimii lui e o gaură din care picură nectar, se deschide sub atingerea mâinii sale, acolo – chiar acolo – e sălașul tuturor lucrurilor bune, precum speranța și bunătatea iubitoare, un loc unde poate să găsească odihna minunată și unde poate să intre sau să se lase pătruns iar și iar, iar și iar, descoperind în timp ce face asta extazul dulce al sufletului, până când se trezește în oroarea gândurilor lui pline de blasfemii și a seminței lui

risipite, și așteaptă, în întuneric, ca întregul haos să se potolească.

Nu știu la ce se gândea Ada în mașină, în drum spre casă. Probabil că făcea socoteli în cap, întrebându-se de ce a trebuit să se îndrăgostească de cel cu buzunarele găurite. Dar chiar și în situația asta, îi întinde mâna lui Charlie și-i spune:

— Mulțumesc pentru plimbarea asta minunată.

Iar lui Nugent:

— Mulțumesc pentru ziua asta minunată.

Îl privește pe Nugent în ochi. Și își dă seama ce vede el. Dar nu-i pasă.

Nu știu de ce Ada s-a măritat cu Charlie, când Nugent i se potrivea ca o mănușă. Și, deși s-ar putea spune că nu s-a măritat cu Nugent pentru că nu-l plăcea, asta nu e suficient. Uneori nu ne plac oamenii pe care-i iubim – nu avem întotdeauna parte de această alegere.

Poate că asta a fost greșeala ei. A crezut că poate să aleagă. A crezut că poate să se mărite cu o persoană pe care o place și să fie fericită, să aibă copii fericiți. Nu și-a dat seama că orice alegere e fatală. Pentru o femeie ca Ada, fiecare alegere, din clipa în care e făcută, este o eroare.

Într-o zi, Ada a pregătit un coș cu mâncare și ne-a dus la mare cu trenul. Sau, mai bine zis, a împachetat câteva sandvișuri în hârtia cerată de la cratița minune și le-a pus în plasa de sfoară – pentru o clipă s-a transformat într-un personaj desprins din serialele de la BBC, așa cum mergea pe un drum de țară, îmbrăcată într-o rochie lungă, cu țânțari și firișoare de praf dansând în soare în jurul părului ei. Deci, nu. Deși asta era atmosfera sau atmosfera amintită a expediției, Ada nu era îmbrăcată într-o rochie lungă cu mâneci bufante, ci într-o rochie (ce bucurie să-mi amintesc asta acum), o rochie cu imprimeu floral liliachiu – asemănător cu cel al unui capot, dacă nu ar fi fost fondul exotic de un negru ca cerneala. Gulerul și manșetele erau tivite cu același material înflorat, dar florile erau albastru acvamarin și asta dădea rochiei o anumită distincție, deși era o rochie înflorată obișnuită, strânsă în talie, de lungime potrivită și bumbacul din care era făcută avea o ușoară strălucire și foșnea în timp ce mergea.

Stăteam lângă ea în trenul spre Donábate, care se află chiar lângă mare, și ne jucam cu șnurul din piele al ferestrei sau deschideam ușa să ne uităm pe culoar, apoi o trăgeam la loc. Treceam pe lângă Hill of Howth și apoi ne îndreptam spre Malahide; trenul aluneca printre meandrele nisipoase din North County Dublin, despre care toți cei din familia Hegarty știau că înseamnă „grădină de legume pentru piață”, așa cum Navan însemna „covoare” și Newbridge, „tacâmuri și funii”. Ne uitam pe fereastră, întrebându-ne cum o să arate grădina de legume pentru piață când o să trecem pe-acolo, ne jucam pe locurile noastre și cred că eram în întregime fericiți.

Ne duceam mai întâi într-un loc care se numea Sf. Ita și apoi la mare. Prima era o destinație ciudată. Aveam o soră pe nume Ita, pe care niciunul din noi n-o putea suferi, chiar și atunci, așa cum nimeni nu poate suferi fetele cărora încep să le crească sânii.

Sfânta Ita a fost una dintre primele călugărițe irlandeze care, din dragoste pentru copilul Iisus, s-a rugat să i se dea darul îngrijirii bebelușilor – și „i-a venit laptele”. Așa că în ziua aceea nu călătoream cu trenul spre un loc, ci spre o anume idee năucitoare de „îngrijire”, așa cum o înțelegeam eu la opt ani: o femeie bandajând cu blândețe gura unui copil sau o soră zâmbind și așteptând ceva ciudat și frumos în spatele ceasului care atârna și a bumbacului de pe pieptul ei. Călătoream spre ceva alb, clic-clac. Albeața asta mi-o amintesc: când am ajuns în cele din urmă, un cer alb, pârjolit se întâlnea, într-o ultimă revărsare de alb, cu o mare îndepărtată și cenușie.

Între timp, stăteam în vagon lângă rochia înflorată a Adei, trăgând cu buzele strânse de un șirag de mărgelile din plastic și, probabil, băgându-le la loc în gură. Călătoria asta fantastică, nesfârșită cu trenul trebuie să fi durat vreo patruzeci de minute. Kitty și cu mine purtam hăinuțe cu imprimeuri cadrilate, ea – roz și eu – verzi, iar Liam, așa cum sunt îmbrăcați de obicei băieții, în nuanțe de bleumarin și gri. Pufăiam, săltând ușor pe scaunele cu arcuri ca actorii pe o scenă. Pe urmă, iată-ne jos, în gară! Aburul șuieră și Ada se ivește din nou, cu mânecile ei bufante, în timp ce urcăm treptele spre sătuc și spre podul arcuit de unde poți vedea șinele tăind ținutul spre nord, spre Rush și Lusk. E un chioșc cu înghețată pe băț și simți în nări mirosul mării, dar Ada trebuie să meargă mai departe, așa că stăm în stația de autobuz și așteptăm până când un străin cu o mașină verde ca menta oprește și ne suim toți în spate.

— Vă duceți la spital? întreabă bărbatul de la volan.

— Da, la Sf. Ita, îi răspunde respirând adânc.

Străinul lasă cuvântul acesta greu să se așeze lângă noi, în mașină. Zice că nu merge decât până la poartă – o să ne lase destul de aproape. Evident, are obiceiul să ia tot felul de persoane din stația de autobuz și îmi dau seama, după cum rostește cuvântul „spital”, că Sf. Ita nu e tocmai un spital. Dacă ne-am fi dus la spital, Ada ne-ar fi spus.

Pe locul de lângă șofer stă o fetiță în jur de cinci ani. Are niște ochi fantastic de rotunzi, nu poartă pantofi, nici tricou și e foarte fericită pe scaunul din față. Ne privim când mașina se oprește, iar ea se uită fix la noi în timp ce coborâm, de parcă ar vrea să vină cu noi, în ciuda norocului ei. Iar o parte din mine o însoțește în timp ce mașina se îndepărtează.

O altă parte din mine merge încă, mulți ani mai târziu, pe drumul pe care ne-a lăsat străinul. E un drum lung, drept, un drum de țară; deși are o alee de beton în toată regula de-a lungul lui, iar noi mergem tocmai pe această alee, cei trei copii și femeia cu plasa ei de sfoară. Lângă alee e un șanț și, dincolo, un Ian tremurător de porumb. Pe cealaltă parte a drumului e un șir minunat de copaci distruși și o întindere joasă de mlaștină. La jumătatea drumului, pe partea noastră, se află un bungalow în mijlocul lanului și așteptăm să vedem dacă e o cărare până la el sau dacă a fost abandonat acolo, în plin câmp.

În depărtare, în fața noastră – asta a fost cel mai lung și mai drept drum pe care am mers vreodată la vârsta de opt ani – e un om cu două cârje, care se grăbește, cu un umăr trecând peste capătul cârjei, apoi celălalt și picioarele mergând în mod curios împotriva sau după acest ritm, de parcă ar folosi cârjele doar de paradă. E un bărbat scund și foarte puternic. Își răsucesc mâna din încheietură în timp ce umărul îndoit coboară și cârja tremură

puțin înainte ca el să se lase pe partea cealaltă, îndoire răsucire tremur pas. Îndoire răsucire șchiopătare pas. Nu e nimic în neregulă cu picioarele lui, din câte văd, în afară de faptul că se mișcă încet, iar drumul e foarte lung. Îndoire, răsucire, mutare, pas. Umăr, mână și, poate, da, picior. Ar trebui să-l ajungem din urmă, dar Ada este tot timpul încetinită de unul dintre noi, copiii, până când, din cauza distanței și a febrei acestei zile, încep să cred că mai e ceva în neregulă cu omul ăsta cu două cârje, un lucru pe care n-o să-l aflăm decât atunci când o să-l depășim, o față diformă sau o expresie pe care n-o vedem încă. Suntem aproape, dar nu l-am ajuns încă, pentru că merge cu folos înainte, străbătând o distanță mai mare decât te-ai aștepta de la un om cu două picioare schiloade, dar l-am putea depăși, dacă Kitty n-ar fugi în stradă sau Ada nu s-ar opri să treacă plasa de sfoară dintr-o mână într-alta, plasă care nu conține doar sandvișuri cu ou învelite în hârtie cerată, ci și altceva. Mai sunt și alte pachetele acolo, prea bune pentru a fi luate la picnic, pachete de femeie bătrână, înfășurate în hârtie și lipite cu scotch, unul arătând ca o cutie de After Eights⁹, iar celălalt e foarte strâmb și poate să conțină orice. Iar Ada le ține separat, într-o pungă de plastic din plasa de sfoară, cu un nume scris cu pixul pe ea. Se duce să viziteze pe cineva la spital și apoi o să mergem la plajă. Bineînțeles, am știut asta de la început – o să-l vizităm pe unchiul Brendan, deși, pentru că am opt ani, nu înțeleg că unchiul meu trebuie să fie fiul Adei sau nu știu censeamnă asta – „fiu”. Dar cu siguranță am știut de la început c-o să-i facem o vizită unchiului Brendan la Sf. Ita, care nu este tocmai un spital, iar după aia o să mergem să ne bălăcim în mare.

Liam, mai ales, e neastâmpărat și singuratic, vrea să meargă pe partea cealaltă a drumului și să se uite la câmpia de jos, care se preschimbă în mlaștină, dar Ada nu vrea să-l lase, trebuie să se

țină de alee, pentru că de asta e făcută și ce-ar spune mama noastră, dacă Ada i l-ar aduce înapoi strivit de-o mașină? Și, când pomenește de mama, totul se înrăutățește puțin, pentru că, la urma urmelor, ce e Liam pentru mine, dacă nu un „frate”, și ce e pentru mami, dacă nu „fiul” ei, iar când ridic privirea, bătrânul cu două cârje a dispărut și am trecut de golul lung din lanul de porumb, asta dacă era vreun gol în lanul de porumb, iar bungalow-ul plutește în mijlocul câmpului din spatele nostru, scufundat până la brâu în marea cafeniu-aurie.

Nu-mi amintesc spitalul. Bănuiesc că Ada nu ne-a luat înăuntru. În curte era un teren de handbal și ne-am jucat între zidurile sale de beton. Pe o movilă, dincolo de teren, se afla un turn rotund, ca turnul irlandez rotund de pe copertile caietelor noastre, și lângă el, o vază imensă din piatră – turnul de apă, cam de vreo treizeci de metri înălțime, și stăteau acolo și supravegheau totul, ca o femeie grasă alături de un bărbat slab, privind în depărtare, spre mare. Acolo, la poalele dealului. O mare puternică sub un cer alb și dur. Poate că am alergat într-acolo, dar Ada ne dăduse ordin să rămânem prin preajmă, așa că ne-am jucat puțin pe terenul de handbal, nefăcând nimic, de fapt, dar ne plăcea forma lui și faptul că eram acolo; peretele din spate și cele două ziduri laterale în pantă, de parcă ar fi fost capătul unei cutii de pantofi tăiate. De o parte se aflau turnul rotund și turnul de apă, iar de partea cealaltă, un zid din cărămidă roșie. Nu ne uitam la acest zid sau la ferestrele duble, murdare, fără zăbrele la care stăteau nebunii și nu ne gândeam ce fac nebunii când văd copii – îi mănâncă, îmi închipuiam eu, le sug urechile și se mișcă alandala –, așa că ne jucam de-a Copiii Cumînți în fața nebunilor care ne urmăreau, până când Ada s-a întors cu plasa ei de sfoară pe jumătate goală, mulțumită până peste poate văzându-ne că ne jucăm acolo.

— Haideți, trebuie să fi zis și nu i-am spus despre un nebun pe care-l văzusem urcând poteca dinspre mare, încet, prost, murdar și oribil, și care se uitase lung la noi când trecuse târșându-și picioarele.

După aceea, probabil, a urmat drumul spre mare. Ada ne-a dus să ne dea câte o limonadă roșie într-o cârciumă cu un acoperiș negru pe care erau lipite litere imense, de culoare albă. Probabil că am luat autobuzul din stația de la poarta spitalului și apoi trenul spre casă.

La vremea asta, lui Liam a început să i se facă frică noaptea și, deși Kitty trebuia să doarmă cu mine în patul dublu, el venea pe întuneric și se strecura între noi, împingând-o cu coatele și șuierându-i să se mute în patul părăsit de el. Kitty arăta atât de victoriană în cămașa ei de noapte – cu călcâiele și gleznele albe pe scândurile podelei, cu părul răvășit pe fața umflată de somn; aproape că mi se făcea dor de ea, de răsuflarea ei domoală și liniștitoare pe perna de-alături, ocupată acum de fața lui Liam, care ținea ochii larg deschiși și clipea, mișcându-și mâinile pe sub așternuturi și căutându-și un loc al lui. Nu stătea niciodată nemișcat. Cu capul pe marginea pernei, se uita la mine sau se împingea spre tăblia patului, se foia și se vânzolea sau încremenea îngrozit – era o față la fereastră – sau se întreba dacă e un vulcan sub Dublin sau dacă o să cazi într-o groapă și o să ți se umple gura de viermi. Toate astea erau debitate cu mare plăcere, așa că, deși tot ce spunea era groaznic, îmi amintesc de nopțile acelea fericite în care discutam până-n zori. Probabil că era mai scund decât mine la vremea aceea, pentru că întotdeauna sfârșea rostogolit la linia de unde începea salteaua mea și trebuia să mă trezesc să-l dau la o parte.

Despre ce vorbeam? Ce n-aș da să știu acum. În adolescență, în vara în care a plecat la Gaeltacht sau când s-a dus la un schimb de experiență în Franța, ne scriam scrisori minunate și „ilare” ori de câte ori eram despărțiți.

„Între timp”, scrie el din Gweedore, la paisprezece ani, „ne amortesc fundurile pentru că stăm toată ziua pe plajă și nu bem votcă sau «bhodhca», așa cum i se spune aici. Billy Tobin a

fost trimis înapoi pentru că vorbește englezește, iar eu și Michael am inventat un fel de-a vorbi engleza de parcă e irlandeză, care e foarte amuzant și aproape imposibil de înțeles. Al tlebi să-cerși și tu cândva”.

El vorbea cel mai mult, dar nu mă supăram. Aș vrea să-mi amintesc exact ce spunea, dar conversația nu se leagă de amintirile mele despre Liam. Nu stăteam niciodată față-n față pe scaune ca lumea, în vreo casă, în vreun restaurant sau în vreun bar. Vorbeam așa cum fac frații și surorile, uitându-ne în altă parte, sau stăteam pe podea, fumând, cu spatele sprijinit de același zid, și discutam întâmplător, privind la trecători sau gândindu-ne la altele. Vorbeam mult pe întuneric, stând în diferite poziții: unul lângă altul în patul Adei, cu capul unuia la picioarele celuilalt acasă sau perpendicular în casa păărăginită din Stoke Newington, cele două paturi fiind îndreptate spre același colț al peretelui. Îi vedeam zona galbenă din jurul gurii în timp ce țigara trosnea și strălucea în întuneric, apoi vârful roșu zbura într-un arc, de parcă era azvârlit. Asta îmi dădea o senzație de greață: să pândesc la nesfârșit captura și să stau în același timp nemișcată. Mi-e groaznic de frică de foc. Era vară și uneori încă mai vorbeam când soarele răsărea, dar n-am nici cea mai vagă idee despre ce discutam. Lansez un șir de cuvinte în aerul din dormitor, cum ar fi „Joan Armatrading”, și îmi spun: *N-ar trebui să vorbim despre ea*. Cred că discutam despre familie, deși asemenea lucruri aveau gradul lor de intimitate. Despre ce altceva – mecanica cuantică?

Vorbeam despre tot și despre nimic, probabil, și, când mi-am târât geamantanul jos pe treptele casei păărăginite din Newington, știam că n-o să mai am parte de acele discuții *despre tot și despre nimic*.

Asta s-a întâmplat în timpul celei de-a doua veri petrecute la Londra. Liam tocmai ratase examenele de absolvire, iar eu strângeam bani pentru ultimul

an, lucrând ca angajat temporar la centrul comercial Clephant and Castle. Își găsisese locul ăsta, o casă cu trei etaje deasupra unui subsol, care nu era, de fapt, a nimănui. În living stăruia o ușoară duhoare încinsă, un amestec de PVC, pișat și sardele, care, așa cum am descoperit mai târziu, venea de la prizele ce scoteau scânteii și flame ori de câte ori băgai ceva în ele. Fuiore de fum pătau plasticul alb, iar când te uitați cu atenție sau le miroseai, covorul îți lăsa pete ude și ovale pe genunchi. Nu-mi mai amintesc paturile unde, în fiecare cameră, toți chiriașii făceau sexul săracilor, trupurile rămânând apoi întinse într-un abandon pictural pe valurile și încrețiturile cearșafurilor cenușii. Eram tineri, așadar, presupun că e posibil să fi fost și frumoși, deși fata aceea nefericită cu mânuși din plasă îi călca pe toți pe nervi, iar tipul ăla australian trebuia, pur și simplu, să-și piardă bronzul sau să tacă sau să plece, amândoi, așa cum mi-i imaginez acum, erau superbi: ea – cu oasele mici și tari ale umerilor ridicându-se și lăsându-se în timp ce trăgea din țigara Gitanes, el – gol până la brâu în bucătărie, adâncitura din mijlocul bustului oprindu-se la buric, înainte de-a o lua la vale într-o claie de păr blond care dispărea sub șortul lui australian viu colorat. Aștia erau diletanții, desigur, turiștii ca mine, care nu aveau convulsii, nu urlau, nu împărțeau pumni, nu-și aruncau rahatul împachetat pe fereastră în toiul nopții, pentru că uitau preț de o clipă unde se aflau. La subsol locuia un dealer, dar în casă erau prea puține droguri sau poate că nimeni nu mi le oferea mie – ceva din înfățișarea mea, probabil părul de culoarea nisipului și fața îngustă, indica, chiar și atunci, faptul că nu aparțineam acelei verigi. Nimeni nu încerca să mi-o pună, deși într-o noapte, eu și australianul ne-am cuplat, pur și simplu pentru că puteam.

Uneori mă gândesc la întâlnirea aia – când, de exemplu, hotărâsc că ar trebui să ies și „s-o fac” –,

mi-o amintesc așa cum ți-ai aminti o scenă dintr-un film, trupuri mișcându-se împreună în lumina după-amiezii, membre trase în unghiuri moarte, limbi arcuindu-se. Asta în ciuda faptului că s-a petrecut, sunt sigură, pe întuneric, după un vin prost la lumina lumânărilor, în grădina din spate, năpădită de buruieni. Ceva din această întâmplare, chiar la vremea aceea, îmi dădea sentimentul că e trăită din exterior; trupul meu tânăr, trupul lui tânăr, toate pozițiile și mișcările și, deasupra noastră, privirea mea care plutea, chiar și privirea lui care plutea sau a amândurora. Eram atât de minunați, atât de pornografici și destul de prietenoși – era ca un dans și n-am simțit nimic mai mult decât ar putea simți un dansator, în afară de o urmă de sentiment acolo unde mă țineam de australian, fiind dornici să facem ca această scenă, cu toate variațiile ei atent studiate, să dureze o vreme.

Ne-am despărțit cu un zâmbet ca o strângere de mână, apoi m-am întors în patul meu și m-am întins. Mi-a rămas în minte o zi sau două: libertatea și haosul de-a te regula cu cine îți cădea sub ochi, claritatea gestului, până când, brusc, am rămas paralizată și fără grai din pricina dragostei pentru australian, zăcând acolo și ascultând ce se întâmpla în casă, pașii plimbându-se prin ea, vocile și șoaptele, alegând din înălțarea și căderea lor ciripitul monoton al glasului lui. Mi-am dat seama că nu eram îndrăgostită de el, ci condamnată la o viață de asemenea false intensități, că aveam să-l iubesc pe fiecare bărbat cu care urma să mă culc doar ca să nu ajung să mă detest, iar mizeria casei mi-a devenit dintr-odată insuportabilă, igrasia și umezeala, luptele pe fulgii de porumb furați, distanțarea lentă dintre Liam și fata cu mănuși de plasă, neliniștea confuză plutind dintr-o cameră într-alta și dealerul de la subsol, având parte de sex oral ca-ntr-un bordel pentru o singură persoană, mereu cu o fată tremurând pe scară.

Și totuși zăceam acolo, în spaima oricărui așternut, așteptând ca australianul să bată la ușă sau să se schimbe vremea; așteptând ca un motor îndepărtat să se pună în funcțiune și să-mi urnească viața. Cred, acum, că m-aș fi putut pierde, atunci – nu pentru că în prezent m-aș fi *regăsit* în vreun fel, dar mă gândesc că, dacă viața mea s-ar fi blocat acolo, m-aș fi pierdut într-un mod dezastruos.

Oficial, camera era a lui Liam, așa că unul dintre lucrurile la care m-am uitat în cele două sau trei zile în care n-am mâncat, n-am putut gândi și m-am mișcat numai la miezul nopții, era patul lui, așezat în unghi drept față de al meu, acoperit cu o pătură din lână care se-ngălbenea, cu o dungă roz pe marginea de sus. În mod misterios, Liam era în permanență în altă parte: asta a fost, probabil, unul dintre efectele șederii noastre la Ada, acela că, dacă-și găsea o casă, asta era doar ca să aibă întotdeauna un loc de unde să plece. Nu-mi dau seama de ce nu-mi păsa: bineînțeles, eram geloasă pe libertatea lui, dar cred că-mi dădeam seama, chiar și atunci, că locul în care se ducea era întotdeauna mai puțin interesant decât acela pe care-l lăsa în urmă sau mai îngrozitor. Liam era predispus la plictiseală și decădere; era mult prea distras și mult prea neliniștit ca să se transforme într-un obiect tragic, chiar și atunci.

Ce vreau să spun e că eram prea burgheză pentru Stoke Newington – în gradațiile infinite ale acestor lucruri –, dar nu e tocmai adevărat. Nu. Închideam ochii ca să nu mai văd camera și, când îi deschideam, speram să fi dispărut, asta-i tot: coronițele alea maronii care se clătinau pe tapet, micile plinte turcoaz, podeaua goală, cu un covor tăiat strâmb care să-i servească drept carpetă. Când deschideam ochii, îmi doream ca încăperea să fi dispărut sau să fi fost golită, casa să fie pustie, chiriașii morți, frumosul și plictisitorul australian prefăcut în cenușă (sau „Greg”, cum îl chema). Îmi

doream ca Liam să iasă de sub mormanul de păături și să spună: „Iisuse, Vee, hai să mergem să bem o cafea. Hai acasă”.

Asta deși știam că Liam n-o să se mai întoarcă acum nici la patul lui sau la acela din Griffith Way sau la orice alt pat pe care și-l pregătea, cu pernele umflate și cearșaful tras.

Se mai și certa cu lumea, iar aici, în Stoke Newington, m-a scos din minți pentru prima oară. Era o problemă legată de chirie – pusese plicul sub ușa, susținea el, era un plic alb, lung, cu numele unui tip scris cu *pix roșu*. Când Liam intra în detalii, știam că minte și începea să se convingă chiar și pe el însuși; vedea pixul în fața ochilor și era sigur că scrisese cu el, din moment ce-și amintea că era roșu. Aceste ciondăneli inutile duceau la alte confuzii și lamentări: Liam trântea o ușa sau alta la patru dimineăta sau la două după-amiaza, zbierând: „Ce dracu’! La naiba!”

Nu se certa niciodată cu mine. Eram sora lui. Eram de partea lui.

Dar îi trecuse prin cap că povestea cu australianul era un truc mult prea ieftin, lucru pe care l-am știut tot timpul cât am zăcut înțepenită în camera pe care o împărțeam, vreme de trei zile pe care nu reușesc să mi le amintesc, până când m-am ridicat, mi-am strâns lucrurile și am târât geamantanul pe scări.

Spun că n-am părăsit camera timp de trei zile, dar mai mult ca sigur că a trebuit să beau ceva sau să mă duc la toaletă. Era întotdeauna o problemă cu ușile din casa aia: cei de-acolo puneau mereu lacăte la ele, dar lacătele erau întotdeauna sparte, așa că ușa camerei noastre, așa cum o văd cu ochii minții, se balansează puțin și golul acela mă chinuia în timp ce zăceam în pat, faptul că, atunci când deschideam ochii, era încă acolo.

L-am lăsat pe Liam în voia golului acelei uși și a ceea ce se afla în spatele lui. Ceva plicticos și groaznic: moartea, violatorul acela care intră, se

plimbă peste tot și nu vrea să spună ce dorește până ce nu pune mâna pe lucrul acela. Îmi doresc să-mi pot aminti ce m-a făcut să mă ridic, să-mi arunc lucrurile în valiză și să plec: îmi imaginez un cânt îndepărtat de pasăre, impresia că mă cheamă cineva acasă, dar singura persoană care m-ar fi putut chema era Liam, iar el nu era de văzut.

Geamantanul era albastru ca uniforma celor din forțele aeriene, rigid, cu colțurile rotunjite. Era al unui prietene din facultate, Deirdre Moloney, cea pe care maică-sa o dăduse afară din casă înaintea examenelor de licență. În acea perioadă mai ducea încă o viață lipsită de griji, în care lucruri de genul geamantan sau cizme erau întotdeauna la îndemână. Așadar căram pe scări un geamantan de stewardesă, umplut întocmai ca acela al unei stewardese cu haine murdare și tuburi cu gel spermicid stoarse; și în mijlocul lui, băltoaca lăbărtată scursă dintr-o sticlă de gin aproape goală.

Hop hop hopa hop.

Liam se afla în altă casă, la fel ca asta sau mai rea, și nu avea parte de sex, droguri sau de conversații profunde și stupefiante.

Era genul care rămânea prin preajmă, care nu voia să plece. Era tipul în care nu puteai avea încredere, un încurcă-lume. Îi ziceau „Mick” sau „Ei, Mick!” sau, în varianta rastafariană îndulcită: „Salut, irlandezule!”

Între timp, eu doream să fac un duș. Doream să fiu fată. Doream să fac sex, dar acesta să însemne ceva. Doream să obțin un 2:1 la diploma în arte. Exista o cale, credeam – chiar credeam că exista o cale –, și Liam tocmai se abătuse de la ea, iar eu n-aveam de gând să mă duc să-l caut, nu de data asta.

N-a fost nici prima, nici ultima oară când mi-am abandonat fratele. În ultimii ani, când bea vârtos, mă căram ori de câte ori venea. Dar chiar și înainte de-a se apuca de băut, erau dăți când dădeam ochii peste cap și plecam.

Între mine și Liam nu exista, de fapt, niciodată o mare problemă, ci existau o mulțime de mărunțișuri. Avea țigări, dar n-avea chibrituri, aveam eu chibrituri? Da, dar chibritul se rupe, chibritul nu scapără, nu poate aprinde chibriturile astea albaneze ieftine și proaste. Am o brichetă? La naiba, a scăpat chibriturile pe jos. De ce n-am o brichetă? Se duce să caute o brichetă, răscolind prin toate sertarele din bucătărie. Pleacă, lăsând ușa din spate deschisă. Se întoarce pe ușa din față, peste douăzeci de minute, cu o brichetă găsită pe stradă – chiar lângă casă, de fapt –, numai că e udă. Aprinde cuptorul de la flacăra-pilot, apoi își aprinde țigara de la cuptor și se arde la mână, iar după ce stă cu mâna sub robinet o vreme, umblă prin cuptor după o tavă de tablă și pune bricheta – o brichetă ușoară, din plastic – în cuptor, iar când țip la el, urlă și el la mine și se iscă o încăierare la ușa cuptorului. Apoi urmează o oră de îmbufnare pentru că n-am încredere în el să usuce o brichetă în cuptor fără să dea foc la casă. După îmbufnare urmează Discuția.

Liam e deștept.

Nu. Liam e mort.

Ar trebui să spun: Liam *era* deștept.

Oricum. Pentru cineva care era fenomenal de prost mai tot timpul, fratele meu era foarte isteț. Dar își folosea istețimea doar când venea vorba de viețile altora, de slăbiciunile și speranțele lor, de micile minciuni pe care le spuneau din plăcere, de

întrebări de genul de ce și dacă trebuie să se dea jos din pat. Acesta era marele talent al lui Liam – să dea în vileag minciuna.

Băutura l-a stricat, dar chiar treaz fiind, mirosea imediat ce se întâmpla într-o cameră, jur. După moartea tatălui lui Tom, nu vorbea decât despre putrefacție. Am văzut că Tom îl privea cu o față total inexpressivă în timp ce Liam bălmăjea întruna despre cât îi trebuie unui cadavru să se descompună în zilele noastre, pentru că toți suntem plini de E-uri și de conservanți. De fapt, nici măcar nu sunt sigură că i-am spus despre moartea socrului meu, pur și simplu s-a prins. Liam putea fi un om absolut uluitor, dar era greu să-ți dai seama ce anume făcuse ca să te simți pe dinafară.

— Ce-a vrut să zică? m-a întrebat Tom după plecarea lui, prefăcându-se că nu înțelesese o iotă – pentru că Liam avea marele dar de-a ți se strecura în minte și de-a te înnebuni. Nu cred că putea controla asemenea situații. Era ceva contagios, avea o minte contagioasă.

Apoi dădea pe gât câteva pahare.

— Bube genitale, spunea el cu un rânjel în aerul decent al salonului de familie, povestind ilar cum fusese depistată o anume varietate a acestora printr-un lanț de infidelități la Hampstead Royal Free¹⁰. Le-am denumit bube gratis, zicea el și apoi urmau glumele despre toaletele de spital și despre nevestele șocate ale consultanților. Despre pacienții în comă, care sunt regulați, bineînțeles, sau se trezesc cu spermă în păr, și ei, Liam! îi inciți pe toți, e nemaipomenit că ești cu noi.

Trez fiind, pierdea autobuze, nu reușea să facă legături, pierdea sau fura lucruri. Deși Liam nu fura propriu-zis – pentru el era o problemă intelectuală: nu înțelegea, pur și simplu, de ce tu aveai ceva și el nu, iar unica soluție era să plece cu obiectul acela, oricât de stupid era. Uneori bani, de la mine, bineînțeles, și, probabil, de la Kitty, deși niciuna din noi nu aducea vorba despre asta, dar și

obiecte ciudate. Odată, prin 1989, mi-a luat telefonul de perete din bucătărie, deși – sau poate tocmai de asta – la vremea aceea locuiam într-un apartament închiriat. Iar asta e o chestie absolut cretină, pentru că telefoanele irlandeze nu pot fi conectate la British Telecom. Evident, Liam „știa pe cineva” care putea converti un telefon, așa că obiectul ăla zăcea pe undeva pe lângă patul lui, cu firele scoase. Dumnezeu știe cât timp. Tot ce știu e că în următoarele șase luni, de fiecare dată când l-am căutat, nimeni n-a ridicat receptorul vreunui telefon irlandez, britanic sau de orice alt fel. Mai știu că l-a luat pentru că simțea că o să dispară o bucată de vreme și voia să aibă la el ceva de-al meu, când avea să vină timpul să plece. Voia să țină legătura cu mine.

Așadar, eu îl părăseam pe el și el pe mine. Ce altceva se presupune că trebuie să facă frații? Prima oară s-a întâmplat când ne-am dus la Sf. Dymphna, în Broadstone. El intra pe-o ușă, iar eu pe alta și, deși noaptea dormeam încă în același pat, în timpul zilei el era băiat și eu fată și nu suporta să fie văzut discutând cu mine în curtea școlii. A cui era vina, deci?

Asta se petrecea prin 1967, în anul în care am crescut mai înaltă decât Liam și așa am rămas de-atunci. În Broadstone nu s-a întâmplat nimic ieșit din comun în afară de aventura din stația de autobuz. Umblam creanga pe străzi – doi copii cu părul ca pana corbului și ochi albaștri ca gheața și o fată înaltă și deșirată cu părul ca nisipul, adică eu – în anul acela a început să-mi displacă total părul meu, pentru că era încurcat și nespălat. Mai existau și alte semne tainice ale adolescenței. Mi-am băgat capul în chiuveta de la etaj să văd cum e să te omori sau mi-am cusut vârful degetelor laolaltă cu unul din acele Adei în timp ce Liam se juca des cu țigările ei. Deși cred că toate astea s-au petrecut mai târziu, în acea primăvară surprinzătoare, când încă nu ne întorseserăm acasă.

Trebuia să fie doar o vacanță de vară. Într-o zi drumul era plin de copii, iar a doua zi dispăruseră și eu, Liam și Kitty ne-am dat seama că școala începuse fără noi. Că fuseserăm uitați acolo. Mergeam pe străzi, pe lângă casele care ne deveniseră apropiate prin tăcerea lor. Puteam merge oriunde. Dar am preferat să ne întoarcem la bunica și să așteptăm o vreme.

Uneori se discuta despre ce să facă cu noi. Ada întreba din pragul ușii o vecină: „Aveți pe cineva la Sf. Dympna?”. Într-un sfârșit, eu și Kitty ne țineam de coada ei și a călugăriței care urma să ne găsească un loc și nouă – sora Benedict, o femeie pasională, cu ochi negri, care ne pupa vârtos și lipsea rând pe rând fețele noastre copilărești de pieptul ei, mângâindu-ne și vorbind cu Ada în timp ce noi îi ascultam bâzâitul vocii și bătăile incredibile ale inimii.

Uitându-mă în jos, privirea mi-a fost atrasă de mătăniile care-i atârnavă până în podele, pe lângă degetele brave de la picioare, rășchirate în sandalele călugărești de sub anterior.

M-a împins ușor în spate și a îngenunchat dinaintea mea, ținându-mi capul în mâinile ei mari. De fapt, mi-a acoperit urechile cu ele, așa că prin ecoul trupului ei am auzit că eram o fată frumoasă și că școala era foarte, foarte fericită să mă primească. Aveam să fiu în clasa ei, mi-a spus, aveam să fiu unul dintre micii ostași ai Domnului – și așa îmi amintesc vremea petrecută cu sora Benedict, ca un timp al marșurilor, cu toate pupitrele așezate pe un rând, cu Iisus în inimile noastre și Maria privindu-ne peste un umăr, iar îngerul păzitor peste celălalt; Dumnezeu uitându-se drept în jos, în timp ce Duhul Sfânt ne bombarda în picaj cărarea din păr, explodând acolo într-o flăcăruie inofensivă. Și nicăieri nu era loc de Diavol, care era o umbră întunecată peste umărul stâng, dincolo de privirea întoarsă.

Ce-mi plăcea cel mai mult la sora Benedict era numele ei. Și-l alesese singură, mi-a spus, după numele călugărului hrănit de un corb în deșert, pentru că pe vremea copilăriei sale în pâine găseai mereu gândaci și mușegai. Școala primise numele de Sf. Dympna după o prințesă irlandeză din vechime, care refuzase să se mărite cu tatăl ei. După moartea mamei sale, regina, tatăl Dympnei a căutat prin regat, dar n-a găsit nicio mireasă. Apoi ochii i s-au aprins la vederea fiicei lui. Dympna a fugit împreună cu duhovnicul ei, ajungând până în Belgia, unde taică-său a prins-o și i-a tăiat capul. Ce poveste fantastică. Sfânta Dympna este patroana nebunilor, mi-a spus sora Benedict, pentru că taică-său a fost nebun atunci când a vrut să se însoare cu ea. Fără îndoială.

Numele meu, Veronica – pe care l-am considerat întotdeauna urât, pentru că sună ca un nume de alifie sau de boală –, era unul dintre numele ei preferate. Sfânta Veronica a șters fața lui Hristos pe drumul Calvarului și fața Lui a rămas imprimată pe năframa ei. Sau imaginea feței Lui. A fost prima poză, zicea sora Benedict.

M-am atașat destul de mult de ea – o figură ieșită din comun, rugătoare și tandră în același timp. Încă mă gândesc la ea când, în restaurantele chinezești și pe liniile aeriene de modă veche, ni se dau prosoape ude. Am pierdut arta tandreței publice, gesturile acelea mărunte de-a te șterge și de-a te spăla; am uitat cât de abject primește trupul o atingere formală. Știam că soarta mea era legată într-un fel de-a Veronicăi. Poate c-ar trebui să mă fac fotograf. Poate că o să vină ceasul când o să ies din mulțime și apoi o să mă-ntorc – nimic mai mult. Mă gândeam că atunci când o să fiu mare o să șterg tot felul de lucruri: sânge, lacrimi, chestii din astea.

Am confundat-o pe Veronica cu femeia din Biblie care sângerează, aceea despre care Hristos a spus: „M-a atins cineva”, și am mai confundat-o

cu aceea căreia i-a spus: *Noli me tangere*, după înviere. „Nu mă atinge”.

De ce nu?

De ce să nu-L atingă? Toma L-a atins, Toma a fost invitat să-și pună mâinile pe rănilor Lui. Lucrurile astea contau enorm pentru mine la vârsta de opt ani.

O vreme le exersam cu propriile mele răni și cruste și rămâneam surprinsă de strălucirea roșului pe hârtia albă de toaletă pe care o foloseam în locul șervetelor Adei. Copiii nu înțeleg durerea; o trăiesc, dar ai putea spune că n-o simt sau nu știu cum s-o simtă până cresc. Chiar și atunci, se pare că suferim pentru ce nu trebuie. Sau, cel puțin, așa mi s-a întâmplat mie.

Eu nu sunt Veronica. Deși mi-am plătit tributul de *ștergere* la vremea mea și e adevărat că mă atrag oamenii care suferă sau bărbații care suferă, soțul meu suferind, fratele meu suferind, figura suferindă a domnului Nugent. Din păcate, e adevărat că fericirea unui bărbat nu mă convinge.

Îmi amintesc o după-amiază domoală lângă coșul de cusut al Adei, încercând acupunctura pe propria coapsă, testând adâncimea acelor care pătrundeau prin grăsime și carne până la cartilaj sau la os – poate mai era și vreun tendon pe-acolo – nu mă interesează ce și unde pătrunde. Nu mă interesează doctorii, fărâmele sau zgârciurile – faceți-mi anestezie generală, acum, *înainte* să se întâmple ceva cu adevărat rău. Îmi mai amintesc o noapte petrecută împreună cu Michael Weiss, când mi-am hăcuit partea interioară a piciorului cu un pix, dintre toate lucrurile posibile, și mai târziu mi-am plimbat cuțitul lui de bucătărie peste liniile albastre ineficiente. N-am uitat răceala tăieturii.

Și după ceva timp.

Și după ceva timp, lumea îndepărtată revenea infiltrându-se, formând mărgelile groase și roșii pe margini – ridicându-se ca să se contopească și să inunde golul, apoi revărsându-se încet peste buza

cărnii într-un strop devorator și delicios. Întreaga lume revenea sângerând, o lume concentrată la început în Michael Weiss sau, cel puțin, în vocea lui ce nu contenea să spună: *Vrei, vrei, te rog, vrei, totuși, la naiba, să te oprești!*

Ce dezgust. Ce dezgust total și cumplit. *Ești mulțumită de tine acum?* Bunul, delicatul, umanul Michael Weiss.

Fulgi de ovăz, smântână, gresie, ardezie.

Nu există sânge aici. În casa asta nu există sânge. Dar, într-un fel inexplicabil, mă interesează. Într-un fel inexplicabil mă interesează fața sângerândă a lui Hristos și femeia care e posibil să fi existat, dar care cu siguranță nu se numea Veronica, femeia care a șters sângele și, odată cu el, ceva din durere.

Acum nu mai merg la liturghie și le-am transmis prea puțin din ea copiilor mei, deși Rebecca, la vârsta de opt ani, trece printr-o fază de pioșenie, poate pentru a mă contraria. Copiii ăștia de opt ani sunt surprinzători de înalți. Evident, propriii copii sunt întotdeauna reali, sunt acolo de la început, dar chiar și copiii străinilor arată ca niște oameni în toată firea la vârsta de opt ani și, de parcă și-ar fi dat seama de asta, fiica mea de opt ani și-a întors noua ei față, cu totul umană, către Dumnezeu.

Lui Liam îi plăcea de Sfânta Ecaterina din Siena, cea care lungea rănilor. Îi mai plăceau trei sfinți romani cu nume caraghioase care au fost întorși cu capul în jos și li s-a turnat lapte și muștar pe nas, lucru care i-a ucis, se pare. Din câte îmi amintesc, asta nu părea s-o deranjeze pe Kitty.

În timp ce scriu, mă uit pe fereastră și verific cadavrul care e așezat în Saab, la poarta principală. Nu lipsește niciodată (mereu e un el) – o siluetă prăbușită pe bancheta din față, care se dovedește a fi, la o examinare atentă, tetiera înclinată. Dar, deși știu acest lucru, mă atrage fața lui umflată și inexpresivă și mă întreb de ce e atât de răbdător. Își lasă privirea să se odihnească la nesfârșit pe bord, ca un om care ascultă radioul și refuză să intre în casă. Un semn al singurătății bărbaților, al îndărătniciei lor. Refuză să intre în casă, cadavrul din mașină, manechinul zdrobit de pe bancheta din față. Așteaptă ultimul rezultat al meciurilor de fotbal.

De fapt, nu doresc să vină în casă, dar asta nu înseamnă că sunt mulțumită să-l văd în mașina mea pe acest bărbat care-mi vorbește fără menajamente despre răbdare și despre puterea de-a îndura. Despre posibilitatea ca oamenilor să nu le pese unul de celălalt – sau nu prea –, despre faptul că tot ce-și doresc mai mult și mai mult în viață e *sportul*.

Pot să rămân cu el sau pot să mă duc sus să mă culc cu soțul meu.

O noapte înseamnă mult timp.

Trăiesc în coșmaruri. Totul a început cândva după înmormântare, la o săptămână poate, după ce Tom a încercat să mă reînvie întinzându-mă cât sunt de lungă, sărutându-mă și toate celelalte. Dar am trecut peste asta – am uitat. Am revenit la cursele până la școală, la curățenia cu aspiratorul, la sunatul altor mame în legătură cu problemele materne, cum ar fi programul de joacă și de unde să cumpăr pantofi pentru dansuri irlandeze pentru Rebecca. Totul era trist, dar plăcut – mâncare

bună, aer proaspăt, poate puțin cam multe pahare de vin și – la culcare. Și după aceea.

Iată-l – apelul de deșteptare pentru ora patru. Mi se strecoară în trup și mă trezesc la râcăielile enervante, lente și alunecoase. Ce sunt toate astea? *Se culcă, deci, cu altcineva*. Nu, ăsta nu e apelul de la ora patru. Apelul de ora patru e mult mai vechi, mai groaznic.

Nu îmi pot simți greutatea trupului pe pat. Nu îmi simt linia pielii de-a lungul cearșafului. Mă legăn la câțiva centimetri de saltea și nu cred în mine – în felul în care respir sau mă întorc –, nu cred în Tom, care se află alături de mine: nu cred că e viu (uneori mă trezesc și-l găsesc mort și apoi mă trezesc din nou). Sau că mă iubește. Sau că avem amintiri comune. Așa că zace acolo de unul singur în timp ce eu îmi pierd încrederea. Doarme întins pe spate. Și, într-o dimineață la – o, da, ora patru –, mă trezesc și văd o turgescență vânăta pe trupul lui întors – o chestie roșu-închis în prag de putrefacție. Tom stă întins pe spate cât e de mare, dormind ca un sfânt mort sau ca un copil. Oricum, doarme frumos, cu palmele întoarse în sus și lejere pe lângă trup și cu un surâs încordat în colțul ochilor, de parcă lucrul pe care-l vede în mijlocul frunții oarbe e foarte convingător și, în același timp, trecător și frumos. Îl privesc o vreme – ce prostie, ce idee prostească să te trezești pentru asta –, dar nu pot să verific dacă lucrul acela pe care l-am visat pe trupul soțului meu adormit e adevărat; o sculă atât de vânăta și de groasă, încât era o povară pentru el. Zace acolo, afundându-și spatele în saltea numai pentru a susține acel lucru insuportabil, care e înfipt în el și care se îndepărtează de el în timp ce doarme dedesubtul lui. Neajutorat. Și plin de gânduri plăcute.

Mă întorc iar și strâng păturile în jurul meu, în timp ce lucrul cu care soțul meu face sex în somn se retrage încet. S-ar putea să fiu chiar eu acel lucru.

Sau s-ar putea să nu fiu eu. S-ar putea să fie Marilyn Monroe – moartă sau vie. S-ar putea să fie o fată alunecoasă, din plastic sau o femeie de la birou sau un copil – propria lui fiică, de ce nu? Unii bărbați ar face orice în somn și nu-mi dau seama ce-i oprește când se trezesc. N-am idee cum reușesc să tragă o linie.

Iată o altă scenă. Se petrece în casa Adei din Broadstone, mult mai târziu. Mulți ani mai târziu. E scena în care Ada vrea să-l consoleze pe Nugent pentru că nu-i merge bine în viață. Nu-i merge bine și, deși nimeni nu suflă o vorbă despre asta, Ada știe din cauza mirosului care-l însoțește și a umerilor pe care îi ține drepti în timp ce restul corpului se strânge și dispare; ea știe că lui Nugent nu-i priește bătrânețea, cu toate dezamăgirile ei.

Nu e sigură dacă-i priește și ei.

Când îi oferă ceai, farfurioara îi tremură surprinzător în mână, iar el îl ia în tăcere și se așază. În anumite ocazii, biscuiții sunt puțin cam vulgari. Cu nuca de cocos pufoasă peste coca spongioasă și însiropată, biscuiții sunt oarecum în afara subiectului. Ada știe că e trist, dar încă nu trebuie să-i arate compasiune. Lamb Nugent are o nevastă, pe Kathleen, și patru copii sănătoși. N-are niciun motiv să se plângă. Ceea ce cere el e un lucru pe care Ada refuză cu înverșunare să i-l dea: îi cere să creadă în suferința lui, suferința banală a unui bărbat cu o nevastă pe care n-o iubește peste măsură și patru copii pe care, deocamdată, nu-i înțelege; suferința obișnuită a bărbaților, atunci când descoperă că n-au făcut mare lucru și că nu le-a mai rămas nimic de făcut. Vrea ca ea să-l compătimească pentru viața lui foarte plăcută și pentru faptul că această viață nu-i aparține, pentru faptul că e o fantomă în propria lui casă, cu o nevastă care-l pune la zid și patru copii care-i fură orice respirație chiar în clipa în care îi iese din piept. Iar între timp el stă acolo cu o femeie mult prea bătrână pentru sex, păstrătoarea comorilor lui, femeia care refuză să-l iubească, deși știe prea bine că ar trebui.

Dar unde e Charlie în tot acest timp? S-a dus în oraș să se întâlnească cu un tip în legătură cu un câine.

Așa că Ada mănâncă ea biscuiții, unul după altul, plimbându-și ochii prin cameră să vadă dacă toate lucrurile ei sunt la locul lor, dacă vremea se îmbunătățește, dacă ziarul e încă împăturit pe brațul fotoliului, așteptând să fie citit. Ea are patruzeci și șapte de ani, iar Nugent cincizeci și unu. Din perspectiva timpului, sunt deja foarte bătrâni.

Nugent stă în camera din față și sângerează. Nu-i nimic surprinzător în asta: Ada turtește firimiturile din farfuria ei, lipindu-le de degetul arătător înainte să le ridice spre gură. De ce să-i fie mai rău lui decât altuia? Dar îi e mai rău. Insistă. Acum s-a plictisit de ea.

Ea spune ceva, dar el n-o aude sau poate se hotărăște să nu-i răspundă. Oricum, urmează o pauză, o neînțelegere în aerul dintre ei, iar Adagospodina se mișcă fără să se gândească să o îndrepte. Stă în picioare și își face de lucru cu tava o vreme, apoi se întoarce din nou să capete răspunsul la întrebare, oricare o fi fost ea: ceva despre Parada de Primăvară sau despre calitatea plajei din Port Salon, iar când Nugent încearcă să vorbească, dar nu reușește, întinde mâna și i-o așază pe umăr.

Asta-i tot.

Întinde mâna spre umărul lui, iar el, ca o persoană pe care o cunoaște de mulți ani, ridică privirea și pune mâna pe șoldul ei. Stau așa o clipă, apoi Ada se apleacă să ridice tava și iese din cameră.

Sau tava a căzut și bluza Adei e desfăcută sub degetele lui Nugent și amândoi sunt jumătate pe podea, jumătate pe scaun. Cum e oare să-i vadă corpul după atâția ani? Nu sunt obișnuiți cu goliciunea; nu au în minte o listă de amintiri despre trupurile oamenilor obișnuiți, de genul

celor pe care le stocăm noi, poate, stând pe plajă. Așa că sânul spre care se străduiește să ajungă cu gura lui de cincizeci și unu de ani poate să fie sau nu frumos, niciunul dintre ei n-are cum s-o spună: niciunul dintre ei nu judecă sânul mic și scofâlcit al Adei, cu sfârcul tare și întors în sus din punctul de vedere al vârstei sau al calității estetice sau din orice alt punct de vedere; șocul scoaterii lui brutale la lumină e de-ajuns ca să le copleșească mintea așa cum un accident de mașină ar copleși-o pe-a voastră sau pe-a mea, așa că tot ce urmează se derulează încet, absolut și dezordonat – apropierea pielii lui de pielea ei, împingerea penisului – în coapsa ei sau între picioare sau în stomac? Are suficientă înțelepciune s-o pună jos? Apare oare vreun moment, așa cum s-ar întâmpla azi, de decizie sau de cerere – sau lucrul ăsta se întâmpla pur și simplu? E întinsă doar la orizontală, nici împinsă, nici ajutată, nici rugată, iar Lamb Nugent a ejaculat undeva, în afara sau înăuntrul Adei Merriman. Își aranjează hainele și nu scot nicio vorbă – e posibil? —, așa că nici măcar nu-și mai amintesc ce s-a întâmplat între ei, că le va fi greu să spună cine ce a vrut sau când s-a mișcat, cu excepția faptului că, din când în când, au o străfulgerare când privesc într-o parte sau în alta a străzii sau se opresc atunci când vâra cheia în ușă; o convulsie îndepărtată a mâinii și a sânelui, sentimentul intim al unei guri lipite de alta, ochii ce refuză să se deschidă când lumina zilei le strigă să oprească ceea ce se întâmplă din nou, rapid, când trec pragul sau pășesc dincolo de bordură.

Probabil că a fost o senzație de totală beatitudine să se clatine așa – Nugent trăgându-i corsetul înainte să ajungă la adâncitura mătăsoasă din susul piciorului care e, după normele vremii, foarte bătrân. Totuși aș vrea să le dau mai mult răgaz. Ada are trei copii, Nugent – patru și, deși poți trece prin asemenea acte trupești de parcă i s-ar întâmpla altcuiva (așa cum poate că a făcut

propria mea mamă), nu cred că stătea în firea Adei sau într-a lui să fie atât de inocenți.

Așa deci. Conversația ia o altă întorsătură. Nugent se oprește, iar Ada se ridică și se învâрте în jurul tăvii. Ea întinde mâna să-l consoleze, el ridică mâna și i-o așază pe șold, iar viețile li se bifurcă sub ochii lor. Își pot lăsa mâinile unde sunt sau le pot lăsa să cadă. Sunt din nou tineri, au revenit la acel moment din viață când ai putea alege trupul altcuiva fără să te mai întorci din drum.

Amândoi știu că acest moment a trecut de multă vreme – nu mai sunt tineri și nu e nimic predestinat într-o împreunare, atunci când e prea târziu. Ceea ce se întinde înaintea lor nu e o răscruce, ci mai curând un mic refugiu lângă drum. Ar putea să facă asta și n-ar conta. Nimic nu s-ar schimba, nici viitorul, nici trecutul. Nugent ar iubi-o în continuare pe Ada sau ar dori-o, iar Ada l-ar dori în continuare pe Charlie, fie că-l iubește sau nu, fie că a iubit într-adevăr pe cineva vreodată sau nu. E o întrebare dificilă la care să răspundă la cei patruzeci și șapte de ani ai ei și aceasta îi e pusă de mâna lui Nugent poposită pe șoldul ei: întrebarea dacă a iubit vreodată pe cineva, pe soțul ei hoinar sau pe copiii ei, pe ea sau pe părinții pe care i-a avut cândva.

Și ce-i cu asta? Ada nu iubește oamenii, mai curând îi hrănește și-i ține curați, iar asta e o formă de iubire, dar el i-a furat-o, omul ăsta cu patru copii sănătoși și cu o nevastă foarte drăguță, i-a furat iubirea ei domestică și a găsit-o absentă, însă preț de o clipă Ada nu vrea să recunoască minciuna – aceea că toate femeile sunt lipsite de suflet pentru că sunt dorite. Preț de o clipă, Ada stă și se gândește că e adevărat (probabil chiar e adevărat): n-a iubit niciodată nici măcar un suflet. E singură. Nu-i mai rămâne nimic de făcut.

În momentul în care s-au desprins unul de celălalt, totul s-a isprăvit. Iubirea Adei a fost

verificată și s-a dovedit absentă, ca și a lui Nugent, și iubirea la modul general – sunt de acord în această privință. Așa că alunecarea mâinii ei pe ceafa melancolică a lui Nugent nu e un gest de consolare și nici felul în care el o trage și o așază în genunchi în timp ce coboară de pe scaunul jos ca să i se alăture pe podea – și are ceva de martiră în felul în care ridică bărbia să-i facă loc capului lui pe umărul ei și feței lui pe gâtul ei. Și se mișcă așa, în pauze tremurate și începuturi hotărâte, prin șahul trupului, până când ea e în întregime pregătită pe podeaua propriului living, așteptând.

Mi-ar plăcea să-mi închipui că s-a întâmplat altceva când a intrat în ea. Dar nu știu ce. Dintr-odată erau îndrăgostiți. Sau sufereau. Sau ce altceva?

S-au simțit bine.

Au dărmat casa în jurul urechilor lor: Dumnezeu strivit în șemineu, Istoria – în zdrențe, festonată precum ciorapii Adei pe grătarul șemineului.

Agentul de pariuri i-o pune târfei (uitasem că a fost târfă), iar noi suntem aproape de adevăr acum, ajungem la miezul *adevărului* – la esența de parior a bărbatului și la esența de târfă a femeii – împingem căutarea noastră mai departe, așa cum Nugent se împinge în Ada și-i află josnicia, faptul că o vrea și ea. Dar e de-ajuns? N-ar trebui să facă mai mult pentru a dovedi că are dreptate?

Pot să-i întorc pe toate fețele cât doriți, aici, pe pagină, pot să-i fac să îndure tot soiul de amânări, de fericiri, de neatenții, de abjecții și de ușurări. Pot să-i îndoi și să-i reconfigurez în cele mai vulgare forme, dar nu mă lasă inima – există atâta banalitate în ceea ce întâmplă în spatele ușilor închise, aceste păcate teribile care nu sunt decât sexuale, la urma urmelor.

Doar sexuale.

Mi-ar plăcea la nebunie să-mi părăsesc trupul. Poate că la asta se referă aceste întrebări despre ce

sau a cui gaură e vorba, despre fluidele potrivite aflate în locurile nepotrivite, despre confuzii infantile și mici acte de sadism: sunt un fel de-a ne zbate să ieșim din mormanul acesta de carne (știți, mie mi-ar plăcea să ies înotând – să zbor ca un cuvânt care-mi iese pe gură și să dispar cu o plesnitură din coadă), pentru că există o limită în ceea ce poți să regulezi și cu ce – Nugent deschizându-i burta Adei cu degetele lui pătrătoase și perverse, plonjând prin cavitățile ei, apucând cu o dorință prudentă frumoșii lobi ai plămânilor ei, mângâindu-i – „O”, gâfâie Ada în timp ce aerul țâșnește afară din ea – și strângându-i tare.

— O.

Ajung la capătul a ceea ce ar putea face, a ce au făcut poate, și totul revine la asta:

Ada întinde mâna spre umărul lui și, ca o persoană care o cunoaște de mulți ani, el ridică privirea și pune mâna pe șoldul ei. Stau așa o clipă, apoi Ada se apleacă să ridice tava și iese din cameră.

Sunt detalii în jurul morții lui Liam despre care aș prefera să nu știu. Am uitat aproape toate lucrurile din viața mea, dar nu pot uita aceste mici amănunte. Am uitat aniversarea mea de la douăzeci și unu de ani și pe cea de la optsprezece ani, am uitat toate serile din ajunul Anului Nou, în afară de două, am uitat cum arăta fratele meu la vârsta de nouă sau zece sau doisprezece ani, dar nu voi uita niciodată cele trei amănunte pe care oamenii amabili din Brighton mi le-au spus despre trupul pe care l-au scos din mare.

Primul e că Liam purta când a murit o vestă scurtă, de un galben fluorescent, asemenea celor pe care le poartă muncitorii de la căile ferate sau bicicliștii.

Al doilea e că avea pietre în buzunare.

Al treilea e că n-avea chiloți pe sub jeanși și nici șosete în pantofii de piele.

Valurile din Brighton sunt repezi și se întind până departe. Era îmbrăcat în vestă ca să fie văzut cum intră în apă și ca trupul să-i fie găsit ușor. Liam, care nu putea pune ordine într-o cutie de chibrituri, de data asta a fost cât se poate de organizat.

Pietrele sunt o explicație în sine.

Lipsa chiloților e cea care mă face să plâng. Liam n-a fost niciodată adunat, dar a fost un om curat și, deși a trăit prin diverse văgăuni, acolo avea întotdeauna apă curentă și știa unde e spălătoria cea mai apropiată. Folosea un săpun roz, de modă veche, cu miros industrial – n-am nici cea mai mică idee cum îi zice. Mi-l amintesc stând în supermarket, mirosind toate săpunurile prin hârtie și sfârșind prin a-și lua o chestie fără miros pe care oricum n-o folosea, își spăla părul cu șampon Coal

Tar și pentru gingii folosea Listerine. Pulveriza praf anti-ciupercă peste tot și cerea insistent șervețele umede lângă toaletă. Își curăța dinții cu ață dentară. Deodorantul lui lăsa urme pe țeșătură.

Liam și-a scos chiloții pentru că nu erau curați. Și-a scos șosetele pentru că nu erau curate. Probabil că s-a gândit la asta pe când apa îi inunda pantofii, curățându-i gândurile.

Îmi dau seama, în vreme ce scriu despre aceste trei lucruri: vesta, pietrele și goliciunea fratelui meu pe sub haine, că ele mă obligă să mă confrunt cu fapte. E timpul să pun capăt poveștilor schimbătoare și viselor cu ochii deschiși. E timpul să pun capăt poveștilor de amor și să spun ce s-a întâmplat în casa Adei în anul în care eu aveam opt ani și Liam abia împlinise nouă.

Iată camera bună, din față, a casei Adei din Broadstone. Ușa e vopsită într-un alb lucios, care se îngălbeneste încet. Tapetul din interior e de un roz prăfuit. În încăpere se află o canapea rablagită și două fotolii cu urechi, dar Ada a împrăștiat un șir fantastic de perne pe husele de culoare închisă și, în loc de tablouri, a atârnat pe pereți fotografii înrămate cu scene de teatru. Camera e chiar la stradă, așa că are storuri bej, perdele din dantelă și draperii din tavan până în podea, de un roșu teatral. Primul lucru pe care-l vezi când intri e fereastra – aceasta face ca toate celelalte obiecte să pară întunecate, cu excepția oglinzii de deasupra poliței șemineului, care reflectă o felie luminoasă a camerei. Ușa se deschide spre interior și e aproape de cea din hol, așa că trebuie să intri direct ca să vezi cine e acolo: Charlie adormit pe canapea – uneori în pijama – sau Ada citind într-unul dintre fotoliile cu urechi, așezat spre fereastră pentru a avea lumină bună, sau pe domnul Nugent stând în celălalt fotoliu cu urechi, vinerea, în timp ce Ada îl evită, rămânând în bucătărie să pună biscuiți pe o farfurie.

În unele săptămâni nu stătea deloc cu el. Nu știai niciodată unde era, de fapt. Nu ne țineam de fusta Adei, care avea un aer destul de amenințător, și ne găseam mereu de lucru. Adei îi plăcea să-și savureze pe-ndelete ceașca de ceai, iar atunci când se așeza, puteai discuta cu ea cât pofteai. În restul timpului îi stăteam, ca toți copiii pe vremea aia, „în drum”.

Așa că aproape tot timpul mă plimbam dintr-o cameră într-alta, căutând ceva sau evitând ceva, e greu de spus ce anume.

— Ce faci acolo? mă întreba Ada. Ce faci *acolo*?

În casă domnea o mare plictiseală și nu puteam scăpa niciodată de ea. Plictiseala pândează prin colțuri, pe aleea spre garaj și în curticica din spate. În ziua aia m-am plictisit în fel și chip – pe scări sau la masa din sufragerie sau în hol, înainte să mă plictisesc din nou și să mă hotărăsc să intru în camera bună.

M-a izbit ciudățenia celor văzute când am deschis ușa. De parcă penisul domnului Nugent, care ieșea proeminent prin șliț, crescuse în mod straniu și înflorise în vârf, dând naștere formei mari și greoaie a unui băiat, băiatul acela fiind fratele meu Liam, care, am văzut în cele din urmă, nu era o prelungire a mădularului bărbatului, stând într-un mod misterios jos, în fața lui, ci un băiat șocat, de nouă ani (bineînțeles că era șocat – deschisesem ușa) și mădularul nu era deloc un mădular, ci brațul gol al băiatului ce ridica o punte de carne între el și domnul Nugent. Mâna lui era îngropată în material, cu pumnul strâns în jurul unui lucru ascuns acolo. Nu erau o singură ființă înlănțuită de la pântec la umăr, ci doi oameni pe care-i cunoșteam, domnul Nugent și Liam.

Încerc să-mi amintesc cum arăta, dar e greu să-ți aduci aminte fața fratelui tău pe când era copil. Și chiar dacă știu că tot ce s-a întâmplat e *adevărat*, nu sunt convinsă că văd imaginea adevărată cu

ochii minții – exerescența aia ciudată în vârful penisului domnului Nugent, podul de carne dintre un bărbat și un băiat. Imaginea are în ea mult prea multă lumină galbenă și mult prea multe umbre lungi. Domnul Nugent e lăsat ușor pe spate, iar mâinile îi stau țepene pe genunchi. Cred că e o amintire falsă, pentru că, în mintea mea, e o mare încurcătură de lucruri prin care trebuie să răzlesc pentru a ajunge la ea. Și, în plus, pentru că e insuportabilă. Nugent stă sprijinit de spătarul fotoliului, bărbia îi e îngropată în gât, iar pe fața trasă înapoi i se citește satisfacția sau suferința. Seamănă cu un fermier bătrân căruia i se frecționează picioarele.

Nu știu de ce pentru mine plăcerea lui e cel mai groaznic lucru din încăpere. Inferioritatea ei. Grimasa pe care o provoacă, arată ca un om gata să tragă un vânt ce-i străpunge măruntaiele sau ca un om care află niște vești teribil de proaste, însă pe undeva amuzante. Lupta de pe fața domnului Nugent e insuportabilă, lupta dintre omul care nu e de acord cu o asemenea plăcere și cel care e slab în fața ei.

M-am culcat cu asemenea bărbați – nu dau nimic până în ultima clipă, apoi se smiorcăie de parcă s-ar fi întâmplat ceva îngrozitor. Plăcerea care-i cotopește e un fel de ambuscadă. Și simți că tu ești de vină, bineînțeles. Simți că-i greșeala ta.

Spun că m-am culcat cu „bărbați”, dar știu că asta e o dovadă de afectare, pentru că, de fapt, vreau să spun că, atunci când mă culc cu Tom, așa se comportă el uneori, tânjind nespuse să se retragă și împingând în continuare cu ură și strigându-mi: „La ce te uiți?” sau comentând cu sarcasm în fața prietenilor despre orgasme sau despre faptul că eu nu am orgasm, deși am – cel puțin, așa cred –, dându-mi mai apoi seama că ceea ce vrea, ceea ce și-a dorit întotdeauna soțul meu și lucrul pe care nu i-l voi da, este anihilarea mea. Așa funcționează

dorința lui. Funcționează aproape ca ura. Uneori se confundă una cu alta.

— Ce ți-am făcut? țip. În afară de-a te iubi? Ce ți-am făcut? — o întrebare pe care o consideră prea idioată ca să merite un răspuns.

Știu că nu toți bărbații sunt așa. Undeva, o sută de mii de Michael Weiss își duc fiii sau fiicele la lecțiile de saxofon sau la lecțiile de pian, trăind într-un fel de film american siropos, în care bărbații sunt bărbați și inimile lor nu sunt deloc complicate. Știu că există asemenea bărbați, chiar i-am întâlnit, dar nu m-am putut îndrăgosti de niciunul, chiar dacă am încercat. Îi iubesc pe cei care suferă și ei mă iubesc la rândul lor. Le place să mă vadă stând pe mobilierul lor italianesc și le mai place să mă vadă plângând.

Știu doar cât de prostesc e totul. Nu ucizi oamenii făcând sex cu ei. Îi ucizi cu un cuțit, cu o frânghie, cu un ciocan sau cu o pușcă. Îi strangulezi cu coapsele. Nu îi ucizi cu penisul. Deci totul – acel te urăsc, te iubesc, urăsc – e un vis al uciderii și al morții, lucrul ăsta îl înțeleg foarte bine, că atunci când te desprinzi de celălalt ca să dormi, visul se sfârșește pentru încă o zi.

Trebuie să punem la socoteală și plăcerea băiatului. Și întrebarea: pe cine ura sau pe cine iubea? Deși, în această amintire sau imagine, Liam avea fața lui obișnuită, o față deschisă, de un alb mat, cu gene întoarse și negre coborând peste ochii atât de măriți încât păreau bleumarin.

Era îngrozit.

Și înainte să-mi lămuresc scena aceea, îmi amintesc că-mi ziceam: *Deci, ăsta e secretul*. Lucrul acela din pantalonii bărbatului – asta face când e furios, crește în forma unui copil nefericit.

Îmi amintesc că era foarte frig. Ne amintim frigul pe o piele imaginară, care nu coincide întru totul cu a noastră, acolo tremur eu, aducându-mi aminte aerul întunecat din odaia din față a Adei.

Mai e și mirosul de Germolene, care mă va însoți mereu, mirosul lucrurilor care merg rău.

Deseori mă gândesc la felul în care m-a privit Nugent când și-a dat seama că sunt la ușă. Mâna băiatului (care, cu siguranță, se mișca) s-a oprit și lui Nugent, care s-a lăsat pe spate din cauza plăcerii greu de suportat, îi ia un moment ca să observe asta. Preț de o clipă își dorește ca mâna băiatului să se miște înainte, și-o imaginează mișcându-se o dată, de două ori, până când mintea lui se poticnește în nemișcarea ei îndărătnică și deschide ochii ca să mă vadă stând acolo, în picioare.

— Ieși odată de-acolo, zice el, iar când Liam își scoate sărmana mână din șliț simt că am stricat totul pentru amândoi.

În timp ce scriu asta mă opresc și-mi pun mâna pe față, îmi ling pielea groasă din palmă cu o limbă de fetiță. Inspir. Ciudatele consolări ale cărnii. Ale faptului de-a fi eu însămi.

În ochii lui Liam am văzut un imens gol întunecat în acea zi și multe zile după aceea – dar când Nugent m-a zărit, o fetiță în uniformă de școală ținându-se de clanța ușii, în privirea lui am citit doar o banală iritare.

— Ieși odată de-acolo.

Și așa am făcut. Am închis ușa și am alergat sus, la toaletă, împinsă de nevoia de-a face pipi și de-a vedea cum țâșnește pișul din mine, de a-mi vârî mâna acolo, de-a mă scărpinga sau de-a freca în momentul în care terminam și de a-mi mirosi apoi degetele. Cel puțin, presupun că asta am făcut, dacă aveam opt ani, dar probabil că am dat doar drumul la robinete și m-am uitat la apă sau mi-am trecut vârfurile degetelor peste bulele oglinzii din baie sau m-am plimbat absentă, trăgându-mă înapoi din fața vârtejului din vasul de toaletă și din fața căzii albe, plină de aer în chip atât de misterios.

Mă uit la propriii mei copii și îmi închipui că știu totul la opt ani. Dar poate greșesc. Știi totul la opt ani, dar încă e ascuns, pecetluit și ești nevoit să-ți faci o incizie pentru a-l scoate la iveală.

Am început să merg noaptea cu mașina. Mai întâi tetiera-fantomă a fost cea care m-a chemat să ies din casă – am zărit-o cu coada ochiului și am crezut, o clipă, că dispăruse. Pe urmă mi-am dat seama că era prăbușită peste bord, răbdătoare ca un pensionar bolnav care se abține să nu facă pe el. Strânsesem scaunul ca să pun bicicleta lui Emily în spate și nu-l dădusem la loc atunci când ajunsesem acasă. Scaunul suferise o mică, dar teribilă intervenție de urgență pe drumul public. Verific ora: e 3:30 a.m. La 3:45 scaunul e încă înțepenit. La 4:00 a renunțat la orice pretenție de-a lupta și zace cu fața în jos, neajutorat. Scot sticla de vin alb din frigider cu o jumătate de oră bună înainte de ivirea zorilor și, dintr-un impuls, înșfac cheile mașinii. După aceea, cu sticla, paharul și tirbușonul, ies la tetiera-fantomă, în ploaie.

Când deschid portiera pasagerului și trag levierul, scaunul sare la loc, surprins și ușurat. Se holbează o vreme drept înainte. E încă de treabă această tetiera-fantomă, ca miile de prieteni mecanici din miile de desene animate. Mă așez pe scaun. Tapițeria e rece. Scot dopul și-mi torn un pahar de vin, apoi las sticla afară, pe asfalt și închid ușa. Mă relaxez în scaun și beau, destul de fericită, în îmbrățișarea lui friguroasă; întreaga întâlnire capătă un aer intim datorită ploii.

Fac lucrul ăsta de câteva ori în următoarele săptămâni. Ies și beau în mașină. Uneori nu plouă și mi se taie respirația când trebuie să merg singură prin întuneric – micul nostru domeniu pare pustiu noaptea; vecinii, fiecare cu nebunia lui, dorm așezați pe un rând. Nimic nu contează. Copilul în scaun cu roțile de la numărul șapte, „Nu puteți parca aici” de la numărul zece și soțul meu de la

numărul patru, întreținătorul meu de lux, își visează visele obișnuite.

Bag cheia în contact, doar pentru a avea aer condiționat, deschid radioul și dau sonorul la mic. Îmboldul de-a conduce e foarte puternic, dar paharul de vin se clatină în suportul pentru ceașcă atunci când încerc. Totuși – iar acum sunt nebună oficial, o gospodină nebună – îndepărtez puțin mașina de bordură, bând în tot acest timp, și mă învârt în jurul domeniului cu viteza întâi. Vreau să arunc paharul gol în grădina din fața unei case, dar, bineînțeles, nu o fac. Opresc, îl așez pe drum, vizavi de sticlă, și conduc prin poarta asta de sticlă – pe lângă lespedea sculptată în granit de la intrarea în enclava noastră și apoi în oraș.

Mă aflu într-o stare de frică aproape perfectă în timp ce mă îndrept spre centrul orașului; mă uit peste umăr să verific banchetele goale din spate, intru pe străzi pe care n-am mai fost niciodată și trag mereu spre mare. Mă agăț de volan și apăs frâna mult prea tare la semafoare. Ating razant bordura unei insule centrale, iar când smucitura îmi limpezește mintea, descopăr că eu și mașina ne aflăm deja pe drumul ce merge spre nord, de-a lungul Golfului Dublin. Sunt foarte mulțumită când trec prin Hill of Howth, simțind, pe când gonesc pe drumul neted, că merg pe nisip, că fluxul tânjește încă după pământul de sub roțile mele. Într-o parcare din vârful dealului, opresc și aștept să fiu ucisă.

Acum totul devine puțin agitat. Nu-mi permit să părăsesc locuința noaptea la rând sau îmi înșfac lucrurile în momentul în care totul se liniștește și plec. Fac asta poate de trei sau cinci ori și mă trezesc dintr-un vid de memorie pe șoseaua din spatele dealului Sugarloaf sau mergând pe lângă un zid întărit din Kildare. Șofatul nu e ilegal, dar mie mi se pare un lucru interzis gospodinei urcate la volanul Saab-ului, femeii care-și abandonează

copiii adormiți, lăsându-i lipsiți de orice apărare în fața viselor.

Apoi, într-o noapte, îmi dau seama ce loc anume evit și, cu mișcări largi și hotărâte ale volanului, înving încăpățânarea naturală a mașinii și mă îndrept spre Broadstone.

Străzile de-acolo sunt micuțe. Casele sunt de jucărie, case pentru copii. E imposibil să fi locuit aici. Unde am încăput? Înainte să-mi dau seama, ies în Constitution Hill, cu fața spre un zid scund, cu o Fecioară Maria cenușie înălțată pe o lume cenușie și rotundă, dar asta nu-mi amintește de forțarea și de autobuzele oprite din vârf așezate în șiruri. Stația de autobuz e undeva în josul dealului, deși e pe o înălțime și, pe când alunec spre râu, zăresc în stânga biserica unde am fost prinși furând luminări. Pe indicatorul de-afară scrie că e o mănăstire capucină și simt că preotul acela îngrozitor nu putea să iasă de-aici, pentru că acești călugări sunt niște oameni minunați, care merg cu picioarele goale în sandale în toiul iernii. Dar de ce nu? S-ar fi putut întâmpla și într-o mănăstire.

Mă întorc în Broadstone și mă trezesc, mult prea repede, la mica poartă spre Bazin, unde parchez mașina și cobor. Uite-l! Asta e locul în care Liam a făcut pipi – nu, așa cum îmi dau seama acum, prin rețeaua din sârmă, ci prin grilajul învechit, deși restul e neschimbat. E la fel. Apa e la fel. Și cărarea. Aici s-a întâmplat asta.

Mă urc din nou în mașină și conduc fără lumini de drum spre casa Adei. Parchez în primul loc liber și rămân acolo cincisprezece-douăzeci de minute, amintindu-mi o mulțime de lucruri presante și teribile, înainte să-mi dau seama că mă aflu pe o stradă greșită, deși numărul de pe ușă e același.

Tom mă întâmpină în ușă. Nările îi freamătă amușinând aerul proaspăt al hainei mele, apoi se îndepărtează.

— Unde sunt fetele? îl întreb.

— Unde-ai umblat? zice el.

Izbucnesc în râs. „Ha ha”, chicotesc punând geanta pe tăblia barului ca să-mi scot haina și s-o atârn în cuierul de sub scară. A lăsat fetele la școală și s-a întors să mă înfrunte. După privirea lui concentrată cred că s-ar putea să-mi tragă un pumn.

— Lipsești de la slujbă pentru asta? îl întreb.

— Unde-ai fost? repetă el și mi-ar plăcea să-i răspund că am fost plecată, așa cum e și el tot timpul. Făcând, existând sau chiar dând din fund. Mi-ar plăcea la nebunie să-i spun: „Am fost la dat din fund” pe un ton degajat, dar nu vreau să mă gândesc cât de lipsit de vlagă mi-e trupul de când am luat calea întinericului. Pun mâna delicat pe pieptul cămășii lui, iar gestul e atât de grațios, chiar în momentul în care îl urmăresc cu privirea, încât mă duce, destul de ușor, spre catarama curelei, pe care o desfac cu cealaltă mână și așa, împingându-l și trăgându-l aproape în același timp, reușesc să-mi excit soțul în propria noastră bucătărie. Într-o zi de școală.

Asta e real, mă gândesc. E real.

Deși nu sunt într-adevăr sigură că e. Când terminăm, Tom îmi lipește un sărut uscat, gânditor, în mijlocul frunții. Nu poate să pretindă că a fost tras pe sfoară – nu după preferințele lui oficiale dintotdeauna –, dar știe prea bine că a fost tras pe sfoară. Iar asta îl înfurie.

— Pur și simplu nu înțeleg de unde vii, zice el. O frază banală pe buzele băiatului meu banal.

După ce pleacă, urc la etaj și mă întind pe patul lui Emily. Apoi mă ridic, trag plapuma și mă culc la loc. Nu știu cum miroase fata mea, e ca un parfum pe care l-ai folosit prea mult, e prea aproape de ființa mea interioară. Așa că nu prea o pot mirosi, dar știu că mirosul ei e acolo pe când stau întinsă, cu gândul la ea alături. Vreau să-mi plimb mâna pe spatele ei perfect și pe fundul ei

drăguț. Vreau să mă asigur că toate sunt la locul lor, bine strânse, vesele, că mușchii fiicei mele se mulează bine pe oase. Vreau să descopăr ființa pe care am construit-o cu propriul meu trup, pe care am crescut-o cu zece mii de farfurii de cârnați organici și drajeuri fără zahăr, vreau să-i strâng în mâini fiecare părticică a corpului, până când e modelată și compactă. Vreau să duc până la capăt construirea ei, pentru că atunci când va fi desăvârșită, va fi puternică.

Iau trenul înapoi din Brighton și mă întâlnesc cu Kitty într-o cârciumă din „Gatwick Village”, ca să ne întorceam acasă cu avionul. Locul e iritant, mizeria obișnuită lăsată în urmă de paharele cu bere și de scrumiere, mese miniaturale ca să lase loc pentru cărucioare, rucsacuri și genți; bărbați adormiți lângă bere, nerași, triști. Cârciuma în sine e doar un simulacru de cârciumă – un colț vopsit al sălii principale și o pardoseală de culoare diferită. Nu are uși. Îmi croiesc drum prin mizeria bagajelor și vieților amânate ca să o găsesc pe Kitty – o femeie care seamănă într-un mod ciudat cu sora mea mai mică, deși mult prea bătrână.

Când ajung la masă, mă uit la paharele goale din fata ei și o întreb:

- Sunt toate ale tale?
- O, la dracu’, zice ea.
- Întrebam doar.
- Numai două sunt ale mele, restul nu. OK?
- Mai vrei unul?
- Da, mulțumesc, aș mai vrea încă unul.

Mă întorc ca să-mi croiesc drum spre bar și o aud spunând „Bunny”, numele pe care mi-l dăduse pe când era copil. Revin ca s-o îmbrățișez, cu spatele răsucit, cu bustul aplecat înainte, în timp ce ea se ridică pe jumătate ca să-mi primească îmbrățișarea, cu coapsele prinse sub măsuta de lemn. Părul ei pare fals, ca o perucă, dar cred că e aspru din cauza vopselei și a spray-ului Frizz-Ease. Din depărtare, părea la fel de cârlionțat, de frumos și de negru ca-ntotdeauna, deși, când mă uit la fața ei, îmi dau seama că e dărâmată rău de tot și ochii ei albaștri care te zăpăceau, obrații obraznici și zâmbetul cuceritor – întreaga fizionomie celtă, ca

de veveriță – s-au topit ca ceara, lăsând carnea să atârne de oase, oase, oase.

— Ce mai faci? o întreb.

— Ce mai fac?

— Da. Ce mai faci?

— Bine. Sunt bine.

— Ce s-a întâmplat totuși? zic.

— E vorba de un G și un T, mersi.

— Da, mi-am închipuit eu.

— Da.

Au trecut mulți ani, mă gândesc, de când am comandat ceva de băut la bar. Barmanul mă ignoră de-o veșnicie. Îmi vine să urlu la el și să-i zic că am crescut, iar acum vreau să-i dau bani. Vreau să-i spun: „Fratele meu a murit! Servește-mă imediat!”, dar mă gândesc: și ce-i cu asta? Unii nu și-au mai văzut frații de douăzeci de ani.

Iau un gin pentru Kitty și unul pentru mine.

— Măsurile englezești, spune ea ridicând paharul și clătinându-l, de parcă aş fi o mare proastă.

Kitty vorbește mereu despre faptul că a fost bătută în copilărie, deși adevărul e că era o obraznicătură sadea – mereu cerea mai mult și deseori primea, nu numai de la mine sau de la Liam, care o plăcea de fapt, dar și de la Mossiepsihipatul, care o lua în răs și o scotea din sărite, transformând-o într-o Shirley Temple. Furia ei de la șase sau șapte ani avea ceva transcendental, trupul îi înțepenea și enervarea şuiera prin cameră până când o prindea, numai ea știa cum, și o îndesa la loc. După care surioara mea din desenele animate exploda pufnind și bolborosind ca o oală pe foc și căra pumni cu nemiluita în pieptul lui Mossie. Ceea ce însemna să o cauți cu lumina, pentru că nu trebuia să împingi lucrurile prea departe cu Mossie. Cel puțin, eu și Liam nu făceam decât s-o tachinăm.

Desigur, mă simt vinovată când mă gândesc la toate astea acum și cred că nimeni nu trebuie lovit, dar descopăr încă ceva mai mult decât amuzament

în tresărirea mea bruscă atunci când se poartă ca o sclifosită nenorocită. Felul cum dă capul pe spate, superioritatea ei meschină, mă face să-mi doresc să aibă din nou șase ani.

Ridic paharul spre ea, abia schițând gestul, și spun: „Noroc”.

Când ajungem în avion începe să plângă și plânge tot drumul spre casă. Trece de la lacrimi liniștite la suspine, respirație întretăiată și scuturări violente, iar apoi o ia de la capăt. Mi se pare că exersează plânsul în aceeași măsură în care plânge de-adevăratelea. Mă uit pe geam în timp ce stewardesa îi oferă amabil coniac la cafea și apoi o taxează cu cinci lire sterline pentru asta.

— Ți-e bine? Ești sigură?

Bărbatul din cealaltă parte a ei își dă seama că a murit cineva. Se întreabă dacă sunt asistentă socială sau chiar funcționar la închisoare și de ce n-o țin de mână. Și eu mă întreb de ce n-o țin de mână pe când privesc în jos, la pelicula îndepărtată a Mării Irlandei. „Am dormit douăzeci de ani în aceeași cameră”, vreau să-i spun. „Nu ți se pare suficient, nu *e deja cu vârf și îndesat?*”

În timpul ăsta, Liam stă pe un rând de dincolo de coridorul dintre scaune. Fantoma lui are ceva din somnul amenințător al morții, care mă face să-mi dau seama cât de indiferent era când s-a îndepărtat de noi toți și a intrat în mare. Îi simt privirea pe pielea obrazului când se întoarce să se uite la mine, straniu și mort. Știu ce spune.

Adevărul. Morții nu doresc altceva. E unicul lucru pe care-l cer.

Ridic privirea prea repede și dispare.

În Lambay Island e o casă mare și albă – în stil georgian, presupun, care costă miliarde. Am văzut-o pentru prima oară de pe plajă, sunt sigură că așa a fost, în ziua în care ne-am dus cu Ada să-l vizităm pe Brendan, unchiul nostru nebun. Brusc,

mă gândesc la fiul Adei, pierdut în Largactil și mizerie. Câți ani? Probabil că a murit întrebându-se cine e.

Cercetez coasta în căutarea unei plaje, a unui pod, a unui estuar, apoi mă întorc iarăși la promontoriu – iată-l: un turn rotund și subțire ca un creion, vaza dolofană a castelului de apă și, lângă ea, un grup de clădiri înconjurată de copaci. Abia am apucat s-o zăresc și am pierdut-o din nou – malurile netede și un crâmpei de cer pe care-l înșfacă.

— Ce s-a întâmplat cu unchiul Brendan? țiip la Kitty, ca să mă audă în tot vacarmul ăla.

— Ce s-a întâmplat cu unchiul Brendan?

— Da, cu unchiul Brendan.

— De ce te interesează unchiul Brendan?

Avionul își deschide pântecul și așteptăm ca roțile să coboare. Își îndreaptă piciorușele și se ancorează de pistă.

— A murit, zice Kitty destinzându-se.

— Da?

— Îmi plăcea.

— Da?

Eram sigură că nu l-am întâlnit niciodată, deși, iată-l, brusc, la masa de Crăciun din Griffith Way, cu fața lui fantastică din cauza maxilarelor căzute, a nărilor roșii pe margini și a ochilor – când mă gândesc la ochii lui, cred că erau obosiți și respingători, de parcă nebunia ar fi fost o treabă plictisitoare, aproape la fel de plictisitoare ca și Crăciunul. Memoria mea îi pune o pălărie din hârtie portocalie pe cap și un pahar de coniac în mâna tremurătoare, dar în casa noastră nu existau nici alcool, până când Liam a început să strecoare înăuntru câte o sticlă, nici pălării de hârtie.

De la Brendan ni se trag ochii – ochii Spillane care s-au întâlnit cu aceia de un albastru atlantic ai tatii pentru a ne dăruia ochii noștri nediluți, de alcoolici, de un albastru pur; frumoși și patologici, oarecum absenți sau distrați, până îi „aprindem”,

adică remarcăm pe cineva și ne hotărâm să le dăm întreaga lor culoare albastră.

(Ochii mei sunt că ai Adei, un fel de cenușiu indecis, numit *liath* în irlandeză, atunci când se descrie vreun zid de piatră sau marea. Alice avea și ea ochii ăștia ploioși, la fel și Ivor și Midge. Nu eram niște Hegarty adevărați, electrizanți, ci un fel de subspecie, firbolgii¹¹ din Griffith Way.)

De la unchiul Brendan am moștenit înclinația pentru matematică – de fapt, asta e o aptitudine destul de prozaică, legată de faptul că ne amintim numere de telefon sau le admonestăm pe fetele de la supermarket pentru că ne taxează în plus pentru salata mixtă. Niciunul dintre noi n-avea ce avea unchiul Brendan – asta o știam –, pentru că unchiul Brendan era foarte bun la matematică. Ni se dădea întotdeauna de înțeles că fratele mamei era prea bun pentru lumea asta.

Și, deși Ernest face cercetări pentru propria teorie a corzilor la lumina lumânării în munții din Peru, cei mai deștepți din familia Hegarty sunt pur și simplu *deștepți*, adică nemântuiți; câștigă mai mult sau mai puțin decât ceilalți și fac remarci inteligente. În timp ce aterizăm, îmi dau seama că viața la Sfânta Ita nu a fost romantică, ci mai curând o lungă și mizeră perioadă în care urmăreai cum îți iese pipiul în poală și știai, din când în când, la ce te gândești.

„Știu la ce mă gândesc”, spune nebunul din mintea mea, lovind brațele de lemn ale fotoliului. „Știu la ce mă gândesc!”, iar asistenta care trece îi zice: „Bravo ție!”

Terminalul aeroportului începe să alunece pe lângă hublou, semănând mult cu imaginea unei clădiri, și întregul ritual al aterizării pare atât de cinematografic și de trucat, încât o vreme nu cred în el. Unchiul Brendan nu e mort acum sau nu e mort de-a binelea și pasarela asta mișcătoare, scara rulantă și caruselul de bagaje au ceva atât de jucăuș, ceva care nu vrea să se fixeze pe solul

irlandez, încât atunci când scot, în sfârșit, Saab-ul din parcare și ajung la sensul giratoriu, o iau spre nord în loc de sud.

Locul ăsta e doar la câțiva kilometri. Podețul e încă acolo, la fel și linia ferată ce taie nordul. După care pe harta mea mentală apare brusc o mlaștină și drumul se înceteșează în fața mea. Încep deja să-mi pierd speranța când drumul pe care mi-l amintesc se ivește din nou – neschimbat, lung și drept. Urmează o alee din beton pe partea stângă, un șir de copaci distruși pe dreapta, iar dincolo de ei un șanț care dă spre un câmp jos, unde verdele intens și umed lasă ici și colo locul unor bălți ce acoperă iarba.

Dincolo de copaci se zărește lumina albă și crudă a cerului de deasupra apei.

Uite. Nu se produce niciun fel de schimb între ochiul minții și ochiul real. Încerc să încetinesc ritmul amintirii, dar trece pe lângă mine prea repede.

— Îți aduci aminte drumul ăsta? o întreb pe Kitty.

— Ce drum?

— Drumul ăsta.

— Ce-i cu el?

Deja a înghițit o jumătate din trecut. Jumătate din viața mea dispare înainte ca ea să se hotărască să înțeleagă.

— Dacă îmi aduc aminte? zice Kitty.

— Iisuse, spun eu.

— Ce?

Am trecut deja de bungalow-ul din lanul de porumb, deși acum acesta e doar o miriște scăldată în soarele slab al toamnei.

— Bărbatul cu două cârje?

Și în clipa aceea, când ar putea atinge punctul culminant, Kitty spune doar:

— O.

— Când am mers pe-aici?

— Pe-aici? zice Kitty. Nu pe-aici.

În momentul acela mă opresc și o iau la dreapta, spre aleea care duce la spital.

E ca și când am merge printr-o perdea scurtă de ceață dincolo de care se află trecutul. Merg înainte cu viteza a doua, aplecându-mă peste volan când trecem de un șir de case pentru personal, ale directorului, probabil, și de spitalul însuși, construit în stil victorian, din cărămidă roșie, de mărimea unui orașel.

„Servicii handicapați” scrie pe indicator și mă gândesc ușurată că nebunii au dispărut. Nebunii s-au transformat, așa cum era de așteptat, în țărână. Oamenii nu mai sunt nebuni. Nebunii sunt doar o exfoliație în camerele astea; răzuită de pereți, răcâită sau poate doar căzută: un milion de solzi de piele, o moliciune sub scândurile podelei, o nuanță a luminii.

Trecem de o curte cu un coș înalt și o clădire joasă pentru sala cazanelor, toate din cărămidă roșie, industrială, extravagantă. Sala cazanelor are niște ferestre rotunde, ciudate, cu Steaua lui David împărțind ochiurile de geam.

— Iisuse, zice Kitty gândindu-se, așa cum fac și eu o clipă, că ard bolnavii mintal acolo pentru a da căldură la calorifere.

Mă opresc lângă terenul de handbal, lăsând motorul să meargă în gol, și mă uit la turnul rotund și la castelul de apă de dincolo de el. Dar nu pot să trag frâna de mână și să ies în aerul despuiat al ospiciului, cu șirurile sale de ferestre care ne privesc, înaintez câțiva centimetri spre un bungalow de lângă mare, roțile mele bine umflate târându-se peste pietriș, apoi fac o întoarcere din trei mișcări și plec.

După ce ieșim pe poartă, o iau repede spre mare, marea publică, marea în care se înoată. Apa sărată mă face întotdeauna să mă simt sănătoasă la minte, în ciuda înălțimii valurilor, a forfotei peștilor și a presiunii imense pe care o exercită asupra fundului

ei. Ieșind spre mare, văd un complex de locuințe, un copil pe bicicletă, cu o față inexpressiv de curioasă și, după ce întorc la capătul drumului, un zid cenușiu care împrejmuiește un mic câmp. Iar pe acel câmp – destul de mic – se înalță o cruce celtică pe care scrie:

Mă dau jos din mașină să mă uit la ea.

1922-1989
ÎN MILA DUMNEAVOASTRĂ.
RUGAȚI-VĂ
PENTRU PACIENȚII
SPITALULUI SF. ITA
ÎNMORMÂNTAȚI ÎN ACEST CIMITIR
ODIHNEASCĂ-SE ÎN PACE

O singură cruce – destul de nouă – la capătul unei mici alei centrale. Un șir dublu de puieți promite apariția unor scoruși de munte. Nu există pietre de mormânt, nici morminte separate. Mă întreb câți oameni au fost aruncați în mocirla acestui câmp și îmi dau seama, prea târziu, că locul mustește de cadavre, că pământul e împletit din oasele lor amestecate.

Mă uit neajutorată în spate, la Kitty, care stă pe scaunul de față al mașinii.

M-au prins de coapse. Sunt înșfăcată de coapse de un sentiment necunoscut. Un vânt nedeslușit. Se agață de mine, îmi umblă repede între haine și piele, îmi ridică firele de păr unul câte unul. Îmi atinge ușor buzele și dispare.

Odată, la liturghie, am văzut un om cu sifilis terțiar. Stătea pe locul din fața noastră, văzându-și de treabă, până când Mossie l-a arătat cu degetul, pentru că Mossie era genul de om care se pricepea la astfel de lucruri. Lobii urechilor bărbatului fuseseră mâncați, se strânseseră ca un plastic topit. Când s-a întors pe jumătate în profil, am observat că șaua nasului i se prăbușise pe față, lăsând un petic de piele jos, în locul nărilor. Respirația îi era agitată și zgomotoasă, dar nu părea nebun – Mossie ne-a spus mai târziu că toți înnebunesc până la urmă. Totuși, după semnele de pe față, nu exista nicio îndoială în privința istoriei lui.

Asta a spus-o Kitty în mașină, când ne întorceam de la liturghie. Cred că avea vreo unsprezece ani.

— Omul din fața noastră avea sifilis terțiar, a zis ea.

Capul tatălui meu s-a înfipt mai bine în gât în timp ce conducea, iar spatele lui părea mai voluminos. După o clipă, mama a spus:

— O.

Cred că istoria e biologie pură. Sortăm și alegem fapte despre noi – de unde venim și ce semnificație are acest lucru. Stau și-mi curăț unghiile și mă gândesc la ultima manichiură pe care i-a făcut-o lui Liam englezul de la pompe funebre; mizerie adunată de pe tejghea, lustru și transpirație, bere vărsată și pielea altora. Viitorul e scris în trup, restul sunt doar urme.

Nu știu când a fost scrisă soarta lui Liam în oasele lui. Și, deși Nugent a fost primul care și-a pus semnătura acolo, dintr-un motiv sau altul, nu cred c-a fost și ultimul. Iar asta nu pentru că am surprins vreo altă scenă între ei, ci pentru că așa

funcționează lucrurile. Desigur, nimeni nu știa cum *funcționau* lucrurile atunci. I-am contemplat pe semenii lui Liam și am brodat o altă poveste pe marginea lor, un aranjament diferit de cuvinte.

Cățel, vagabond, maimuță, criminal, disperat, inutil, nebun, încurcă-lume.

Acum, că e mort, trebuie să spun că Liam a avut și zilele lui de glorie.

Fratele meu era surprinzător de frumos la cincisprezece ani – adică, la vremea la care eu mă războiam cu părul meu unsuros și cu transformările din perioada de creștere a adolescenței. „De unde ai scos cozile alea de șoricel?”, zicea Ita despre părul meu sau „De ce ai pleoapele atât de roșii, crezi că ai o *infecție*?”.

Ita urma să fie „frumoasă”, urma „să pună mâna pe-un bărbat”, așa că, încă din copilărie, avea un aer indestructibil. În timpul ăsta, propria mea față devenea din ce în ce mai indescifrabilă, de la o săptămână la alta. „De unde-ai scos căpățâna aia?” mă întreba ea. Bună întrebare, Ita, bună întrebare, mersi.

Liam a avut o vreme o tunsoare foarte nostimă, iar buzele i-au înflorit într-un mod bizar și permanent într-o zi, pe când avea paisprezece ani. Dar, pentru că era mic și „drăgălaș”, presupun, adolescența lui a durat cam o săptămână. La șaisprezece ani era frumos și rău, iar albastrul ochilor lui te zăpăcea. Și, deși firea lui rebelă l-a făcut să devină în cele din urmă un ins inadptabil la lumea adulților, în ultimii ani de școală Liam era un prințisor, sfărâma inimile, nu ținea cont de niciun fel de regulă.

Imediat după ce Mossie a plecat de-acasă, Liam s-a mutat în coridorul dinspre grădină, unde pereții erau văruiți în alb și podeaua era acoperită cu un linoleum tăiat grosolan. Spațiul avea avantajul unei uși ce dădea afară, așa că nu știai niciodată dacă este sau nu acolo. Avea o mică gașcă a lui

care sărea zidul din spate și se uita din când în când pe fereastra bucătăriei – băieți în mare parte și, după aceea, și câteva fete. Prietenul lui cel mai bun era Willow, cu care băntuia și făcea tot felul de experimente – cele mai multe constând în faptul că-și vârău niște chestii în buzunarele pantalonilor și-și luau niște mutre de idioți ori de câte ori deschideam ușa.

Nu-mi păsa. La vremea aceea eram prea mare pentru ei. Eram ocupată să mâzgălesc pe copertile caietelor mele de școală tot felul de versuri de amor disperat, care-i erau adresate fratelui mai mare al lui Willow, Tanner. Le scriam în franceză, pentru ca nimeni să nu înțeleagă, bineînțeles, cu excepția doamnei Gogarty, profesoara de franceză. *Mon amour est un petit oiseau brun / blessé par toi, / Tanner*¹². A citit-o de-a-ndoaselea, m-a privit cu tandrețe și mi-a zâmbit. Am urât-o pentru asta. Mi-a displicut profund faptul că m-a descoperit și s-a atașat puțin de mine (ceea ce părea să facă). Într-o familie mare există multă intimitate. Nimeni nu-ți umblă prin lucruri, decât ca să fure ceva sau să te beștească. Nimeni nu are milă de tine sau nu *te iubește puțin*, în afară de Ernest, a cărui milă era, chiar și atunci, prea voită ca să conteze. Cu toții credeam că e un stil de viață onorabil. Și acum cred lucrul ăsta, într-un fel.

În perioada aceea, aveam vreo două prietene care treceau pe la mine când veneau de la școală, fără niciun fel de invitație, și ne distram de minune – până când Liam intra în bucătărie și ne distram și mai copios: Fidelma, de care nu-mi prea păsa, și Jackie, prietena mea cea mai bună, de care-mi păsa. Lăsând altele la o parte, credeam că e prea scund pentru ea. Odată, în noaptea de înviere, am băut împreună afară, stând pe un câmp pe care se construia o școală; treceam de la unul la altul o sticlută de votcă, pe care o amestecam în gură cu o bucățică de portocală acidulată. Eram dezgustată, dar am lăsat asta să se întâmple, până la urmă –

deși știam că trebuia să se întâmple. Sau nu era vorba de dezgust, ci de – cum să definesc sentimentul? Singurătate. Să-l văd pe Liam întorcându-se spre fața liniștită a prietenei mele, Jackie, pe întuneric. În timp ce eu și Willow stăteam la o oarecare depărtare, înghițind zgomotos. În biserică flacăra pascală trecea de la o luminare la alta, până când tot locul a părut să fie în flăcări: apoi s-au aprins luminile fluorescente.

N-am mai băut votcă ani de zile; chiar și acum îmi miroase dulceag, ca între picioare, și simt un iz puternic de pământ și de adolescență ieșind din pahar și lovindu-te în față. Jackie a plâns la telefon, apoi Fidelma la rândul ei, până când am urlat la Liam să-mi lase naibii prietenele în pace. După care el a ieșit la soloul lui de sâmbătă seara și s-a încurcat cu Joe Ninety – căruia i se spunea așa pentru că avea treizeci de ani – un tip care, îmi dau seama acum, voia atât de mult să mă pătrundă, că trebuia să se desprindă din sărut ca să-și proptească fruntea de perete. Asta îmi plăcea la nebunie. Joe Ninety voia să mă împopoțonez și să mă ducă prin cârciumi, în timp ce Liam o lua la vale, cu tinerețea lui ratată.

Într-o seară, Bea a ridicat receptorul telefonului din hol.

— Da. Da, este, a zis ea și toată casa s-a oprit să asculte. L-a chemat pe tati.

— Da, așa e, a spus el. Întocmai. Întocmai. Chiar așa. Apoi s-a târât până sus, și-a luat haina și cravata și a ieșit în noaptea de toamnă, trăgând ușa după el.

Nu ieșea niciodată noaptea.

Peste o oră a intrat din nou pe ușă, așa cum plecase, obosit și trist. În spatele lui, Liam dădea din umeri și ridica mâinile, vrând să spună că nu era cazul să se adune comitetul de primire. Mai târziu, ne-a povestit că fusese scos pe cauțiune de la „magazinu’ de copoi” din localitate sau, mai

curând, săltat de tati și că n-a fost, de fapt, nicio chestie – i-au dat o scatoalcă și l-au trimis acasă.

N-am aflat niciodată de ce. Tati n-a vrut să vorbească despre asta – nici atunci, nici mai târziu – și a început să-l trateze pe Liam cu un dispreț nou și total. Au terminat-o cu asta: nu mai țipau, tati nu îl mai împungea, el, care avea obiceiul să ridice arătătorul și să-l înfigă în golul din umerii băieților.

— Ce. Oare. După. *Să-ți spun ție?*

Bum. Bum. *Bum.*

Uneori mă întreb de ce nu s-a comis nicio crimă în bucătăria aia.

— Mă împingi, tati. Nu mă mai împinge așa. Dar tati nici nu se mai ostenea să-l împingă pe Liam. Poliția irlandeză sunase acasă și rușinea era atât de mare, încât nu mai era nimic de spus.

Când mă gândesc acum la asta – ce balamuc. Liam, în bucătărie, dându-și părul la o parte ca să ne arate pata de sânge uscat și o urmă roșiatică ce se întindea de pe obraz pe gât, acolo unde-și lovise fața de ușa celulei. Scena asta mi-o amintesc tehnicolor, în nuanțe vii: părul lui foarte negru, urma aceea roșie și ochii de un albastru intens. L-au „bumbăcit puțin”, a zis el, i-au tras o „mică chelfăneală”.

— Nu fi prost, am spus.

S-a uitat la mine.

Acum sunt convinsă că voiam doar să-i spun că, dacă l-au lovit, asta a fost probabil din vina lui. Mai voiam să-i spun că, nici dacă ar fi fost bruscăt, nu l-aș fi crezut, deși ce spunea era, de fapt, adevărat.

Dacă încerc să identific momentul exact în care mi-am trădat fratele, atunci acela e. M-am uitat la carnea tumefiată de pe obrazul lui și m-am hotărât să nu-l cred, dacă era vorba într-adevăr de „a crede”. Asta a fost tot.

Am hotărât că nu merita să fie crezut.

— Nu fi prost, am spus.

Ce altceva?

Râdeam de diverse lucruri: de preoții efeminați și de testiculele băieților, de „Vino și stai pe genunchii mei, micuțule”, de coriștii englezi, de cururile poponarilor, de orice lucru care avea vreo legătură cu inocența și cu fundurile, deși nimeni nu pomenea – acum când mă opresc să înșir toate astea – nimeni nu pomenea de *sufălătoare* sau de *țearvă* sau *că ți se lingeă acadeaua*. Cum vine asta? De ce credeam că toate astea sunt hilare, dar numai într-un fel anume, ritualic?

Conversațiile astea au durat o lună sau două într-o vară, apoi au încetat. Mie îmi plăceau. Îmi plăcea tăcerea așternută după ce râsetele se stingeau. Tăcerea lui Liam era ca și cum tocmai făcuse pe el și nimeni nu observase, așa că totul era minunat de OK. Iar propria mea tăcere părea să rezume cea mai mică șansă – încercată și apoi abandonată – de-a arăta spre pata udă.

Pentru această plăcere, mică, dar intensă, aș vrea să fiu iertată. Aș vrea să fiu iertată acum, pentru că regret enorm.

Dacă aș crede în spovedanie, m-aș duce să mărturisesc că nu numai că am râs de fratele meu, dar mi-am lăsat fratele să râdă de el însuși toată viața. Acest râs a durat cât s-a aflat în faza de beție veselă, apoi în cea de beție zgomotoasă și s-a stins doar când a ajuns în faza de beție împutită. Dar niciodată n-a renunțat total la asta – la ideea că totul era, de fapt, o mare glumă.

Liam n-a avut niciodată nicio înclinație spre autocompătimire sau spre compătimirea altora. Când cineva suferea – Kitty, de exemplu – credea că era pentru o cauză falsă. Nu mă înțelegeți greșit, lui Liam îi plăceau oamenii care sufereau – se atașa imediat de cei sărmani, nevoiași, singuri, alcoolici, îi era milă de toți cei care aveau o problemă, atâta vreme cât ei înșiși nu se compătimeau. Ceea ce nu mi se pare tocmai cinstit. Îmi sună a mândrie.

Știu că par plină de amărăciune și, Dumnezeu, uneori aș vrea să nu fiu o cutră nenorocită, dar fratele meu m-a învinovățit pentru asta vreo douăzeci de ani sau chiar mai bine. M-a învinovățit pentru casa mea frumoasă, cu pereții ei frumoși văruiți în alb, pentru fetele mele frumoase, ațipite în dormitoarele lor frumoase, zugrăvite într-un liliachiu frumos și-ntr-un roz și mai frumos. M-a învinovățit pentru soțul meu iubitor de golf, deși sunt mulți ani, numai Dumnezeu știe câți, de când Tom n-a mai avut vreme pentru o partidă. Mă trata de parcă aș fi vândut ceva, deși nu știu ce anume – pentru că Liam nu accepta nici *visele*. Fratele meu avea convingeri solide despre dreptate, dar era aspru cu orice persoană care încerca să-i arate dragoste; mai cu seamă cu femeile cu care se culca și, după o viață întreagă în care i-a rănit pe cei din jur, a ajuns să mă învinuiască tot pe mine. Iar eu am ajuns să mă simt vinovată. De ce oare?

Acestea sunt efectele rușinii. Acestea sunt anatomia și mecanismul unei familii – ale unei blestemate de țări –, care se îneacă în rușine.

Și, da, uneori mă uit la pereții frumoși și, asemenea lui Liam, zic: „Dați totul jos”. În special după o drăguță de sticlă de Riesling. De parcă lumea ar fi construită pe o minciună și minciuna aceea ar fi foarte bine ascunsă și foarte murdară. Dar nu cred că imperiile sau orașele sau chiar o casă cu patru dormitoare separate se construiesc pe faptul sordid că oamenii fac sex. Cred că se construiesc pe faptul sordid că oamenii au ipotecă. Chiar și așa, soțul meu mi-o trage în noaptea priveghiului fratelui meu, iar eu îmi flutur sticla goală spre husele italienești din imitație de velur și zic: „Să se ducă totul de râpă”.

Într-una din ultimele dați când Liam a trecut pe la noi, mergeam pe varianta de plan deschis – spatele casei era dărâmat și stăteam cu toții, provizoriu, în jumătatea din față, mâncând mâncare luată de la restaurant. Cred că l-am

învinuit pe Liam, nu pe muncitori. A apărut în mijlocul molozului cu o femeie înaltă și tristă, care părea să nu aibă niciun fel de păreri, nici măcar despre ceea ce voia să mănânce. El bea fără întrerupere. După cinci zile, s-au dus la Mayo și speram să nu-l mai văd niciodată.

Am o poză din timpul acelei vizite: Liam cu Emily pe genunchi, într-o seară, după ce ea făcuse baie. El e o grămadă mică și cenușie, așezată într-un fotoliu acoperit cu un cearșaf împotriva prafului. Emily face cât doi – goală, sinceră și mai frumoasă decât pot spune în cuvinte. Mâinile mari și butucănoase ale lui Liam sunt strânse în jurul taliei ei. Fundul ei neted și ascuțit stă pe jumătate pe una dintre coapsele lui. În spatele ei, materialul pantalonilor lui e încrețit și se strânge în jurul unui șliț care nu mai prezintă niciun interes pentru nimeni. Pe fața lui se citește amuzamentul.

Liam o înțelegea pe Emily – se plăceau unul pe celălalt. Despre Rebecca, fata care îmi seamănă, zicea: „Păcat de dinții ei”.

Trebuie să iert și asta, presupun.

Păcat de dinții ei.

La scurt timp după ce a ajuns pentru a doua oară la poliție și tata l-a scăpat din nou, a aruncat cu cuțitul de pâine spre mama, care încerca, probabil, să-i spună ceva drăguț, și toată familia s-a năpustit asupra lui și i-a cărat șuturi în grădina din spate.

— Cretinu' naibii.

— Ai ratat, idiotule.

Și, din câte îmi amintesc, erau cu toții satisfăcuți de chestia asta.

Era ca o crustă care trebuia îndepărtată. *O căutase cu luminarea.*

(Și, probabil, la fel făcuse și ea, mai pe ascuns).

Totuși m-am întrebat mult timp pentru ce îl ridicaseră copoi. M-am gândit mult la asta. Poate pentru că spărsese o fereastră sau pentru că manglise băutura ca s-o bea în afara magazinului

sau pur și simplu din pricina căutăturii lui. Sau poate dintr-o cauză pe care nici n-am cum s-o bănuiesc. Era o fată, Natalie, care se smiorcăia și țipa la colțul străzii – poate din cauza ei. Am crezut că poate a fost o neînțelegere și de aceea tata a fost obligat să lămurească situația cu *informații suplimentare* despre fată, despre purtările ei dezmațate și despre lungimea fustei sale de sâmbătă seara.

În cele din urmă, a trebuit să-l întreb. I-am zis: „Din cauza lui Natalie? Din cauza *slăbăturii* ăleia?”, iar el s-a uitat pur și simplu la mine.

Dacă o violase? Nu fac bărbații asemenea lucruri? Dacă avea sânge pe picioare, lacrimi pe față? Muci. Ce altceva?

Aveam șaisprezece ani și nu știam nimic despre sex. Oare nu-i ciudat? Puținul pe care-l știam despre mecanica lui îmi era refuzat. Nu aveam nicio idee despre cum funcționa chestia asta. Se pare că anii adolescenței mele au fost anii unei inocențe crescânde, pentru că la șaisprezece ani eram cât se poate de pasională și cât se poate de pură. Ar trebui să ne facem cu toții poeți, mă gândeam, am iubi cu înfocare și Liam, în furia lui, ar schimba lumea.

Chiar și așa, era ceva care-mi scăpa: ceva extrem de relevant, ceva pe care trebuia neapărat să-l știu. În cele din urmă, a trebuit să-l întreb.

— Din cauza lui Natalie... s-a întâmplat chestia aia cu copiii?

Liam s-a uitat la mine. Iar prăpastia care s-a căscat între noi era prăpastia dintre o femeie și un bărbat – sau, cel puțin, așa credeam eu la șaisprezece ani –, diferența dintre ceea ce poate face sau vrea să facă un bărbat, din punct de vedere sexual, și ceea ce o femeie poate doar ghici.

— Te dădeai la ea? l-am întrebat.

Iar el mi-a zis:

— Nu fi idioată.

Odată, ne plimbam printr-o pădure. Era toamnă, poate chiar toamna acelui an. Trunchiurile copacilor erau cenușii și lucioase, iar frunzele care atârnavă de ei aveau o nuanță teatrală de portocaliu. Era o cărare mărginită de mesteceni, îmi dau seama acum, cu rădăcinile ridicându-se masive în fața noastră din pământ.

Asta-i tot.

Era o scenă romantică, felul cum mergeam pe această cărare cu frunze portocalii, așa că ar fi trebuit să mă gândesc la Tanner sau la Joe Ninety sau la cine o fi fost pasiunea mea în săptămâna aceea: ar fi trebuit să mă gândesc la bărbatul necunoscut pe care eram predestinată să-l iubesc. În schimb, înconjurată de această frumusețe, mă preocupa fratele meu.

În depărtare se zăreau munții – masivi, plini de stânci și buruieni. Ne plimbam sub un cer înalt și palid, iar în peisajul acela ne simțeam grozav de neînsemnați și nu era nimeni acolo care să ne judece. Asta-i tot. Era un sentiment profund al absenței lui Dumnezeu în toată chestia asta. Ceea ce o făcea să fie, într-un fel, hazlie – în întregime: munții, cerul palid și frunzele exagerat de portocalii care refuzau să cadă în zilele de sfârșit ale alianței noastre păgâne.

Care a fost perioada cea mai frumoasă?

Când Liam avea paisprezece ani sau pe-aproape, avea bicicletă, iar eu – nu și mă ducea pe cadru la magazine sau la piscina locală. Nu știu cum reușea să conducă uitându-se peste umărul meu. Întotdeauna ne certam pe direcție – eu ținem ghidonul rigid, iar el încerca să-l răsucescă într-o parte sau într-alta, cu bărbia înfiptă în spatele meu și cu ochii în părul meu. Pedala cu genunchii îndoiți și depărtați, iar picioarele mele ieșeau printr-o parte, așa că formam un conglomerat de coate și genunchi, cu capetele ascuțite ale ghidonului și loviturile repetate ale pedalelor din

oțel inoxidabil. Ați crede că făceam asta ca să ne distrăm, dar era, de fapt, o luptă din primul până în ultimul moment.

După care în piscină ne ignoram reciproc, pe motive de gen, și, dacă nu erau băieți cu care să stea. Liam înota de unul singur, iar dacă nu erau fete, eu făceam la fel. Uneori nu ne întâlneam cu nimeni cunoscut, dar nu renunțam la șansa de-a cunoaște pe cineva, evitând să vorbim unul cu altul. Și, dacă se întâmpla să vină la mine, cu pieptul lui ciolănos și umed și fața plină de pete roșii, mă enervam cumplit pe el pentru că-mi spulbera acoperirea. Căci cine poate să fie o ființă misterioasă a adâncurilor când frate-său se ține scai de ea, zicând: „Îți curg mucii”.

— Gura.

— Unul mare și verde.

— Nu, nu-mi curg. Șterge-o!

— Uite-l.

— Du-te naibii. Șterge-o!

Pieptul lui numai piele și os se arcuia în spate, își trăgea gura spurcată și purpurie în jos. Mă stropea pe față cu piciorul și înota spre ceilalți monștri de băieți din capătul piscinei.

Poate că Natalie era și ea acolo, o fetiță de zece ani, cu câteva fire de păr în zona pubiană, precum cele de pe bărbia unei femei bătrâne – îi cădea turul bikinilor ori de câte ori sărea de pe marginea piscinei. Patru ani mai târziu, îl întreb pe Liam dacă *se dă la ea* și el îmi aruncă o privire de la o distanță pe care nu știu cum s-o traversez.

Acum știu.

Acum îmi dau seama că privirea din ochii lui Liam e privirea celor care știu că sunt singuri. Pentru că lumea n-are idee despre ce se întâmplă cu tine, despre ce duci cu tine din cauza acestui lucru. Nici măcar sora ta – salvatoarea ta, într-un fel, fata care stă în lumina din hol – nici măcar ea nu pricepe sau nu-și amintește lucrul pe care l-a

văzut. Pentru că, până să ajung la etapa aceea, cred că îl uitasem complet.

În următorii douăzeci de ani, lumea din jur s-a schimbat și mi l-am amintit pe domnul Nugent. Dar n-aș fi făcut niciodată legătura de una singură, dacă n-aș fi ascultat radioul sau dacă n-aș fi citit ziarul și dacă n-aș fi auzit ce se întâmplă prin școli, prin biserici și prin casele oamenilor. Se desfășura violent sub ochii mei și totuși nu-mi dădeam seama. Regret și acest lucru.

Emily întoarce ochii ei de pisică spre mine.

— Cum a murit unchiul Liam? mă întreabă.

— S-a înecat, îi răspund.

— Cum s-a înecat?

— N-a mai putut respira în apă.

— În mare?

— Da.

E important să fii clar în privința acestor lucruri
– Emily trebuie să demonteze lumea înainte s-o
asambleze la loc. Mîntea Rebeccăi e o mașinărie
mai imprecisă, anxietatea o descumpănește. Îmi
doresc uneori să se concentreze mai mult, dar cine
poate spune cum e mai bine să fii?

— Eu știu să înot, zice Emily.

— Da, tu știi să înoți, ești o mare înotătoare.

— El nu știa?

— Iubito, n-a vrut.

— O.

— Vrei să te iau în brațe?

— Nu.

— Nu și mai ce?

— Nu, mulțumesc.

— Ei bine, eu vreau să mă iei în brațe. Vino și
îmbrățișează-o pe biata ta mamă.

Iar ea se apropie de mine cu brațele întinse și cu
un zâmbet fals pentru pantomima „Biata mama”.
Ar trebui s-o consider egoistă, dar n-o fac – cred
că e foarte frumoasă în egoismul ei.

— Cred că e OK să te sinucizi, spune ea lipită
de pieptul meu. Știi, atunci când îmbătrânești.

E greu să-ți amintești că nu vor să te rănească
sau că nu-și dau seama că o fac. O îndepărtez de
mine și-i spun cu o voce îngroșată de lacrimi, pe
un ton de *să-ți-fie-rușine*:

— Unchiul Liam nu era bătrân, Emily. Era bolnav. Auzi? Unchiul Liam era bolnav la cap.

Rămâne pe genunchiul meu și-și plimbă degetele pe nailonul fin al ciorapilor mei.

— Suferea de rău de mare?

— O, lasă asta, bine? Gata.

Sare să mă îmbrățișeze, iar victoria ei îmi risipește toate *grijile*. Apoi se duce să se joace.

O săptămână întreagă compun pentru copiii mei un discurs măreț și poetic despre cum micile gânduri din capul tău pot crește și-ți pot înghiți întreaga minte. Micile gânduri sunt ca un cancer și nu se știe ce anume îl declanșează sau cine va fi atins și de ce unii au așa ceva, iar alții sunt scutiți.

Sunt întru totul pentru tristețe, zic, nu mă înțelegeți greșit. Sunt întru totul pentru o viață normală a creierului. Însă uneori ne saturăm de ea la fel ca păsărelele alea de lemn care stau pe un stâlp – ne saturăm până când, *buf*, ne înecăm în băutură.

Cam la o lună după înmormântare, Tom vine acasă ca de obicei, își aruncă paltonul pe canapea, își pune servieta jos, apoi intră în sufragerie slăbindu-și nodul cravatei, scoțându-și haina și punând-o pe un scaun cu spătar; se duce distrat la bucătărie să ia un fruct din bol și eu îmi zic: *Asta nu s-a întâmplat. Liam n-a murit, totul e la fel ca altă dată.* În schimb, îi spun:

— Ai regula pe oricine.

— Ce? zice el.

— Nu știu unde începe și unde se sfârșește, asta-i tot. Ai regula-o pe chelnerița aia de nouăsprezece ani sau pe cea de cincisprezece ani care arată de nouăsprezece.

— Poftim?

— Nu știu care sunt limitele, asta-i tot. Nu știu unde tragi o linie. Oare pubertatea e linia aia? Acum li se întâmplă fetelor de nouă ani.

— Ce tot vorbești? mă întreabă.

— Nu-i vorba despre ce regulezi, bineînțeles. Ci, știi tu, despre ce *dorești*. E vorba despre dorințele tale. Există o limită în ceea ce-ți dorești să regulezi?

M-am înfuriat.

— Iisuse Hristoase, zice Tom.

Înșfacă haina de pe scaun și se îndreaptă spre ușa de la intrare, dar eu mi-am luat deja geanta și am ajuns acolo înaintea lui, bâjbâind după zăvor.

— Nu pleci.

— Dă-te la o parte.

— Nu pleci tu. Plec eu. O să mă duc la cârciuma aia nenorocită.

Am deschis ușa, așa că în verandă se dezlănțuie o luptă și o îmbrânceală vrednice de milă – Salut. Booterstown! Tom își dă seama că e gata să mă

plesnească, așa că ridică mâinile în aer. Și iată răspunsul meu, cred, la problema impulsurilor și acțiunilor lui și a golului dintre noi. Dacă voiam să-l aflu. Dar nu vreau.

— Poți să duci fetele dimineată, îi zic.

Pentru că aici se sfârșesc toate marile noastre emoții, la cine duce fetele sau la cine face porridge-ul – cel puțin, așa se întâmpla până când am cedat și am încercat să-mi salvez căsnicia făcând eu totul. Hristoase, aș fi putut deveni o femeie plină de amărăciune.

— Ce vrei să zici cu „dumineată”?

Îl privesc cu mare asprime. El își duce mâna la buze, ca și cum ar avea ceva lipit acolo, ceea ce-mi permite să trec pragul, să mă îndepărtez de el și s-o iau pe alee.

— Unde te duci?

— Nu știu, îi spun.

Și mă duc la Shelbourne, cu banii de pe cartea mea de credit.

E o greșală.

Locul e plin de oameni care se distrează. Stau, beau, vorbesc și râd. Par să plesnească de atâta bine. De faptul că sunt ei înșiși. Tipul ăla, Dickie Kennedy, bea într-un colț și-mi amintesc cum s-a purtat cu nevastă-sa pentru că „a părăsit căminul familiei”. A pus mâna și pe casă.

Ar trebui să port fusta mea din tweed verde-deschis, strânsă pe coapse – le-ar pune în valoare. Ar trebui să stau aici într-una din rochiile alea strâmte și elegante. La asta mă gândesc pe marginea prăpastiei căsniciei mele (sau a sănătății mele mintale), în barul Shelbourne – mă gândesc la faptul că hainele ar conta.

Stau jos, beau gin cu apă tonică dintr-un pahar greu și-mi dau seama că o femeie ca mine are un număr limitat de alegeri.

Acum doi ani, am primit o scrisoare de la Ernest. Îmi scria ca să-mi spună că abandona

preoția, deși se hotărâse să rămână la școala lui mititică din creierul munților. Episcopul ar fi putut să aibă câteva obiecții, așa că se hotărâse să nu-i spună – nu spunea nimănui în afară de prieteni și de familie (dar nu-i spune lui mami!) că nu mai era „părintele Ernest”, ci, din nou, vechiul „Ernest”. Odată ce-ai fost preot, rămâi preot – deci nu spunea minciuni ținându-și gura. „Nu mai am alt loc în care să trăiesc decât în propria inimă”, scria el, vrând să spună că își va duce viața la fel ca înainte, dar într-un alt gen de intimitate.

Și mi s-a părut că asta era cea mai mare prostie auzită vreodată până când, stând pe un scaun în barul Shelbourne, m-am întrebat ce s-ar întâmpla dacă aș continua ca înainte, dacă n-aș spune nimănui, dacă n-aș schimba nimic și m-aș hotărî să nu mai fiu măritată.

M-am întrebat câți dintre cei din jurul meu trăiesc, se culcă și râd cu soțiile lor în acest fel și cât de triști sunt. Nu cine știe ce, după cum arată. Nu sunt deloc triști.

Ultima oară când l-am văzut pe Dickie Kennedy a fost într-o casă nemaipomenită din Glenageary. Probabil după nașterea Rebeccăi. Și, Dumnezeule, era un sălbatic. „Văd că Brian are mâinile pline”, zice el după ce o sărmană femeie își netezește fusta pe un fund durduliu, pentru că nu e altă cale de-a se întoarce și de-a ieși din cameră. Stăm și ascultăm tâmpeniile astea și mâncăm rizoto cu ciuperci, iar apoi merluciu într-un sos verde-deschis. Mâncarea e foarte bună. Emer, femeia care a pregătit totul, are pielea îngroșată ca o platoșă din cauza statului prea mult la soare și a cremelor. Mă simt atrasă de decolteul în V al bluzei ei ori de câte ori ridică din umeri și văd cum totul se mișcă și se încrețește, îmi pune câteva întrebări bune și eu îi răspund, iar masa continuă și toată lumea e mulțumită. E foarte spirituală. Se îmbată puțin. Ne spune o poveste despre o doamnă pe care o cunoaștem cu toții și care și-a scos bluza

în biroul lui Dickie – cât de urâtă era lenjeria, n-aveți idee –, iar el a venit acasă *tremurând*. Râdem. Apoi plecăm acasă.

Chiar și Tom, după aceea, în mașină, se scutură puțin, de parcă nu are încredere în contractul care ni s-a oferit, chiar acolo.

— Despre ce-a fost vorba?

Mă întorc după ce îi dau drumul babysitterei, iar el stă în living, bâjbâind după o sticlă cu whisky pe întuneric.

Sau poate că asta s-a petrecut într-o altă seară. O vreme, toate serile au semănat unele cu altele.

— Vrei să aprind lumina?

— Nu, mulțumesc.

— Vii la culcare?

O luăm iar de la capăt. Întotdeauna după câteva pahare, dar uneori chiar și treji, jucăm jocul nefericirii – la nesfârșit, iarăși și iarăși. Bing bang. Mai strâns, tot mai strâns. Încontinuu.

— Nu, mai stau puțin aici.

— Cum vrei.

— Da.

Stârnește-mă să te înșel. Vino aici și-ți voi spune cât de mult te urăsc. Așteaptă o clipă și-o să te părăsesc, în tot acest timp, știu că ratăm esențialul, oricare o fi fost el cândva. Știu care e acum, pentru că, sus, copilul plânge în somn. Mă ridic să mă duc la el.

— Mulțumesc, zice Tom.

— Ce?

— Mulțumesc că stai cu mine.

— O, pentru numele lui Dumnezeu.

— Nu. Chiar îți mulțumesc.

Sau o variantă a celor de mai sus – Tom și cu mine rareori țipăm, pur și simplu urâm.

— Mă întorc într-o clipă, îi spun.

Și într-o noapte – poate chiar în noaptea asta, după merluciul în sos verde, nevasta durdulie a lui Brian, femeia cu lenjerie de proastă calitate și toate punctele câștigate și pierdute pe rând – Tom își

scoate țigara din gură. O ține sub bărbia mea și apoi o strivește în pumn. Când desface pumnul, mirosul e slab, dar oribil.

Îmi golește capul.

Treaba e că, dacă o să mă duc la Rebecca s-o sărut, ea o să fie fericită. Dacă o să stau pe brațul fotoliului și-o să-l sărut pe Tom, el n-o să fie fericit. Așa că mai rămân cu el încă o clipă, învăluită în mirosul de ars al dezgustului de sine pe care-l afișează. Îi țin capul lipit de sân. Fac asta până când țițetele Rebeccăi ating apogeul, asta mă împinge să mă ridic de fiecare dată. Apoi plec.

Copiii ne-au salvat, cel puțin o vreme. Cred că a încetat să mă mai urască după ce am renunțat la serviciu. Bineînțeles, Tom o să spună că nu m-a urât niciodată, că m-a iubit tot timpul. Dar eu recunosc imediat ura când o văd. O recunosc pentru că e o parte din mine care vrea să fie urâtă.

Trebuie să fie.

Oricum.

A devenit mai ușor cu timpul, dar nu s-a remediat niciodată.

M-am gândit la asta cât am stat în barul Shelbourne – la faptul că-mi trăiesc viața între ghilimele. Aș putea să-mi iau cheile și să mă duc „acasă”, unde aș putea „să fac sex” cu „soțul” meu, la fel ca mulți alții. Asta fac de ani de zile. Și se pare că nu mi-a păsat de ghilimele sau nu am remarcat că trăiesc între ele, până la moartea fratelui meu.

Britanicii, îmi zic eu hotărâtă, îngroapă oamenii când sunt atât de morți, încât îți trebuie alt cuvânt pentru asta. Britanicii așteaptă atât de mult o înmormântare, încât oamenii nu se mai adună să jelească, ci mai curând să se plângă că acel cadavru mai e încă acolo. E coadă, spun ei la telefon (britanicilor le plac cozile). Nu se strâng până când emoția nu a dispărut.

Cum să interpretez oare cele zece zile de așteptare a documentelor, a certificatelor de deces și a ordinelor de deplasare care trebuie să ajungă, în felul lor, în plicul ce o să-mi însoțească fratele în călătoria lui spre casă?

Între timp, pentru că imprimantele se blochează și computerele așteaptă, pentru că asistenții legistului se duc la sala de gimnastică, iar cei de la registratură se luptă cu sistemele de încălzire avariate. Liam zace într-un frigider anonim, iar eu – toți, de fapt – îmi continui viața. Din când în când, în timp ce umblu prin casă, pune brusc stăpânire pe mine sentimentul că am uitat ceva în mod rușinos: un tampon care se scurge în apa toaletei de la parter, un biscuit pe brațul fotoliului sau că am uitat să-mi termin ceaiul. Îl simt răcindu-mi-se în gură în timp ce îl caut și în cele din urmă găsesc ceașca goală.

În fiecare zi mă duc în Griffith Way și stau, într-o atmosferă oarecum protocolară, cu mama și cu Bea, dacă e acolo, sau cu Kitty. Discutăm despre lucruri obișnuite. Sau o așezăm în fața televizorului și ne retragem în bucătărie, unde Kitty – noi toate – părem în același timp micșorate și uriașe. Sunt șocată de cantitatea de produse de care avem nevoie, fiecare dintre noi e dichisită, pomădată până nu mai rămâne niciun centimetru

de piele neacoperit cu cosmetice mate sau lucioase. Asta înseamnă să fii între două vârste într-un loc în care ai copilărit, iar acum, în afară de faptul că suntem atracția locului, suntem tratate iar ca niște copii, nu atât de mama, cât de moartea însăși. Dar de data asta suntem niște copii foarte buni.

Sunt o fiică bună. Sunt o fiică foarte bună. Dintr-un impuls burghez, mă duc la Kilkenny Design și-i cumpăr mamei un șal superb, din cașmir crem, cu un model ca o pânză de păianjen.

Îl scoate din pungă, vrăjită o clipă de ideea că ar putea arăta ca o bătrână de la televizor.

Deci asta îți dau, când îți mor copiii.

Îmi dă voie să i-l pun, dar urmerii ei rotunzi, bătrâni, îl resping, așa cum gura ei respinge proteza, îl trage în poală, zicându-mi:

— Ar fi potrivit ca șal de botez, nu-i așa? Ciara stă să nască.

Pentru că, deși nu ne recunoaște când ne vede în carne și oase, mama își numără progeniturile și progeniturile progeniturilor până la a treia generație; le trece numele în revistă cu ușurință și cu plăcere.

— Trebuie să nască în februarie, nu-i așa? Atunci e foarte frig.

Toți copiii din familia Hegarty sunt botezați, pentru că să procedezi altfel ar însemna să-i răpești acestei femei ceea ce i se cuvine de drept, mica ei comoară de suflete – cu toții mergem încet și conștiincioși spre baptisteriu și îi predăm preotului. Nu m-a deranjat, de fapt, dar cred că Jem forța nota. Cine știe în ce cred cei din familia Hegarty? Mossie-psihopatul se duce la slujbă în fiecare zi în postul Paștelui, dar știm asta doar pentru că, fiind psihopat, ne-o mărturisește. Noi, ceilalți, ne spunem rugăciunile de unii singuri.

Îi iau șalul, îl împăturesc și-l pun la loc în punga de hârtie, spunându-i:

— Nu vrei să primești ceva doar pentru tine, mami, măcar o dată?

Iar ea îmi aruncă o privire țănoșă, de parcă ar vrea să zică: „*Ce? Vrei să fii ca tine?*”

Nu-mi dau seama de ce e rău să fii ca mine. Și nu sunt sigură că m-ar plăcea mai mult, dacă și-ar aminti cum mă cheamă. Mami a fost întotdeauna liberă să aleagă pe cine să iubească și pe cine nu. Pe băieți, în primul rând, desigur, și, după băieți, oricare dintre fete era la fel de bună.

Eu n-am fost bună. Nu prea știu de ce. Nu e vorba că aș fi făcut vreodată ceva deplasat. Pur și simplu nu puteam fi fraierită și nici Liam nu putea. Pur și simplu nu ne lăsam fraieriți de chestia asta cu *sărmana mami* vehiculată de cei din familia Hegarty.

Sărmana mami stă și urmărește programul TV de după-amiază, ca de obicei, așa cum face și cum va face înainte și după moartea oricărei ființe umane.

Atunci când vorbește, se referă la lucruri care s-au petrecut cu mult timp în urmă, înainte ca noi să venim pe lume: aventura cu calul lăptarului, ziua în care a dat foc covorului din livingul casei din Broadstone, mama ei, Ada, strâmtorată la sfârșitul lunii, făcând o tocană numai cu legume – tocană de junglă, cum îi spunea ea, morcovii fiind „carne de tigru” și păstârnacul – „bucăți de cămilă”.

În jurul nostru, casa e goală și ponosită; un labirint de compartimente viermuind de fantomele copiilor care am fost cândva. Trei morți – suntem aproape o familie normală acum. Încă vreo câțiva și o să ajungem la dimensiunea corectă.

Odată, a venit un tip să-mi curețe covoarele și mi-a spus că era ultimul din cei douăzeci și unu de copii. Toate familiile mari seamănă. Întâlnesc uneori oameni din astfel de familii la petreceri sau prin cârciumi, ne anunțăm reciproc și apoi suferim împreună – Billy la Boston, Jimmy-Joe în Jo’burg

o duc minunat – morții întâi, apoi cei pierduți, apoi nebunii.

Întotdeauna există un bețiv. Întotdeauna există unul peste care ai dat buzna, copil fiind. Întotdeauna există unul care are un succes colosal și o mulțime de case în diverse țări, unde nimeni nu e invitat niciodată. Sau o soră misterioasă. Astea sunt, bineînțeles, doar tendințe și, ca orice tendințe, se schimbă. Pentru că familiile noastre cuprind totul și, în toiul nopții, totul capătă înțeles. Ne compătimim mamele, gândindu-ne la ce au fost supuse în pat și în bucătărie, și le urâm sau le venerăm, dar plângem întotdeauna după ele – cel puțin, eu fac lucrul ăsta. Durerea imponderabilă a mamei, față de care mi-am întărit inima. Un pahar în plus și o să dărâm masa, ca toți ceilalți, și o să urlu după ea.

Iată ce a făcut mama de-a lungul anilor:

1) Cești de ceai.

Mama a pus apă, în viața ei, în mii de ibrice de ceai – n-a făcut altceva, pe bune. Iar noi ne băteam pentru el. Lui Midge îi plăcea să fie fierț mult, lui Ernest – slab. Lui Mossie îi plăcea să agite ceainicul, dar Ita a fost cea care m-a stropit zdravăn odată, legănându-l în arc – văd încă panglica murdară de apă șerpuind spre mine, simt încă linia dureroasă de pe abdomen și cât de rece era bumbacul în timp ce încercam să-l dezlipesc.

Cine vrea ceai?

Ciudat, dar a făcut doar doi alcoolici, din gama AA-vrei-să-ncerci. Dar tuturor celor din familia Hegarty le e sete. Toți cei din familia Hegarty ar *ucide* pentru o ceașcă de ceai.

2) Descendenți.

Majoritatea fetelor au fost niște fundături genetice și cine le-ar putea învinui, deși Midge a avut șase copii – i-a avut de timpuriu și la distanțe mici; primul ei născut a coincis cu ultimul al lui mami (nu e vorba de nicio competiție la mijloc). Jem are niște copilași adorabili. Mossie,

psihopatul, are trei copii prudenți, care n-au părăsit niciodată casa părintească din Clontarf.

3) Bani.

Nimeni nu are o slujbă ca lumea, în afară de Bea, care e manager la o mare agenție imobiliară din oraș, și de Mossie, care e anestezist (îl bănuim că, într-o zi, o să lase gazul deschis puțin prea mult). Dar numele slujbelor noastre, ale celorlalți, sunt doar niște eufemisme. Ita e *artizan la domiciliu*. Kitty e *actriță*, eu sunt *cucuvea*, Alice e *grădinar*. Ivor și Jem lucrează în *multimedia*, care e cel mai mare eufemism dintre toate. Ernest e *preot* (nu mai zic nimic).

4) Heterosexuali.

— Sunteți toți heterosexuali? m-a întrebat odată prietenul meu Frank pe un ton neîncrezător.

— Hmmmmmm... am zis.

Midge? Nimic relevant, nu-i așa? Odată ce ești moartă. Sau, alternativ, odată ce te-ai măritat cu un manager de cârciumă și ai cumpărat o casă în Churchtown. Midge a fost mamă; a fost o persoană care te ștergea, o bătașă, o panicoasă, o colecționară de chinuri, în special ultimul și cel mai mare. S-ar fi putut să fie homo sau hetero sau reguletoare de oi¹³, e prea trist să te gândești la asta. Ceea ce dorea Midge nu conta câtuși de puțin. Cât despre restul: jumătate din prietenii lui Bea sunt homo, dar nu cred că ea este. Ernest e celibatar. Kitty se culcă cu mulți bărbați, îi iubește pe toți și toți sunt însurați. Asta e o orientare sexuală? Ar trebui să fie – căprița naibii. Nu face decât să reguleze visul imposibil.

Nimeni nu știe nimic despre Alice. Dar toți știu despre gemenii Ivor și Jem, care se bucură de o viață sexuală normală și plăcută (ura!) – nu unul cu celălalt, mă grăbesc să adaug, ci cu partenerii lor, dintre care unul e o fată din Surrey și celălalt e un producător neamț (masculin) de radio.

Între timp, bebelușul Stevie se bucură de sex angelic, sus, în cer, gol, alături de ceilalți heruvimi.

E la fel de poponar ca și ei, în cel mai înalt grad. Scot niște mici țocăituri când se pupă. Sună exact ca numele lor. *Putti. Putti. Putti.*

Niciunul dintre noi nu e hetero. Asta nu înseamnă că cei din familia Hegarty nu știu ce vor. Dar o parte din dorințele lor au luat-o razna la modul catastrofal.

Asta simt când mă uit în susul scărilor, spre camera în care am fost concepuți cu toții: simt haosul destinului nostru – sau nu chiar un haos, mai curând ceva destul de vag – faptul că niciunul din noi nu și-a găsit făgașul. Și-mi amintesc cât de mândri eram. Cât de loiali. Și cum ne sprijineam unul pe celălalt. N-a fost asta pur și simplu *minunat*?

Știam întotdeauna unde era fiecare. Obişnuiam să stau pe pervazul ferestrei de la camera noastră, ghemuită, cu spatele la sticla fragilă, și îi reperam pe toți: Ita la oglinda din baie, Midge la chiuvetă. Mossie scărpinându-și pielea capului cu cotorul cărții de biologie, Liam ținând de urât cuiwa în coridorul ce dădea spre grădină. Chiar și noaptea știam unde era fiecare: fiecare cameră rece și din ce în ce mai stătută pe măsură ce întreaga zi fetidă ieșea prin pielea adormită a fraților mei; mirosul pastilelor mamei în toaleta de la etaj, după ce se ducea să facă pipi.

Se trezesc. Se întorc acasă.

Bea, Ernest, Ita, Mossie, Kitty, poate și Alice, și, cu siguranță, gemenii, Ivor și Jem.

Or să duduie pe deasupra capetelor noastre în burțile imense ale avioanelor. Ivor de la Berlin și Jem de la Londra, Ita din Tucson și misterioasa Alice – Dumnezeu știe de unde. Poate și părintele Ernest, cu o pălărie de băștinaș, de la Lima, via Amsterdam.

Grămada familiei Hegarty. Să ne ajute Dumnezeu.

O să facem ce fac cei din familie. O să fim curajoși, decenti și inimoși, o să plângem și o să

suferim. N-o să se audă *morții mă-tii*, pentru că cei din familia Hegarty nu spun *morții mă-tii*; partea bună a faptului că ești prost educat e că nimeni nu e blamat. Suntem o grămadă întru totul liberă. Suntem ființe brute. Unii supraviețuiesc mai bine decât alții, asta-i tot.

Corpul nu a ajuns încă. Tom lasă pe masa din bucătărie suplimentul de imobiliare, cu încercuiri și bifări în dreptul proprietăților ruinate din centrul orașului. Subliniază cuvintele „Necesită reparații”. Cred că se gândește la mine. Și eu mă gândesc – mulțumesc, Tom – că e cea mai nemaipomenită chestie pe care o poți face când îți moare cumnatul.

Mă duc să schimb șalul lui mami și bătui prin oraș, apoi mă trezesc plângând pe scara rulantă de la Brown Thomas, care nu e decât un simplu magazin. Și ceea ce mă face să plâng e faptul că nu există niciun lucru aici pe care să nu-l pot cumpăra. Pot cumpăra așternuturi de pat sau chiar un pat. Pot cumpăra jeanși eleganți pentru fete sau o haină Miu Miu pentru mine, dacă nu-i prea pătrătoasă. Pot cumpăra cutiile din plastic Brabantia, la care mă uit acum la etajul al treilea și în care-aș putea depozita paste, orez, linte, semințe de dovleac și tot felul de lucruri uscate, în special cele care nu sunt gătite sau nu sunt folosite și stau pe raftul de sus. Încerc să număr. Să iau una pentru mălai, care stă în pachet de cinci ani, așteptând ziua în care o să avem nevoie de toate alimentele uscate? Dar năutul? Cutiile sunt la jumătate de preț. Cred că am nevoie de nouă. Încerc să le stivuiesc pe brațul stâng, plângând ceva mai tare acum, imaginându-mi inundații, ciumă sau o bombă nucleară care ne forțează să ne închidem în casă și să mâncăm măămăligă din mălai vechi de cinci ani. Dacă o să mă întrebe cineva ceva, o să-i spun că plâng din cauza sfârșitului lumii. Brusc, îmi vine să arunc în aer cele cinci cutii Brabantia și să urlu sau să mă duc la casă, să-mi deșert punga pe tejghea și să zic: *Dar oamenii înfometați din*

Africa, cu burțile umflate și cu ochii șiroind de puroi? Pentru că pot cumpăra absolut orice din acest magazin. Fratele meu a murit de curând și eu pot cumpăra absolut orice.

— Ai nevoie de o provocare, zice Rebecca entuziasmată, ea, care are doar opt ani.

— Nu te am pe tine? îi răspund.

Sunt copii buni? Sunt ființe decente? în mare parte. Deși Emily e ca o pisică, iar pisicile, îmi zic mereu, îți sar în poală să vadă dacă ești suficient de rece ca să mănânce.

Mă gândesc uneori la Michael Weiss – mă întreb dacă și el a sucombat, cu o femeie greu de întreținut și niște copii care trăiesc visul clasei de mijloc, dar cu *aviditate*, la fel ca fetele mele. Și simt că el s-ar putea descurca, că ar ști cum să manevreze lumea asta roz, cu păpuși Barbie care-ți plac, dar nu prea mult, pe care le cumperi sau nu-ți bați capul să le cumperi, la urma urmei.

Liam nu a intrat niciodată într-un magazin.

Așa că, în onoarea lui, pun cutiile la loc și mă îndrept spre casă, arătându-i toate schimbările, acum, că e mort.

— Uită-te la șirul ăla de felinare! îi zic.

Nu e convins.

De fapt, făceam asta când era încă în viață: micile schimbări și lucruri care mă iritau, parcările rezidențiale, blocajele din trafic, cele șapte milioane de conuri portocalii ale felinarelor de aici și până la Kinnegad, pe toate i le arătam, pentru că el locuia la opt sute de kilometri depărtare. Și, deși se întorcea din când în când și-și petrecea vacanțele în vest, aceste schimbări aveau loc fără el. Și, deși niciuna nu conta pentru el, mă întrista faptul că rămăsese în urmă. Liam trăise, oarecum, în anii '70. Poate că, în realitate, era mai cosmopolit decât noi toți – când gătea curry la Londra, având tot felul de prieteni uimitori –, dar când venea acasă, părea un înapoiat, un țărănoi.

Fratele meu emigrant e o stafie de modă veche, iar când a murit, l-am încălțat în cizme vechi, din piele, pentru că, în mintea mea, anii '70 din Irlanda se confundau cu anii '50.

Mă aștept să găsesc casa ticsită, dar Bea scutură ușor din cap în ușa.

— Numai noi, de fapt, zice ea. Și câțiva vecini.

— La ce te aștepți? vreau să-i spun. Cine o să vină să se uite la un mort în livingul nostru când nu avem nici măcar un pahar ca lumea cu vin? Dar nu o spun. Tom e în spatele meu. M-a prins de cot și se folosește de el ca să mă dirijeze; în mod normal m-aș enerva, dar strânsoarea lui e atât de demodată. Nimeni nu te mai ține așa, cu excepția lui Frank, de la birou, care era homo, dar care a murit.

— Totul stă în ochi, mi-a spus el cândva, în timp ce mă conducea la o petrecere îngrozitoare. Și mă gândesc: *Sărmanul Frank. De ce nu l-am plâns pe Frank?* Îmi dau seama, brusc și foarte convinsă, că trebuie să pun un covor la etaj; Frank ar fi fost întru totul de acord. Și să iau din nou pe cineva să mă ajute la curățenie. Trebuie să iau pe cineva care să se ocupe de mărunțișurile suplimentare. Apoi îmi amintesc de astmul Rebeccăi – cum fac de obicei în acest moment – și, înainte să termin să-mi amintesc, mă uit la trupul mort al lui Liam depus în camera din față.

Oare nu ne-am mai întâlnit?

Văd culoarea noului covor pe care mi-l doresc. Cred că i se zice „lemn plutitor”.

De ce te tot ții după mine?

Camera e aproape goală. Nu e nimeni cu care să pot vorbi despre plămânii copiilor sau despre culorile covorului, despre țesături sau buturugi, iarbă de mare sau procentajele de lină. Mort sau viu. Liam nu dă doi bani pe chestiile astea. Mă așez. L-au îmbrăcat într-un costum bleumarin cu cămașă albastră, arată ca un polițai. I-ar fi plăcut.

Cine l-a îmbrăcat?

Tânărul antreprenor de pompe funebre cu buze groase și gaură în ureche, care vorbea la mobil cu prietena lui în timp ce ridica îndemânatic capul greu pentru a strecura cravata.

Costumul, sunt sigură, va fi trecut pe factură.

Mă așteptam ca sicriul să fie așezat transversal, dar nu e destul spațiu. Capul lui Liam e îndreptat spre draperiile trase, iar în spatele lui sunt niște luminări, înfipite în sfeșnice înalte. De unde stau, nu-i pot vedea fața cum trebuie. Sicriul din lemn face un unghi în jos, tăindu-i pometele obrazului. Zăresc o adâncitură în locul în care ar trebui să-i fie ochii, dar nu mă ridic să văd dacă această adâncitură e bine umplută sau dacă are pleoapele închise. Această ridicare și coborâre a osului e tot ce vreau să văd din el deocamdată, mulțumesc.

Fotoliile și canapeaua au fost împinse în spate, dar doamna Cluny, care s-a oprit să se roage, s-a așezat pe unul dintre scaunele tari aduse din bucătărie. Kitty face de serviciu lângă peretele îndepărtat.

În caz că vreun îndoliat e lăsat singur acolo într-un mod indecent. Se uită la mine, cum stau cocoțată pe brațul canapelei, și dă ochii peste cap. După o clipă se apropie și mă întreabă încet:

— Rămâi?

— Nu, îi răspund.

Nu mă înțelege. Pentru mine toată treaba s-a isprăvit, s-a terminat și răsterminat. Vreau să îngrop chestia asta și s-o dau la o parte din drum.

— O s-o rog pe Ita sau pe altcineva, spun. Nu. Nu pot. Trebuie să văd de copii.

— O, copiii, zice ea puțin cam tare.

De fapt, Rebecca își face brusc apariția în cameră, îndreptându-se spre mine cu spatele, până se ciocnește de genunchii mei.

— Unde e taică-tău?

Când ridic privirea, o văd pe Emily legănându-se de clanța ușii, cu ochii țintă la sicriu și pantoful

izbind vopsea.

— Vrei să încetezi? îi spun.

N-o face.

— Vrei să *încetezi* să mai lași urme de zgârieturi pe ușa bunicii?

Atunci îmi dau seama unde ne aflăm.

— În regulă, îi spun. E mort. Ceea ce nu e, dacă mă gândesc, lucrul cel mai liniștitor pe care i l-aș putea spune.

Într-o învolburare bruscă a kiltului și a părului de culoarea nisipului, Rebecca se întoarce la ușă și pleacă amândouă. Le aud râzând în hol, apoi alergând pe trepte, deși n-ar trebui să se ducă sus. Simt ridicându-se în mine un val de furie împotriva lui Tom, care a insistat să luăm copiii cu noi, dar nu se deranjează să-i supravegheze, nici măcar atunci când e un cadavru în casă, după care cineva apasă butonul *mute* și trece ceva vreme până când observ că Kitty a plecat, iar eu sunt singura Hegarty din încăpere. Nu știu cât durează asta, dar simt că se scurge mult timp, iar eu depistez șoaptele isterice ale fetelor sus – legate de ele oriunde s-ar duce și legate de acest gunoi din camera din față. Partea din spate a casei răsună de vocile celor pe care nu vreau să-i văd, așa că rămân unde sunt și hotărâsc să nu mă plâng.

Așa mă găsește Ernest când intră în cameră, abia coborât din avion. E atât de incontestabil el însuși, încât trec câteva clipe înainte să încetez să-l mai văd pe fratele meu mai mare și să mă trag înapoi să mă uit cum arată acum. Descopăr că arată bine. Are niște haine puțin cam triste, dar la capătul hanoracului și al pantalonilor din poliester se ivește capul lui mare și sănătos, care devine din ce în ce mai frumos odată cu trecerea anilor. Îmi dau seama că are scăfârlia bunicului Charlie, care strălucește în lumina lumânărilor, și mâinile mari ale bunicului, care apucă o mână de-a mea, și nu știu, când Ernest mă strânge la piept, dacă e o îmbrățișare de preot sau de bunic – fără sâni,

oricum: sâni mei mici nu stau în calea îmbrățișării.

Cum reușește?

E meseria lui. Fratele meu are o inimă antrenată – pentru el, compasiunea e un mușchi; înclină capul când îi vorbești. Abia dacă se uită la sicriu, dar îmi cântărește privirea. Apoi se întoarce ușor spre cadavru.

— Nu le spune celorlalți că sunt aici, bine? mă roagă. Nu încă. Și mă trimite cu o înclinare a capului afară din cameră. Desigur, asta e un alt motiv pentru care-l urăsc, cu toată *franchețea* lui preotească – prefăcătorie asta. Totuși Ernest a fost întotdeauna drăguț cu mine, pe când creșteam. Păstrăm o distanță potrivită între noi.

În hol, trag cu urechea la vocile din bucătărie – o notă americană ascuțită, a Itei, mai mult ca sigur. Și nevasta lui Mossie potolindu-și copilașii perfecți.

Mă întorc și urc la etaj să-i găsesc pe-ai mei.

— Rebecca! Emily!

Scările sunt înguste și mai abrupte decât mi le amintesc. Le aud râsetele deasupra mea, ca ale copiilor care se ascund între crengile unui copac, dar când ajung pe palier, nu mai sunt.

A trecut mult timp de când n-am mai fost aici. Acesta era etajul fetelor: Midge, Bea și Ita în camera din spate, eu, Kitty și Alice în camera din față, cu vedere spre cireșul înflorit, spre firele electrice negre și înclinate și spre un felinar alb. Pe vremea aia părea mică. Sacul de dormit al lui Kitty e pe patul ei, celelalte două paturi sunt goale. Labirintul de rafturi și de uși mici de dulap care încadrează fereastra e făcut de tata din PVC alb. Au mai rămas câteva manuale pe un raft, niciunul în engleză – probabil de aia n-au fost aruncate. *Das Wrack* de Siegfried Lenz și povestirile lui Guy de Maupassant, una care se cheamă *La Mer*, unde, din câte îmi amintesc din școală, un marinăr își pune brațul tăiat într-un butoi cu sare ca să-l aducă

acasă. Cărțile păreau mai mult pătate decât citite, dar le și citeam:

Tá Tír na nÓg ar chúl an tí
Tír álainn trína chéile¹⁴

Mă întorc și le găsesc pe fete la ușă.

— Haideți, coborâți.

Și aceste copile, care nu fac nimic din ce le spun, se întorc și o pornesc înaintea mea pe scări. Jos, Rebecca mă ia de mână și mă duce la bucătărie, ca pe un uriaș rătăcit pe care l-a descoperit în hol.

Mossie ne apuca mâinile într-un anumit fel. Ne strângea oasele mici până țipam, apoi ne freca articulațiile degetelor între ele, înainte și-napoi. Acum e în bucătărie și stă la masă cu Tom: cei doi profesioniști din încăpere, vorbind ca de la bărbat la bărbat. *De ce bărbații nu stau niciodată jos?* mă întreb, apoi îmi dau seama că toate scaunele sunt lângă cadavru. Mă uit în jur. Ita stă sprijinită de chiuvetă. Pare mai mică decât e. Chiar și fața ei pare așa – poate că e din cauza luminii care pătrunde prin fereastra din spatele ei. Dar se menține foarte bine și, când o sărut, am aceeași senzație de vomă pe care mi-o dă carnea lustruită din camera de alături.

Apoi gemenii mă îmbrățișează, fiecare dintr-o parte – cum fac de obicei, amândoi fiind fermecători și scumpi la vedere. O caut pe Kitty și o zăresc afară, în grădină, fumând. Misterioasa Alice nu e aici. Probabil c-a înnebunit brusc, îmi zic dintr-odată. Poate că misterioasa Alice a fost întotdeauna nebună.

Copiii lui Midge stau strânși în gașcă și mă întorc bucuroasă spre ei, dar Bea îmi aruncă o privire, dându-și părul peste umăr.

Bine. Foarte bine.

Mă apropii de locul unde stă mama și rămân lângă fotoliu, în timp ce o vecină termină de spus

cuvintele rituale.

— Da. Mulțumesc. Da.

Vecina, doamna Burke, e aplecată mult în față și-i spune lui mami un secret la ureche, mângâind-o tot timpul pe mână.

— Da, repetă mami. Mulțumesc. Da.

Când doamna Burke se îndepărtează, fac un pas să-mi sărut mama.

S-a petrecut. A stat și s-a uitat la televizor în ultimele zece zile, așteptând ceva care acum a sosit cu-adevărat. „A lovit-o”, cum se spune. Ca un camion. N-a rămas mare lucru din ea.

Mama a fost mereu o ființă nedefinită, dar acum a dispărut complet. O privesc în ochi încercând s-o găsesc, dar ea protejează ce a mai rămas din ea undeva, în adâncul ei. Privește lumea din acest loc îndepărtat și nu se opune nici unui lucru, fără să știe, de fapt, ce se întâmplă. E greu de spus cât pricepe, dar trăiește într-o liniște netulburată.

— O, bună, îmi spune și în vocea ei se simte o dragoste încetoșată – față de mine, de masa plină de mâncare, față de toți cei din jur.

— Mami, îi zic aplecându-mă s-o sărut pe obraz și, deși nu prea avea obiceiul să ne sărute sau să se lase sărutată, nu se ferește de mine acum, ci întinde fața ca o debutantă pentru a primi sărutul meu copilăros, cu buzele țuguiate. Bănuiesc că m-a uitat cu totul, dar îmi ia mâna, o cuprinde între palmele ei ușoare și ridică privirea.

— Întotdeauna ați fost prieteni buni, zice ea.

— Da, mami.

— Întotdeauna v-ați purtat bine unul cu altul, nu-i așa? întotdeauna ați fost prieteni buni.

— Mulțumesc, mami. Mulțumesc.

Simt mâna caldă a lui Tom la baza șirei spinării. Cred, cel puțin, că-i el, dar când răsucesc capul, nu e acolo. Cine m-a atins? îmi îndrept spinarea și mă uit la toți cei din încăpere. Cine m-a atins? Vreau să întreb cu glas tare, dar cei din familia Hegarty, nevestele și copiii lor sunt la mare distanță acum:

se mută dintr-un loc într-altul, vorbesc, mănâncă, fără să se gândească.

— Te simți bine, mami? o întreb în chip de rămas-bun.

— Vreau să văd copiii, îmi zice.

— Ce? spun eu. Ce?

— Copiii, repetă. Trebuie să văd copiii.

— Sunt sus, mami, îi răspund. Nu. Sunt aici. Mă duc să-i caut, mami. O să-i găsesc pentru tine.

Apoi Tom apare, în sfârșit, lângă mine. Se apleacă să ia mâna mamei cu o înțelegere fără cuvinte, apoi se îndreaptă, mă prinde din nou de cot și mă conduce prin cameră.

— Ai fost aici? îl întreb.

— El ne privește, zice Tom. Apoi se oprește. Nu e el.

— N-am de unde să știu, zic.

Simt degetele lui Tom strângându-mi brațul. Nu-mi lasă niciun strop de îndoială. Bărbatul ăsta o să mă reguleze curând pentru a-mi aminti că sunt încă vie. Între timp îmi spune:

— Seamănă cu un agent de vânzări.

— Din cauza cămășii, zic.

— Ah. Tuturor ni se întâmplă.

Apoi apar copiii: Rebecca, Emily și Róisín, fiica cea mică a lui Mossie – pe care o vezi des și n-o auzi deloc. Ce păpușă. Se oprește în fața mea și-și leagănă burtica dintr-o parte într-alta.

— Vrei s-o saluți pe mătușica ta? o întreb. Vrei s-o faci sau să chițai ca un șoricel? Chiț-chiț.

O ciupesc de burtă cu degetele mele de vrăjitoare bătrână. Apoi mă ridic și-i șoptesc lui Tom:

— Mami zice că trebuie să vadă copiii.

— Bineînțeles.

— Vrei să-ncetezi odată? îi spun.

— Ce?

— De ce *trebuie* să vadă copiii?

— Ei, zice Tom.

— Copiii nu sunt făcuți pentru așa ceva, spun cu oarecare aprindere. Și, brusc, mă privește interesat, înainte de-a le răsuci pe fete de umeri și de-a le împinge spre bunica lor.

— Pupați-o pe bunica, hai.

Fetele stau în fața mamei. E posibil ca Emily să-și ștergă gura în fața ei – nu-i plac săruturile umede, ci numai alea uscate, „ca ale lui tăticu”. În acest caz, nu apar fluide. Mama ridică mâna și o pune pe capul Rebeccăi, apoi se întoarce, destul de ceremonios, și face același lucru cu Emily, care primește gestul cu ochii cășcați.

Urmăresc pantomima ca și cum m-aș afla la mare distanță. Ca și cum n-aș fi rudă cu nimeni de acolo. Dar sângele îmi fierbe.

— Și pentru ce sunt făcuți? mă întreabă Tom.

— Nu sunt făcuți *pentru* nimic, îi răspund. Pur și simplu există.

Și chiar cred asta.

Rebecca se întoarce la mine. Fața îi e plină de lacrimi nevărsate și o iau cu mine afară o clipă. Camera cealaltă e ocupată de sicriu, așa că nu avem unde să ne ducem decât pe scări, unde ne așezăm pe când fata mea delicată și dezorientată îmi plânge în poală pentru ceva ce nu înțelege. Apoi își revine puțin.

— Vreau să mă duc acasă, spune cu fața încă în poala mea.

— Mai așteaptă puțin.

— Nu-i drept. Vreau să merg acasă.

— De ce nu-i drept? o întreb. Ce nu-i drept în asta?

...Se simte insultată în frăgezimea ei de apropierea morții. Nu-i cade bine, pentru că face parte dintr-o formație de fete, poate – sau așa cred eu, cuprinsă dintr-odată de impulsul de-a o duce la sicriu, de-a o forța să stea în genunchi și de-a o obliga să mediteze la Ultimele Patru Lucruri¹⁵.

Iisuse. De unde îmi vin ideile astea? Trebuie să mă calmez.

— Asta n-are legătură cu tine, bine? Oamenii mor, Rebecca.

— Vreau să merg acasă!

— Iar eu vreau să fii ceva mai matură aici. Bine?

Și îi dăm înainte.

— Nici măcar nu-mi plăcea de el, zice ea cu un ultim suspin sfâșietor și asta mă face să râd atât de tare, încât ea se oprește din plâns și se uită la mine.

— Nici mie, iubito. Nici mie.

Emily a ieșit să mă caute, urmată de Tom. Așa că ne-am ridicat, ne-am scuturat de praf și ne-am întors încă o dată. Cu copiii și soțul meu alături, mă întorc la o altă adunare a familiei; la fiecare dintre ele se servesc sandvișuri cu șuncă și felii de pâine fără coajă, unt și salată de varză cu maioneză, luată de la supermarket, chipsuri cu brânză și ceapă care se pun pe marginea farfuriei. Cârnăciori pentru cocktail și pătrățele de plăcintă cu carne, salată de fructe pentru Mossie, care se plânge întruna de colesterol. Mai sunt și biscuiți Ritz cu paté de somon și un singur crevete în vârful, alții cu o frunză de pătrunjel peste o pastă din brânză de vaci. Și humus pentru Kitty sau Jem sau oricare dintre ei e vegetarian săptămâna asta, într-un trio de sosuri de guacamole și taramasalata. Văd somonul meu afumat, lasagna lui Bea și niște jeleuri fantastice, făcute de mama cu o seară înainte, cu o hotărâre liniștită, și lăsate să tremure în niște boluri mici de sticlă.

Nu există nici urmă de vin.

Nu, spun minciuni. De data asta, pentru prima oară – poate în cinstea faptului că Liam bea vârtos –, pe masă sunt două sticle de vin, una cu vin roșu, alta cu vin alb. Toată lumea știe că sunt acolo, dar nimeni, absolut nimeni n-o să bea. Mossie încearcă să toarne un pahar pentru doamna Cluny, care aproape că sare să-l bată cu poșeta.

— Nu, n-aș putea, zice ea. Nu, categoric, nu.

E nemaipomenit să ai aproape patruzeci de ani și să te năpustești pe niște oranjadă acidulată.

Jem se duce să aducă niște scaune din camera alăturată, iar Bea împarte farfuriile și îi dăm drumul.

O vreme, încerc să țin copiii sub control, apoi nu mă mai obosesc. Mă sprijin de perete și-mi urmăresc familia cum mănâncă.

Pe când eram tineri, Mossie insista să mestecăm în liniște. Nu-l deranja să stea cu noi și puteam să vorbim cât pofteam, dar nu suporta zgomotul mâncării zdrobite în gurile noastre, iar dacă sorbeai sau plescăiai puțin, luai imediat una peste cap. Ținea ochii plecați, dar se năpustea repede și orbește. Nu știu de ce acceptam asta – poate că de dragul distracției –, dar urmărindu-mi familia cum hălește mâncarea pentru parastas, încep să înțeleg unde bătea.

E groaznic să-l urmărești pe Ernest, celibatarul. Până și mama vârstă mâncarea în gură cu o lăcomie neașteptată, de parcă vrea să-și aducă aminte cum se face asta. Un fel de val de recunoaștere o îndeamnă să galopeze de la un biscuit Ritz la celălalt, încurcă lumea și, preț de o clipă, toți sunt îndurerați. Vecinii pun câte ceva pe farfurii și se așază, apoi uită de ei în asemenea măsură, că înfulecă totul. Un bărbat, pe care abia îl recunosc ca fiind fratele tatii, se servește cu degetele groase. Lucrează rapid, cu metodă, amuzat de varietatea de gustărele și preocupat să care suficientă mâncare în el înainte de lăsarea nopții.

Tati a venit din comitatul Mayo – adică a părăsit comitatul Mayo, când avea șaptesprezece ani. Liam devenea sentimental când cineva pomenea despre vestul Irlandei, dar nu cred că lucrul ăsta i se întâmpla și tatii, cu atât mai puțin mie. Dar devin sentimentală când îl văd pe unchiul Val – sau asta descopăr. Îl urmăresc gândindu-mă că, dacă îl voi privi îndeajuns de insistent, copilăria va reînvia ca să-l întâlnească. Vreau să știu ce fel de

om e acum, după ce am întâlnit atâția alți bărbați în lumea mare.

La cei șaptezeci de ani ai lui, Val e un fermier burlac, așa că ar trebui să fie pe jumătate nebun, după toate semnele. Dar pare destul de plin de viață. Și deștept, pe deasupra. Face totul în ordinea cuvenită, asta e partea lui tare. Se șterge pe degete cu un șervet de hârtie și caută un loc în care să se așeze, nu găsește niciunul, mototolește șervetul și-l înghesuie hotărât sub marginea farfuriei goale. Apoi se uită pe rând la noi, încercând să ne ghicească viețile: cum au decurs și cum or să se sfârșească. Unchiului Val îi plăceau sfârșiturile. Adora sinuciderile. Trecea în revistă casele vecinilor și ne spunea cine s-a împușcat și cine s-a spânzurat. I-a povestit lui Liam despre un bărbat care, atunci când nevasta a refuzat să mai facă sex cu el, s-a ridicat brusc, a luat cuțitul de bucătărie și s-a castrat în fața ei.

— Întreaga galerie de împușcături, spunea el. Toate tipurile de împușcături dau rezultate.

— Unchiule Val, zic strângându-i mâna și gândindu-mă c-o să fac un atac de panică doar simțindu-i mirosul costumului.

— Veronica, nu-i așa? îmi pare foarte rău. Era un băiat de treabă. Cred că era preferatul meu.

— Da, întăresc eu.

— Întotdeauna era o companie foarte plăcută.

L-am iubit pe unchiul Val, îmi dau seama acum, de la vârsta de șase ani.

— Îi plăceau mult vizitele la tine, zic eu. Erau o mare încântare pentru el.

— A, păi, spune Val. Făceam și noi ce puteam.

Și-mi trece prin minte că n-am fost singura care a încercat să-l salveze pe Liam – și bărbatul ăsta a încercat, și omul ăsta ținut la ferma lui din Maherbeg se va simți întotdeauna vinovat că nu a reușit. Cuvântul „sinucidere” plutește în aer pentru prima oară – felul în care am eșuat cu toții. Așa că

îți mulțumesc, Liam. Îți mulțumesc cu vârf și îndesat.

Ita întinde mâna în spatele ei și ia un pahar cu apă pe care l-a pus pe chiuvetă. M-a chinuit toată seara întrebarea – de ce-l ține acolo? apoi îmi dau seama că nu-i apă, ci gin. Nemaipomenit. Arată la fel ca atunci când am venit, deși are fața mai umflată și mai hotărâtă. Mai e și nasul ei, schimbat, fără îndoială, mai american. Ita ne privește cu o furie nedisimulată. Poate pentru că suntem atât de urâți. Deși nu prea am dreptul să mă plâng – felul în care reacționez la vederea gurilor celor din familia Hegarty mișcându-se și mestecând mâncarea.

Între timp, Tom s-a apucat să discute iar cu Mossie. „Singurul ins sănătos din familie”, cum obișnuiește el să-mi spună, o dată pe an, cândva, în preajma Crăciunului. Și e adevărat: când mă uit la el, fratele meu pare într-adevăr normal, are o slujbă bună, o nevastă drăguță și ne trimite câte un raport periodic în care ne povestește ce face familia lui. „Un bun venit călduros pentru copilașul Darragh!!” Ca să spun adevărul, Mossie n-a avut nicio criză psihotică în ultimii douăzeci de ani. Dar, ha ha, zice Liam de alături în timp ce soțul meu profesionist, Tom, îl atrage pe Mossie într-o conversație despre cum merge țara din ce în ce mai bine. Ha pe naiba ha, zice cadavrul de alături.

Vreau să mă îmbăt. Așa, brusc. Dorința asta e păguboasă, dar nu poate fi negată. Vreau să scap de copii și de soț ca să mă pot matoli odată, pentru că numai Dumnezeu știe că nu m-am matolit niciodată până acum. Iat-o pe Kitty rostogolindu-și ochii spre mine din cealaltă parte a camerei. Ita! O iau spre chiuvetă (pentru că alcoolicii sunt întotdeauna utili când vrei să te simți bine).

— Avem nevoie de o sticlă de ceva. E vreo sticlă pentru după aceea?

Și, printre dinții strânși, Ita zice:

— O să mă uit.

Se produce o schimbare în cameră. E timpul să ne mișcăm sau să plecăm. Trebuie să vorbesc cu fetele lui Midge, repede, înainte să plece împreună cu copiii, bebelușii și sugarii. Nepoata mea, Ciara, e însărcinată în cinci luni și are fața pătată violent din cauza căldurii.

O bat ușor pe braț, iar ea îmi pipăie încheietura, pentru că femeile însărcinate trebuie să atingă ceva sau să fie atinse, și-mi dau seama că privirea mea devine înflăcărată când o întreb:

— Dormi? Ai primit patul nou?

Ciara își mângâie pântecul, apoi se apropie de mine fluturând din mâini.

— Iisuse, viața pe o saltea, spune.

— Bărbatul ăla al tău, îi zic. Ar trebui împușcat.

— E vorba de spatele lui.

— Mda, mda, și râdem amândouă – vulgar, de parcă am fi vorbit despre sex.

Tom se ivește lângă mine, gustând scena. Mă întorc să-l salut pe unchiul Val, care e condus, destul de ciudat, de doamna Cluny, ca să doarmă la vecini. Când Ciara dă să plece, Tom îi face ordine în geanta cu scutece și-l adună de pe jos pe Brandon, bebelușul ei. Apoi se îndreaptă spre mine.

— Ții minte când erai însărcinată cu Rebecca și nu voiai să te duci la cimitir – cine era înmormântat atunci? Nu voiai să te duci pentru că bebelușul avea să aibă picioare crăcănate, ziceai.

— *Cam reilige*.

— Ce?

— Așa se zice în irlandeză.

— Ești nostimă, spune el.

— Da, sunt haioasă.

Cam reilige înseamnă în irlandeză răsucirea mormântului.

Apoi mă îndepărtez de el, simțind încă o dată umbra copilului din mine, greutatea viitorului în burta mea neagră și deschisă.

Îmi pun mâna pe stomac. De parcă m-ar durea.

— Oricum, a mers, zice Tom, încă lângă umărul meu. Are două fuse frumoase.

Nu e cazul să-mi spui asta. Mă întorc să i-o zic: *Nu e cazul să-mi spui asta*, dar, în loc să-mi văd soțul, zăresc doar cercurile ochilor lui care se dilată. Dacă am vrea încă un copil, acesta ne așteaptă acum. Aproape că-l văd. Așa că nu-i doar vina lui, sexul care are loc mai târziu. Nu-i doar vina lui că nu-mi mai place în timp ce *facem sex*.

Dă din cap.

— O să iau eu copiii. Când vrei. Vino acasă când vrei.

— Nu sta până târziu, îi spun.

— S-ar putea, îmi răspunde.

Ne aflam la înmormântarea surorii mele, Midge, și eu eram cât un căsoi. Nepoata mea, Karen, născuse cu o lună înaintea mea, la vârsta de douăzeci și unu de ani. Îmi amintesc cum stăteam în biserică și mă uitam la bebelușul umed, bâzâind pe umărul maică-sii, cu o bandă albă pe căpșor. Anuna – toate nepoatele lui Midge au nume protestante – e îmbrăcată acum într-o haină roșie, pufoasă și scumpă, o fată care te dă gata, cu ochii înspăimântători ai familiei Hegarty – reci, sălbatici, albaștri.

— Noapte bună, Karen. Ai grijă de celălalt.

Ochii le sclipesc dintr-o parte în alta a încăperii, albastru pe albastru, în timp ce străinii și cei în plus își iau la revedere. Bea o trage pe mami din scaun.

— Ești foarte obosită, mami.

— Da.

— Vino, te duc eu sus.

— Da.

— O să-ți aduc o ceașcă de ceai.

Dar vrea să mai facă un lucru înainte să plece.

Mami scapă din strânsoarea lui Bea și se apropie de masă. Pune palmele pe lemnul tăbliei, ca toți să

se oprească din conversație. Spune cu vocea ei delicată și dulce:

— Ar fi fost foarte mândru de voi toți.

Știm că nu se referă la Liam, ci la tatăl nostru.

A încurcat înmormântările. Asta sau toate înmormântările sunt acum unul și același lucru.

— *Este*, spune ea cu o convingere înspăimântătoare. Tatăl vostru este foarte mândru de voi toți.

Bea o întoarce ca să plece din cameră.

— Asta-i tot, mami.

— Noapte bună, spune ea ca o ușoară mângâiere familială.

— Noapte bună, atunci.

— Somn ușor, mami.

— Odihnește-te puțin.

— Pa-pa, cu toții ieșiți din ritm, ca primele picături de ploaie.

— *Coladh sámh*¹⁶, zice Ernest de lângă ușă și ea se întoarce spre el pentru binecuvântare, pe care fratele meu – ipocritul mincinos, nenorocitul de preot ateu ratat – nu ezită să i-o dea (și, mai mult, în irlandeză), iar ea pleacă fericită. Cel puțin „fericită” e expresia de pe fața ei. Fericită. E mulțumită de oamenii pe care i-a făcut. E fericită.

Tăcem o clipă după plecarea ei. Mossie se așază. Ita ia o înghițitură din apa ei, apoi gura îi zvâcnește puternic în jos, ca o ripostă la conversația tăcută pe care o poartă în minte. Kitty își aprinde o lulea, ceea ce îi deranjează pe toți puțin. Iar eu mă gândesc: *nu i-am spus lui mami adevărul. Nu am spus nimănui adevărul.*

Dar ce-ar fi trebuit să spun? Un om mort pune mâna pe șlițul altui mort, cu treizeci de ani în urmă. Sunt, bineînțeles, și alte lucruri despre care putem vorbi. Mai sunt și alte dezvăluiri.

Ca de exemplu? Ca de exemplu?

O ajut pe Bea să spele vasele în timp ce Kitty aduce un munte de farfurii și le pune în chiuvetă.

— Ce faci? o întreabă Bea.
— Curăţenie, îi răspunde Kitty.
— O.
— Ce?
— O. Nu, te rog, continuă. Fă curăţenie.
— Du-te naibii.
— Nu, există întotdeauna un început.
— O, *du-te naibii*.
— Ei bine, curăţă-le mai întâi, vrei? Curăţă-le, vrei? Curăţă-le şi pune-le acolo unele peste altele.

Kitty ridică farfuria deasupra capului, de parcă are de gând s-o trântască de podea. Nimeni nu se uită. O ţine acolo o clipă, apoi, scuturând din cap, duce farfuria ceremonios, pe sus, spre găleata de gunoi. Se apucă să o cureţe, însă după aceea nu se mai poate abţine şi le îngrămădeşte pe toate în gunoi – farfurie, mâncare, totul.

— Iisuse! ţipă uitându-se la cuţitul care i-a rămas în mână, de parcă ar picura sânge de pe el. Mă uit în tavan – mami umblă încă pe sus.

— O, IisuseIisuseIisuse! zice Kitty aruncând arma crimei în găleată şi rupând-o la fugă în grădină să-şi termine ţigara.

— Bea, spun eu.

— Ce e, zice Bea ameninţătoare în timp ce culege vesela din găleată. *Ce e?*

Şi ştiu ce vrea să spună. Vrea să spună: *La ce ne mai foloseşte acum adevărul?*

Ita se întoarce din camera cu cadavrul şi trânteste o sticlă cu nişte whisky ciudat în mijlocul mesei galbene din lemn de pin.

— E tot ce-am găsit, zice ea. Sticla are un nume irlandez curios şi un aspect destul de decorativ.

— M-aş putea duce la magazin, propune Jem cu voce scăzută.

— Nu, nu. Nu-ţi face griji.

Îi scoatem dopul şi ne turnăm în pahare, unde se aşază gros şi dulce. Ritualul e ciudat întrucâtva, pentru că, deşi toţi cei din familia Hegarty beau, nu bem niciodată împreună.

— Uită-te la picioarele de pe asta, zice Ivor clătinând paharul și ridicându-l la lumină. Sorbim din el și cugetăm o clipă, iar Jem își ia brusc cheile de la mașină și pleacă însoțit de o ploaie de instrucțiuni și observații despre vinul roșu sau alb. Familia Hegarty a avut o zi lungă.

Bea, care se ține încă bătoasă, intră în primul schimb în camera din față în timp ce noi, ceilalți, stăm în bucătărie și vorbim. Ernest controlează dulapurile – puțin cam prea mult, muindu-și degetul într-un sos *chutney* cu mango, antic și de demult și amușinând muștarul. Mossie își expune din când în când părerile generoase la masa de pin, în timp ce Ita îi ține de urât, rezemată de blatul din mijloc, prea prinsă cu băutura ca să mai spele vreo farfurie.

E ca un Crăciun în iad. E ca și cum am fi morți cu toții și asta e bine.

Unul câte unul terminăm și ne așezăm, gata să destupăm vinul când o să sosească. Iar atunci când sosește cu-adevărat, nu toastăm pentru mort, ci bem pur și simplu și pălăvrăgim, așa cum fac toți oamenii obișnuiți.

Se vorbește puțin despre misterioasa Alice și despre apariția surprinzătoare a unchiului Val, care arată atât de dichisit.

Apoi Ivor ne spune că se gândește să cumpere ceva în Mayo.

— Ce? întreabă Kitty, care transformă totul într-o scenă irlandeză cu băutura ei. O parte din casa bătrânească?

— Ei bine, poate nu tocmai aia.

— Iisuse.

Kitty privește lung înainte, de parcă ar vedea locul. Are nevoie de unghi de atac. Toți avem nevoie de asta. Vorbim o vreme despre rata dobânzilor și despre zborurile spre aeroportul Knock.

— Nu costă mult acolo, zice Ernest destul de blând.

— Ei, cred că asta-i problema, spune Ivor. Și-și dă seama că deja bate în retragere.

— Nu știu, zic eu. Nu m-aș putea simți ca lumea cu rahatul ăla turistic cu nu-i-așa-că-i-frumos și nu-i-așa-că-suntem-minunați-cu-toții.

Kitty explodează.

— Unchiul Val ar putea trăi o lună cu cât ai dat tu pe haina aia. Cât te-a costat afurisita asta de haină?

— Și mai ești și homo, cretinule, zice Jem. Maherbeg e locul unde se duc homosexualii să se împuște în hambar.

— O, deci ăla e locul, zice Liam.

Încep să râd și mă întorc să-i prind privirea, dar el nu e acolo. E mort. Stă întins în camera de-alături.

Tăcerea se lasă la fel de repede cât se închide o ușă.

— E o haină frumoasă, zic eu.

— Mulțumesc, spune Ivor încercând să-și dea seama ce se-ntâmplă. Niciun membru al familiei nu l-a făcut „homosexual” până acum. Niciodată. La fel ca sticla din mijlocul mesei, asta se petrece în altă parte.

Mossie ridică din sprâncene și-și afundă fața în pahar. De acolo, zice:

— Despre ce-i vorba – Paul Smith?

— Eee... face Ivor verificându-și conținutul buzunarului. De parcă n-ar fi știut.

Nici despre bani nu vorbim – gândul că unul dintre noi, chiar și un unchi, ar putea fi bogat sau sărac sau că asta ar conta în vreun fel. Familiei lui i s-a întâmplat ceva. Nodul s-a slăbit. Apoi Ita se ridică în picioare și trage de haină.

— Da, zice ea. Ce haină frumoasă.

Iat-o. Ita bea de-atâta vreme, că s-a trezit de-atâta băutură și se mișcă lent, cu violență. E pe punctul de-a face o dezvăluire teribilă și mă întreb

despre ce e vorba. *Nu mi-ai spus niciodată că sunt frumoasă.* Sau ceva și mai rău: *Mi-ai furat cea mai bună bentiță de păr în 1973* (ceea ce chiar am făcut). Păcatele și rănile familiei, nesfârșitul sfredel al unui lucru greu de numit. Nimic important, obișnuitul *Mi-ai distrus viața* sau *Dar cu mine cum rămâne?*. Fiindcă, pentru cei din familia Hegarty, declararea nefericirii coincide cu o învinuire.

— Ce? zic eu. Ce?

Vreau să spun de fapt: *La ce ne mai folosește acum adevărul?*

— O să stau cu Liam, spune Ita în cele din urmă, pentru că celor din familia Hegarty le plac foarte mult gesturile de înaltă moralitate. Se îndepărtează brusc de masă într-un unghi potrivit pentru a nimeri ușa. Îmi dau seama că, de fapt, vrea gin. Ieșirea măreață a fost doar o scuză ca să mai dea o raită pe la ascunzătoarea ei.

Apuc sticla și, panicată, îmi mai torn un pahar. Liam își lovește ușor nasul uitându-se la mine. Dar, pentru că Liam e mort, trebuie s-o fac eu în locul lui, așa că-mi lovesc ușor nasul de trei ori.

— Ce e? zice Kitty.

— Nasul, spun eu.

— Ce e?

— Ita. Chestia cu nasul.

— O, las-o baltă, zice ea.

— Vârful, spun eu. Vârful înclinat.

— Sunt de acord cu tine, spune Ivor, morocănos acum, după ce și-a pierdut casa de la țară.

— Cum se numește chestia asta? întreb eu. *Retroussé?*

— Ce, spune Mossie. Despre. Ce. Vorbiți?

— Nasul Hegarty, zice Kitty. Ita a făcut ceva cu nasul nostru.

— Cred, într-adevăr, spune Mossie.

— Ce?

— Cred, într-adevăr. Că e nasul ei. La vârsta asta.

Iar noi ne spargem de râs, din cine știe ce motiv.

După ce râsul încetează, Kitty și Mossie rămân nemișcați, holbându-se unul la celălalt peste masă. Gata, e de-ajuns. Nu pot să mă ocup de Mossie și de altele pe deasupra. Da, ne bătea, Kitty. El avea cincisprezece ani. Ne bătea pe toți.

Mă ridic să mă duc la toaletă și mă ciocnesc de Bea în ușă.

Itei i-a venit rândul să stea cu cadavrul. Se sprijină de cadrul ușii camerei din față cu un pahar de apă tulbure în mână, când trec pe-acolo. Plânge. Sau doar lăcrimează. Când urc treptele, nu se întoarce. Din spate e frumoasă. Din spate, seamănă cu Lauren Bacall.

Intru în baie și fac pipi, mă spăl pe mâini și mă uit în aceeași oglindă a dulăpiorului care mi-a reflectat fața treizeci de ani și mai bine. Folia de argint de pe spate se cojește pe la colțuri. *Cine poate s-o învinuiască pentru asta?* mă gândesc. Și mă îndepărtez, ducându-mă să dau din nou ochii cu ei jos.

Când ies din baie, observ că ușa de la camera mamei e crăpată.

— Bea? se aude vocea ei prin deschizătură. Bea?

— Nu, mami, sunt eu.

Mă duc la ea. Când deschid ușa de tot, văd că s-a întors deja și stă pe pat, ce ciudat, ca o casetă video care a fost derulată repede înainte și apoi oprită.

— Ce vrei, mami, ți-e bine?

— Credeam că e Bea, zice ea.

— Nu, sunt eu, mami. Vrei să mă duc să-i spun să vină? Asta vrei?

Dar nu reușește să-și amintească.

— Haide. Sus, în pat, mami. Sus, iar ea se supune, ca un copil ascultător, așa cum a fost întotdeauna. Doarme pe partea ei, remarc. Lasă suficient de mult spațiu.

— Au plecat toți, zice ea după ce se lasă pe pernă.

— Nu, n-au plecat, mami.

— S-au dus cu toții.

— Eu sunt aici, mami. Vrei să stau cu tine? Vrei să stau aici o vreme?

În cameră nu e niciun scaun. Mă cocoș la capul patului o clipă și-i masez glezna și piciorul prin cuvertură.

Hî hî, respiră ca o femeie care plânge. Ha, expiră.

Hî hî. Ha.

Hî hî hî. Ha.

Și adoarme așa, agitată, în timp ce eu ascult zgomotele vieții ei: cremă Nivea, Je Reviens și bătrânețe; și mirosul tatii, încă acolo, puternic, în lâna dogorită a păturii electrice, poate, și în lipiciul rânced al tapetului.

Îmi dau seama că plâng. Mama nu doarme, mă privește. Ochii ei, care mă fixează peste marginea cuverturii, sunt mari și tineri.

— Îmi pare rău, mami.

Mă ridic să plec.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic, spun eu sub privirea ei inteligentă care mă urmărește, dar care nu știe încă bine cine sunt.

Din ușă, fără să mă uit la ea, o întreb:

— Ți amintești un bărbat care venea la bunica?

— Ce bărbat?

Aștepta o întrebare. Iar asta nu-i place.

— Nu unul anume. Ăla care venea la bunica și ne aducea bomboane vinerea. Cum îl chema?

— Proprietarul?

— El era acela?

— Noi îi spuneam proprietarul, zice ea. Se uită la mine cu o privire deschisă.

— De ce?

— Pentru că asta era.

Și, brusc agitată, dă la o parte cuvertura și-și aruncă picioarele peste marginea patului, iar corpul ei indescifrabil pe sub cămașa de noapte alunecă într-o parte și-ntr-alta pe când se împinge peste marginea saltelei și începe să umble de colo-colo. Se duce la ușa garderobului și o deschide, apoi o închide la loc. Se întoarce la pat, apoi se uită pieziș spre partea de sus a garderobului, în caz că s-ar afla ceva acolo.

— Nu știu, zice ea. Ce tot spui acolo?

— Nimic, mami.

— Ce tot spui acolo?

O privesc.

Spun că, în anul în care ne-ai trimis acolo, fiul tău mort a fost agresat, tocmai atunci când nu erai lângă el, să-l sprijini sau să-l aperi, și că acea agresiune a fost suficientă pentru a-l trimite pe un drum care s-a încheiat în cutia aia de jos. Asta spun, dacă vrei să știi.

— Îmi plăceau bomboanele, mami. Hai, urcă-te înapoi în pat acum. Mi-am amintit de bomboane, atâta tot.

Pentru că dragostea unei mame e farsa cea mai bună pe care ne-o face Dumnezeu. Și, în afară de asta, cine poate să spună care e prima și care e ultima cauză?

Murmurul vocilor crește în bucătăria de dedesubt și se aud râsete, urmate de zgomotul ușii din spate trântite. Kitty se năpustește din nou afară.

— Nu știu.

Mami stă pe pat. E deja obosită. Nu-i mai place de nimeni acum.

— Nu știu unde sunt, zice ea. Chestile alea pentru casă... sunt undeva, pe sus. Pe raft. Nu știu.

Dar am luat-o deja de umeri și o liniștesc, ajutând-o să se întindă în pat.

— O s-o chem pe Bea.

— Da, spune ea.

— O să ți-o aduc imediat.

Dar n-o fac.

Închid ușa și mă uit pe palier. Mă îndrept spre dormitorul fetelor mari, mă uit pe garderoburile de-acolo și deschid dulapurile, apoi ies iar și fac același lucru în fosta mea cameră. Stau în picioare pe patul lui Alice, în lumina galbenă și murdară și trag jos o cutie de biscuiți pe care scrie „Documente” cu scrisul ușor și înflorat al mamei. Caut ceea ce n-a reușit ea să găsească, dar înăuntru sunt documente absolut întâmplătoare, certificate și confirmări, certificatul lui Kitty pentru cursul de dans irlandez, cel al lui Ernest pentru discurs public la Feis Maithiu; diploma mea, destul de ciudată – rotunjourul meu 2:1 de la Universitatea Națională din Irlanda; diploma de bac a lui Liam, de mare folos acum. Se pare că mami a pus la păstrare orice bucățică de hârtie suficient de groasă, de rulată și de inutilă. Scotocesc toată casa cu mintea, întrebându-mă unde sunt lucrurile importante, certificatele de naștere și de deces, fotografiile, contractele și actele pentru casă. Știu unde le ține, îmi dau brusc seama și pun cutia pe pat.

Dar am tulburat fantomele. Acum stau dincolo de ușa camerei, așa cum stăteau fantomele din copilăria mea; sunt dincolo de aceeași ușa. Povestea lor se află acolo, pe palierul din Griffith Way, așteptându-mă încă o dată.

Cine sunt?

În primul rând, Ada, moartă la modul pragmatic. O chestie bătrână și subțire: e genul de fantomă care se îndepărtează întotdeauna. Ada se împacă pur și simplu cu ideea că e moartă. Trecutul e o mică băltoacă în jurul picioarelor ei.

Charlie e și el acolo, stângaci și maroniu. Charlie, care nu avea în el niciun fel de răutate și totuși făcea totul anapoda – avea datorii mari, promisiuni încălcate, făcea sex de proastă calitate cu vânzătoarele, gospodinele și actrițele de ocazie. Dorindu-și să i se schimbe norocul, deși norocul i

se schimba mereu și era întotdeauna același. Charlie nu se va împăca deloc cu ideea că e mort până când nu-i va înapoia totul Adei, adevărata lui dragoste.

Astea sunt coșmarurile mele. Printre ele voi fi nevoită să pășesc ca să ajung jos.

Răsucesc clanța ușii și Nugent e pojghița subțire de oroare de pe palier. Plutește prin casă ca un miros. Nugent se joacă acolo cu sora lui, Lizzie, amândoi sunt morți acum. Se sărută și se simt consolați. Nu respiră; răsucirea și alunecarea limbilor lor sunt nesfârșite, sufocante și reci.

Traversez cei șaiszeci de centimetri de covor care mă duc la buza scării. Cobor treptele una câte una. Am nouă ani, am șase ani, am din nou patru ani. Nu pot să mă țin cu mâna de balustradă, ca să nu ating ceva ce nu înțeleg. Întrerupătorul de la capăt pare să se retragă cu cât merg mai repede. Cine l-a închis? De ce lumina din hol e stinsă când în casă se află un cadavru?

Ultima e întotdeauna cea mai rea. Unchiul Brendan, în ciorapi trei sferturi și șort. Stă în hol, lângă camera gemenilor, camera în care a murit bebelușul Stevie, și capul lui de om matur plesnește de mulțimea lucrurilor pe care vrea să i le spună Adei, dar pe care ea refuză să le audă. Oasele lui Brendan sunt amestecate cu oasele altora, așa că e o vânzoleală de suflete care murmură și se tânguiesc pe sub hainele lui, care ar ieși urlând, dacă și-ar descheia șlițul; dacă ar deschide gura, s-ar scurge afară, peste dinții lui. Nu-i dau pace lui Brendan – sufletele celor uitați care vor trebui mereu să se târască, să se umfle și să se văicărească acolo; ridică mâna să se scarpine sub guler și o mulțime se eliberează. Singurele locuri în care nu-i mai vezi sunt neasemuiții lui ochi albaștri, așa că Brendan stă și se holbează când întind mâna spre întrerupător, cămașa lui se ridică și coboară, iar din urechile lui se preling morții nebuni și inoportuni.

Lumina se aprinde. Așa cum se-ntâmpla întotdeauna. Iar trupul meu are, din fericire, în lumina aceea, treizeci și nouă de ani. Și când intru în camera din față, totul e cufundat în tăcere. Lângă corpul lui Liam nu e nicio fantomă, nici măcar a lui.

Luminările au ars aproape de tot.

În nișa îndepărtată de lângă fereastră e o piesă de mobilier – cred că-i spuneam „vitrina” – o chestie din stejar masiv, cu rafturi pentru pahare și cutii dedesubt. Umblu prin cutiile astea și nu găsesc nimic, adică găsesc de toate: un vechi storcător pus într-o pungă de plastic transparent, cenușie din cauza vremii, cele câteva discuri ale mamei din neverosimila perioadă de dinainte de căsătorie, „Jussi Björling” și „Furtwängler dirijează”; un Scrabble, un joc numit Camel Run, o plasă de sfoară cu patru fructe artificiale ciobite, un bandaj pentru susținerea genunchiului cuiva care nu mai suferă de multă vreme. Apoi îmi vine ideea să mă uit în sus. Acolo, în spatele dantelăriei ornamentale din partea de sus a vitrinei, sunt niște cutii. Dau la o parte milieul, apoi mă cațăr și iau cutia de pantofi verde. O împing jos și o prind, iar după aceea bâjbâi ca să-i găsesc capacul, pe care tata a scris cândva cuvântul „Broadstone”. Apoi mă dau jos, rămân în picioare și o deschid.

Înăuntru e o pungă maro din hârtie cu câteva fotografii, toate în sepia. Niște rețete – de genul celor pe care le luai de la vechile măcelării. Un vraf gros de scrisori așternute pe hârtie cu dungi albastre în filigran, folosită de obicei de femei, și legate cu o bandă elastică. O serie de carnete albastre cu coperti groase, fiecare înconjurată pe verticală de ceea ce Ada numea „elasic pentru chiloți”, indiferent de destinație.

Erau carnetele în care se nota chiria, începând cu 1937, când mama avea opt ani. Primul acoperă cincisprezece ani, câte douăsprezece săptămâni de pagină. Același scris, același stilou, linie după linie

de zile de vineri, cu mici creșteri în fiecare an. Scrisul cu stiloul continuă în al doilea carnet și trece pe pix doar într-al treilea – când chiria e plătită lunar, iar pixul e schimbat cu un creion sau cu un pix roșu sau cu orice altceva era la îndemână.

De ce se află toate astea în casa noastră din Griffith Way după șaisprezece ani sau mai bine de la moartea femeii? De ce le-ar păstra cineva, dacă nu de frică – de brațul lung al legii sau al funcționarilor de la impozite, care investighează situația taxelor unei case al cărei proprietar n-ai fost niciodată și pe care mama ta nu a avut-o în proprietate? Când le pun la loc în cutie, am conștiința dezgustătoare a ceea ce însemnau acele carnete pentru posesorul lor, a drepturilor pe care ar putea să le ofere.

După 1975 nu mai e nimic. Pagini cu nimic. Mă întreb dacă în anul acela a murit Nugent. Ridic carnetul și mă întorc să i-l arăt lui Liam, dar o văd pe Ada urmărindu-mă din ușă. Iat-o. O văd, dar nu cum „am văzut” stafiile pe scări. O văd așa cum aș vedea o femeie stând cu spatele la lumina din hol.

Nu mai știu cum a decurs restul nopții sau cine a stat lângă trupul lui Liam după ce am plecat; bănuiesc că Bea și Ernest au făcut aproape toată treaba, deși, la un moment dat, mi-a spus Kitty, s-au strâns cu toții acolo și au jucat cărți. Se pare că eu am făcut ceva scandal în camera din față. Mossie mi-a vârat o pastilă mică și acră în gură, iar Ernest a încercat să se roage împreună cu mine, dar am refuzat categoric să mă odihnesc în fostul meu pat de copil, așa că m-au urcat într-un taxi și m-au trimis acasă.

Casa goală, atunci când am ajuns, a fost o binecuvântată ușurare – și cred că ăsta e unul dintre motivele pentru care acum umblu noaptea pe-aici, pur și simplu pentru a retrăi acel sentiment – de sănătate și de spațiu gol, de camere care comunică una cu cealaltă cu mare ușurință. Așa că am rămas trează o vreme, apoi m-am dus sus și am făcut sex cu soțul meu, pentru ultima oară.

Bineînțeles că nu intenționeam asta. După noaptea de care avusesem parte, nu intenționeam să fac niciun fel de sex, darămite unul terminal. Dar m-am strecurat în pat și Tom era treaz. Și mă iubea. N-are rost să-i examinez motivele: mă iubea, dorea să mă tragă înapoi pe pământul celor vii. Și poate, pentru că sufletul meu era atât de moale, voia să-și lase amprenta acolo. Trupul, însă, nu-mi era atât de moale. Mă întreb cum de n-a observat asta. Dar am făcut toate mișcărilor, i-am deschis calea și nu i-am spus să se oprească. Probabil că am vrut-o și eu sau ceva de genul ăsta.

Nu trebuia să afle ce se întâmplase în Griffith Way după plecarea lui. Sau că luasem o pastilă (poate din cauza pastilei?) sau că mă simțeam ca o carne proaspăt tranșată, deși el era extrem de

mișcat. Dacă așa era într-adevăr. Gâfâia și hârâia de parcă toți nervii îi luaseră foc.

Apoi ne-am întors unul cu fața la celălalt, îngropați până la gât în plapumă. Ne spuseserăm mult prea multe în decursul anilor, așa că acum tăceam cu înțelepciune.

Dar el simte nevoia să mai adauge ceva.

— Îmi pare rău, spune.

O clipă cred că se scuză pentru partida asta de sex groaznică, apoi sunt convinsă că regretă moartea fratelui meu, dar, de fapt, îi pare rău pentru o infidelitate comisă în trecut – într-o clipă o să-mi spună cât de puțin a contat femeia aia –, iar asta ar fi atât de stupid și de insuportabil în asemenea împrejurări (îmi dau seama că m-am culcat cu soțul meu pentru ultima oară), încât îl opresc, zicându-i:

— În regulă. Nu face nimic.

Ia asta drept un semn. Totul o să fie mai bine. Îmi spune că ar trebui să fac ceva. Să lucrez cu jumătate de normă sau să mă plimb în fiecare zi – ce-aș zice de o casă, să cumpăr o casă și s-o aranjez, acum, când piața e în ascensiune? Bani. Aș putea câștiga bani. Îmi spune că e foarte ocupat, că a avut un moment de cădere, dar acum am ieșit la liman, a trecut peste asta.

— O *cădere*? zic eu.

— Hai, te rog, nu începe iar, spune el.

— Fetele tale or să se culce cu bărbați ca tine, îi zic. Bărbați care or să le urască tocmai pentru că le doresc.

— Ce? spune el. Iisuse, știi și tu. E doar...

— Doar ce?

Cred că se gândește că asta are o limită – felul în care gândesc bărbații. Că asta nu e o chestie reală. Că nimeni nu moare din asta, de exemplu. Cred că vrea să spună că genul ăsta de alăturare e singurul lucru de care avem parte.

Probabil că are dreptate. Așa că stau întinsă acolo, alături de el și urmăresc cum mi se măresc vânătăile din părțile intime.

— Ce chestie nostimă cu trupurile bărbaților, zic. Nu mint niciodată. Trebuie să fie foarte simplu. Vreau să spun că sunteți făcuți să spuneți adevărul. Deschis/închis, îmi place/nu-mi place. Vreau/nu vreau.

— Nu-i chiar așa, zice Tom. Nu e o legătură solidă, spune el, între ce vrei tu și ce vrea pisiul tău, uneori e aproape imposibil să-ți dai seama.

— O, fac eu, apoi mă întorc și adorm.

Bineînțeles că Ita era la ușă, ar fi trebuit să-mi dau seama. Nu Ada, era nenorocita de soră-mea, sora mea mai mare, psihotică ridicolă din cauza băuturii și cu un nas nou și ridicol.

De asta mi-am amintit când am văzut-o.

Mi-am amintit de un film. Nu știu cum l-aș putea numi altfel. Am în cap un film cu Ada stând în ușa camerei bune din Broadstone.

Am opt ani.

Ochii Adei se târăsc dincolo de umărul meu și trec în spate. Privirea ei lividă cade pe o parte a corpului – e ca o lumină: pielea mi se întărește sub ea și mi se încrețește ca sub o arsură. Iar de cealaltă parte e întunericul primitiv al lui Lambert Nugent. Stau cu fața la acel întuneric și cad. Îi țin penisul bătrân în mână.

Dar e un film tare ciudat. E compus din cuvintele care îl descriu. Mă gândesc la „ochiul” penisului său, care îmi apasă propriul ochi. Îl „trag” și el se înclină spre mine. Îl „sug” și din gura lui iese o bomboană subțire, cu gust de lămâie.

Asta vine dintr-o zonă a minții mele în care cuvintele și acțiunile sunt deformate. Vine chiar de la începutul lucrurilor și nu pot să-mi dau scama dacă e adevărat. Sau nu pot să spun dacă e real. Dar mi-e scârbă de răul din el, mă înăbuș în el; triumphiurile negre de sub pomeții ascuțiți, felul în care capul lui se întoarce încet și ochii i se rotesc și mai încet în fundul orbitelor, către lumina ce vine dinspre ușa deschisă în care stă bunică-mea.

Nu cred în rău – sunt convinsă că suntem oameni și că suntem supuși slăbiciunilor, că facem lucruri și apoi le distrugem într-un mod cât se poate de banal – și, cu toate astea, simt răsucirea

lentă a feței lui spre ușă ca pe un rău. În pieptul lui bătrân se ridică o bășică: o umflătură cu ceva care poate să țâșnească oricând din gura lui ce se deschide și poate să păteze întreaga lume.

Ce este?

Nu pot să mă mișc. În amintirea sau în visul ăsta, nu pot nici să-l opresc, nici să-l fac să continue. Lucrul acela care-i va ieși din gură mă va îngrozi, deși știu că nu-mi va face rău. Va umple lumea, dar nu va lăsa urme. E impregnat deja în umiditatea covorului și în mirosul de Germolene: sentimentul că Lamb Nugent își bate joc de noi toți, că până și din pereți emană intenția lui perversă. Modelul de pe tapet se repetă până ți se face greață în vreme ce, fierbinte în strânsoarea mea și dreaptă, chiar și după trecerea anilor, frumoasă, chestia aia necuvântătoare a lui Nugent saltă mândru și plânge în mâna mea.

Iar cuvântul pe care-l rostește când ușa e larg deschisă și gura lui e larg deschisă, bășica aia care izbucnește în O-ul gurii sale este doar:

— Ada.

Bineînțeles.

E mulțumită de ceea ce vede? Îi face plăcere?

Când încerc să-mi amintesc sau îmi imaginez că-mi amintesc cum mă uit la fața Adei, cu sperma lui Lamb Nugent scurgându-mi-se pe mână, nu-mi pot evoca decât un gol sau fața ei ca un gol. Cel mult, pe fața Adei e scris un cuvânt, iar acela e: „Nimic”.

Acesta e momentul învinuirilor. Aerul murdar din camera bună a Adei o să țâșnească, trecând pe lângă ea, care stă în lumina galbenă a holului. Aceasta e clipa în care ne dăm seama că vina i-a aparținut de la bun început Adei.

Fiul nebun și fiica nehotărâtă. Nesfârșitele nașteri ale fiicei sale nehotărâte, felul în care fiecare dintre nepoții ei au apucat-o pe căi vag greșite. Aceasta e clipa în care ne întrebăm ce-a

făcut Ada – pentru că trebuie să fi fost ceva, fără doar și poate – ca să aducă atâta moarte în lume.

Dar nu dau vina pe ea. Și nu știu de ce.

Îi datorez lui Liam o lămurire – ce s-a întâmplat și ce nu s-a întâmplat în Broadstone. Pentru că există urmări. O știm. Cu toții știm că evenimentele reale au urmări reale. Într-un fel în care cele ireale nu le au. Sau cele aproape reale. Sau cum vrei să numești evenimentele alea care mi se deapănă în minte. Știm că e o diferență între corpul brut și cel imaginat, că atunci când atingi pe cineva se petrece într-adevăr ceva (dar nu la modul la care te așteptaseși).

Ceea ce i s-a întâmplat lui Liam nu a avut loc în camera bună a Adei – indiferent de filmul pe care-l am în minte. Nugent n-ar fi fost atât de idiot. Abuzul s-a petrecut în garaj, printre mașinile și bucățile de motor care îi plăceau atât de mult lui Liam. Și Nugent s-a purtat odios cu fratele meu, chiar în cazul unor întâmplări banale. Avea sadisme și metodele lui, sunt sigură. Trebuie să lămuresc asta pentru că, undeva, în capul meu, într-o parte încăpățânată și uitată de Dumnezeu, sunt convinsă că dorința și iubirea sunt unul și același lucru. Nu sunt unul și același lucru, nu există nicio legătură între ele. Când l-a dorit pe fratele meu, Nugent nu-l iubea nici cât negru sub unghie.

Asta o știu.

Aș putea spune că, probabil, și Liam l-a dorit. Sau a dorit *ceva*.

— Uite ce-ai obținut, zice Nugent, pe când plâng și mă plimb cu mașina pe străzile luminate nocturn ale Dublinului. Uite ce-ai obținut.

Cât despre mine, nu cred că-mi plăcea garajul și nu mă prea duceam acolo. Deși, în timp ce conduc și opresc mașina, mă întreb, printre altele, dacă mi s-a întâmplat și mie.

Ce pot să spun? Nu cred.

Îl adaug vieții mele ca pe un eveniment și cred că, da, ar putea explica anumite lucruri. Îl adaug vieții fratelui meu și este unul crucial, e locul de întâlnire al tuturor cauzelor și efectelor, punctul nodal al unui X. Într-un fel, explică prea multe lucruri.

Sunt lucruri pe care le știu, de fapt.

Știu că fratele meu, Liam, a fost abuzat sexual de Lambert Nugent. Sau că fratele meu a fost, probabil, abuzat sexual de Lambert Nugent.

Iată și lucrurile pe care nu le știu: că am fost pipăită de Lambert Nugent, că unchiul meu Brendan a fost adus la nebunie de el, că maică-mea a devenit idioată din cauza lui, că mătușa Rose și soră-mea, Kitty, au plecat. Pe scurt, nu știu nimic altceva despre Lambert Nugent; cine a fost, cum l-a întâlnit Ada, ce a făcut sau nu a făcut el.

Știu că el ar fi o explicație pentru viețile noastre și mai știu ceva și mai înspăimântător – că nu era nevoie să ne distrugă el, pentru a fi distruși. Aerul pe care-l respira el, asta ne-a terminat. Faptul că am fost obligați să-i respirăm aerul de mâna a doua.

M-am întors la Sf. Dymphna cu cerneala pe limbă. Liam nu mai doarme cu mine. Mă duc la culcare cu chiloții pe mine. Apoi mă scol și-mi pun ciorapii. Apoi mă scol și-mi pun bluza de uniformă, e important să fii gata, când vine timpul. Mă scol din nou și-mi pun costumul de gimnastică pe spătarul scaunului, îmi aranjez pantofii sub scaun și întorc totul cu fața spre ușă pentru ca, atunci când o să mă îmbrac, să nu fiu nevoită să mă răsucesc pe călcâie ca să ies din cameră. Apoi mă scol, îmi împăturesc bandajul și-l pun în pantoful drept, cu capătul târându-se pe podea. Apoi mă scol și-mi pun costumul de gimnastică, după care adorm.

La școală, emanam un miros de oboseală. Cutele duble ale costumului de sport sunt distruse.

Nu mă pot scutura de amintirea așternutului părăsit
– cearșafuri fantomatice frecându-se de mine și
alunecându-mi pe costumul de gimnastică atunci
când mă răsucesc în pat, într-o parte sau într-alta.
Liam doarme în cealaltă parte a camerei, Kitty –
lângă mine. În fața mea, sora Benedict ne învață
cum să ne rugăm:

Când mă întind în pat să dorm
Mă rog la Domnul să-mi apere sufletul în
somn.
Și dac-o fi să mor fără să mă trezesc
Mă rog la Domnul să mi-l ia ca să-l păzesc.

Dacă Fecioara Maria s-a înălțat cu trupul la ceruri, atunci unde se duce la toaletă?

— Ce-ai spus? se uită tati la mine.

— Dacă Fecioara Maria s-a înălțat cu trupul la ceruri, atunci unde se duce la toaletă?

Tata îmi trage una înainte să-i văd mâna mișcându-se.

Asta s-a petrecut la puțin timp după ce ne-am întors de la Ada, când eram în plină fază religioasă.

Îmi amintesc lucrul ăsta pentru că tata își atinge copiii mai tot timpul, fără ca gestul să aibă vreodată ceva personal în el. Putea să pocnească trei la rând și să-l scape pe-al patrulea sau să calce apăsat printre noi, cu mâinile ridicate, în timp ce noi fugeam, țipând, în jurul lui. Băieții se purtau altfel, bineînțeles, dar în general tata ne lovea pe noi, nu pentru că el era responsabil de asta, ci pentru că noi eram responsabili. De aia, atunci când Kitty începe să arunce cu tot felul de acuzații cum că a fost bătută, nu prea sunt de acord cu ea.

Dar, BUM! sunetul tuturor sunetelor îndepărtându-se de obrazul tău, urmat de o tăcere amorțită, traversată, în scurt timp, de cercul din ce în ce mai mare al durerii.

Totuși întrebarea merita să fie pusă, pentru că e singura dovadă pe care o am că tata era catolic și mami e catolică, bineînțeles, așa cum sunt toate mamele, dar timp de paisprezece ani am stat lângă sau în spatele tatălui meu la biserică, pe o bancă din lemn, în fiecare duminică dimineată și niciodată nu i-am văzut buzele mișcându-se. Nu l-am auzit niciodată rugându-se cu voce tare și nici nu l-am văzut plecând capul sau făcând vreun alt gest care ar fi fost considerat remarcabil dacă ar fi

stat pe platforma de sus a autobuzului. La împărtaşanie, stătea la capătul băncii, în timp ce noi mărşăluiam pe lângă el, de parcă ar fi deschis poarta ţarcului pentru oi, dar nu ştiu dacă ne-a urmat vreodată până la grilajul unde primeam împărtaşania. Tata participa la slujbă în calitate de persoană oficială. Dacă aş începe să caut credinţa lui personală, nu aş şti de unde să-ncep sau în care parte a trupului ar putea sălăşlui.

M-am gândit la el la înmormântarea lui Liam. Ernest stă în faţa altarului, îmbrăcat în veşmintele lui preoţeşti. Broderia de pe pieptul lui are o temă maya şi el arată foarte bine.

Familia Hegarty, împuţinată, stă în rândul din faţă, în ordinea vârstei. Ernest ne ordonă să ne rugăm, iar eu împreunez mâinile butucănoase ale tatălui meu şi le mişc cu stângăcie în jurul buzelor, „O Doamne”, zic cu vocea lui, dar lipseşte convingerea – convingerea lui, adică. Tata n-a fost niciodată un om pios şi nu cred că se temea de focurile iadului – aşa că, atunci când făcea sex, producând doisprezece copii şi şapte avorturi, toate în trupul mamei (care îngenunchează acum la capătul şirului), asta era tot ce făcea – sex. Nu avea nicio legătură cu ceea ce îi spuneau sau nu-i spuneau preoţii, era un lucru de care avea nevoie sau un lucru pe care dorea să-l facă – ceva ce simţea că merita.

A iubit-o pe mama. Întotdeauna rămâne valabil faptul ăsta nedigerabil – că tata a iubit-o pe mama şi că ea l-a iubit la rândul ei. Dar nu a iubit-o destul ca s-o lase în pace. Nu. Tata făcea sex, cred, aşa cum se îmbătau copiii lui – adică împotriva propriei raţiuni; nu atât de plăcere, cât ca să oprească totul.

Asta-i cam tot ce pot să înţeleg din impulsul ce l-a creat pe copilul ăsta care zace în sicriu în mijlocul navei laterale. Pentru că Liam, cel din lada asta, e din nou băiat. Nu ocupă mai mult de trei sferturi din spaţiu. Anii se desprind din trupul

lui. Anii sunt metabolizați până când îi elimină prin urină pe ultimii, stând lângă grilajul de la Bazinul din Broadstone, la vârsta de nouă ani.

Fââșș!

Toți cei din familia Hegarty suferă de mahmureală, inclusiv cel din ladă. E un sentiment foarte pașnic și foarte prețios, un abces al simțurilor, ceva între durere și căldură. Dintre noi toți, Liam îl are pe cel mai mare, bineînțeles, pentru că Liam s-a risipit în cele din urmă. Pielea lui e plină de el. Liam și l-a scos din cap. O să scape de el dormind o vreme.

La capătul rândului, mami a devenit transparentă din pricina drăgălășeniei și suferinței. Bea stă în picioare lângă ea, venind la biserică în calitate oficială, așa cum făcea tati. Alături stă Mossie, care rostește răspunsurile cu voce clară. Noi, ceilalți, le mormăim sau tăcem. Lângă mine, de o parte stă Kitty, aplecată și plină de fervoare (fervoare *pentru ce* – asta-i întrebarea), în timp ce de partea cealaltă se află Ita, cu mintea ca un bolovan.

Încerc să cred în ceva, doar așa, de-al naibii. Culeg o idee absolută din aer, un gând în plină expansiune care mi se deschide în cap ca eterul – Dumnezeu sau viitorul sau marele bine. Plec capul și încerc să cred că iubirea o să ne facă mai mult bine sau, dacă nu iubirea, atunci copiii. Trec de la gândurile înalte la cele umile și cred, preț de clipe în șir, în lucrurile neînsemnate și în necesitatea de-a fi mamă.

Dar asta-i prea *drăguț* pentru cei din familia Hegarty. Credința, îmi dau seama, are nevoie de ceva groaznic ca să funcționeze: sânge, cuie, puțină disperare.

Așa că-mi iau porția de disperare. Privesc coșciugul lui Liam și încerc să cred în dragoste.

Nu e ușor.

Îmi amintesc de dragostea lui Dumnezeu, din anul acela în care am stat la Ada și aveam opt ani,

iar Liam nouă. Mi-o amintesc foarte clar. Sora Benedict ne-a spus să-L primim pe Iisus „în inimile noastre” și așa am făcut, fără probleme. Îmi cercetez inima și-mi dau seama că a mai rămas un sentiment acolo, ceva fierbinte, care se luptă. Dau ochii peste cap sub pleoapele închise și regăsesc acea senzație de deschidere în mijlocul frunții. Chestia aia cu pieptul e ca lupta pentru cuvinte, iar cea cu fruntea e pură și goală, ca atunci când tot ce era de spus s-a spus.

Poftim.

Credința. Îi cunosc întreaga viață biologică. Tot ce-mi trebuie e umplutura. Tot ce-mi trebuie sunt cuvintele.

După ce mi-a tras una peste cap, tata s-a întors și a plecat cufundat în tăcere. Poate că era șocat de el însuși. Pe mine m-a șocat, fără îndoială. Dar adevărul e că pe vremea aia nu credeam în rai, n-am crezut niciodată. Și, când mă gândeam la iad, totul era cufundat în tăcere.

Iat-o pe Ada stând pe canapea în camera bună din Broadstone. Are un lucru în mână, ceva simplu, probabil ceva de tivit sau de cârpit. În încăperea e o fată de opt ani – eu.

Îmi amintesc curba spatelui ei, mâinile căzute în poală, felul în care degetele ei apucă și ridică în timp ce trece ața prin material. Canapeaua din spatele ei e roșu-închis și e acoperită cu un morman de perne, deși Ada nu se sprijină de ele. Cele două rulouri turcești, cu ciucuri la capete, dintr-un decor pentru un serai de la Gate Theatre; o pernă rotundă, din catifea roșie, cu o cusătură largă, gen fagure, împrejurul părții de sus, ca urma roții unei mașini fabuloase, din pânză, apoi o serie de butuci mici, cu fețe cusute cu ață metalică cu striatii purpurii și cafenii, ca o coajă de copac dintr-un decor de teatru pentru o pădure.

Ea stă în fața tuturor, aplecată ușor deasupra lucrului ei, trăgându-și din când în când capul înapoi la distanța suplimentară cerută de vârsta ei înaintată. Dar mie nu mi se pare bătrână. Pare mulțumită, e în întregime ea însăși. Mă duc să mă așez alături de ea și dau ușor din cap spre mine, iar când termină cusătura sau de răsucit firul, se întinde, fără să ridice privirea, și-și freacă încheieturile degetelor de obrazul meu.

— Bună.

Asta-i tot ce-mi amintesc.

Nu a plecat și nu a venit nimeni. Charlie era în altă parte, domnul Nugent nu conta, Liam și Kitty își făceau, probabil, temele la masa din sufragerie, iar eu stăteam cu Ada în altarul camerei ei bune, cu draperiile ei din catifea roșie, ca de teatru, care dădeau spre stradă și fotografiile cu autograf de pe perete, Jimmy O'Dee, surorile Adare, un desen pe

care scria „Othello” și care înfățișa un bărbat cu fața cafenie și pantofi eleganți și ascuțiți. Toți erau actori într-o piesă care se desfășura în altă parte. Aici însă, în culise, era locul cel mai bun unde mă puteam găsi cu Ada, care nu reușea să fie altcineva, nici chiar dacă se străduia, care mergea prin viață cu distincție, liniștită, puțin dură uneori – deși nu arăta cât de dură putea să fie. Stând acolo, cufundată în sine, Ada coase. A lăsat trecutul în spate, iar viitorul n-o prea preocupă. Se îndreaptă spre mormânt, în ritmul ei.

Iar eu, atentă o clipă la materialul pe care îl ține în poală, mai urmăresc încă o cusătură, poate două, înainte de-a mă ridica și de-a ieși în fugă din cameră.

Carnetele în care e notată chiria încep din 1939 – ceea ce mă face să-mi imaginez rapid că Charlie a fost cândva proprietarul casei, dar a pierdut-o în favoarea lui Nugent pentru un cal. Am, totuși, dubii c-ar fi adevărat, dar imaginea ulterioară persistă: Charlie în Leopardstown împreună cu Nugent, ca o cioară deasupra lui, în dreptul gardului, cu pulpanele hainei ridicându-se în vântul ușor.

— Haide, du-te, îi spune Charlie cu un calm disperat, dându-i o ultimă foaie de hârtie bărbatului care o iubește pe soția lui mai mult sau, cel puțin, mai intens.

— La țanc.

Dar Nugent nu arăta ca o cioară, ci mai curând ca un om obișnuit, asta îmi aduc aminte, deși lucrurile pe care mi le amintesc cel mai bine despre el sunt exerescența aia ciudată din ureche, un bulb perfect, de un roz lucitor, și felul în care se lăsa pe spate în fotoliul cu urechi, într-o vineri, în camera bună.

Într-o sâmbătă, îmi duc fetele la mama, așa cum fac de la moartea lui Liam și o întreb pe un ton obișnuit unde a locuit înainte de Broadstone, în ce casă au stat înainte să se mute în casa pe care o știu.

— Ce? întreabă ea uitându-se la mine de parcă aș fi o străină.

— Când erai mică, mami. Unde ai locuit când erai mică?

— După colț, zice ea și e tristă din cauza asta. Cred că locuiam după colț.

Trecutul nu e un loc fericit. Și durerea lui îi aparține ei mai mult decât mie, cred. Cine sunt eu

ca s-o revendic? Biata mea mamă a avut doisprezece copii. Nu înceta să nască viitorul. Iar și iar. Douăsprezece viitoruri. Mai mult. Poate că-i plăcea să aibă copii. Poate că trecutul ei era mai mare decât al altor oameni și de asta avea de unde să șteargă.

Scrisorile pe care le-am găsit sunt scrise pe hârtie albastră cu dungi în filigran și cu marca Basildon Bond. Sunt cincisprezece în total, toate semnate L. Nugent sau Lambert Nugent, și care mai de care mai banală. Există spații libere și omisiuni în care citesc furie sau dorință. Eu aș face asta și, de fapt, chiar o fac, dar astea sunt, cel puțin, intrigant de tăcute.

Dragă doamnă Spillane,

Mi-e teamă că nu vă pot oferi un rabat la cei șase șilingi datorați de la Pastele trecut. Lucrările la lambriul din hol au fost făcute fără un anunț prealabil și nu pot fi considerate ca *in lieu*. Voi aștepta suma totală la data următoarei plăți.

Al dumneavoastră,
Lambert Nugent

Dragă doamnă Spillane,

Vă rog să mă credeți pe cuvânt atunci când vă spun că tot ce fac în ceea ce privește garajul din spate care, oricum, ocupă o parte din alee e în interesul dumneavoastră.

Al dumneavoastră,
Lambert Nugent

Dragă doamnă Spillane,

Știți foarte bine ce vreau să spun. Vreau să spun că ziua de Crăciun nu a însemnat nimic în ordinea lucrurilor, care rămân la fel ca întotdeauna în această privință. Persoana care se ocupă de

alimentarea cu apă o să fie acolo marți și o s-o plătesc eu însumi.

Vă rog să transmiteți toate cele bune soțului dumneavoastră, domnul Spillane.

Al dvs.,
Lambert Nugent

Dragă doamnă Spillane,

În ceea ce privește cei șapte șilingi și șase penny, ar fi bine dacă soțul dumneavoastră i-ar avea după data de 5 a lunii. Oricum, am nevoie de ei în ziua aceea.

Al dvs.,
L. Nugent

Dragă doamnă Spillane,

Nu pot aproba ceea ce-mi cereți în privința închirierii. Dacă îi subînchiriați doamnei McEvoy, încălcați angajamentele în această privință și sunt total îndreptățit, după cum veți afla, să cer o mărire sau să caut un alt chiriaș, lucru pe care, așa cum știți, nu mă grăbesc să-l fac. Am toate drepturile.

În speranța că o să continuăm cu aranjamentul convenabil celor implicați.

Al dvs.,
Lambert Nugent

Dragă doamnă Spillane,

Iată chitanța pentru plafonul boxei.

Al dvs.,
L.N.

Dragă doamnă Spillane,

Fiul meu mi-a spus că v-ați cam speriat și vreau să vă transmit toate urările de bine și însănătoșire

grabnică. Nu-l voi trimite pe Nat vineri, voi veni eu însumi, dacă-mi permiteți.

Al dvs. cu sinceritate,
Lambert Nugent

Deși, până la urmă, Nugent a murit primul.

Mie mi se pare că a fost o relație plină de toane și cruzimi meschine. Poate că greșesc – poate că așa vorbesc proprietarii cu chiriașii lor. Dar există și un ton de stăpân – Nugent lucrând în garajul din spatele casei al cărui proprietar era și apoi mergând la ușa din față, al cărei proprietar era, și bătând. Astfel, în ceea ce-l privește, ritualul ceaiului cu biscuiți devine unul destul de sălbatic, iar Ada e în postura ei cea mai fermecătoare – cea mai sexy, ai putea spune – pentru că așa sunt femeile forțate să fie în defensivă. Treizeci și opt de ani, atâția șilingi pe săptămână, toată viața ei scursă în mâinile lui. Treizeci și opt de ani de *vrăjeli* cu farmecul ei feminin în timp ce el stătea acolo și le primea, pentru că era convins că i se cuveneau.

Și a iubit-o! spune o nebună ca mine. *Trebuie s-o fi iubit.*

Dar atunci când se ajungea la iubire, Nugent, era strâns la pungă, nu prea avea nimic de risipit. Avea casa și femeia, mai mult sau mai puțin, și în trecere făcea tot ce poftea cu copiii. Chiar și darurile erau mici. Pentru că, pe vremea aia, copiii erau o cantitate neglijabilă. Noi, cei trei Hegarty, *eram o cantitate neglijabilă, evident.*

Când vedea un copil, Nugent avea răzbunarea în fața ochilor – de asta nu mă îndoiesc – și o cale de scăpare; toată afacerea sâcâitoare a schimbului uman prin care trebuie să treacă un bărbat ca să obțină ce-și dorește, probabil.

Gândiți-vă. Amărăciunea unui bărbat și frumusețea unui băiat.

Într-o noapte, renunț să manevrez mașina în vreun fel sau altul, lăsând-o să meargă unde vrea și, ca întotdeauna, o ia spre nord, de data asta pe lângă cocoașa de la Howth Head, și înainte, pe drumul spre Swords, până la Portrane.

Trec pe lângă azil și cotesc spre mare, apoi mă opresc la poarta unui câmp mic, unde, în mijlocul gunoiului, se află capul matematic al unchiului meu. După spusele lui Ernest, care-l cunoaște pe preotul din zonă, acolo sunt îngropați peste cinci mii de oameni. Nu mă surprinde. Dintre aceste ziduri se înalță un cub de panică. Aerul de la poartă bâzâie la fel ca acela de sub firele de înaltă tensiune.

Rămân în picioare o vreme și simt cum mi se ridică părul pe cap.

Luna e pe cer. În depărtare, linia unui val alb se desfășoară de-a lungul țărmului fără să facă vreun zgomot. Marea se izbește de stâncile de la picioarele mele, tulburată de curenți contrari și de o furtună din larg. Nu e nici urmă de vânt.

Stau acolo și mă gândesc că n-aș fi putut găsi un loc mai prost în care să mă duc. Țasta e cel mai prost loc posibil.

Ceea ce nu-i foarte rău. Dacă e la fel de dement pe cât sunt eu, atunci nu e prea dement. Copiii mei nu vor suferi din cauza lui, deși ar trebui să-mi schimb puțin viața, să ies mai mult și să schimb Saab-ul cu altă mașină.

În suplimentul de imobiliare de săptămâna asta – mica ofrandă a lui Tom de pe masa din bucătărie – era un anunț cu o casă de vânzare pe strada Adei. Nu e casa Adei sau nu încă, dar toată lumea vinde și se mută, așa că poate fi scoasă la vânzare oricând. Aș putea s-o urmăresc – casa Adei, vreau

să zic. Aș putea să cumpăr casa asta din susul străzii, s-o renovez și s-o vând mai departe, până va veni ziua – nu prea îndepărtată, de asta sunt sigură – când voi sta în camera din față a Adei, trăgând de un colț de tapet, vorbind cu un arhitect drăguț în ideea de-a da totul jos. O să fiu îmbrăcată într-un costum cu pantaloni și cocoțată pe niște tocuri incredibil de absurde și-o să țâcănesc pe scândurile goale, spunându-i între timp să doboare plafonul galben și pereții igrasiosi, apoi să dărâme ușa spre camera din față, dar să nu se atingă de chiuvea Belfast din bucătăria mică, lângă care, privind pe fereastra din spate, am învățat să-mi imaginez tot soiul de lucruri. Amândoi o să ne minunăm, eu și arhitectul, privind mica rozetă din tavan și șemineul drăguț, unde se ardeau tot soiul de lucruri: scrisori, liste de pariuri, grăsime de porc, păr din peria Adei, care dispărea cu un sfârâit. O să-l rog să curețe locul cu ceva foarte tare, nu vreau o femeie cu un mop, o să-i spun, vreau o echipă de bărbați în salopete, cu rezervoare în spate și cu tuburi de oțel de înaltă presiune.

Și garajul – o să transformăm garajul într-un atelier cu luminoare și pereți albi și o să pun parchet peste vechiul ciment. Din stejar.

— Ce părere ai despre stejar? o să-l întreb.

O să închiriez casa o vreme. Și o să mă port frumos cu chiriașii. Iar când o să termin. Când o să fiu bine și o să termin. Când o să scot toată mizeria din locul ăsta și-o să-l fac să miroasă într-un fel minunat de curat, dar demodat, a spray pentru lemn și a bujori, o să-l vând la preț dublu.

E-n regulă, Liam?

Uite-l. Stând la malul apei, privind spre valuri.

E bine?

Arată ca un figurant dintr-un film. E îmbrăcat într-un costum maro mototolit, pe care nu l-ar fi îmbrăcat niciodată în viața reală, și poartă o șapcă irlandeză pe părul lui tânăr, cârlionțat și negru.

Ochii lui, de un albastru irlandez, se încrețesc la colțuri când privește în noapte. Nu e singur. Mai e un bărbat mai sus, un băiat pe promontoriu, pe fiecare vârf și promontoriu acești privitori stau și se uită la mare.

Ca într-o reclamă Guinness, doar că nimeni nu mișcă.

Deasupra, se apropie de pământ un avion imens. Primul pe ziua de azi, aducând înghețul arctic. New York, Newfoundland, Greenland, Portrane. E șase dimineața. E timpul să mă întorc acasă.

Mă urc în mașină și pun mâna pe cheia rece, rămasă în contact. Suntem în martie. Au trecut aproape cinci luni de la moartea lui Liam. Copilul Ciarei, care l-a întâmpinat în ușă, are acum o lună. Propriul meu copil, cel pe care aș putea să-l am cu Tom, obosește așteptând. Răsucesc cheia și pornesc mașina.

Liam se întoarce să mă privească plecând. Nu știe cine sunt sau ce e marea sau cam ce fel de loc ar putea fi Broadstone. E plin de propria moarte. Moartea îl umple așa cum o prună își umple propriu pieiță. Chiar și ochii lui sunt plini. Să fii mort e o chestie serioasă. Vrea s-o facă așa cum trebuie. Își ia privirea de la luminile înșelătoare ale mașinii și întoarce fața spre mare.

Revin la drumul principal, dar mașina nu înaintează spre casă. Mă îndrept, în schimb, spre aeroport și, la scurt timp după aceea, mă urc într-un avion.

Sinuciderile atrag întotdeauna mulțimi. Oamenii se împing, blochează ușile și se strecoară pe băncile din spate, adunându-se la intrarea bisericii; își fac apariția din principiu, pentru că o sinucidere i-a lăsat pe toți în urmă.

Mi-aș dori să fi rămas toți acasă.

Stau în pridvorul bisericii, așteptând sosirea mașinii îndoliaților din Griffith Way. Tom aleargă după Emily de-a lungul unei bănci. Rebecca nu se mișcă de lângă mine și nu vrea să dea drumul mâinii mele. Mă bucur să-i am pe copii aici, să-mi abată atenția în mijlocul atâtor oameni, străini și prieteni, care îmi cercetează fața și nu mă salută sau nu mă salută încă. Mă învârt în jurul fetelor, o cert pe Emily și le trimit pe amândouă să stea cu tatăl lor; o să aibă nevoie de un impuls ca să le facă să treacă pe lângă sicriul din capătul navei laterale.

O femeie își croiește drum spre mine prin mulțime. O cunosc de undeva – numai de mi-aș putea aminti de unde, atunci probabil că mi-ar veni în minte numele ei și ce anume dorește. Plânge, iar asta e deconcertant. Oricine poate să-și verse balele pe tine când ești mort.

E înaltă, palidă și are părul negru, asta ar trebui să fie de-ajuns, ar trebui s-o recunosc după aceste indicii și după privirea angoasată de femeie rănită, dar blândă. Se uită în jur până mă descoperă – știam că pe mine mă caută – și se apropie, făcându-și loc printre ceilalți cu o grație stângace. E numai șolduri și umeri, îmbrăcată într-un trenchi de culoarea ciupercilor și o rochie din jersey bej.

Și-apoi mi-o amintesc de la vizita aia groaznică pe care mi-a făcut-o Liam când aveam muncitorii în casă și în camerele fetelor nu era parchet, iar în

mijlocul acestui haos a apărut Liam cu femeia asta care nu avea nicio părere despre nimic. Nici măcar despre ce voia să mănânce.

Nu știu cât a trăit Liam cu ea sau cât a dormit în patul ei de o singură persoană sau ce făcea cu fetele astea dezastruoase. Și jur că nu reușesc să-mi aduc aminte cum o cheamă. Dar îmi amintesc că mă atașasem puțin de ea înainte să plece la Mayo; îmi plăceau mâinile lungi și nervoase, pielea străbătută de vene albastre și părul strâns neglijent într-un coc la ceafă. Îmi amintesc că speram să-l las puțin în pace.

Acum e mai în vârstă, deși și-a păstrat aerul acela de durere, în timp ce culorile vitraliilor plutesc pe pieptul ei și îi ridică ușor colțurile ochilor. Dar toate astea dispar până ajunge la mine. Ridică fața spre mine, plină de povestea pe care vrea să mi-o spună. Chestia asta o presează ca să iasă din ea. Într-un fel, nu e vina ei.

Și tot nu-mi amintesc cum o cheamă.

— Te-a anunțat Kitty? îi zic. E lung drumul până aici.

Și, brusc, mă simt foarte irlandeză și întind ambele mâini s-o strâng pe-a ei, să-i mulțumesc că a făcut această călătorie, să-i spun bun-venit și să-i dau voie să plângă.

— O să te-ntorci la hotel? Știi unde e? Vrei să te duc cu mașina?

— Tocmai am ajuns, zice ea. Tocmai am sosit.

— Ai auzit? spun eu, referindu-mă la sinucidere, iar ea dă aprobator din cap, de parcă asta ar fi ușor deplasat.

— Țsta e Rowan, zice ea întorcându-se să extragă un copil ascuns în spatele picioarelor ei elegante și mă uit pentru prima oară la fiul fratelui meu.

Are un cap ciudat de mare și un trup mic, aplecat înainte și-mi dau seama, după o clipă, că are doar trei ani. Pentru că are doar trei – mergând pe patru –, capul i se învârte frumos pe tulpina

gâtului în timp ce fața lui se ridică să mă cerceteze cu ochii albaștri ai fratelui meu, deși atunci când maică-sa îi zice: „Spune bună ziua”, încearcă să scape și să se ascundă din nou în spatele treniului mamei. Îmi aruncă o privire și dispare din nou, iar eu îmi dau seama că vrea să mă joc de-a v-ați ascunselea cu el. Vrea să mă pitesc și să mă învârt în jurul coapselor înguste ale mamei lui. Și asta fac.

— Bună, Rowan, spun. Ai mers cu avionul? apoi zic iar: Bună, Rowan, bună, dulceată, încercând să-l păcălesc și să-l iau în brațe și, după aia, să-l sărut sau să-i trag în nări mirosul. Cum o să fur sau o să șterpelesc permisiunea să-mi frec obrazul de spatele lui, să mă joc cu oasele șirei spinării lui și să-i acopăr cu sărutări apăsate moliciunea brațelor? Poate cu timpul. Poate o s-o fac cu timpul.

— O, seamănă teribil, îi spun maică-sii, pe care o cheamă, îmi dau seama acum, Sarah. Am știut tot timpul că așa o chema.

— Da, zice ea.

Iar privirea pe care o schimbăm este plină de un respect absolut.

— Vrei să vii să stai cu noi? o întreb arătând spre capătul bisericii, deși îmi dau seama că asta n-ar fi cel mai potrivit moment ca să le dau celorlalți vestea asta.

— Nu, zice ea. O, nu. Regret. Abia am sosit.

— Bine, spun eu. Vrei să vii după aceea?

— O, da, așa cred, zice ea. Cred c-ar trebui.

— Da, ar trebui. Ar trebui.

Mașina îndoliaților a sosit afară, dar descopăr că nu mă pot desprinde de băiat. Mă așez pe vine și-i zâmbesc. Se ascunde din nou. Întind mâinile și el se retrage și mai departe. Își dă seama că dorința de a-l avea lângă mine e enormă. Apoi, ca o ticăloasă ce sunt, îi spun:

— După aia, dacă o să vii cu noi, o să avem *găleți întregi* de înghețată.

Chestia asta îi place.

Iată-i: mama, micuța și durdulie, săltând la brațul elegant al lui Bea. Mossie de cealaltă parte a ei, înalt și frumos, ca toți profesioniștii, nevasta lui delicată, cei trei copii ai lui absolut perfecți, Ita defilând încet, gemenii Ivor și Jem, care se ciocnesc și se îndepărtează unul de celălalt în drumul prin naos. Kitty, sora mea cea mică, se oprește să mă ia de mână într-o manieră destul de teatrală. În momentul în care dau să plec, Sarah încuviințează din cap, vrând să spună că n-o să dispară, că știe cine e și de ce a venit.

Îmi croiesc drum spre capătul bisericii, înecată pur și simplu în emoția, dragoste sau tristețe, care-mi inundă pieptul. Fața mea devine masca unei femei care plânge, o jumătate fiind copleșită de jale, iar cealaltă rezistând. Nu vărs nicio lacrimă. Capul mi se întoarce spre acea parte a bisericii mai interesată de suferința mea, doar pentru a o arăta celeilalte. Iată-l. Marșul lent al celor rămași din familia Hegarty. Nu știu ce fel de rană arătăm celor prezenți, în afară de rana familiei. Pentru că, în clipa asta, îmi dau seama că faptul de-a face parte dintr-o familie este cel mai chinuitor mod de-a fi în viață.

Tom se întoarce și, când îmi vede chipul, se oprește. Mă așază pe locul din fața lui și fetele mă urmează pe cealaltă parte.

— Ți-e bine? mă întreabă lăsându-și mâna să alunece peste a mea în timp ce Emily se întoarce să se agațe de mine – sau, ca să spun adevărul, să-mi mângâie pieptul, pretinzând că-mi admiră (sau că-mi consolează, poate) nasturii îmbrăcați ai paltonului meu cel bun, de înmormântare.

— Las-o pe maică-ta în pace, spune Tom.

Chiar așa. Am fost atinsă prea mult în ultimele zile. Trec peste amintirea regulatului din noaptea priveghiului, punând picior peste picior. Și aștept începerea slujbei. Toți vor o părticică din mine. Și asta n-are nimic de-a face cu ceea ce aș putea dori

eu sau trupul meu, oricare ar fi acel lucru – numai Dumnezeu știe că mi-am dat seama de asta de mult timp. Iată-mă stând pe o bancă, în biserică, în propria piele: atinsă grosolan, folosită, iubită și foarte singură.

Nu știu, de fapt, ce vreau. Vreau ca persoana care mi-a atins baza șirei spinării în bucătăria lui mami să-și declare identitatea. Să spună din nou că totul o să fie în regulă. Pentru că am simțit atingerea drăgăstoasă a cuiva și am fost – total – liniștită de aceasta, înainte să mă întorc și să descopăr că nu-i nimeni acolo.

Îl vreau pe Rowan. Îi duc dorul, nu cu buzele sau cu mâinile, ci cu toată fața. Pielea mea îl dorește. Vreau să-l lipesc de fața mea, să-i simt părul moale gâdilându-mi bărbia. Vreau să-mi lovesc ușor genele de obrazul lui.

Fantezia asta mi se învârte prin cap cât durează slujba: cât îl văd pe preotul ăsta bătrân și prost și cât Ernest spune două cuvinte din altar.

Pe Liam nu l-au interesat niciodată lucrurile materiale, zice Ernest. A avut un mare simț al umorului.

— Fratele meu avea o adevărată pasiune pentru justiție, zice el, fără să menționeze că aceasta se transforma în lovirea autobuzelor la băutură. Dar vorbește destul de bine. Cuvintele sunt suficient de bine alese în timp ce în spatele meu, secretul care-o-să-fie-curând-dat-pe-față urlă în fundul bisericii: „Bună! Bună!” cu un accent sud-londonez.

Facem tot ce se cere. Mergem în urma sicriului de-a lungul naosului și, de îndată ce ieșim afară, îl întreb pe Tom.

— Ți-o amintești pe fata aia? Fata care a venit cu el ultima dată sau înainte de asta?

— Care fată?

— Îți amintești de fata aia care nu voia să mănânce și se strâmba tot timpul, atunci când aveam muncitorii la lucru în casă?

— Nu știu, zice el.
— O, s-a purtat oribil cu ea.
— O, mda. Ea.
— Era gravidă, îi spun. La vremea aia era gravidă.

— Cu el?
— O, nu-i niciun dubiu în privința copilului, îi zic. E leit Liam. În carne și oase.

Cei din familia Hegarty au rămas blocați în pridvor, strângând mâinile a cinci sute de oameni. Pe jumătate din ei nu-i cunosc și nu-mi pasă de ei. O aștept pe Sarah să treacă pe lângă mine ca s-o iau deoparte și să vedem cum să facem asta.

— Îmi pare rău că te-ai deranjat atâta.

— Mulțumesc.

— Îmi pare foarte rău.

— E o mare pierdere.

Toți se scuză pentru faptul că o persoană pe care o iubești a murit, când lumea e plină de oameni pe care nu-i iubești.

— Îl știam din școală, îmi spune bărbatul, transformându-se, pe măsură ce cuvintele sunt rostite, dintr-un străin între două vârste în Willow, acela cu votca și cu frumosul frate mai mare. E în întregime el însuși și asta mă derutează. Nu reușesc să recompun în minte imaginea lui de om matur, acum, când știu cine e.

— O, Willow, zic ca o școlăriță proastă. Iubirea e una, dar mai sunt pe lume o mulțime de oameni care ne plac și pe care nu-i vedem.

Îngroparea unui mort e o treabă veselă.

Aștept până ajungem la hotel și chiar și atunci ezit să le dau vestea. Nu pot să i-o comunic lui Bea, proprietara tuturor celor din familia Hegarty. Nu o pot expune ironiei lui Ivor sau inteligenței Itei sau minunatelor *priceperi manageriale* ale lui Mossie. Simt nevoia ca un copil să facă asta sau un copil matur.

— Vino aici, Jem, îi spun eu fratelui meu mai mic, cel mai tânăr și cel mai iubit. Și-l urmăresc cum îi ocolește pe ceilalți, ultima fiind mami. Bea încearcă s-o facă să se așeze, dar ea nu vrea. Mami rămâne în picioare, își descheie nasturele de sus al bluzei și, cu niște ochi scăpărând de furie, își smulge haina de pe ea, aruncând-o în jurul ei și înțepenindu-se la a doua mânecă. Îi descoperă pe Sarah și pe copil în timp ce Bea îi ia repede haina și se grăbește, chiar fuge, să pună mâinile pe umerii copilului, apoi mai sus, trecându-le peste fața lui frumoasă. O privește pe Sarah cu o încordare teribilă a ochilor, iar Sarah face un pas înainte, foarte politicoasă, ca să dea mâna cu ea. După care, de parcă nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat, mami se îndepărtează.

E greu să descriu efectul pe care-l are băiatul asupra familiei adunate acolo.

— Rowan? zic ei. *Rowan*.

De parcă n-am mai fi văzut niciodată un copil. Are ochii familiei Hegarty, spunem încântați, de parcă lucrul ăsta n-ar fi un blestem, și ne uităm să vedem ce fel de ființă privește prin ei de data asta. E prea ciudat. Toți vor să-l atingă. Simt nevoia s-o facă – se apropie, iar el se trage timid înapoi, chiar tresare. Singurul pe care-l alege drept refugiu, dintre noi toți, e Mossie, care-l așază pe genunchi și-l leagă tare, *Uța-uța*, sperându-l că-l scapă pe podea.

Mossie, care pentru Liam era ca o oglindă întunecată, îl iubește pe băiat și băiatul îl iubește pe el. Copiii lui Mossie se strâng în jurul lui și, pentru prima oară, îmi dau seama cât sunt de fericiți – de aia sunt atât de bine-crescuți, cu o mamă delicată și un tată *aspru*, dar *onest*: sunt mulțumiți.

Mi se pare uluitor să remarci asta în legătură cu propriul tău frate, după atâția ani; e un lucru chiar mai uluitor decât apariția fiului lui Liam. Poate

pentru că accidentul cu fiul lui Liam e mult prea ieșit din comun ca să mă pot gândi la el acolo, în mijlocul sălii de recepții a unui hotel din suburbia Dublinului, unde se află două sute de oameni pe care-i cunosc într-un fel sau altul și care mănâncă supă sau pepene, iar apoi somon sau friptură de vită.

Mâncăm tot. Până la tarta cu mere și la înghețată. Nu ne refuzăm nimic. Punem tone de unt pe chiflele albe și proaste și mai cerem ceai. Mă interesează surprinzător de mult mâncarea. Ridic privirea din farfurie spre Rowan și apoi mă uit din nou în jos, ca să împung cu furculița o crochetă de cartofi.

Mai sunt și alte lucruri de observat, atunci când găsesc puterea să-mi desprind ochii de la băiat. Ivor vorbind cu prietenul lui Liam, Willow, cam prea mult. O privire schimbată între ei și preot, care își ia haina și se uită din nou la ei înainte să se îndrepte spre ușă. Și Ernest surprinde această privire și o înregistrează. Apoi Ita, stând în unghi drept față de Ernest, ținându-se de antebrațul lui cu ambele mâini și vorbind către profilul feței lui, tras și livid, pe care mi-l amintesc de la spovedanie. Cineva i-a dat lui Kitty un microfon și ea stă acolo, în timp ce Mossie bate ușor cu un cuțit în pahar. Apoi pune microfonul pe masă și ridică privirea ca să cânte, cu o dulceață nemaivăzută, cântecul preferat al lui Liam:

Să ne oprim în toiul plăcerilor vieții
Să-i numărăm lacrimile multe
Mâncând tristețea împreună cu sărmanii.
Un cântec mereu ne rămâne
În minte mereu ne rămâne:
O, timpuri grele, nu vă mai întoarceți.

Bineînțeles. Prostia asta. Trebuie să-mi strâng tare pleoapele, pentru că lacrimile țâșnesc brusc și năvalnic.

E cântecul, suspinul celor osteniți.
Timpuri grele, timpuri grele.
Nu vă mai întoarceți;
Ați stat aici prea multe zile
La ușa colibei mele.
O, timpuri grele, nu vă mai întoarceți.

Corul se abține într-un consens aspru, dar,
printr-un miracol, o lasă să cânte strofa singură:
surioara mea cea enervantă privește în tavan cu
niște ochi nevinovați, culegând fiecare notă și
depunând-o jos cu gingășie.

Când alergăm după veselie și frumusețe
Și muzică ușoară și sprintară.
La ușă se topesc forme fragile;
Și, deși glasurile lor sunt mute.
Privirile lor rugătoare vor spune
O, timpuri grele, nu vă mai întoarceți.

În sală nu există ochi uscați. Rowan începe să se
revolte pe genunchii lui Mossie când o vede pe
maică-sa ștergându-și lacrimile.

— Gura, zice el dintr-odată. Apoi mai tare:
Guuurra! cu dulcele lui accent britanic și toată
lumea râde. N-am mai fost niciodată la o
înmormântare atât de veselă.

Îmi împing scaunul la o parte și plec să caut o
țigară.

N-am mai fumat de mulți ani. Cu toții ne-am
lăsat, într-un fel sau altul, după moartea tatii, așa
că trebuie să-i adresez unuia dintre vecini
rugămintea asta ciudat de intimă.

— Nu vă supărați, pot să iau una de la
dumneata? Sper să nu vă supărați.

— Dă-i drumul. Dă-i drumul.

Mă duc, mă așez în foaier și fumez. Țigara are
gustul primei țigări pe care-am fumat-o, stând pe

salteaua lui Liam, pe culoarul dinspre grădină, în 1974.

În ziua în care află că Lambert Nugent a murit, Ada comandă o ceașcă de cafea la Bewley's – nimic exotic, doar cafea albă și o bucată de plăcintă cu cremă, și când ospătărița i le aduce, își scoate mânușile cu aceeași precizie reținută care l-a făcut pe Nugent s-o remarce cu mulți ani în urmă. E mort, deci. Își soarbe cafeaua și taie plăcinta în bucățele mici, pe care le mănâncă una după alta, până când le termină.

Ada e îngrijorată din cauza chiriei, chiar dacă nu e cazul; a primit sfaturi în privința chiriei cu ani în urmă. O să vină alt bărbat s-o încaseze, un bărbat de care nu-i pasă în niciun fel, și vor fi aceiași bani, aceeași căsuță și aceeași viață pe care o duce înăuntrul ei. Chiar și așa, simte că s-a desprins, că toate cărămizile și ardezia, pragurile din granit au început să plutească pe o mare cenușie și caldă.

S-a terminat. Ce-o fi fost între ei.

Bătrânul Nolly May.

Sau chiar, cum îi spuneau ei uneori, Nolly May Tangerine – de la „Nu mă atinge” din Biblie. Și de ce nu? De ce să nu fie atins?

— Nu-i așa că-i un năzdrăvan? cum spunea ea despre Lamb Nugent după ce făcea vreun comentariu sau vreo aluzie: despre cât de risipitoare era cu măcelarii sau despre dorința ei de-a sărbători Crăciunul cum se cuvine. E tare bun la suflet, obișnuia să spună, ceea ce însemna că, în ziua în care avea să moară, avea să comande o plăcintă cu cremă la Bewley's și s-o guste din plin.

Ada are șaptezeci de ani, ceea ce în cazul anumitor femei nu înseamnă bătrânețe. E în permanență în mișcare și, poate, mai are încă douăzeci de ani înainte (deși nu are douăzeci de ani înainte), pe care Ada nu-i pune la socoteală. La

șaptezeci de ani, stă întinsă în pat la fel ca noi toți, gândindu-se la căldura și la pielea mâinilor ultimului doctor. Propriile ei mâini, când le scoate din mănușile negre de piele, sunt subțiri și neastâmpărate: o încrengătură de nervuri, noduri și oase, ca velatura unei corăbii. Cine are nevoie de doctor când corpul vrea să iasă la suprafață și să-și arate părțile care funcționează?

Ada e îndrăgostită de mâinile ei, chiar puțin mândră – au fost atât de iscusite de-a lungul anilor. Cât despre restul corpului, nici nu se mai ostenește să-l cerceteze, căci s-a certat cu oglinda care nu-i mai dă informații utile – de nici unele.

Dar mâinile ei, în timp ce afundă încet lingurița, astfel încât cafeaua se ridică prin crusta de zahăr, mâinile au făcut o treabă bună. Au cusut și au descusut. Și-au făcut treaba de insectă și au schimbat, așa cum face furnica, fața pământului.

Și în timp ce sugă vârful lipicios al linguriței. Charlie e acolo, în fața ei, aplecându-se peste o pungă de hârtie și spunând: „O, consolează-mă cu mere”, așa cum i-a spus la cursa de la Fairyhouse, cu un veac în urmă.

E o chestie foarte protestantă, se gândește ea brusc – să citezi din Vechiul Testament așa. Și se întreabă a mia oară dacă soțul ei era omul care spunea că e.

Dacă Ada a ajuns la vreo concluzie în viața asta, atunci aceasta a fost una neînsemnată. Oamenii, credea ea, *nu se schimbă, se dezvăluie doar*. A aplicat această maximă cu cea mai directă satisfacție la politicienii cameleonici, la soții necredincioși și băieții răi care se dovedeau buni până la urmă. O aplică acum și la memoria lui Charlie Spillane și la adevăratul lui suflet, care a devenit profund și esențial adevărat pentru ea de-a lungul anilor. Dacă oamenii se dezvăluie doar cu trecerea timpului, atunci omul din Charlie Spillane care i s-a dezvăluit a fost infinit de bun – pur și simplu –, cu toate greșelile și regretele lui, cu

ochiul pentru iepele tinere și pentru marele noroc; înțelegea mult mai limpede ce era bărbatul ei de când murise.

Bunătatea: un mare mister.

Ada turtește ultimele firimituri de foietaj cu vârful degetului, apoi nu reușește să le ducă gură. Le curăță de pe deget, lăsându-le să cadă pe podea – îi e dor de soțul ei și de toți bărbații pe care i-a cunoscut cândva și care acum sunt morți. Fiecare a lăsat ceva în urma lui, ceva aparte, greu de sesizat. Dacă Ada a crezut în vreun lucru, atunci acesta a fost persistența, ceea ce alți oameni ar numi suflet.

În acest caz, Lambert Nugent nu avea un suflet, sau nu unul pe care să-l fi descoperit ea. Nugent era genul de om care se năpustea asupra ta, iar în restul timpului abia dacă dădeai de el. Tânărul febril, bărbatul tremurător, flacăra albă a bătrâneții lui – văzuse toate aceste instantanee – restul era o ceață formată din mici remarci și priviri întoarse, din lucruri ascunse înainte de a fi arătate.

Ce avea oare de-ascuns prostul de el?

Odată cu vârsta, gura lui Nugent devenea tot mai lacomă când era vorba de biscuiții ei, iar limba și gâtul, întregul aparat gustativ era cel mai fragil și mai vioi lucru al lui. Uneori, Ada simțea că voia mai mult biscuiții decât chiria, îi plăceau atât de mult dulciurile. Era ca un copil. Poate că asta era secretul – faptul că nu depășise vârsta de cinci ani. Sau de doi ani.

O, Nolly May.

O mamă ar avea de dat socoteală serios pentru asta, crede ea. Dumnezeu să se milostivească de sufletul lui (dacă El va găsi așa ceva).

Soarbe puțin din cafea înainte ca prăjitura să fie mestecată și terminată, iar asta o enervează brusc. Ada detestă să amestece două lucruri diferite în gură. Detestă să amestece lucrurile acasă. Viața ei decurge din ce în ce mai mult astfel: miroase hainele din dulapuri și le spală pentru ultima oară. Din ce în ce mai des înmoaie șervetele de

bucătărie într-o apă și spală prosoapele de baie în alta sau nu le spală, ci le fierbe pe sobă.

Se ridică în picioare și-și aranjează hainele gândindu-se, între timp, la anevrismul care l-a răpus în cele din urmă pe Nugent, întrebându-se dacă l-a durut – evident, acolo nu erau nervi care să simtă durerea. Deși durerea *se simte* în creier, așa că poate a fost cel mai rău sfârșit.

Și astfel iese în zgomotul și lumina din Grafton Street, cu autobuzele care gonesc pe lângă ea, și e din nou copil.

Ada cu geamantanul ei în ziua în care i-a murit mama.

Cum s-a întors și a cărat geamantanul afară din casă. Și tot ce părea imposibil a devenit posibil, în cele din urmă. Avea picioare bune, care mergeau unul după altul, așa că a reușit să plece de-acolo, și avea și mâini bune, ca să se descurce în viață, și nu s-a uitat înapoi.

În aeroportul Gatwick e un hotel în care ai putea locui tot restul vieții. Ai putea sta aici până te gădesc, dar nu te gădesc, de fapt, niciodată – de ce-ai face-o? Ai putea mânca fără reținere cornurile vechi din tăvile aranjate în holuri, ți-ai putea spăla desuurile în chiuvetă, ai putea ciuguli câte ceva trecând dintr-o cameră într-alta când căruciorul de curățenie își face rondul.

Are și *spa*. Am văzut când am venit. M-am întors la magazinele din terminalul sudic și mi-am cumpărat câteva țoale. Mi-am cumpărat șosete, pantaloni și o geantă în care să le pun pe toate – una destul de drăguță, foarte nepretențioasă, din piele cu modele în relief. Și pe când mă întorceam, trecând de recepție cu cheia plată în portofel, mi-am dat seama că nu știam cum să plec.

Aici sunt trei restaurante, cel puțin așa spune reclama din lift, dar nu trebuie să mă duc la niciunul dintre ele. Pot să comand o salată Caesar în cameră – au întotdeauna salată din asta. Pot să mă plimb prin cameră – asta poți face întotdeauna, dacă e spațiu suficient. Iar în camera asta e spațiu doar cât să mergi de la pat la fereastră, la televizorul de pe polița din colț, apoi la toaleta de sub oglinda care îmi reflectă patul. Aici poți să te oprești să citești informațiile din mapa de piele artificială, după care poți să te îndrepti spre călcătorul de pantaloni și spre cutia cu rulouri, unde poți să-ți lași geamantanul, dacă ai așa ceva – majoritatea oaspeților hotelului Gatwick nu au; bagajele circulă fără ei, undeva sus, în cer. Dacă stai la hotelul Gatwick nu înseamnă că ai sosit de undeva. Dimpotrivă, înseamnă că ți-a mai rămas o grămadă de timp până la plecare.

Foaierul găzduiește conținutul uman al avionului 747, al cărui motor s-a defectat deasupra Kazahstanului. E a doua noapte la sol, într-o țară greșită; hainele lor degajă un miros greu – cerând să fie puse într-un călcător încălzit –, iar pielea le e pământie. Se gândesc la o baie și, în cele din urmă, aleg dușul, dar nu încă, pentru că n-au nimic curat la ei. Or să verifice garderobul și veioza de lângă pat, după care or să se așeze pe pat, apoi or să se întindă sau or să tragă cuvertura rigidă și or să se bage sub ea – deși, după câțva timp, toți o să ne rostogolim sau o să ne târâm sau o să ne prăbușim spre uitatul minibar și-o să ne întrebăm dacă merită banii. Oricare dintre băuturile de-acolo.

Asta nu e Anglia. E un oraș zburător. E un timp în plus.

San Miguel, Gordon's, Coca-Cola, Schweppes. Am nevoie de ceva mai precis – nu găsesc nimic suficient de precis de băut. Iau apa la suprapreț și o dau pe gât, până când sticla de plastic se crapă. Ar trebui să ies și să cumpăr o sticlă de un litru. Ar trebui să-mi fac o epilare parțială la spa. Am toată viața înainte să mă organizez. Nu-mi pot organiza restul vieții dacă am picioarele păroase. Mă întreb dacă pot ajunge cumva la salonul Clarins din sala de plecări, unde o femeie în halat alb se ocupă serios de fața ta într-o cămăruță din spate, deși masajele și tratamentele astea mă fac să par jumulită. Și totuși, duc teribil dorul unei femei într-un halat alb, foșnitor, ale cărei degete să-mi preseze și să-mi bată ușor fața, acolo unde e în pericol de-a se prăbuși.

Când conduceam spre aeroportul Dublin, mă simțeam foarte împăcată cu mine. Mă simțeam foarte sănătoasă la minte și mânată de un scop. Poate că mi-a trecut prin cap să mă duc să-l văd pe Rowan sau să mă plimb pe faleza din Brighton pentru ultima oară. Dar în momentul în care roțile avionului au atins solul, am știut de ce-am venit aici. Ca să dorm. Aveam nevoie de somn. Așa că

m-am luat după un indicator pe care scria „Hotel” și acesta m-a condus, așa cum se întâmplă de obicei, la un pat tare, la un minibar plin și la o telecomandă deteriorată.

Și dorm.

Mă trezesc îmbrăcată, mă dezbrac și mă strecor între cearșafurile reci și țepene.

— Am încercat să te prind, îmi spune bărbatul din vis. Dar erai în anul greșit. E Michael Weiss. A înotat decenii întregi ca să ajungă la mine, s-a luptat cu straturile timpului. Iar când stăm față în față, îi zic:

— Ce mai faci, Michael?

— Bine. Foarte bine, spune el.

Mă trezesc din nou și nu-mi pot da seama dacă lumina de afară e cea a dimineții sau cea a după-amiezii. Apăs cu degetul mare butoanele poroase ale telecomenzii ca să aflu cât e ceasul de la știri. E șase și jumătate seara. Am dormit opt ore. Adorm din nou, apoi, speriată, întind mâna după telefon să le sun pe fete.

Îmi răspunde Tom.

— Iubito. Bună. Unde ești? E foarte calm și neutru.

— Vrei să mi-o dai pe Rebecca? îl întreb și-mi dau seama, în timpul pauzei care urmează, că-i stă în puteri să spună nu.

— Bună. Are o voce mult mai copilăroasă decât e în realitate.

— Bună, iubito.

— Unde ești?

— Ești bine? o întreb. O să mă întorc acasă curând.

— A. OK. Destu l de veselă. Nu-i responsabilitatea ei. Și pe bună dreptate.

— Dă-mi-o pe sora ta.

Emily respiră în telefon.

— Buună, îi zic. Buună.

Mai respiră încă o dată. Pentru Emily, telefonul e o treabă prelungită. („Nu ești aici”, mi-a spus ea

odată. „Sunt aici.”) De data asta și-a dat seama la ce e bun obiectul ăla nenorocit. În mare.

— Mami?

— Da, iubito.

— Îți spun un cuvânt, zice ea. Iar cuvântul e „iubire”.

— Da, spun eu în cele din urmă. Da. E un exemplu bun.

— Pa-pa! Și, ca să mă scutească pe mine de efort, trânțește telefonul.

Emily. Nu știu dacă acest copil e foarte inteligent sau foarte ciudat – nu poate face legătura dintre lucruri, dar când se întâmplă asta, rezultatul e uluitor. Așa că nu-mi fac probleme în ceea ce o privește, mă gândesc eu, înainte să-mi dau seama că sunt, de fapt, în aeroportul Gatwick. Am fugit de fiica mea. Am lăsat-o în urmă.

Dar nu-i vorba că le-am părăsit pe fete, ele sunt mereu cu mine. Mă întorc în așternuturi și caut părul fin al Rebeccăi răsfirat pe pernă, acolo unde îi place uneori să se ghemuiască lângă mine; iar privirea de pisică a surorii ei ne privește din altă parte camerei. Sunt atât de frumoase. Oriunde pipăi cu degetele, pot să invoc mătasea părului lor și mă gândesc că e o mare victorie că le-am adus pe lume.

Rebecca Mary și Emily Rose. Stau cu mine în somn. Sunt destul de răbdătoare. Se îndepărtează o vreme și mă lasă să-mi văd de ale mele.

Mă trezesc din nou și fac un duș. Mă îmbrac cu pantalonii noi și-i pun pe cei vechi în coș. Dau la o parte cealaltă viață și las hotelul în urmă.

Afară, sunt surprinsă să descopăr că mă aflu încă în aeroport, că visul continuă. Am călătorit atât de mult, dar sunt tot aici.

Palma

Barcelona

Mombasa

Split

De pe panoul de plecări, toate locurile în care n-am fost îmi fac semne ca niște prostituate, indiferente la dorințele mele.

Fuerteventura

Vilnius

Pula

Cork

Ce nerușinare. Oamenii din jurul meu le ignoră, pe bună dreptate, și fac, în schimb, cumpărături. Îi urmez în liftul de sticlă, ajung la etajul următor și caut în magazinul Accesorize ceva mic pentru fiecare dintre fete, ceva sclipitor sau cu flori. Îi privesc pe oamenii care stau la coadă la casă și mă întreb dacă merg spre casă sau dacă sunt departe de cei pe care-i iubesc. Alte călătorii nu sunt. Și mă gândesc că începem să semănăm cu niște refugiați cu totul speciali, fugind de propria familie sau spre propria familie, pulsând înainte sau înapoi de-a lungul venelor fantomatice care înfășoară lumea într-un ghem de sânge. La asta mă gândesc în timp ce stau la coadă în sucursala Accesorize din Gatwick Village, cu cele două perechi de șlapi, una cu o orhidee din mătase la despicătura de plastic dintre degete pentru Emily și cealaltă cu un bujor roz pentru Rebecca. Mă gândesc la lumea înfășurată în sânge ca la un ghem de sfoară înfășurat în propriile fire. Mă gândesc că, dacă voi urma linia, voi afla ce vreau să știu.

Spre sau departe de.

Tentația de-a mă întoarce la hotel e foarte puternică, dar mă forțez să stau o vreme în îmbulzeala din sala de plecări, gândindu-mă că aş putea alege o destinație în zona de îmbarcare, știind că n-o să merg nicăieri decât acasă.

Nisa

Djerba

Edinburgh

Dublin

Unde e Djerba, de fapt?

Și, de data asta, avionul o să aterizeze ca lumea. Simt că n-a aterizat *ca lumea* ultima oară când am zburat la Dublin. Kitty plângea lângă mine și Liam stătea acolo, acuzându-mă, iar locul în care am coborât nu era cel pe care-l cunoșteam. Poate că nimic n-a fost real. Mă simt de parcă mi-aș fi petrecut ultimele cinci luni în aer.

Brusc o sun pe Kitty.

— Ești bine? o întreb.

— Poftim?

— Ești bine? Și o clipă sunt convinsă că știe la ce mă refer.

— Da, sunt bine. Tu ești bine?

— Da, sunt. Da, și eu.

Și vorbim despre alte lucruri.

Știu ce trebuie să fac: deși e prea târziu pentru adevăr, o să spun adevărul. O să dau de Ernest, o să-i povestesc ce i s-a întâmplat lui Liam în Broadstone și o să-l rog să transmită această noutate veche familiei (dar să nu-i spui lui mami!), pentru că eu nu pot s-o fac, nu am argumente. N-o să rezist dezaprobării lui Bea sau tristeții reci și umede a Itei sau să-l aud pe Ivor spunând scorțos: „Cum se face că voi ați avut parte de toată distracția?”. Dumnezeu, îmi urăsc familia, pe oamenii pe care nu eu am ales să-i iubesc, dar pe care îi iubesc oricum.

Și ce încercare lamentabilă mai e și asta, să fugi de toți. În nenorocitul de aeroport Gatwick. Ar trebui să fiu în Barcelona, în căutarea unui semn. Ar trebui să mă plimb pe străzile Parisului, așteptând să fiu găsită de un om care va veni la mine și-mi va spune: „Te aștept de-atâta vreme”, iar mai târziu, multe săptămâni după aceea, o să mă uit la niște copii jucându-se în grădina Luxemburg și o să strig: „Nu! Nu! Nu se poate”.

Dar nu vreau alt destin în afară de cel care m-a adus aici. Nu vreau o altă viață. Vreau doar să o pot trăi, asta-i tot. Vreau să mă trezesc dimineața și să mă culc seara. Vreau să mai fac dragoste cu

soțul meu. Pentru că, ori de câte ori el a vrut să mă distrugă, dragostea m-a adus înapoi – ne-a adus pe amândoi înapoi. Dacă mi-aș aminti aceste clipe. Dacă mi le-aș aminti de fiecare dată, așa cum îți amintești locurile pe care le-ai văzut – unele atât de uluitoare, de exotice, de năucitoare sau de liniștite. Dacă aș putea spune că așa era când am conceput-o pe Rebecca sau când Emily și-a făcut simțită prezența. Sau odată, îmi amintesc o după-amiază când stătea la capul patului, în lumina strecurată prin perdelele albe și semăna cu cineva pe care l-am știut încă de la început, oricând o fi fost acest început.

Stau la coadă la bilete și trebuie să închid brusc ochii. Stau acolo cu pleoapele strânse, cu o mână încheștată pe permisul de conducere și cu cealaltă apăsată pe senzația de gol, de clătinare, din stomac – viitorule, întoarce-te să mă enervezi. Un nou suflet, cu ochii ca două prune.

Un băiat.

Hei, Tom, hai să ținem copilul ăsta. Numai pe ăsta. Al cărui nume îl știu deja. O, hai. O să te înveselească.

Ei bine, da.

Și deși ar fi nemaipomenit să mai am un copil, asta nu e ceea ce-mi doresc cel mai mult stând la coadă în aeroportul Gatwick, cu ochii închiși: o femeie fără bagaj, fără obiecte contondente, nimic care să fie împachetat de mine. Vreau doar să-mi fie mai puțin teamă. Asta-i tot. Pentru că teamă e ceea ce simt stând aici și așteptând să ajung la ghișeu pentru un bilet la un zbor de azi sau, dacă prețul e prea umflat, de mâine la prima oră. Nu știu dacă pot urca treptele alea din tablă și după aceea în avion.

Gatwick nu e cel mai bun loc în care să te apuce frica de zbor. Dar se pare că asta mi se întâmplă mie acum, pentru că suntem la o înălțime atât de mare în obiectele alea și putem cădea de la o mare distanță. Dar eu cad de luni întregi. Cad în propria

mea viață de luni întregi. Și sunt pe punctul de-a
da de ea acum.

Îi mulțumesc lui Sinead pentru că mi-a corectat irlandeza și lui Mary Chamberlain pentru toate celelalte corecturi. Le mulțumesc, ca întotdeauna, lui Robin Robertson și lui Gill Coleridge.

Anne Enright
Bray, 2006

Observații

[[←1](#)]

Catedrala Sfânta Maria din Dublin,
reședința arhiepiscopului catolic din Dublin și
a arhiepiscopului Irlandei. (n.r.)

[←2]

Stil arhitectural care a fost creat în ultimul sfert al secolului al XIX-lea și care revigora trăsături ale arhitecturii Renașterii engleze.

[←3]

În engleză, South Downs – regiune cu dealuri calcaroase din sud-estul Angliei, (n.r.)

[←4]

Apetitiv cald, preparat din stridii sau scoici scoase din cochilii și învelite în felii de șuncă, pus la cuptor și servit adesea pe pâine prăjită, (n.r.)

[←5]

Desene animate produse de celebrii Warner
Brothers.

[←6]

University Collège Dublin – cea mai mare
universitate din Irlanda.

[←7]

Organizație catolică laică ai cărei membri servesc voluntar Biserica. A fost fondată în 1921, la Dublin, de către Frank Duff și numără astăzi peste trei milioane de membri activi în întreaga lume. (n.r.)

[←8]

Gheizer situat în Wyoming, în Parcul
Național Yellowstone din Statele Unite, (n.r.)

[←9]

Tablete de ciocolată cu cremă de mentă.

[←10](#)

Cel mai mare spital universitar londonez.

[←11]

Membri ai unui trib mediteraneeen care a invadat Irlanda și care este menționat în legendele celtice.

[←12](#)

Iubirea mea e o pasăre mică și cafenie/Rănită
de tine/Tanner. (în fr., în orig.)

[\[←13\]](#)

În engleză, sheep-shagging se referă la o tradiție galeză inaugurată în secolul al XVI-lea de un preot care era curios să vadă câte oi pot fi aduse la orgasm în cinci minute.

[\[←14\]](#)

Poem irlandez pe care îl învață copiii la școală: „În spatele casei e un tărâm magic/tot alandala...” Traducerea din irlandeză în engleză îi aparține doamnei Sinéad Mac Adoha, director al Irish Literature Exchange.

[←15](#)

Moarte, Judecată, Rai, Iad.

[\[←16\]](#)

Somn ușor. Traducerea din irlandeză în engleză îi aparține doamnei Sinéad Mac Adoha, director al Irish Literature Exchange.

Table of Contents

<u>1</u>
<u>2</u>
<u>3</u>
<u>4</u>
<u>5</u>
<u>6</u>
<u>7</u>
<u>8</u>
<u>9</u>
<u>10</u>
<u>11</u>
<u>12</u>
<u>13</u>
<u>14</u>
<u>15</u>
<u>16</u>
<u>17</u>
<u>18</u>
<u>19</u>
<u>20</u>
<u>21</u>
<u>22</u>
<u>23</u>
<u>24</u>
<u>25</u>
<u>26</u>
<u>27</u>
<u>28</u>
<u>29</u>
<u>30</u>
<u>31</u>
<u>32</u>
<u>33</u>
<u>34</u>
<u>35</u>
<u>36</u>

37

38

39

Observații

Table of Contents

1	3
2	5
3	15
4	24
5	31
6	37
7	42
8	46
9	52
10	56
11	67
12	73
13	83
14	88
15	97
16	104
17	110
18	116
19	123
20	130
21	133
22	139
23	146
24	151
25	159
26	171
27	173

28	178
29	185
30	188
31	214
32	217
33	222
34	226
35	228
36	232
37	235
38	245
39	249
Observații	258